

POLÍTIQUES D'ADQUISICIÓ, ARXIUS I FONS PRIVATS: UNA PROPOSTA PER A L'ARXIU HISTÒRIC DE LA COMISSIÓ OBRERA NACIONAL DE CATALUNYA

Albert Burgués Moreno

Director del treball: Remei Perpinyà i Morera

Data: 2 de setembre de 2019

Màster en Arxivística i Gestió Documental

Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents

Col·lecció: Treballs fi de màster i de postgrau

Al Javier i al Juanma

Com citar aquest article: Burgués Moreno, Albert. (2019) *Polítiques d'adquisició, arxius i fons privats: una proposta per a l'Arxiu Històric de la CONC*. Treball de recerca del Màster d'Arxivística i Gestió de Documents de l'Escola Superior d'Arxivística i Gestió de Documents. (Treballs fi de Màster i de postgrau). [Http://...](http://...) (consultat el ...)

Aquesta obra està subjecta a llicència Creative Commons Reconeixement-NoComercial-SenseObraDerivada 3.0 Espanya (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/es/legalcode.ca>). Es permet la reproducció total o parcial i la comunicació pública de l'obra, sempre que no sigui amb finalitats comercials, i sempre que es reconegui l'autoria de l'obra original. No es permet la creació d'obres derivades.

Resum

La finalitat d'aquest treball és analitzar les adquisicions de fons privats realitzades per l'Arxiu Històric de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CONC). Així mateix, també es presenten les característiques del projecte que representa aquest centre i es posen en relació amb les dels arxius privats de Catalunya dedicats a la recuperació i difusió de la història i memòria del moviment obrer. Això, per tal de plantejar un estat de la qüestió sobre la situació material i institucional d'aquests centres i la labor que han portat a terme en el marc de la captació del patrimoni documental privat. De l'estat de la qüestió i l'anàlisi anterior es detecta la necessitat de confeccionar una política d'adquisició per a l'Arxiu Històric de la CONC, que s'elabora mitjançant la proposició d'una metodologia determinada. Amb la política, es preveu dotar a l'arxiu d'un instrument que millori les seves pràctiques en matèria d'adquisició i contribueixi a la consecució dels seus objectius.

Paraules clau: arxivística / arxius privats / arxius sindicals / fons privats / moviment obrer / polítiques d'adquisició / sindicats

Título: Políticas de adquisición, archivos y fondos privados: una propuesta para el Arxiu Històric de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Resumen

La finalidad de este trabajo es analizar las adquisiciones de fondos privados realizadas por el Arxiu Històric de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CONC). Asimismo, también se presentan las características del proyecto que representa este centro y se ponen en relación con las de los archivos privados de Cataluña dedicados a la recuperación y difusión de la historia y memoria del movimiento obrero. Esto, con el fin de plantear un estado de la cuestión sobre la situación material e institucional de estos centros y la labor que han desempeñado en el marco de la captación del patrimonio documental privado. Del estado de la cuestión y el análisis anterior se detecta la necesidad de confeccionar una política de adquisición para el Arxiu Històric de la CONC, que se elabora por medio de la proposición de una metodología determinada. Con la política, se prevé dotar al archivo de un instrumento que mejore sus prácticas en materia de adquisición y contribuya a la consecución de sus objetivos.

Palabras clave: archivística / archivos privados / archivos sindicales / fondos privados / movimiento obrero / políticas de adquisición / sindicatos

Title: Acquisition policies, archives and private fonds: a proposal for the Arxiu Històric de la Comissió Nacional de Catalunya

Abstract

The purpose of this work is to analyze the acquisitions of private *fonds* made by the Arxiu Històric de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CONC). As well, this work presents the institutional features of this archive and they are compared with those of the Catalan archives devoted to the recovery and diffusion of the labour movement's history and memory. This, in order to raise a state of the matter about their material and institutional situation and the work they have done within the framework of the recovering the private documentary heritage in Catalonia. From the state of the matter and the previous analysis, the need to develop an acquisition policy for the Arxiu Històric of the CONC is detected, which is therefore elaborated through the proposal of a specific methodology. By means of the policy, we expect to provide it an instrument to improve the acquisition of *fonds* and documentary collections and foster the accomplishment of its own mission.

Keywords: archivistics / private archives / trade unions archives / private fonds / labour movement / acquisition policies / trade unions

Sumari

1	Introducció.....	9
2	El context institucional	11
2.1	Història i naturalesa de l'Arxiu Històric de la CONC	11
2.2	Els fons documentals i col·leccions de l'Arxiu Històric de la CONC	13
2.3	Entre arxiu sindical, arxiu del món del treball i arxiu del moviment obrer	17
2.4	L'Arxiu Històric i els arxius privats del moviment obrer a Catalunya	20
2.4.1	El Centre de Documentació Històric-Social de l'Ateneu Enciclopèdic Popular	20
2.4.2	L'arxiu de la UGT-Catalunya	23
2.4.3	L'arxiu de la Fundació Salvador Seguí - Catalunya	25
2.4.4	L'arxiu de la Fundació Estudis Llibertaris i Anarcosindicalistes	28
2.4.5	L'Arxiu Històric del Socialisme Català de la Fundació Rafael Campalans	31
2.4.6	Conclusions al voltant dels arxius privats del moviment obrer i l'Arxiu Històric	33
3	L'adquisició de fons privats i l'Arxiu Històric de la CONC	39
3.1	L'adquisició de fons d'òrgans de representació dels treballadors	39
3.2	Adquisicions de fons sindicals: problemàtiques i límits	43
3.3	L'adquisició de fons empresarials: la dispersió documental	46
3.4	L'adquisició de fons personals: problemàtiques i límits	50
3.5	L'aplec conscient de col·leccions	52
3.6	La recuperació dels fons de despatxos i assessories laboristes	55
3.7	Fons d'entitats i associacions: la necessitat d'establir criteris	58
4	Una política d'adquisició per a l'Arxiu Històric de la CONC	61
4.1	El context arxivístic català: necessitat de polítiques	61
4.2	Justificació d'una política d'adquisició per a l'Arxiu Històric	63
4.3	Disseny i desenvolupament de la política d'adquisició	65
4.3.1	Identificació i establiment dels paràmetres generals de la política	66
4.3.2	Proposta metodològica per a l'estratègia d'adquisició	67
4.3.3	Establiment de la planificació operacional	68
5	Implementació de la metodologia	70
5.1	Fase primera: identificació i definició del marc institucional de l'arxiu	70
5.1.1	El context reglamentari i normatiu	70
5.1.2	La missió, els objectius i la visió de l'arxiu	71
5.1.3	Identificació i definició dels valors de l'Arxiu Històric	72
5.2	Fase segona: establiment dels camps d'intervenció	73
5.3	Fase tercera: establiment de prioritats	77
5.4	Fase quarta: identificació, definició de les funcions dels productors	83

5.4.1	Seccions sindicals	83
5.4.2	Jurats i comitès d'empresa	85
5.4.3	Despatxos d'advocats i assessories laboristes	87
5.4.4	Empreses i cooperatives privades	88
5.4.5	Mutualitats i fraternitats professionals	89
5.4.6	Associacions professionals	90
5.4.7	Organitzacions sindicals	91
5.4.8	Organitzacions polítiques	92
5.4.9	Individus	93
5.5	Criteris genèrics per a l'avaluació documental	95
5.6	Fase cinquena: planificació operacional	97
5.6.1	Mètodes d'adquisició previstos per l'arxiu	97
5.6.2	Els drets i deures de l'arxiu i els donants	97
5.6.3	La observació dels recursos disponibles a l'arxiu	99
5.6.4	Suports objecte d'adquisició	100
5.6.5	Accés	103
5.6.6	Protocol per a l'adquisició dels fons documentals privats	104
6	Conclusions	107
7	Bibliografia	110
	Annexos	121
	Annex 1. Política d'adquisició	122
	Annex 2. Guia de suport per a l'aplicació de la política en l'adquisició de fons privats	134
	Annex 3. Plantilla-informe d'avaluació documental de fons privats	139
	Annex 4. Entrevistes	140
	Entrevista amb Javier Tébar Hurtado	140
	Entrevista amb Juan Manuel García Simal	145
	Entrevista amb José Babiano Mora	153
	Entrevista amb José Alberto Gómez Roda	159
	Entrevista amb Albert Caballero Gordillo i Carles Sanz Alonso	171
	Entrevista amb Carles Sanz Alonso	174
	Entrevista amb Àngel B. i Emili C.	177
	Entrevista amb Ivan García Rodríguez	182

Llista d'abreviatures

ANC: Arxiu Nacional de Catalunya

CCOO: Comissions Obreres

CDHS-AEP: Centre de Documentació Històrico-Social de l'Ateneu Enciclopèdic Popular

CERES: Centre d'Estudis i Recerca Sindicals

CGT: Confederació General del Treball

CNT: Confederació Nacional del Treball

CONC: Comissió Obrera Nacional de Catalunya

COS: Confederació Sindical de Catalunya

CRAI UB: Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació de la Universitat de Barcelona

CSC: Convergència Socialista de Catalunya

CSC: Confederació Sindical de Catalunya

CSTC: Confederació Sindical de Treballadors de Catalunya

FELLA: Fundació d'Estudis Llibertaris i Anarcosindicalistes

FOC: Front Obrer Català

FSS: Fundació Salvador Seguí

IALHI: International Association of Labour History Institutions

OSE: Organización Sindical Española

PSC: Partit dels Socialistes de Catalunya

PSOE: Partido Socialista Obrero Español

PSUC: Partit Socialista Unificat de Catalunya

RAHCO: Red de Archivos Históricos de Comisiones Obreras

SAC: Sistema d'Arxius de Catalunya

TOP: Tribunal de Orden Público

UDC: Unió Democràtica de Catalunya

UGT: Unió General de Treballadors

USO: Unión Sindical Obrera

USOC: Unió Sindical Obrera de Catalunya

1 Introducció

Durant el 8è Laboratori d'Arxius celebrat a Barcelona l'any 2014, l'arxivera Teresa Cardellach i l'advocat Josep Matas van posar de manifest el *desconeixement de quines són les polítiques d'ingressos de fons per part de les institucions arxivístiques, ja sigui perquè no estan definides o bé perquè no se'n dona publicitat*,¹ fent una crida a la comunitat professional per establir *de manera conjunta uns objectius, uns criteris generals i una planificació de la política d'ingressos de fons privats en arxius públics basada en l'ètica professional, l'ètica institucional [...] i l'avaluació [...] en totes les seves dimensions*². Davant d'aquesta constatació, des de l'àmbit dels centres d'arxiu públic s'han anat donant respostes puntuals, prova de les quals n'és la progressiva publicació de polítiques d'adquisició per part dels arxius comarcals. Ara bé, l'advertència de Cardellach i Matas no eludia explícitament a uns altres agents que també formen part i participen activament dins l'entramat arxivístic del país, els arxius privats.

Quan els arxius privats són estrictament corporatius i es dediquen a una sola organització que els empara, lògicament, la seva posició dins la xarxa d'arxiu no sol topar amb els interessos o bé convergir amb la missió de la resta de centres. No tots els arxius privats, però, són de tals característiques. Aquest és el cas de l'Arxiu Històric de Comissions Obreres de Catalunya, un centre amb una llarga trajectòria darrere seu que s'ha construït com un arxiu institucional dins l'àmbit dels fons privats relacionats amb la memòria i història del moviment obrer del país. Quin, però, ha sigut el rol que ha tractat de jugar l'Arxiu Històric dins l'entramat d'arxius de Catalunya i de quina manera han repercutit les seves activitats en matèria d'adquisició de fons privats sobre el patrimoni? Identificar-ho i presentar-ho és el primer objectiu d'aquest treball, el qual tractarà de palesar que tant el paper assumit per l'arxiu dins del context arxivístic català com l'absència de directrius degudament establertes i comunicades al voltant dels materials adquirits han tingut uns efectes sobre la constitució del seu propi fons i el patrimoni documental en conjunt que recomanen la definició d'una política d'adquisició per tal de justificar la seva posició institucional i, respectivament, afavoreixi tant la seva acomodació dins del sistema com la consecució dels seus fins.

Per donar resposta a la primera part de la qüestió plantejada es porta a terme una anàlisi de la institució i del significat del projecte que representa. La identificació dels aspectes característics de l'arxiu s'acompanya d'un segon anàlisi reservat als altres centres privats del sistema amb qui l'Arxiu Històric comparteix punts convergents en allò que concerneix a la seva àrea d'especialització i les activitats desenvolupades dins del marc de la recuperació i preservació del patrimoni documental. Aquest procés ha comportat la observació i consulta dels seus respectius fons i col·leccions, a més de la formalització d'entrevistes amb els seus responsables a càrrec. Com a resultat de l'anàlisi, es tracten de concretar els trets comuns i diferenciats que aquests arxius mantenen en relació a l'Arxiu Històric, determinant allò que singularitza el seu projecte tot vertebrant-ne les seves actuacions i la seva inscripció dins l'entramat d'arxius de Catalunya. Així mateix, amb aquest anàlisi institucional també es presenta un estat de la qüestió sobre la situació actual i les característiques d'aquest ventall d'arxius. D'una banda, per plantejar un seguit de conclusions sobre els equipaments amb

¹ ZAMORA I ESCALA, Jaume Enric. El 8è laboratori d'arxius municipals: com hem arribat fins aquí i conclusions a l'entorn dels fons privats en arxius públics. *Lligall: revista catalana d'arxivística*. 2014, núm. 37, p. 21.

² *Ibidem*.

què es compten a Catalunya dins l'àmbit d'especialització del patrimoni documental a què es dediquen aquests centres, les mancances existents i les oportunitats que es predisposen. Per l'altra, per convidar a la reflexió i ressaltar la pertinència de disposar de criteris generals comuns per reforçar i millorar les polítiques de captació dels fons documentals privats en l'entorn dels arxius del país.

A continuació, havent tractat de detectar les particularitats institucionals de l'Arxiu Històric, el següent pas per respondre la pregunta d'investigació formulada anteriorment és l'anàlisi exhaustiva de les adquisicions de fons privats fetes per l'arxiu amb la finalitat d'observar els límits amb què s'ha enfrontat, les problemàtiques que ha experimentat, els seus èxits i la labor realitzada en els camps sobre els quals s'ha declarat competent. Comprensiblement, aquesta fase de la recerca ha requerit un estudi de les característiques dels fons i col·leccions de l'arxiu, així com de la seva història arxivística, cosa que ha implicat conèixer les opinions dels donants i antics titulars dels conjunts documentals conservats a l'arxiu i cercar l'assessorament del director i documentalista responsables de la gestió i manteniment del centre.

En vista de les anàlisis anteriors, el segon objectiu és proposar una metodologia per elaborar una política d'adquisició de fons privats per a l'Arxiu Històric d'acord amb les necessitats identificades. La política es planteja en base a un model específic creat a partir de les aportacions presentades per la bibliografia de referència sobre el tema, els principis de la disciplina i els instruments divulgats a casa nostra per guiar i assegurar la deontologia professional. Al mateix temps, i prenent en consciència el context professional en què es desenvolupa l'estudi i l'univers geogràfic-institucional des d'on actua l'arxiu, el model també s'inspira en els exemples divulgats a Catalunya, encara que els fonaments en virtut dels quals se sustenta la proposta són els requeriments detectats en la fase d'anàlisi. Tot seguit, una vegada construït el model metodològic, s'aplica per confeccionar l'instrument per a l'Arxiu Històric que s'adjunta als annexos d'aquest assaig.

Amb tot, aquest treball pretén ser una petita contribució a tres bandes: en primer lloc, posar de manifest la rellevància de regular i concretar els processos d'adquisició de fons privats i el paper que representen els arxius privats en aquest àmbit i, en concret, l'Arxiu Històric de Comissions Obreres de Catalunya. En segon lloc, donar a conèixer l'existència d'un seguit de centres d'arxiu privats dedicats a la preservació d'una part substancial de la memòria i història de Catalunya, la seva situació actual i la tasca que estan portant a terme. Això, amb l'objectiu de divulgar la seva tasca i posar sobre la taula la necessitat de reflexionar sobre la seva posició dins l'entramat arxivístic català i les oportunitats que la cooperació institucional podria representar per a la captació i salvaguarda del patrimoni en general. En tercer lloc, proposar i implementar un mètode pràctic per a la confecció d'una política d'adquisició de fons privats per a l'Arxiu Històric que resulti en la disposició d'una eina útil per a l'arxiu i, per conseqüent, que també pugui repercutir en benefici de resta de centres d'arxiu de Catalunya. En suma, doncs, centrant-se en un tipus d'arxiu particular i recreant-se dins d'un espai concret del patrimoni documental, el present treball preveu ser una contribució en la direcció assenyalada per Cardellach i Matas, intentant reforçar i remarcar les seves constatacions, reprendre el debat en torn de l'adquisició dels fons privats i, alhora, oferir una aportació pràctica amb l'objectiu d'abordar les mancances del sistema d'arxius del país assenyalades per aquests dos professionals de l'arxivística.

2 El context institucional

Donar a conèixer el marc institucional és essencial per comprendre les pràctiques que l'arxiu ha desenvolupat en matèria d'adquisició de fons documentals privats, ja que la seva cerca i recuperació obeeix a unes finalitats, a uns objectius i a una raó de ser fruit d'unes esperances, unes ambicions i unes necessitats determinades. Aquest és el propòsit d'aquest apartat introductori que, en primer lloc, té la intenció d'exposar breument el rerefons corporatiu del centre i la història dels seus orígens i posterior desenvolupament. En segon lloc, aquest apartat també pretén presentar una aproximació a les seves característiques i a la seva identificació com a entitat front la resta dels arxius històrics de Catalunya amb qui s'assimila i participa d'un mateix espectre sociocultural, a més de tractar d'explicar com ha influenciat la seva singularitat institucional en la configuració del quadre de fons.

2.1 Història i naturalesa de l'Arxiu Històric de la CONC

L'Arxiu Històric de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CONC) és un centre d'arxiu privat creat l'any 1989 amb la finalitat de conservar i gestionar la documentació històrica de Comissions Obreres (CCOO) de Catalunya generada al llarg de la seva etapa com a organització clandestina durant el règim del general Franco i en el transcurs de la transició democràtica. Els orígens d'aquesta iniciativa es remunten a principis dels anys 80, quan des de CCOO, aleshores ja legalitzada, es va plantejar cedir el seu fons històric a la Universitat de Barcelona, amb qui es va arribar a signar un conveni de traspàs de custòdia del seu arxiu històric.³ Tanmateix, amb el definitiu assentament de la seu de l'organització a la via Laietana de Barcelona i en virtut de la celebració del vint-i-cinquè aniversari de la fundació del sindicat, des de la direcció de CCOO de Catalunya es va decidir dotar l'organització d'una infraestructura pròpia per fer possible l'autogestió del seu arxiu històric. Un any després, amb el suport econòmic del Ministeri de Cultura, l'Arxiu Històric de la CONC va entrar en funcionament de manera oficial.

En un primer moment, l'Arxiu Històric es trobava a càrrec del Centre d'Estudis i Recerca Sindicals (CERES), una entitat creada per CCOO de Catalunya amb l'objectiu de fomentar i divulgar estudis i oferir assessorament en matèria de dret laboral i sociologia del treball. A partir de l'any 1991, però, davant la necessitat de dedicar més recursos a l'arxiu, igualment des de CCOO es va constituir la Fundació Cipriano García, entitat que ha emparat l'arxiu fins el dia d'avui, a més de dotar-lo de personal i recursos per mantenir i assegurar la seva operativitat. Es tracta, per tant, d'un centre d'arxiu que no s'inscriu dins de l'organigrama de CCOO de Catalunya, si no dins d'una entitat privada creada a l'empara de l'organització sindical, cosa que, com es veurà, ha repercutit directament sobre la concepció que des del sindicat i la pròpia fundació es té de l'arxiu.⁴ D'acord amb el seus estatuts, les finalitats actuals de la fundació són:⁵

³ Presentació [en línia]. A *Fundació Cipriano García – AHCO*, 2017. [consulta: 6 juny 2019]. Disponible a: <http://www.fciprianogarcia.ccoo.cat/ciprianogarcia/arxiuhistoric/aspnet/pagina.aspx?id=7>.

⁴ En l'actual i incipient context d'implantació d'un sistema de gestió documental s'estan començant a plantejar seriosament la relació orgànica que l'arxiu hauria de mantenir amb la resta d'unitats administratives de l'organització. No obstant això, aquests canvis, en cas de produir-se, sembla que encara trigaran força temps a formalitzar-se, ja que el projecte resta en una fase molt inicial.

⁵ *Estatuts de la Fundació Privada "Fundació Cipriano García – CCOO de Catalunya"* [Recurs electrònic]. Barcelona: Fundació Cipriano García – Arxiu Històric de la CONC, 2011, art. 5, p. 2. [consulta: 9 març 2019]. Disponible a: http://www.ccoo.cat/pdf_documents/estatuts_2017.06.01.pdf.

- Fomentar la formació sindical dels treballadors i treballadores i als seus representants sindicals que concorren en les candidatures de la CONC.
- Promoure la recerca i la investigació en els camps de les ciències socials i la història des de la perspectiva dels valors socials i culturals defensats per la CONC.
- Recuperar, preservar, tractar i classificar el patrimoni documental de la CONC, així com els documents relacionats amb la història del moviment obrer contemporani a Catalunya.

L'Arxiu Històric no s'ha mantingut com un centre inamovible en relació als seus fins. El projecte original de recuperar el patrimoni històric documental del sindicat produït i reunit durant la seva etapa clandestina i en el transcurs de la transició democràtica es va pretendre ampliar orientant també els seus esforços a la preservació de la memòria dels treballadors i del moviment obrer, fet que va desembocar en iniciatives encaminades a recuperar fons documentals de moltes procedències diferents, des d'empreses, passant per advocats laboristes i acabant per associacions i entitats d'arrel política i social que van operar durant la dictadura, la transició democràtica i al llarg dels anys posteriors. Tot plegat, amb la finalitat de salvaguardar, difondre i fomentar estudis sobre la història social i del món treball a Catalunya i la resta d'Espanya.

L'ampliació dels horitzons de l'Arxiu Històric no va obeir a una decisió presa unilateralment. El procés de constitució i posada en funcionament de l'Arxiu Històric es va emmarcar dins d'un projecte emprès des de la direcció confederal de CCOO, que va donar lloc a la *Red de Archivos Históricos de Comisiones Obreras* (RAHCO), una infraestructura conformada per centres d'arxiu autònoms que actuen seguint unes línies d'acció comunes, compartint fins i objectius.⁶ Així doncs, l'ampliació del radi d'actuació de l'Arxiu Històric s'ha d'entendre dins d'un entorn en el qual es van prendre unes decisions consensuades conjuntament que van comptar amb l'aprovació i suport de tots els membres de la RAHCO.⁷

Es tracta, en conclusió, d'un arxiu d'una naturalesa jurídica, organitzativa i institucional particular, cosa que en termes de recuperació i preservació del patrimoni documental li ha permès ocupar un espai singular dins l'entramat arxivístic del país però que, tal com s'observarà posteriorment, també ha sigut precisament la seva excepcionalitat la que ha produït que l'Arxiu Històric hagi jugat un rol complex en aquests àmbits, en paral·lel amb la resta d'institucions d'arxiu de Catalunya.

⁶ A més de l'Arxiu Històric de la CONC, actualment, la xarxa està integrada pel Archivo de Historia del Trabajo de la Fundación 1 de Mayo (Madrid), l'Archivo histórico de la Fundación 10 de Marzo (Galícia), l'Archivo Histórico de CCOO de Andalucía de la Fundación Estudios Sindicales, l'Arxiu Històric "José Luis Borbolla" de la Fundació d'Estudis i Iniciatives Sociolaborals (País Valencià), l'Archivo Histórico del Movimiento Obrero Extremeño de la Fundación Cultura y Estudios, l'arxiu José Unanue Fundazioa (País Basc) i l'arxiu de la Fundación Sindicalismo y Cultura (Aragó). Fins fa dos anys, aquesta xarxa també incloïa la Fundación Juan Muñiz Zapico (Astúries), si bé finalment van optar per cedir el seu arxiu històric al Archivo Histórico de Astúries. Per a més informació, consulti's: Archivo y Biblioteca [en línia]. *Fundación Muñiz Zapico*, 2019. [consulta: 26 maig 2019]. Disponible a: <http://www.fundacionjuanmunizzapico.org/archivo.htm>.

⁷ Per a més informació, consulti's: La Red de Archivos Históricos y el Patrimonio Documental de CCOO [en línia]. *Red de Archivos Históricos de Comisiones Obreras*, 2018. [consulta 9 maig 2019]. Disponible a: <http://www.archivoshistoricos.ccoo.es/fondos.htm>.

2.2 Els fons documentals i col·leccions de l'Arxiu Històric de la CONC

El gruix més destacable de la documentació conservada per l'Arxiu Històric es correspon a CCOO, conformat pels fons documentals produïts i reunits per les diverses entitats que integren l'organigrama del sindicat a escala organitzativa i administrativa. A més d'aquest fons, també es conserva part del conjunt documental produït i reunit pel òrgans del sindicat quan aquest operava entre l'al·legalitat i la clandestinitat, des de mitjans dels anys 60 del fins l'any 1977, any en què CCOO va ser definitivament legalitzada.⁸

Del total, la part del fons més important està formada per la documentació produïda i reunida per l'organització després d'haver estat legalitzada. Aquesta documentació és va començar a aplegar un cop superada la primera etapa de la vida del centre, en què bàsicament es va optar per abocar tots els esforços a la recuperació del patrimoni documental de la CONC quan aquesta funcionava al marge de la legalitat oficial. Puntualment, es va tractar d'iniciar un procés de transferència de documentació procedent de les estructures de l'organització sindical, que inclouen la confederació, les federacions, els sindicats de ram i les unions territorials.

La confederació conforma allò que s'entén com l'estructura horitzontal de l'organització i aglutina i deu la seva activitat al conjunt dels treballadors a qui representa, independentment de la seva professió o àmbit professional a què s'adscriuen. Les seves funcions principals són de representació del sindicat davant les institucions governamentals, en aquest cas, autonòmiques, i de coordinació de les federacions, a més de proporcionar serveis de formació i assessorament jurídic a afiliats i treballadors. La confederació actua sobre el

⁸ S'ha indicat "part" perquè avui dia encara s'està en procés de recuperació d'aquest fons. Arran del caràcter descentralitzat que tenia CCOO, l'absència de cobertura institucional oficial i la persecució a què va ser sotmès el moviment durant els anys de la dictadura va fomentar la seva fragmentació i dispersió, sovint provocant que acabés integrant altres fons documentals de membres i càrrecs de l'organització. Així mateix, bona part d'aquella documentació va ser confiscada per les autoritats de l'època, cosa que explica que avui dia encara romanguí en els arxius policials de la Prefectura General de Policia, en els arxius de la Delegació del Govern a Catalunya, dipositària de l'arxiu de l'antic Govern Civil de Barcelona, o bé fins i tot en els arxius del Ministeri del Justícia, on s'hi localitzen els fons de l'antic *Tribunal de Orden Público* (TOP) i del Ministeri de Defensa, responsable de la custòdia de la documentació dels tribunals militars. Per a més informació, consulti's: La Red de Archivos Históricos y el Patrimonio Documental de CCOO [en línia]. A *Red de Archivos Históricos de Comisiones Obreras*, 2018. [consulta 9 maig 2019]. Disponible a: <http://www.archivoshistoricos.ccoo.es/fondos.htm>. D'entre les iniciatives més destacades per recuperar part dels fons confiscats, la més important va ser la infructuosa proposició no de llei presentada l'any 2001 pel grup parlamentari d'Iniciativa Esquerra Verds al Parlament de Catalunya a instància de la Fundació Cipriano García. A través d'aquesta proposició es demanava al Govern de la Generalitat de Catalunya que instés a les autoritats ministerials perquè facilitessin una còpia d'aquesta documentació requisada a l'Arxiu Històric. L'última notícia que es té d'aquella disposició data de l'any 2002, quan el Govern de la Generalitat va publicar la formalització de la sol·licitud a les autoritats competents, sense que s'hagi obtingut cap mena de resposta des d'aleshores. Per a més informació, consulti's: Resolució 1031/VI del Parlament de Catalunya, sobre els tràmits necessaris davant el Govern de l'Estat perquè la Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CONC) pugui disposar d'una còpia dels documents dipositats en els arxius dels antics governs civils que fan referència a les Comissions Obreres (CCOO). *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* (26 novembre 2001), núm. 238, p. 22. [consulta: 15 juny 2019]. Disponible a: <https://www.parlament.cat/document/bopc/50171.pdf#page=22> i Control del compliment de la Resolució 1031/VI del Parlament de Catalunya, sobre els tràmits necessaris davant el Govern de l'Estat perquè la Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CONC) pugui disposar d'una còpia dels documents dipositats en els arxius dels antics governs civils que fan referència a les Comissions Obreres (CCOO). *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* (18 març 2002), núm. 273, p. 79. [consulta: 15 juny 2019]. Disponible a: <https://www.parlament.cat/document/bopc/50207.pdf#page=79>.

territori a través de les unions territorials comarcals o intercomarcals, exercint les competències i proporcionant els serveis corresponents a escala regional d'acord amb els estatuts de la CONC.

Paral·lelament, les federacions comprenen l'estructura vertical de l'organització i aglutinen i representen els treballadors per rams professionals. D'acord amb les línies generals definides per la confederació, les federacions són les encarregades de gestionar els processos de negociació col·lectiva amb la patronal per als seus respectius sectors, l'elecció de representants sindicals a escala empresarial i el conjunt de serveis que ofereixen a afiliats i treballadors del ram del qual formen part. Les federacions també disposen dels seus òrgans sobre el territori, els sindicats de ram, que igualment operen a escala comarcal i intercomarcal, assumint les funcions atorgades pels estatuts de la CONC.

Al aplegar la documentació procedent d'aquests òrgans, a la pràctica, s'ha assistit a la formació de diversos fons, ja que totes aquestes entitats gaudeixen dels seus propis organigrames interns, secretaries i competències tot i formar, totes elles, l'estructura de la CONC.

L'ingrés de la documentació procedent d'aquestes entitats no s'ha materialitzat en uns mateixos resultats i, finalment, llevat de la Secretaria General de la Confederació, amb qui es va arribar a un acord formal amb l'arxiu, les transferències es van decidir aturar per complet arran de la generalitzada discontinuïtat dels processos que s'havien gestionat a partir de les successives crides que difonia la direcció de l'arxiu.

Des de l'Arxiu Històric es va prendre consciència dels problemes que comportava la transferència massiva de documentació desproveïda de control i criteris d'organització arxivístics. Certament, en alguns casos es van obtenir èxits relatius; des d'algunes d'aquestes entitats es va transferir documentació que, en efecte, era de conservació permanent i d'interès per a l'arxiu, per exemple, la documentació produïda per algunes federacions al llarg dels seus periòdics processos congressuals des dels anys 80, exemple dels quals n'és el fons Federació de Sanitat o bé el fons Federació de Jubilats i Pensionistes. Tot i així, la generalitzada absència de procediments reglamentats ha tingut conseqüències importants sobre els fons corporatius, manifestes en els desequilibris en relació a la documentació generada de les activitats dels òrgans del sindicat i en l'ingrés de documentació amb escàs o nul valor documental. A tall d'exemple, hi ha el fons Federació Tèxtil-Pell, Químiques i Afins (FITEQA), des de la qual es va transferir un considerable volum de documentació administrativa procedent de la secretaria de finances, com múltiples factures, albarans i llistats de material i també del seu gabinet jurídic, que inclou nombrosos dossiers de treball i notes del personal dels serveis jurídics que haurien d'haver-se avaluat prèviament.

Naturalment, l'Arxiu Històric de la CONC no ha sigut l'únic centre de la RAHCO que ha afrontat aquests problemes. Avui dia, els arxius de la xarxa que es troben més familiaritzats amb la gestió documental són l'Archivo Histórico de CCOO de Andalucía i l'Archivo de Historia del Trabajo, aquest últim, centre a càrrec de la documentació produïda per confederació estatal de CCOO, radicada a Madrid. Segons José Babiano Mora, director d'aquest arxiu, les federacions estatals transfereixen documentació periòdicament, però per ara se centren en recopilar la documentació que emana de l'activitat de presa de decisió dels òrgans de govern principals i, en especial, dels processos congressuals. Pel que fa a la resta, d'acord amb criteris de gestió ben reglamentats, cada entitat s'ocupa la documentació produïda per les seves activitats fins el moment que, fruit de la disposició de partides

econòmiques esporàdiques o bé engegant operacions en funció de necessitats puntuals, per exemple, per manca de disponibilitat de més espai físic, es decideix gestionar la transferència de la resta de documentació prèvia avaluació.⁹ En la mateixa direcció, des de l'Archivo Histórico de CCOO de Andalucía han adoptat les mateixes mesures amb les seves respectives federacions, si bé a diferència de l'anterior, és interessant apuntar que en aquest centre també han acabat per exercir funcions d'arxiu administratiu per a l'àmbit confederal amb la finalitat d'intentar assegurar l'avaluació documental i la preservació de la documentació històrica de la confederació andalusa.¹⁰ Des de l'Arxiu Històric són conscients que les alternatives adoptades no ofereixen una solució sistemàtica i aplicable a llarg termini i, en conseqüència, a l'espera de disposar d'un sistema de gestió documental integral i d'espais més adequats, per ara, s'ha decidit no procedir com els exemples esmentats.

A més dels fons corporatius, l'Arxiu Històric, al igual que els seus homòlegs de la RAHCO, també conserva documentació abundant relativa a diverses entitats relacionades amb l'acció política, ciutadana i sindical dels treballadors. La raó que explica aquest fet descansa en la concepció que es té d'aquests centres, en paraules de José Antonio Mingo Blasco, arxius que *se convierten en parte de la memoria histórica de aspectos relacionados con la evolución del mundo del trabajo durante el franquismo y la transición, así como la "memoria democrática" de los movimientos de oposición a la dictadura*.¹¹ Considerant aquesta definició, l'Arxiu Històric disposa d'un quadre de fons que, al marge dels conjunts documentals produïts i reunits per CCOO es configura de la manera següent:¹²

1. Fons d'empreses
2. Fons d'òrgans de representació dels treballadors
3. Fons de despatxos d'advocats laboristes
4. Fons d'associacions professionals
5. Fons de partits i associacions i moviments polítics i socials
6. Fons personals

Conjuntament amb els fons en qüestió, l'Arxiu Històric també conserva col·leccions gràfiques, fotogràfiques i audiovisuals, a més d'una destacable hemeroteca i una biblioteca auxiliar especialitzada en la història del sindicalisme i del moviment obrer.¹³

Les col·leccions fotogràfiques s'han format a partir de les donacions fetes pels militants i les secretaries de comunicació que integren les diferents branques de l'organització. Naturalment, són col·leccions de temàtica política i sindical que aborden aspectes de la vida del sindicat i de la professional i personal dels seus càrrecs i militants. D'acord amb quadre

⁹J. Babiano Mora, comunicació personal, 17 d'abril de 2019.

¹⁰ Fondos y Colecciones [en línia]. *Archivo Histórico de Comisiones Obreras de Andalucía*, 2019. [consulta: 12 maig 2019]. Disponible a: https://archivoandalucia.ccoo.es/Fondos_y_colecciones.

¹¹ MINGO BLASCO, José Antonio. El patrimonio histórico documental de CCOO. *Informes de la Fundación* [en línia]. 2009, núm. 3, p. 3. [consultat: 2 març 2019]. Disponible a: <http://www.1mayo.ccoo.es/25ee055870fc5969c781a0f7ee877050000001.pdf>.

¹² Per a consultar el quadre de fons, encara que desactualitzat, vegi's: TÉBAR HURTADO, Javier; GARCÍA SIMAL, Juan Manuel; JIMÉNEZ PIRLA, Maria Lluïsa. *Guia de l'Arxiu Històric de la CONC*. 1a ed. Barcelona: Fundació Cipriano García – Arxiu Històric de la CONC, 1995.

¹³ Per accedir al catàleg de la biblioteca, consulti's: Biblioteca de l'Arxiu Històric de CCOO de Catalunya [en línia]. A *Fundació Cipriano García – Arxiu Històric CCOO de Catalunya*, 2018. [consulta: 2 març 2019]. Disponible a: <http://biblioteca.ccoo.cat/>.

de classificació elaborat per l'Arxiu Històric, el material fotogràfic s'organitza en els grups de sèries següents:¹⁴

1. Actes públics
2. Art
3. Societat Civil
4. Cartells i pintades al carrer
5. Cultura
6. Edificis i estructures
7. Festes populars
8. Espais geogràfics
9. Manifestacions i mobilitzacions
10. Medi ambient
11. Història
12. Personalitats
13. Treballadors
14. Actes sindicals i polítics
15. Repressió

Pel que fa a les col·leccions gràfiques, comprenen les col·leccions més remarcables que conserva l'arxiu. Al igual que les fotogràfiques, aquests documents procedeixen fonamentalment de les donacions fetes pels militants de l'organització, conservant-les íntegres en cas que es tracti de col·leccions prèviament creades o bé recollint el material dispers que els donants han anat cedint a l'arxiu. Aquestes col·leccions, a més a més, estan formades per material procedent d'altres organitzacions sindicals i partits polítics i, en menor mesura, també d'associacions o plataformes cíviques, socials i culturals.

En relació a les col·leccions audiovisuals, en comparació amb la resta, conformen el gruix més modest del total.¹⁵ Aquestes o bé es corresponen a donacions fetes per personalitats concretes o bé han sigut creades en el seu origen des del propi Arxiu Històric. Respectivament, en representen exemples il·lustratius la col·lecció d'entrevistes feta per l'historiador Sebastian Balfour per a l'elaboració de la seva obra *La Dictadura, los trabajadores y la ciudad: el movimiento obrero en el Área Metropolitana de Barcelona (1939-1988)*, publicada l'any 1994, i el projecte dirigit des del l'Arxiu Històric titulat *Biografies obreres: fonts orals i militància sindical* amb l'objectiu de construir un fons oral sobre les experiències dels militants de CCOO de les dècades dels anys 60, 70 i 80.¹⁶

En allò que concerneix a l'hemeroteca, finalment, la col·lecció està formada per més de 140 capçaleres publicades entre els anys 40 i 90 del segle passat. Cedides en donació per militants de CCOO, estan exclusivament enfocades a una temàtica política i sindical.

¹⁴ GARCÍA SIMAL, Juan Manuel. *Quadre de classificació del fons fotogràfic de l'Arxiu Històric de CCOO de Catalunya*. Document inèdit. [Barcelona]: Fundació Cipriano-García-Arxiu Històric de la CONC, [2012].

¹⁵ Per a més informació, consulti's: Col·leccions orals [en línia]. A *Fundació Cipriano García – Arxiu Històric de la CONC*, 2016. [consulta: 9 maig 2019]. Disponible a: https://www.ccoo.cat/pdf_documents/Col%C2%B7leccions%20orals.pdf.

¹⁶ Per a més informació sobre aquest projecte, consulti's: TÉBAR HURTADO, Javier. Biografías, autobiografías y testimonios “por la “memoria” de la represión franquista. *Hispania Nova: Revista de Historia Contemporánea* [en línia]. 2006, núm. 6. [consulta: 9 maig 2019]. Disponible a: <http://hispanianova.rediris.es/6/dossier/6d020.pdf>.

2.3 Entre arxiu sindical, arxiu del món del treball i arxiu del moviment obrer

Per sobre de qualsevol altra denominació, sigui de manera clara i explícita o bé deduint-se implícitament de les competències i caràcter que se'ls atorga, des dels centres de la RAHCO sempre s'han identificat com arxius sindicals.¹⁷ Entenent per arxiu sindical com aquell organisme vinculat a un sindicat, des d'on es porten a terme funcions específiques d'organització, gestió i descripció de documents i fons documentals produïts per la mateixa organització sindical, les seves estructures, seccions i militants¹⁸, en efecte, no hi ha dubte que es poden definir com a tals. Així mateix, tenint en compte que un dels objectius originals d'aquests arxius va ser precisament recuperar la documentació generada per CCOO durant la seva etapa com a organització clandestina i que, temps després, han treballat per salvaguardar la documentació produïda pel sindicat en el transcurs dels anys successius, a més de difondre's de manera paulatina la implantació de sistemes de gestió documental, necessàriament, aquests centres, en primera instància, cal concebre'ls com arxius sindicals.¹⁹

Al mateix temps, el fet d'haver-se constituït com a centres radi d'acció dels quals ha sobrepassat l'àmbit corporatiu de l'organització mare, ha implicat que aquests arxius també hagin estat concebuts, en paraules de José Fernando Mota Muñoz, com *arxius del món del treball*²⁰, un terme adoptat del sistema arxivístic francès²¹ amb què s'identifiquen, d'acord amb aquest autor, aquells arxius que custodien *els documents generats pels agents socials de la producció i l'intercanvi, i els serveis que intervenen de manera organitzada, individualment o col·lectivament, en l'entorn de l'empresa privada o pública. Són, doncs, els documents d'institucions públiques, d'empreses públiques i privades, de cooperatives, de sindicats, d'associacions professionals, de mutualitats i fraternitats, i de despatxos d'advocats laboralistes*.²² Tant des de l'Arxiu Històric de la CONC com des de la resta d'arxius de la RAHCO s'assumeix aquest rol, cosa que es fa patent al observar l'estructura del quadre de fons o bé a través de declaracions com les que va expressar Eloísa Baena, directora de l'Archivo Histórico de CCOO de Andalucía, fent referència al conjunt d'arxius de la xarxa, afirmant que la tasca desenvolupada pels centres membres els ha portat a recollir i

¹⁷ Respecticament, d'entre els primers, en són exemples Juan Manuel García Simal o bé José Babiano Mora. Dels segons, n'és un exemple representatiu José Antonio Mingo Blasco. Per a més informació, consulti's: BABIANO MORA, José. Conflicto de clase, trabajo y archivos sindicales. El Archivo de Historia del Trabajo de la Fundación 1º de mayo. A *Cuartas Jornadas Archivos y Memoria. "La memoria de los conflictos: legados documentales para la Historia"*. 1a ed. Madrid: Fundación de los Ferrocarriles Españoles, 2009, p. 1-4; GARCÍA SIMAL, Juan Manuel. L'arxiu històric de CCOO de Catalunya: Un arxiu sindical de referència pel país (1990-2012). *Frontissa*. 2012, núm. 24, p. 16-17. i MINGO BLASCO. *Op cit.* p. 3.

¹⁸ MOTA MUÑOZ, José Fernando. Breve panorámica de los archivos sindicales. *Notas: Historia, Trabajo y Sociedad*. 2012, núm. 3, p. 185.

¹⁹ En aquest àmbit, ressalti's la normativa aprovada per la Comissió Executiva Confederal de CCOO per a totes les estructures de l'organització de l'estat, amb la finalitat d'establir les directrius generals que han de regular la gestió documental de l'organització: COMISIÓN EJECUTIVA CONFEDERAL DE COMISIONES OBRERAS. *Normas reguladoras del patrimonio documental (los archivos), bibliotecas y centros de documentación de Comisiones Obreras*. Madrid: Confederación Sindical de Comisiones Obreras, 2010.

²⁰ MOTA MUÑOZ. *Op. cit.* p. 187.

²¹ LEBRIGAND, Yvette. Le Centre des archives du monde du travail. *La Gazette des archives* [en línia]. 1995, núm. 168, p. 50. [consulta: 30 març 2019]. Disponible a: https://www.persee.fr/docAsPDF/gazar_0016-5522_1995_num_168_1_4264.pdf.

²² MOTA MUÑOZ, José Fernando. Els arxius sindicals: una pluralitat de models. *Lligall: revista catalana d'arxivística*. 2010, núm. 30, p. 243.

compilar conjunts documentals de procedències molts diverses però que, en la seva totalitat, comprenen *fondos de sumo interés para conocer la historia de los trabajadores, la cultura del trabajo, la relaciones laborales, sus conflictos i negociaciones, la salud laboral, entre otros muchos*.²³

La qüestió sobre la identitat i definició dels arxius de la RAHCO encara esdevé més complexa quan es té en compte que dins l'àmbit nacional i també continental, els arxius dits sindicals sovint s'engloben dins dels anomenats *arxius del moviment obrer*, definits com aquells centres que custodien documentació d'organitzacions obreres, moviments socials, sindicats i partits polítics,²⁴ un element identificatiu a què tampoc ha renunciat ni l'Arxiu Històric ni cap altre centre membre de la xarxa.²⁵

S'assisteix, en conseqüència, a una situació que segons Aurelio Martín Nájera i Mota Muñoz, la identificació com a centre d'arxiu es dilueix en uns tipus d'entitats que tot i la seva denominació de sindical s'assimilen, a la pràctica, a centres de documentació.²⁶ Tanmateix, cal remarcar que l'arxiu en si no pot catalogar-se simplement de centre de documentació; l'Arxiu Històric ha estat concebut com un arxiu amb totes les seves propietats, i ha tractat de formalitzar les seves adquisicions en base a una experiència i a uns criteris determinats, sense que l'aplec d'aquests fons hagi derivat de l'acumulació irregular de documents procedents d'entitats i/o institucions diferents. Això queda demostrat en la manera com opera l'arxiu en tant que actiu dins la fundació, creada també amb finalitats de formació sindical i recerca. Es tracta d'un centre que no només s'encarrega de recuperar i preservar el patrimoni, sinó que també procura col·laborar en la divulgació i la investigació dins dels camps previstos per la fundació a través dels mecanismes corresponents.²⁷

Precisament, l'amplitud del projecte i la caracterització de l'arxiu es deu, en primer lloc, a la concepció que des d'un inici s'ha tingut del centre des de la fundació que l'empara. La Fundació Cipriano García és una entitat que enfoca les seves activitats en els àmbits de les humanitats i les ciències socials i l'arxiu, a més de representar l'eina principal per recuperar, tractar i gestionar el patrimoni documental de la CONC, esdevé un instrument encarregat de reunir, organitzar i posar a disposició els recursos d'informació necessaris per afavorir la

²³ BAENA LUQUE, Eloísa. Los archivos del mundo del trabajo, un patrimonio común. *Arch-e: revista andaluza de archivos* [en línia]. 2010, núm. 2, p. 4. [consultat: 23 febrer 2019]. Disponible a: http://www.juntadeandalucia.es/cultura/archivos_html/sites/default/contenidos/general/revista/numeros/Numero_2/galeria/02_00_02_ELOISA_BAENA_LUQUE.pdf.

²⁴ MARTÍN NÁJERA, Aurelio. Archivos de partidos políticos y organizaciones sindicales. A VÁZQUEZ DE PARGA, Margarita; CHACÓN JIMÉNEZ, Francisco (dir.). *Actas de las Jornadas Archivos e Investigación. Murcia, 13, 14 y 15 de noviembre 1991*. 1a ed. Generalitat Valenciana, Conselleria de Cultura, Educació i Esport, 1996, p. 113 i MOTA MUÑOZ, José Fernando. *Els arxius sindicals...*, p. 244.

²⁵ Vegi's, per exemple: BAENA LUQUE, Eloísa. *Op. cit.* p. 4-7 i IZQUIERDO CALLE, José María. La Red de Archivos históricos de Comisiones Obreras y el Archivo del Movimiento Obrero Extremeño. Acceso y consulta a fondos digitalizados. A *Competencia digital, archivos e historia contemporánea de Extremadura: V Encuentro Historiográfico del GECEX. Cáceres 21 de Noviembre de 2009* [en línia]. [Badajoz]: Diputación de Badajoz, p. 3-4. [consulta: 30 març 2019]. Disponible a: http://www.fundacionculturayestudios.es/img/img_Noticias/Noticia354_1.pdf.

²⁶ MARTÍN NÁJERA, Aurelio. *Op. cit.* p. 116 i MOTA MUÑOZ, José Fernando. *Breve panoràmica...*, p. 192-193.

²⁷ Un exemple d'aquesta labor la representa la participació de l'arxiu en l'organització dels *Encuentros de Investigadoras e Investigadores sobre el franquismo*, unes jornades d'estudi i debat historiogràfic que actualment ja han celebrat la seva desena edició, l'any 2018. Per a més informació, consulti's: *Red de Archivos Históricos de Comisiones Obreras* [en línia]. [consulta: 6 juny 2019]. Disponible a: <http://www.archivoshistoricos.ccoo.es/>.

consecució de les finalitats en qüestió.²⁸ Per tant, a més d'ésser un fi en si mateix, l'arxiu també esdevé una mecanisme o eina per assolir uns fins determinats.

En segon lloc, segons Babiano, un altre factor clau és la pròpia història i dinàmica de CCOO, nascuda de la confluència de moviments de procedències diferents amb l'objectiu d'afrontar un context polític, social i laboral determinat. La convergència d'aquests moviments va fer de CCOO una organització de caràcter sociopolític i, una vegada constituït l'arxiu, hauria afavorit la recuperació de fons documentals i col·leccions respectivament produïdes i creades per aquelles persones, grups, associacions i entitats representatius dels moviments que van participar de la seva formació i desenvolupament.

En tercer lloc, d'acord amb Javier Tébar Hurtado, director de l'Arxiu Històric, el darrer factor és l'absència d'iniciatives específiques exclusivament orientades en el camp de recuperació dels arxius del *món del treball*. Entre 1999 i 2003, des del Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya es va emprendre un projecte per identificar, recuperar i fomentar el tractament i difusió dels fons documentals inscrits en aquesta categoria.²⁹ Malauradament, aquesta iniciativa es va haver d'aturar arran de la manca de recursos disponibles i, fins aleshores, no s'ha intentat recuperar ni s'ha engegat cap més projecte similar. En efecte, l'Arxiu Històric ja existia abans que aquella iniciativa es posés en funcionament però el fet que des de les institucions públiques del país no s'hagi plantejat res més en aquesta direcció des d'ençà convida a pensar que es considera que el sistema d'arxius ja predisposa i preveu els centres necessaris per assegurar la preservació d'aquest patrimoni. Tanmateix, en certa mesura, les pràctiques de l'Arxiu Històric demostren el contrari, ja que des de les institucions públiques del país no s'ha fomentat la recuperació de determinats fons pels quals sí s'ha interessat de manera explícita l'arxiu, per exemple, els fons d'advocats i assessories laboristes o bé els fons produïts i reunits pels òrgans de representació dels treballadors. Vist això, tot apunta que davant la inexistència d'un centre especialitzat en la recuperació d'aquest patrimoni a escala nacional, l'Arxiu Històric ha ocupat aquest espai dins del sistema, en part intentant recollir el testimoni del projecte que es va intentar posar en marxa des de les institucions públiques, comptant amb l'aparent i relativa passivitat de la resta d'agents que conformen l'entramat arxivístic de Catalunya.

El caràcter singular de l'Arxiu Històric, d'aquesta manera, deriva del context i naturalesa institucional de l'organització de què forma part i d'unes necessitats, unes normes i unes pràctiques conjuntament acceptades i divulgades pels successius directors i arxiviers del centre, la fundació que l'empara i a la pràctica, encara que potser inconscientment, per tota la comunitat arxivística del país. Ara bé, el centre no és l'únic arxiu sindical del país ni l'única institució que s'ha dedicat a la recuperació del patrimoni documental relacionat amb la història i memòria del moviment obrer, de l'antifranquisme i, en part, també de l'anomenat *món del treball*. En paral·lel a la seva activitat es constitueixen un seguit d'organismes que desenvolupen una labor similar o identificable amb la de l'Arxiu Històric, uns centres a conèixer per tal d'observar i verificar fins a quin punt és certa i remarcable la seva singularitat entre els arxius privats del país.

²⁸ *Estatuts de la Fundació Privada "Fundació Cipriano García – CCOO de Catalunya"*, art 5 i 6, p. 2-3.

²⁹ *Projecte de guia i fons documentals per a la història del món del treball a Catalunya, segles XIX i XX: dossier de difusió*. Barcelona: Arxius del Món del Treball a Catalunya, 1999.

2.4 L'Arxiu Històric i els arxius privats del moviment obrer a Catalunya

L'Arxiu Històric de la CONC no és l'únic centre d'arxiu privat de Catalunya dedicat a la recuperació, preservació i difusió dels fons i documents relacionats amb el moviment obrer català ni, relativament en part, amb l'anomenat *món del treball*. Identificar i definir els trets d'aquests centres és un aspecte important per tractar de valorar les seves particularitats i alhora detectar-ne els punts en comú, cosa que posant-se en relació amb les característiques dels fons privats adquirits per l'arxiu, a presentar posteriorment, pot contribuir a situar concisament l'Arxiu Històric i convidar a la reflexió tant sobre la seva posició com la de la resta de centres que participen de l'entramat d'arxius de Catalunya.³⁰

2.4.1 El Centre de Documentació Històric-Social de l'Ateneu Enciclopèdic Popular

El Centre de documentació Històric-Social de l'Ateneu Enciclopèdic Popular (CDHS-AEP) és un organisme constituït l'any 1978, aspecte que el converteix en l'arxiu més antic de la llista de centres que es presenten. Va ser fundat per personalitats vinculades al moviment llibertari entre les quals destacaven Abel Paz i Cipriano Damiano, amb la finalitat de contribuir a recuperar i difondre la història del moviment obrer català sense discriminació de cap de les sensibilitats o doctrines polítiques i ideològiques que s'hi han manifestat. El projecte es va emmarcar dins la iniciativa de recuperació de l'Ateneu Enciclopèdic Popular, una entitat centenària sorgida a principis del s. XX i clausurada amb la fi de la Guerra Civil. Aquesta entitat tenia per objectiu la difusió de la cultura entre les classes obreres i esdevenir un punt de trobada i transmissió d'idees per aquelles persones que no convergien amb les línies del pensament polític, social i cultural oficial.

D'acord amb Albert Caballero Gordillo, voluntari documentalista del CDHS, la missió del centre es podria definir com la *recuperació del patrimoni documental relacionat amb la història del moviment obrer de Catalunya i de la memòria d'aquells moviments polítics i socials vinculats amb l'antifranquisme, l'exili, marginats de les corrents ideològiques del pensament oficial i les lluites i reivindicacions ciutadanes actuals*.³¹ És un arxiu que ha tractat de gestionar adquisicions de documentació que s'engloben dins d'un interval que comprèn des del segle XIX fins al dia d'avui, si bé sense disposar de criteris específics d'avaluació per a les adquisicions. Aquest fet ha marcat les limitacions materials del centre; al contemplar un espectre tan ampli en contraposició amb els seus recursos ha impossibilitat continuar adquirint documentació regularment arran de la manca d'espai disponible i la incapacitat per catalogar, descriure i disposar tota la documentació de manera eficient i eficaç.

³⁰ A més de la seva naturalesa jurídica com a institucions, la selecció de centres que es presenten s'ha fonamentat en els tipus de fons privats que conserven i la seva vinculació institucional o corporativa. També s'han pres en consciència els criteris de la International Association of Labour History Institutions (IALHI), una organització internacional que agrupa arxius i centres de documentació públics i privats dedicats a la preservació de la memòria i difusió de la història del moviment obrer, la qual considera i ressalta els arxius que s'aborden com a centres privats més importants de Catalunya en aquest àmbit d'especialització, siguin o no membres formals d'aquesta pròpia associació. Per a més informació, consulti's: GABRIEL, Pere. Arxius i centres de documentació d'història social i obrera a Catalunya i Espanya: la seva dispersió. A *XI Conferència Anual de la International of Labour History Institutions (IAHLI)*. Barcelona: 16, 17, 18 i 19 de setembre de 2009. 1a ed. Barcelona: International Association of Labour History Institutions, 2009, p. 3.

³¹ A. Caballero Gordillo, comunicació personal, 9 de juliol de 2019.

El CDHS és una entitat que es nodreix exclusivament de treball voluntari no professionalitzat, encara que alguns d'ells disposen de formació en biblioteconomia i documentació. Aquest factor ha afectat la seva forma de funcionar, ja que oferir servei de consulta dins d'uns marges de temps fixes i, alhora, ocupar-se del tractament i difusió dels seus recursos d'informació ha sigut una tasca complexa i, en algunes ocasions, tant un com altre servei han estat objecte de discontinuïtats. En aquests moments, però, val a dir es troben en una situació que els permet funcionar de manera contínua i regular.

Fent honor als seus orígens llibertaris, es tracta d'un centre que sempre ha procurat de mantenir la seva autonomia institucional i funcionar amb els seus propis mitjans i voluntaris. A tall d'exemple, segons apunta Carles Sanz Alonso, historiador i voluntari del centre, l'any 1997, l'Arxiu Nacional de Catalunya (ANC) els va proposar facilitar ajuda logística i personal per catalogar i inventariar la documentació a través de l'establiment d'un conveni que estipulava que, al cap de 25 anys, aquest arxiu passaria a integrar-se a l'Arxiu Nacional. En base a aquesta darrera clàusula, des del CDHS es va rebutjar la oferta. En aquesta mateixa direcció, anys després l'Ajuntament de Barcelona també va mostrar d'interès pels materials que conservaven a l'arxiu, però de nou, les condicions plantejades pel consistori tampoc van satisfer als responsables a càrrec del CDHS, doncs també s'haurien vist obligats a renunciar a l'autonomia corporativa i a les seves formes de funcionament.³²

Pel que fa a les relacions institucionals que manté el CDHS, no està vinculat a cap xarxa de cooperació ni forma part del Sistema d'Arxius de Catalunya (SAC); segons Caballero, tampoc es tracta d'un centre que mantingui relacions estables amb altres arxius, però sí que ha col·laborat en moments puntuals en exposicions, conferències i jornades organitzades per biblioteques públiques, ateneus populars i altres institucions amb arxius a càrrec, com la Fundació Salvador Seguí o la Fundació d'Estudis Llibertaris i Anarcosindicalistes.³³

El CDHS no disposa d'un quadre de fons formalment estructurat i fins aquest moment ha concentrat la major part dels seus esforços, per una banda, a la recuperació del patrimoni i, per l'altra, a la catalogació i inventari de la documentació bibliogràfica i hemerogràfica. Tot i així, al observar els fons i col·leccions que conserven a l'arxiu, el fons sembla poder organitzar-se de la manera següent:

- **Fons personals:** comprèn la primera de les seccions del conjunt total, formada per 10 fons documentals. Són fons que majoritàriament pertanyen a personalitats relacionades amb l'exili, l'antifranquisme i els moviments d'oposició a la dictadura. Alguns dels més importants són el fons Alberto Hernando, destacat sindicalista de la CNT de Catalunya o bé el fons Juan Zafón Bayo, activista igualment vinculat a la CNT. No tots els fons personals, però, es troben relacionats amb l'època de la dictadura i la transició. Un exemple paradigmàtic és el fons Valerie Powell, historiadora i reconeguda activista veïnal de Barcelona o bé part del fons Francesc Arnau i Arias, famós advocat que ha treballat per a la defensa de col·lectius socials discriminats i personalitats vinculades a moviments socials alternatius.³⁴ És de

³² C. Sanz Alonso, comunicació personal, 9 de juliol de 2019.

³³ A. Caballero Gordillo, comunicació personal, 9 de juliol de 2019.

³⁴ S'indica "part" perquè la major part de la resta del fons es troba a l'Arxiu Municipal de Sant Adrià del Besòs, d'on és oriünd i des d'on ha exercit professionalment el senyor Arnau. Segons Carles Sanz Alonso, a més, hi ha altra part del fons que es troba encara en mans del productor, dipositat en un magatzem personal en aquella mateixa localitat. Bona part d'aquest conjunt que es troba a Sant Adrià del Besòs, d'haver estat materialment possible, hagués ingressat al CSHS, si bé les seves grans dimensions són, en aquests moments, un obstacle insalvable. Per a més informació, consulti's:

ressaltar que una part d'aquests "fons" personals són, en realitat, biblioteques personals, com és el cas del fons Santiago Soler i Amigó, cervell i membre del Movimiento Ibérico de Liberación (MIL), grupuscle anarquista on va militar Salvador Puig Antich, o bé el fons Sonia del Río Santos, historiadora i bibliotecària vinculada a múltiples iniciatives relacionades amb l'organització de les biblioteques populars.

- **Fons d'entitats:** comprèn la segona secció del fons. Està formada per un total de 9 conjunts documentals. El més rellevant és el fons Moviment Objectors de Consciència, plataforma de reivindicació ciutadana contra el servei militar obligatori que va operar en el transcurs dels anys 80 i 90 del segle passat. A més d'aquest fons, la resta que es conserven a l'arxiu provenen d'ateneus populars i llibertaris i d'associacions pacifistes i antimilitaristes.
- **Col·leccions hemerogràfica i d'efimers:** són les dues col·leccions més ben identificades, doncs a diferència de la resta es troben catalogades i inventariades. En relació a la primera tipologia, comprèn una gran col·lecció de publicacions editades fonamentalment per entitats llibertàries anarcosindicalistes i d'altres col·leccions de periòdics i revistes publicades i editades per associacions vinculades a moviments socials i plataformes, partits i organitzacions d'inspiració marxista. Pel que fa als efimers, se'n poden trobar de multitud d'organitzacions sindicals i polítiques, encara que les que pertanyen a entitats relacionades amb els moviments anarcosindicalistes conformen una clara majoria respecte les altres.³⁵
- **Col·leccions gràfica i fotogràfica:** el centre també conserva col·leccions gràfica i fotogràfica, encara que en aquests moments no es troben inventariades ni és possible classificar-les d'acord amb un quadre detallat. Segons apunta Sanz, les col·leccions es caracteritzen per donar preeminència a la temàtica política i sindical, però no necessàriament de manera exclusiva. La col·lecció gràfica, en concret, es correspon a material editat per organitzacions sindicals, partits polítics de moltes

Quadre de fons documentals [en línia]. *Arxiu Municipal de Sant Adrià del Besòs*, 2019. [consulta: 25 juny 2019]. Disponible a: <http://www.sant-adria.net/arxiu/fons-documentals/quadre-de-fons>.

³⁵ Per a més informació sobre aquestes col·leccions, consulti's: AISA I PÀMPOLS, Manel. *Octavillas* [Recurs electrònic]. [s.l.]: Centre de Documentació Històric-Social-Ateneu Enciclopèdic Popular. 2012. [consulta: 29 juny 2019]. Disponible a: <http://www.ateneuenciclopedicpopular.org/wp-content/uploads/2016/03/Octavillas.pdf>; AISA I PÀMPOLS, Manel. *1901-1930. Libros, folletos y documentos* [Recurs electrònic]. [s.l.]: Centre de Documentació Històric-Social-Ateneu Enciclopèdic Popular, 2016. [consulta: 29 juny 2019]. Disponible a: <http://www.ateneuenciclopedicpopular.org/wp-content/uploads/2016/03/Libros-y-Folletos1901-1930.pdf>; AISA I PÀMPOLS, Manel. *República 1931-1939. Libros, folletos y documentos* [Recurs electrònic]. [s.l.]: Centre de Documentació Històric-Social-Ateneu Enciclopèdic Popular, 2016. [consulta: 29 juny 2019]. Disponible a: <http://www.ateneuenciclopedicpopular.org/wp-content/uploads/2016/03/Libros-y-Folletos-1931-1939.pdf>; AISA I PÀMPOLS, Manuel. *Catàleg CNT al CDHS/AEP*. [s.l.]: Centre de Documentació Històric-Social-Ateneu Enciclopèdic Popular, 2018. [consulta: 29 juny 2019]. Disponible a: <http://www.ateneuenciclopedicpopular.org/wp-content/uploads/2018/12/CAT%C3%80LEG-CNT-desembre-2018.pdf> i AISA I PÀMPOLS, Manel. *Prensa: Revistes, diaris, butlletins*. AISA I PÀMPOLS, Manuel. *Catàleg CNT al CDHS/AEP*. [s.l.]: Centre de Documentació Històric-Social-Ateneu Enciclopèdic Popular, 2018. [consulta: 29 juny 2019]. Disponible a: <http://www.ateneuenciclopedicpopular.org/wp-content/uploads/2018/12/Hemeroteca-desembre-2018-.pdf>.

orientacions diferents i associacions el la majoria de caràcter ecologista, pacifista i feminista.³⁶

- **Col·leccions sonores i audiovisuals:** també es conserven dues petites col·leccions sonora i audiovisual molt heterogènies formades amb documents de moltes procedències diferents. No es troba classificada però s'hi pot trobar material audiovisual produït per organitzacions, entitats i persones i material audiovisual produït per cadenes i estudis. Tot aquest material es troba relacionat amb la història del moviment obrer a Catalunya o bé amb la memòria de personalitats destacades del món sindical, polític i associatiu català.

Tots aquests materials documentals han estat cedits en donació a través de la xarxa de contactes de l'Ateneu Enciclopèdic, per personalitats en gran majoria membres o simpatitzants d'organitzacions i moviments de caràcter llibertari, marxista o participants dels moviments socials ecologistes, pacifistes i feministes. Segons Caballero, el fet que de comptar amb un consolidat bagatge històric darrere seu ha sigut clau a l'hora d'aconseguir compilar tot aquests fons i documents. Dins dels cercles i xarxes de relacions establertes en associacions, organitzacions i partits inscrits en el ventall de sensibilitats afins a l'AEP, la institució és àmpliament reconeguda i gaudeix d'una notable projecció pública.³⁷

En vista de les adquisicions formalitzades, tot i no fer distincions a l'hora d'adquirir documentació de persones i entitats vinculades a una o altra sensibilitat ideològica sempre que coincideixi amb la idiosincràsia de l'organització, ressalti's que la major part de fons i documents aplegats provenen d'entitats o personalitats relacionades amb el món anarquista o llibertari. Aquest fet no és estrany tenint en compte l'origen dels impulsors del CDHS, majoritàriament militants o simpatitzants de la CNT i altres agrupacions anarcosindicalistes. No obstant això, també és cert que d'altres personalitats procedents d'altres entorns ideològics s'han interessat pel centre i hi han col·laborat, gents que provenen principalment de l'entorn de les organitzacions marxistes, socialdemòcrates i, fins i tot, de l'espai de l'independentisme.

Actualment es pot concloure que el CDHS ha realitzat una gran labor en el camp de la recuperació del patrimoni, però encara els queda força camí per recórrer dins l'àmbit del tractament i difusió de la documentació. El fet de no comptar sovint amb personal especialitzat i el seu particular sistema de funcionament sens dubte ha afavorit aquesta situació. En tot cas, tanmateix, dins els límits materials que manifesta, ara per ara l'entitat pot continuar operant i desenvolupant les seves activitats, característica que, tal com s'observarà a continuació, no comparteixen tots els arxius dedicats a la recuperació i preservació d'aquest patrimoni documental.

2.4.2 L'arxiu de la UGT-Catalunya

L'arxiu de la Unió General de Treballadors-Catalunya (UGT-Catalunya) és probablement el més desconegut de tots els centres que es presenten, doncs, a diferència de la resta, no es troba obert al públic. La seva menció obeeix, bàsicament, al fet que s'inscriu dins del projecte d'organització dels arxius de la UGT impulsat per la Fundación Francisco Largo Caballero, entitat privada domiciliada a Madrid que té la finalitat de gestionar, custodiar,

³⁶ C. Sanz Alonso, comunicació personal, 9 de juliol de 2019.

³⁷ A. Caballero Gordillo, comunicació personal, 9 de juliol de 2019.

preservar i difondre el patrimoni documental del sindicat, els seus militants, càrrecs i entitats relacionades. Avui dia, en paraules de Jesús Rodríguez Salvanés, arxiver a càrrec del centre, l'arxiu *forma parte del Sistema Español de archivos [...] i [...] está reconocido por la administración y por las universidades e investigadores como uno de los archivos imprescindibles para conocer la historia del movimiento obrero español en general y el de la UGT en particular*.³⁸

A finals dels anys 90, des de la UGT es va tractar d'ampliar l'abast del projecte i es van constituir fundacions en diverses comunitats autònomes de l'estat espanyol amb la finalitat de desenvolupar la mateixa tasca que s'estava portant a terme des de Madrid. A Catalunya, però, no va ser fins l'any 2004, amb la celebració de l'onzè congrés nacional de la UGT, que es va encomanar la gestió del que seria el seu "centre de documentació" a la fundació Josep Comaposada,³⁹ una entitat dedicada a la cooperació internacional creada a l'empara de UGT de Catalunya el 1988. Dins del marc d'aquesta iniciativa, la fundació en qüestió tenia per missió recuperar i tractar tota la documentació orgànica generada per la federació catalana de la UGT, així com gestionar els fons generats per les unions regionals i locals catalanes del sindicat.

Aquest projecte no va ser capaç d'estar al nivell del de la Fundación Largo Caballero i, llevat dels esperançadors primers anys de funcionament, l'adquisició de fons i col·leccions privades es va reduir a la realització de *proyectos de archivo oral de recogida de testimonios* de l'època de la clandestinitat i la transició.⁴⁰ Tot i així, entre el 2005 i el 2009, des del centre de documentació de la UGT de Catalunya es va portar a terme una activitat intensa de recuperació de fons i documents, construint un fons documental que tenia l'estructura següent:⁴¹

- **Secció UGT:** comprenia la documentació corporativa de la federació catalana de la UGT, dividida en dues subseccions, una conformada per aquella documentació produïda per l'organització des de la seva fundació el 1888 fins el 1975 i aquella generada des de 1976. D'acord amb les dades disponibles, incloïa documentació de diverses estructures de la UGT a escala regional i local, així com documentació restituïda recuperada dels dipòsits de l'Archivo de la Guerra Civil de Salamanca, llegada a l'ANC per la pròpia federació catalana de la UGT.⁴²
- **Secció fons d'entitats:** comprenia la documentació produïda i reunida per entitats vinculades a la UGT, com el fons Avalot-Joves de la UGT de Catalunya, el fons

³⁸ J. Rodríguez Salvanés, comunicació personal, 2 de juny de 2019.

³⁹ ANDREU, Josep Maria; TUDELA, Joan. La memòria ugetista. *Cercles: revista d'història cultural*. 2005, núm. 5, p. 352.

⁴⁰ RODRÍGUEZ SALVANÉS, Jesús. Los archivos sindicales: el Archivo de la Unión General de Trabajadores. *Arch-e: revista andaluza de archivos* [en línia]. 2010, núm. 2, p. 11. [consulta: 9 maig 2019]. Disponible a: http://www.juntadeandalucia.es/cultura/archivos_html/sites/default/contenidos/general/revista/numeros/Numero_2/galeria/02_01_JESUS_RODRIGUEZ_SALVANES.pdf.

⁴¹ Dades extretes dels dos únics instruments de descripció difosos pels antics responsables de l'arxiu de la UGT de Catalunya, corroborades per Daniel García Tenorio, responsable a càrrec de l'Àrea de Cultura i Memòria Històrica de la federació catalana de la UGT, via correspondència electrònica: GARCÍA, Xavier. *Centre de documentació de la UGT de Catalunya*. [s.l.]: Centre de documentació de la UGT Catalunya, [2009] i FERNÁNDEZ, Alicia; GARCÍA, Xavier. *Instrumentos de descripción de l'Arxiu de la UGT de Catalunya: El quadre de classificació*. [s.l.]: Fundació Josep Comaposada; Centre de Recerca Econòmica i Social de Catalunya, [2011].

⁴² D. García Tenorio, correu electrònic, 16 d'octubre de 2018.

Institut pel desenvolupament de la Formació i l'Ocupació i d'altres fons pertanyents a la fundacions del sindicat dels quals es desconeix si encara formen part de l'arxiu i alguna secció sindical, com la del Sindicat Autònom de Policia (SAP).

- **Secció fons personals:** comprenia fons de càrrecs i militants de la UGT de Catalunya, entre els quals destaquen el fons Ramon Porqueras, actiu sindicalista antifranquista vinculat als moviments socialdemòcrates o bé el fons Pere Bigatà, destacat sindicalista membre de la UGT de Catalunya. Segons les darreres dades que es disposen, el fons conté 17 fons documentals d'aquesta tipologia.
- **Secció arxiu fotogràfic i audiovisual:** es trobava format per material fotogràfic i, en menor mesura, audiovisual; o bé cedit per antics militants o bé produït i reunit per les estructures orgàniques de la federació catalana de la UGT. D'acord amb la informació disponible, l'any 2011 es disposaven d'un total aproximat de 12.000 fotografies, majoritàriament de temàtica política i sindical i relacionades amb el sindicat i els seus membres i d'una col·lecció audiovisual amb reportatges i gravacions d'actes i jornades organitzades per les diverses estructures de la UGT de Catalunya i els seus militants.
- **Secció arxiu gràfic:** el conformava una col·lecció de cartells editats majoritàriament per la UGT, també per altres organitzacions sindicals de Catalunya i organitzacions i plataformes cíviques afines al sindicat. Constituïda per més de 1.000 exemplars, es trobava classificada en funció dels productors documentals, incloent altres organitzacions polítiques i sindicals, com el PSOE, la Unió Sindical Obrera (USO) o bé CCOO.

Tot i aquest notable fons documental, arran dels efectes de la darrera crisi econòmica que va sacsejar el país a finals de la dècada dels 2000, la fundació Josep Comaposada es va veure obligada a renunciar a la gestió i custòdia de l'arxiu històric. En conseqüència, l'any 2011 el fons va ser transferit al departament competent de l'Àrea de Cultura i Memòria Històrica de la UGT, on segons Daniel García Tenorio, coordinador d'aquesta àrea, encara roman a l'espera de ser disposat en un espai més adient.⁴³ Avui dia, doncs, es tracta d'un arxiu que es troba en un estat d'inoperativitat en el camp de la recuperació del patrimoni documental privat, inaccessible als usuaris i, per tant, en una situació ara per ara no equiparable a la de la Fundación Francisco Largo Caballero. Així mateix, tampoc es disposen d'instruments de descripció actualitzats ni es compten amb dades posteriors a l'any 2012 que donin fe pública de l'estat de conservació i del volum actual dels fons i col·leccions.

2.4.3 L'arxiu de la Fundació Salvador Seguí - Catalunya

La Fundació Salvador Seguí (FSS) és una entitat privada sense ànim de lucre creada a l'empara de la Confederació General del Treball (CGT) l'any 1987; tanmateix, segons Àngel

⁴³. Per a més informació, consulti's: FERNÁNDEZ TRABAL, Josep; PÉREZ LATRE, Miquel. Els "Papers de Salamanca". Balanç del procés de restitució dels documents deu anys després de la primera tramesa per part del Ministeri de Cultura. *Butlletí de l'Arxiu Nacional de Catalunya* [en línia]. 2016, núm. 43, p. 2-7. [consulta: 3 juny 2019]. Disponible a: http://anc.gencat.cat/web/.content/anc/Butlleti_ANC/Butlletins/ANC43.pdf.

B., membre del patronat,⁴⁴ la fundació actua de manera autònoma i independent tot i mantenir-hi un acord formal de col·laboració.⁴⁵

Els orígens de la FSS es remunten a l'any 1973, a les acaballes de la dictadura, quan des de l'exili, la Confederació Nacional del Treball (CNT) va esbossar un projecte que tenia per finalitat compilar aquells documents que havien estat objecte de confiscació i dispersió arran de les conseqüències de la Guerra Civil.⁴⁶ Amb l'escissió de la Confederació Nacional del Treball (CNT) en CGT i CNT, la FSS, vinculada a la primera, declarava que *se siente heredera de ese proyecto*.⁴⁷ D'aquí que es constituís la fundació amb l'objectiu de *recopilar, ordenar, conservar i divulgar la documentació referent al moviment obrer, anarcosindicalisme i moviment llibertari*, a més d'actuar com a centre d'estudis per promoure la difusió de les idees llibertàries a través de *la investigació i anàlisi dels fenòmens socials*.⁴⁸

Membre de l'International Association of Labour History Institutions (IALHI), actualment, l'entitat compta amb seus a Madrid, València i Barcelona gestionades per un únic patronat conformat per militants de la CGT, encara que cadascuna de les seus circumscriu la seves actuacions dins dels seus respectius àmbits territorials.⁴⁹

Segons Emili C., membre del patronat de la FSS i gestor de l'arxiu, la rellevància de la seva labor és la recuperació d'un patrimoni documental d'uns moviments severament reprimits i marginats per les institucions i els mitjans des de la transició democràtica, cosa que ha tingut com a conseqüència la sovint manifesta negligència d'aquestes mateixes institucions a l'hora d'intentar afavorir la seva recuperació i preservació. Tot i així, això no ha impedit que de vegades algunes entitats com l'Ajuntament de Barcelona els oferissin, a principis de la dècada dels 2000, fer-se càrrec dels seus fons i col·leccions, una proposta que van desestimar per la ferma voluntat de la FSS-Catalunya per continuar amb la seva tasca de recuperació de la memòria històrica del moviment llibertari català actuant amb total independència i lliure de les influències que marquin o determinin el seu sistema de funcionament.⁵⁰

Les adquisicions de la FSS-Catalunya provenen principalment de les donacions fetes per militants i simpatitzants de la CGT i la CNT, amb qui els patrons tenen contacte a través de les estructures de la CGT i les seves relacions personals. També accepten el dipòsit i, en casos molt excepcionals, la compravenda, encara que reservada quasi exclusivament a l'adquisició de material bibliogràfic.⁵¹ La seva premissa és la salvació i recuperació del patrimoni documental relacionat amb l'àmbit que comprèn la seva missió però cal apuntar que les seves mancances es manifesten en la disponibilitat de personal arxiver especialitzat i l'actual falta d'instal·lacions adients per conservar el material documental adquirit.⁵² Des de fa 4 anys, el material ha anat sent traslladat en diferents dipòsits cedits per la CGT i es troba immobilitzat en capsos i palets industrials. Gràcies a les gestions fetes per la fundació, però,

⁴⁴ A desig dels patrons de la fundació FSS-Catalunya, no se citaran els noms complets dels patrons i gestors de l'arxiu amb qui es van formalitzar les entrevistes.

⁴⁵ Àngel B., comunicació personal, 4 de juny de 2019.

⁴⁶ MAESTRE MARÍN, Rafael. Noticias del Archivo/Biblioteca/Centro de documentación. *El Noi*. 1993, núm. 3, p. 3.

⁴⁷ *Ibidem*, p. 4.

⁴⁸ Fundació Salvador Seguí. Centre d'Estudis Llibertaris [en línia]. *Fundación Salvador Seguí*. 2018. [consulta 1 juny 2019]. Disponible a: <http://fundacionssegui.org/barcelona/ca/fundacio-salvador-segui/>.

⁴⁹ Àngel B., comunicació personal, 4 de juny de 2019.

⁵⁰ Emili C., comunicació personal, 4 de juny de 2019.

⁵¹ Àngel B., comunicació personal, 4 de juny de 2019.

⁵² Emili C., comunicació personal. 4 de juny de 2019

es preveu que en els pròxims mesos es pugui reinstal·lar el fons a Sant Andreu de Palomar, on s'espera assentar-hi definitivament la seu catalana de la fundació.⁵³ Aquesta situació ha impedit que el material hagi pogut ser catalogat, de manera que no tenen disponibles instruments de descripció ni un quadre de fons del tot definit. Segons Àngel B. i Emili C., la seva tasca s'ha focalitzat en la difusió i recuperació del material, a més de tractar de donar accés dins dels marges que els permeten les limitacions existents. Davant d'aquesta realitat, es reconeix haver descuidat el tractament dels fons i col·leccions, però també és cert que manifesten tenir la intenció d'abordar aquests aspectes seriosament una vegada assentats a al nou local de l'entitat.⁵⁴

A partir de les indagacions fetes als patrons i alhora responsables de la gestió de l'arxiu de la FSS-Catalunya, el quadre de fons presenta les característiques següents:

- **Secció de fons CGT-CNT posterior a 1976:** és la part del fons més important. Està conformada per documentació orgànica de la CGT i la CNT produïda i reunida principalment des de 1977 en base a crides fetes des de la FSS-Catalunya i un acord subscrit amb la CGT pel qual s'han tractat de regular transferències de documentació, avui dia aturades arran de les problemàtiques derivades de l'ingrés de documentació no avaluada ni organitzada amb criteris arxivístics.
- **Secció de fons CGT-CNT anterior a 1976:** aquesta part del fons està formada per dues subseccions, inspirant-se en el model difós per la FSS-València, una anomenada *interior* i una altra anomenada *exili*.⁵⁵ La primera comprèn la documentació produïda per la CNT i altres organitzacions llibertàries vinculades, tant de l'època en que es trobaven en la clandestinitat com després de la seva legalització. La segona, tal com la seva denominació indica, comprèn el mateix tipus de documentació però de l'època en què la CNT es trobava a l'exili.
- **Secció de fons personals:** aquesta part del fons la integren un total de 20 fons personals. Tots ells es corresponen a personalitats que van exercir càrrecs o bé van militar a la CGT o la CNT; en són representatius els fons Josep Serra Estruch, escriptor i sindicalista català, o bé José María Pachón Gómez, destacat sindicalista també militant de la CGT. Disposen, així mateix, de 53 fons més de militants que van optar per no deixar identificar la procedència dels conjunts documentals cedit.
- **Secció de fons d'entitats:** aquesta part del fons la integren els fons procedents de diverses entitats o bé vinculades a la CGT o a altres entitats i organitzacions vinculades al moviment llibertari. Al igual que la secció de fons CGT-CNT, es divideix en les subseccions, *interior* i *exili*. En resum, es tracta de fons procedents d'ateneus llibertaris i sindicats de barri vinculats a la CGT a través dels seus militants i

⁵³ Ibídem.

⁵⁴ Ibídem.

⁵⁵ Per consultar l'estructura del quadre de fons de la FSS-València, consulti's: MAESTRE MARÍN, Rafael; NAVARRO NAVARRO, Francisco Javier. Los fondos para el estudio del exilio libertario en Francia existentes en el Archivo de la Fundación Salvador Seguí-Valencia. *Exils et migrations ibériques au XXe siècle*, núm. 3-4, p. 217-221. Ara per ara, la FSS-València és l'única de les seus de l'entitat que disposa d'un quadre de fons divulgat a través dels mitjans que disposen. Apunti's, però, que d'acord amb Carlos Ramos Jaquotot, director de la seu madrilenya, en aquests moments es troben treballant per a l'edició i publicació d'un catàleg del seu fons documental que es preveu publicar l'any que ve. Extret de: C. Ramos Jaquotot, correu electrònic, 4 de febrer de 2019.

simpatitzants. Dins d'aquesta secció hi inclouen col·leccions de documents relatius a altres organitzacions llibertàries de caràcter sindical i sociocultural com la Federació Anarquista Ibèrica (FAI) o Amigos de la CNT en España.

- **Seccions de fons no textuals:** són seccions de fons igualment dividides en les subseccions *interior* i *exili*. Aquestes seccions són de fotografies, impresos (hemeroteca), cartells (gràfic), sonor i audiovisual. En tots els casos, el material es correspon a col·leccions constituïdes amb les donacions dels militants i simpatitzants. El gruix de les col·leccions el conforma el material produït a partir de 1976; la col·lecció fotogràfica, segons apunta Àngel B., es correspon quasi exclusivament a una temàtica dedicada a les campanyes i actes de la CGT i la CNT. Per contra, la col·lecció gràfica comprèn materials procedents tant d'aquestes dues organitzacions sindicals com de la UGT i CCOO, moviments socials (veïnals, antimilitaristes, feministes i ecologistes), d'altres entitats vinculades a l'anarcosindicalisme i organitzacions de caire marxista, respectivament, per exemple, FAI i Bandera Roja. Pel que fa als fons sonors i audiovisuals, també són col·leccions creades des de l'arxiu. De temàtica sindical, entre elles en ressalta una que comprèn un conjunt d'entrevistes fetes des de la fundació a militants històrics entre els anys 1990 i 2000 i les col·leccions conformades per enregistraments dels congressos, conferències, actes i jornades organitzades per la FSS i la CGT entre els anys 90 fins l'actualitat.

Pel tipus de fons documentals i col·leccions adquirides es pot observar que la FSS-Catalunya presenta unes característiques que l'equiparen a l'Arxiu Històric de la CONC. Segons Àngel B. i Emili C., malgrat no disposar d'una política d'adquisició ni posada per escrit ni degudament comunicada, el seu focus d'actuació és el moviment obrer. Ara bé, també indiquen que procuren centrar-se en la recuperació de la memòria i la història del moviment llibertari⁵⁶ tot i haver adquirit documentació produïda per altres organitzacions polítiques i sindicals amb qui la CGT i la CNT van cooperar dins del context de la lluita antifrancista i en determinades reivindicacions polítiques, socials i laborals posteriors a la dictadura. En definitiva, per tant, fora de l'espectre ideològic identificat amb l'entitat i la CGT, les adquisicions de fons i documents han estat força marginals.

2.4.4 L'arxiu de la Fundació Estudis Llibertaris i Anarcosindicalistes

La Fundació Estudis Llibertaris i Anarcosindicalistes (FELLA) és una fundació autònoma creada per la CNT de Catalunya l'any 1990 amb la finalitat de difondre els corrents de pensament llibertari i anarcosindicalistes divulgats i reivindicats per aquesta organització sindical. La FELLA, a més, també va ser creada per dotar l'entitat d'una estructura per gestionar els fons documentals produïts per la CNT des de l'època de la transició democràtica, després de ser legalitzada amb la promulgació de la Llei Llibertat sindical.⁵⁷

En l'àmbit de la recuperació i preservació del patrimoni documental, a diferència de la FSS, la FELLA és una entitat que només ha procurat enfocar la seva activitat en el tractament de la documentació que procedeix de les estructures de l'organització sindical.

⁵⁶ Àngel B., comunicació personal, 6 de juny de 2019.

⁵⁷ SANZ ALONSO, Carles. *La Fundació d'Estudis Llibertaris i Anarcosindicalistes: Espacios para el debate*. Document inèdit. [Barcelona]: 2015, p. 1.

El projecte que representa la FELLA és posterior al de la FSS, que es va considerar hereva de la iniciativa pionera plantejada per la CNT en la clandestinitat quan aquesta encara no s'havia escindit en la CGT i la CNT original. Aquest fet s'explica perquè la CNT es va veure immersa en un procés de reestructuració interna que va endarrerir la creació d'una entitat similar, així com també per la menor disponibilitat de recursos fruit de la seva condició de facció minoritària dins dels sindicats de caràcter llibertari a Catalunya. És precisament en la manca de recursos on es troba la resposta a la pregunta de per què la FELLA no ha intentat representar un paper similar a la FSS, context en què també hi juga a favor la doctrina sindical per la qual advoquen, negant-se a sol·licitar subvencions públiques a les administracions.⁵⁸

Avui dia, l'arxiu pot continuar funcionant gràcies al voluntarisme no professional de membres de la CNT que renuncien a la desaparició tant de la fundació com del centre d'arxiu, encara que arran de la seva precària situació es veuen obligats a operar de manera irregular, no podent assegurar una continuïtat dins d'un horari fix. Tanmateix, la inestable situació de la FELLA no ha impedit que des de l'arxiu hagin intentat engegar altres iniciatives a més de regular les transferències amb les estructures de la CNT Catalunya radicades a Barcelona i ocupar-se del tractament i descripció d'aquesta documentació. Tals iniciatives es resumeixen en l'elaboració de col·leccions fotogràfiques, gràfiques i hemerogràfiques que s'han alimentat de les donacions fetes per militants i simpatitzants de la CNT, la pròpia fundació i altres organitzacions llibertàries catalanes. Al marge en resta la biblioteca que han construït des de l'arxiu i que representa l'actiu més important de la FELLA

En síntesi, el seu fons s'estructura de la manera següent:

- **Arxiu CNT posterior a 1976:** està format per la documentació orgànica produïda i reunida per la CNT de Catalunya des de 1976. No es tracta d'un fons complet; a més de la separació entre CGT i CNT, entre 1995 i 1996 la CNT de Catalunya va ser objecte d'una nova divisió interna entre la CNT-Catalunya, on s'adsciu la FELLA, i l'actual CNT de Catalunya-Baleares (avui dia integrada en una nova formació multinacional anomenada la Confederació Internacional de Treballadors). Abans de l'escissió, l'organització conservava tot el fons de les diverses estructures catalanes del sindicat a Igualada, on es disposava d'un local propi que s'utilitzava per desar la documentació a l'espera de poder procedir a catalogar-la i obrir-la a consulta. Amb el caos institucional produït pel trencament, però, la major part d'aquests fons van ésser recollits per la delegació catalana de la CNT de Catalunya-Baleares, desconeixent-se on van acabar posteriorment.⁵⁹ Per part de la FELLA, van aconseguir recuperar la documentació de la Federació local de Barcelona de la CNT, a més d'abundant material documental produït i reunit de *Solidaridad Obrera*, la històrica revista de la CNT, d'entre la qual resalta la correspondència mantinguda entre els seus responsables a càrrec i l'organització sindical, col·laboradors i d'altres entitats, i la documentació de gestió econòmica i administrativa. Aquesta secció del fons de la FELLA també inclou documentació cedida pels sindicats de ram que s'adscriuen a la CNT-Catalunya, així com la documentació que prové de les oficines del sindicat que funcionen avui dia a Barcelona. Complementàriament, a partir dels fons dels

⁵⁸ C. Sanz Alonso, comunicació personal, 2 de juliol de 2019,

⁵⁹ Segons apunta Carles Sanz Alonso, coordinador de la FELLA, per les indagacions que es van fer fa uns anys, és probable que aquesta documentació fos enviada a Madrid, a la seu de la fundació Anselmo Lorenzo, entitat vinculada a la branca de l'organització a què s'adscrivia la CNT de Catalunya-Baleares. Extret de: C. Sanz Alonso, comunicació personal, 2 de juliol de 2019.

sindicats de ram, des de la FELLA també s'han construït petits fons documentals a partir de la reproducció de còpies de les còpies dels documents procedents dels comitès comarcals i locals que eren remesos a aquests òrgans, originals dels quals van ser recollits per la CNT Catalunya-Baleares.

- **Arxiu CNT anterior a 1976:** és la documentació confiscada procedent de Salamanca produïda i reunida per les estructures de la CNT abans i durant la Guerra Civil. La FELLA no la té en custòdia, ans la documentació va ser cedida en dipòsit a l'ANC una vegada es va aconseguir recuperar una part del fons en qüestió que es trobava en aquell arxiu. Restituïda l'any 2012, la manca d'espais adequats i personal van motivar que s'optés per cedir aquella documentació a un centre dotat dels recursos necessaris per fer-se'n càrrec. Fruit de les gestions que es van portar a terme amb l'ANC i per l'alt valor històric d'aquella documentació, es va considerar pertinent que aquesta institució s'ocupés de la seva preservació i tractament.
- **Fons fotogràfic:** el fons fotogràfic està constituït, principalment, per dos conjunts documentals diferents. Per un costat, el fons fotogràfic de *Solidaridad Obrera*, format per més de 8.000 exemplars. Per l'altre, de dimensions més modestes, la col·lecció fotogràfica cedida en donació pel Col·lectiu Tinta Negra de Barcelona. També es conserven altres petites col·leccions de fotografies fetes per militants de la CNT durant manifestacions, actes, conferències, aplecs i jornades entre 1976 i finals de la segona dècada dels 2000.
- **Fons gràfic:** el fons gràfic està format, en primer lloc, per diverses col·leccions de material efímer (postals, fulletons, segells, adhesius i pamflets) produït per la CNT i altres organitzacions llibertàries espanyoles. En segon lloc, una col·lecció de cartells que supera els 1.500 exemplars, classificada en funció de l'òrgan productor. Bona part dels cartells han estat produïts pels òrgans de la CNT d'arreu d'Espanya, però també per altres organitzacions anarcosindicalistes com la FAI o la CGT, així com entitats i plataformes socials, cíviques, ecologistes i pacifistes.
- **Fons audiovisual:** és la part més modesta del total del fons. És una col·lecció d'audiovisuals d'actes, jornades i conferències organitzats per la CNT-Catalunya, així com de congressos del mateix sindicat celebrats a Catalunya des de 1976 fins l'actualitat.
- **Col·lecció hemerogràfica:** és una col·lecció formada per més de 2.900 capçaleres publicades entre 1939 i 2012. La constitueixen títols de premsa llibertària i anarcosindicalista editats per la CNT, altres organitzacions sindicals espanyoles i internacionals i entitats vinculades a moviments socials d'Espanya i la resta del món de sensibilitats ideològiques simpatitzants o confluents amb l'anarquisme i les seves variants doctrinals.⁶⁰

La FELLA és una entitat que per ara s'ha dedicat fonamentalment a la preservació i al salvament de la documentació a què ha tingut accés gràcies a la xarxa de contactes existent

⁶⁰ Per a consultar un catàleg de la col·lecció hemerogràfica, encara que desactualitzat, vegi's: *Quaderns d'arxius*. Barcelona: Fundació d'Estudis Llibertaris i Anarcosindicalistes, 2000, núm. 1.

dins la CNT-Catalunya. La manca de recursos i personal ha definit la seva activitat, que s'ha concentrat en la seva pròpia organització i potenciant determinades àrees, com la formació de l'hemeroteca i el fons gràfic. És una entitat que conscient de les seves limitacions procura optar per la col·laboració institucional tot intentant contribuir a la recuperació del patrimoni dels camps dels que es declara competent, dins les seves possibilitats. Tal com indica Carles Sanz Alonso, coordinador de la fundació, resumint la seva personalitat d'aquesta entitat, *nuestra manera de actuar con relación a los archivos no es intentando tenerlo todo, no queremos ser más que nadie, al contrario, queremos únicamente ser un complemento de otros centros*.⁶¹

2.4.5 L'Arxiu Històric del Socialisme Català de la Fundació Rafael Campalans

L'Arxiu Històric del Socialisme Català de la Fundació Rafael Campalans és l'únic arxiu d'entre els que s'han indicat que forma part del SAC. Es tracta d'un centre d'arxiu privat que, a diferència dels anteriors, es troba vinculat i està patrocinat per un partit polític, el Partit dels Socialistes de Catalunya (PSC), a través de l'esmentada fundació. L'arxiu té per missió *el tractament i preservació dels fons i documents produïts i reunits pel partit, així com pels seus militants i càrrecs, a més de contribuir a la recuperació del patrimoni documental i la memòria del socialisme català i les seves organitzacions polítiques històriques*.⁶² La seva adscripció a la categoria d'arxiu del moviment obrer s'explica, bàsicament, per les sensibilitats ideològiques manifestades per l'organització política a la qual es troba adherida, així com també pels fons documentals privats adquirits, a observar a continuació, i que n'han determinat, al igual que la FSS, la seva integració al IALHI, essent, així doncs, el segon arxiu privat de Catalunya que en forma part.

Els inicis de l'activitat de l'arxiu es remunten al 1980, un any després de la fundació de l'entitat que l'empara. Segons Ivan García Rodríguez, arxiver a càrrec del centre, avui dia l'Arxiu Històric del Socialisme Català es constitueix *com un referent per a totes aquelles persones que investiguen sobre el socialisme i el federalisme català, però també sobre el moviment obrer d'inspiració socialista i especial aquells que enfoquen els seus estudis en el període de història recent de Catalunya*.⁶³ L'arxiu ha passat per dues etapes diferents i, de comptar amb més d'un responsable a càrrec i personal becat pel partit fins l'any 2008, avui dia només disposa d'un sol arxiver. Aquest canvi va ser conseqüència de la recessió econòmica per la qual va travessar el país durant aquells anys, si bé posteriorment també per la progressiva manca de recursos econòmics a disposició del partit, que de controlar i tenir una presència considerable en múltiples institucions nacionals va ser relegada paulatinament a posicions més modestes, disminuint la seva representació i influència institucional.

L'arxiu és l'encarregat de regular la transferència de documents de manera periòdica amb les estructures del partit. D'acord amb García Rodríguez, cada vegada que se celebra un nou congrés (cada 4 anys) i els òrgans de direcció es veuen renovats, des de les oficines s'avaluen i es transfereixen els documents a l'arxiu. Aquest procés es repeteix després de l'organització de campanyes electorals; un cop acabades, el material produït i reunit és cedit per l'organització a l'arxiu però, en aquestes ocasions, és des del mateix arxiu que s'avalua

⁶¹ SANZ ALONSO, Carles. *La Fundació d'Estudis Llibertaris i Anarcosindicalistes: Espacios para el debate*. Document inèdit. [Barcelona]: Autor, 2015, p. 2.

⁶² I. García Rodríguez, comunicació personal, 13 de juny de 2019.

⁶³ *Ibidem*.

la documentació. El centre adquireix la documentació dels òrgans que formen part de l'organigrama central del PSC, així com els de la federació de Barcelona. La documentació administrativa de les altres federacions catalanes, per contra, roman en els dipòsits de les seves respectives seus. Avui dia l'arxiu es troba en una fase de replantejament de les transferències, ja que el material documental analògic es cada vegada més escadusser. En conseqüència, han disposat d'un servidor exclusiu per emmagatzemar-hi i classificar-hi la documentació electrònica.

Pel que fa a l'adquisició de fons privats, fonamentalment, l'arxiu es nodreix de les donacions fetes pels càrrecs i militants que, acabades les seves tasques de representació i coneixedors de l'existència de la fundació, cedeixen el material documental de la seva activitat al centre. Molts d'ells, però, també fan entrega de la documentació més personal. Complementàriament, l'arxiu també ha practicat la compravenda, però en casos molt excepcionals i sobretot quan des del partit es disposaven de més recursos. Un exemple interessant i alhora paradigmàtic del tipus de fons i col·leccions que cercaven va ser l'adquisició dels negatius de part del fons Isabel Steva Hernández, popularment coneguda com Colita, l'any 2006.

Segons García Rodríguez, el fons s'organitza de la manera següent:

- **Secció Arxiu PSC:** és la secció corresponent al fons orgànic del PSC, fins l'any 2010 gestionat i separat espacialment del de la fundació. Bàsicament, conté documentació produïda i reunida pels òrgans directius i administratius centrals del partit i de la federació barcelonina des de l'any 1978 fins l'actualitat, a més de documentació produïda per múltiples seccions locals del partit. Una petita part d'aquesta secció del fons aplega documentació de més antiguitat, bàsicament d'entre finals dels anys 60 i 1978, quan en lloc del PSC existia la federació catalana del Partido Socialista Obrero Español (PSOE).
- **Secció Arxiu fundació Rafael Campalans:** és la secció que comprèn els fons privats, a més del conjunt documental de la pròpia fundació. Aquesta secció del fons es classifica en fons personals i fons d'entitats i organitzacions, a més de disposar d'un fons audiovisual, un de gràfic, un d'hemerogràfic i un altre de fotogràfic.
 - o **Fons personals:** comprèn un total de 33 fons documentals de personalitats vinculades al socialisme català, del PSC o d'altres organitzacions polítiques que han format la gènesi del partit, com el Front Obrer Català (FOC). D'entre els més destacats, per exemple, hi ha el fons Joan Raventós i Carner, membre fundador del PSC o bé Josep Maria Triginer Fernández, conseller de la Generalitat de Catalunya provisional durant la transició a la democràcia.
 - o **Fons d'entitats:** està format per 10 fons documentals d'organitzacions polítiques que van desaparèixer per constituir el que posteriorment seria el PSC. Són fons orgànics, no col·leccions; els més importants són el fons FOC o bé el fons Convergència Socialista de Catalunya (CSC).
 - o **Fons no textuais:** organitzats en fons gràfic, hemerogràfic, fotogràfic i audiovisual. Els fons gràfic i hemerogràfic comprenen material efímer i publicacions editades pel PSC i per altres organitzacions polítiques que es van sumar al seu projecte polític. Una petita part també conté d'altres documents

gràfics i hemerogràfics editats per altres tipus d'organitzacions, principalment sindicals, i dels quals que en sobresurten els de la UGT. En relació al fons fotogràfic i audiovisual, també comprèn material creat pel PSC i d'altres organitzacions polítiques que s'hi van adherir, a més de la col·lecció fotogràfica i audiovisual creada per la pròpia fundació com a testimoni de les seves activitats. Totes elles són de temàtica política: congressos, actes, jornades, aplecs, homenatges, campanyes, entre d'altres actes i celebracions. L'única excepció és el fons fotogràfic Colita, adquirit pel vincle de la fotògrafa amb el partit, encara que la temàtica també és molt similar. Apunti's, com a anècdota, que aquests fons no textuais ja formaven part de la secció en qüestió, i no pas de la secció Arxiu PSC, tot i conservar documentació no textual procedent de les estructures orgàniques.

D'acord amb García Rodríguez, l'arxiu no disposa d'una política formal per regular les adquisicions, però apunta que no obstant això, el seu radi d'actuació és molt clar. Per un costat, circumscriuint-se a l'organització política i, per l'altre, a les entitats que van formar part de la història del naixement i constitució del partit, els seus càrrecs institucionals i, en funció de la seva "exclusivitat" o bé "valor únic documental", també els fons de militants del PSC. Aquests criteris s'apliquen en el context d'una estratègia d'adquisició que es caracteritza per la passivitat en la recuperació del patrimoni documental, valent-se de l'àmplia influència que manté la fundació dins les estructures del partit. Es tracta, per tant, d'un arxiu que procura centrar-se en la preservació i tractament el patrimoni documental i de la memòria de l'organització i els seus membres.

2.4.6 Conclusions al voltant dels arxius privats del moviment obrer i l'Arxiu Històric

El primer que es constata quan s'analitzen aquests arxius és que tot i la pròpia denominació del Centre de documentació de l'Ateneu Enciclopèdic Popular, cap d'ells es pot catalogar de centre de documentació, doncs el seu procés de constitució no és fruit de l'aplec dels fons i col·leccions agrupades per diferents institucions llegades o cedides en dipòsit. Sí que és cert, però, que el CDHS-AEP divergeix dels altre centres en allò que concerneix al rerefons institucional. Mentre que la resta deuen en part la seva missió i les activitats enfocades a la recuperació del patrimoni documental a la lleialtat institucional i a l'adscripció ideològica envers l'organització des d'on es van crear i impulsar, el CDHS actua com a entitat que, primer, només s'ha dedicat a recopilar fons privats en virtut del seu projecte d'especialització i, segon, no es concentra en la recuperació de la memòria d'un o altre espectre ideològic representat per cap partit o organització en concret.

Exceptuant el cas del CDHS-AEP, constituït com una institució en si mateix tot i separar funcionalment el centre de documentació de l'Ateneu pròpiament dit, cap d'aquests arxius no forma part de l'estructura corporativa o orgànica de les organitzacions a què s'adscriuen, sinó que es troben sota la cobertura de fundacions culturals i de recerca patrocinades per aquestes mateixes entitats, encara que algunes d'elles ja se n'hagin desvinculat i funcionin amb total independència. Aquest fenomen sembla haver motivat que se'ls atorgui un exclusiu valor historicista i en part explica que la seves activitats, en general, no hagin contemplat la formació de sistemes de gestió documental integrals, almenys fins fa relativament poc temps. Malgrat això, alguns arxius es troben en una situació més favorable que d'altres gràcies a la presència d'arxivers, la disponibilitat d'espais i la difusió de pràctiques de gestió documental entre les unitats administratives, exemple paradigmàtic de les quals és la Fundació Rafael Campalans. Val a dir, però, que tot i els contrastos existents,

el conjunt dels arxius en qüestió pateixen d'uns problemes comuns que es resumeixen en la manca, quan no completa absència de personal arxiver especialitzat, d'espais adequats i ben preparats com la FSS, i de recursos econòmics, havent de recórrer sovint al treball voluntari com en el cas de la FELLA o el CDHS.

Una dada reveladora de la generalitzada precària situació en què es troben aquests arxius és que, a banda de la Fundació Rafael Campalans, l'únic arxiu no sindical de la llista, cap d'ells forma part del SAC, i cal apuntar que la inscripció d'aquest centre es va produir quan l'arxiu disposava de molt més recursos i persones a càrrec, just abans que els efectes de la dura crisi econòmica de finals de la dècada dels 2000 reduïssin el personal a un sol arxiver i obliguessin la fundació a establir-se als espais de la seu del PSC.

Un altre aspecte il·lustratiu de les característiques d'aquests arxius és que tot i la pertinença a agrupacions com la RAHCO i el IALHI o bé fins i tot a sistemes formals com el SAC, a excepció d'ocasions molt puntuals, els centres en qüestió no mantenen relacions permanents ni al si d'aquestes estructures, ni les unes amb les altres malgrat la relativa convergència de determinades sensibilitats, com entre la CGT i la CNT, ni tampoc amb les institucions públiques, tot i que, apunti's, els marcs en qüestió no hi obliguen ni predisposen dels mecanismes per fer-ho possible. La norma general ha estat la d'actuar de manera individual, un fet que probablement s'explica perquè cadascun s'ha bolcat en els seus entorns institucionals, entorns ideològics o àrees d'influència, delimitant informalment els seus propis espais d'intervenció. Encara que legítim, repassant les adquisicions de fons privats formalitzades per alguns d'aquests arxius, es pot observar aquesta suposada delimitació no és ni molt menys perfecta i, per citar un exemple, observi's el fons Francesc Arnau i Arias; part del conjunt documental es troba al CDHS mentre que el gruix principal es conserva a l'Arxiu Municipal de Sant Adrià del Besòs. Alhora, aquesta aparent assumpció implícita planteja dubtes; per exemple, tenint en compte que la FSS s'ha fet càrrec de la custòdia de fons documentals de sindicats de barri de Barcelona, tot i estar vinculats a persones que provenen del món llibertari, quina hauria sigut la decisió més encertada: mantenir el conjunt documental dins del fons de la FSS o bé procurar cedir-lo a alguna institució pública, per exemple, un arxiu de districte, com a part de la memòria local? No es pot negar la legitimitat de la FSS per ocupar-se'n, doncs, en realitat, la salvaguarda de tals fons comporta assegurar la preservació el patrimoni d'entitats vinculades a personalitats de la CGT i dels seus membres. Però tenint en compte l'estat del seu fons, immobilitzat i en aquests moments no disponible per a la consulta ordinària, sumat al fet que des de les institucions municipals de la ciutat ja se'ls va oferir la possibilitat de cedir-los la documentació en dipòsit (de tot el fons, és cert), quina hauria estat la solució més encertada? En ambdós casos, al marge d'orientar-se cap a un o altra alternativa, el que s'està fent patent és que aquestes delimitacions dels radis d'acció, no necessàriament acceptades formalment, però almenys en aparença contemplades per omissió, no ofereixen una solució que pugui arribar a ésser reconeguda per tots els agents que podrien prendre part en circumstàncies determinades.

En aquests moments, amb independència de compartir problemes similars, la situació d'aquests arxius presenta matisos destacables, sobretot en relació a l'estat del tractament dels seus fons i les possibilitats per atendre als usuaris. Mentre que alguns d'aquests arxius disposen d'abundants instruments de descripció i es troben capacitats per oferir els seus recursos d'informació als usuaris dins d'un horari fix i estable, d'altres no. Igualment, entre els que poden funcionar amb normalitat també existeixen contrastos importants depenent del suport econòmic i institucional que tenen. Així, per exemple, hi ha l'Arxiu de la Fundació

Rafael Campalans o bé l'Arxiu Històric de CCOO, que tot i les retallades en recursos que han experimentat, compten amb un bagatge rellevant darrere seu fruit de la presència constant de professionals que s'ha dedicat a la gestió del fons. Cal recalcar, però, que tots aquests centres han intentat adaptar-se a les situacions específiques els ha tocat afrontar, tractant de mantenir la seva presència i aportant el seu gra de sorra dins les seves àrees competents en el context de la recuperació i preservació del patrimoni documental. En funció de les seves capacitats i recursos disponibles, alguns s'han centrat en afavorir la recuperació fruit de les mancances que tenen en el camp del tractament i descripció, com la FSS. D'altres, en canvi, valent-se de la seva projecció institucional, s'han concentrat precisament en el tractament i la conservació, com la Fundació Rafael Campalans.

En aquest mateix àmbit, és de ressaltar que no tots aquests centres d'arxiu compten amb personal especialitzat. Del conjunt, només l'Arxiu Històric de la CONC i l'Arxiu Històric del Socialisme Català de la Fundació Rafael Campalans compten amb arxivers professionals; la resta, per contra, operen amb el treball exercit per voluntaris i/o personal no especialitzat, la majoria amb formació en Història i, en menor mesura, en Biblioteconomia. L'estat en què es troben aquests arxius s'explica en bona part per la no disponibilitat de recursos suficients com per contractar personal, si bé en algunes ocasions també hi juga en contra la pròpia, encara que legítima, idiosincràsia de les entitats en qüestió. Per exemple, la FELLA, creada per la CNT, va acordar no optar a finançament públic, aspecte que sens dubte determina la seva precària situació actual i la impossibilitat d'operar amb normalitat. El CDHS, per la seva banda, va rebutjar la proposta de l'ANC per incorporar el seu fons a l'Arxiu Nacional després d'un període de temps i l'aportació de suport logístic. Observant això, és interessant destacar que les entitats vinculades a organitzacions relacionades amb el món anarcosindicalista i llibertari o bé que han estat impulsades per persones procedents d'aquest entorn ideològic són les que han presentat més problemes en aquesta direcció. Tant la FSS com el CDHS han tingut ofertes per cedir els seus fons a altres institucions públiques, però rebutjar tals ofertes suposava la desaparició *de facto* dels seus centres de documentació o, millor dit, arxius. Sumat al cas de la FELLA, es tracta d'entitats que clarament han mostrat un cert recel envers les institucions públiques davant les possibilitats de perdre el llegat que aquestes volen deixar a la societat a través de la conservació del patrimoni documental, fenomen que convenientment caldria abordar per tractar de buscar alternatives que puguin satisfer les seves esperances i desitjos de continuar operant, a més de facilitar la seva major implicació i cooperació al voltant de la captació, tractament i difusió del patrimoni documental.

A pesar de les limitacions a què s'han enfrontat aquests arxius, la seva activitat ha sigut remarcable i el seu èxit, considerable, demostrant-se en la recuperació d'un patrimoni que molt probablement s'hauria perdut de no ser per la seva existència i persistència per continuar operant a pesar de les dificultats que els han sobrevingut. Això no ha estat obviat per les institucions públiques, encara que fins fa poc temps, la seva actitud ha sigut més de passivitat que no pas d'implicació directa. En aquest context, però, és de ressaltar recent Decret 48/2019, de 5 de març, de les seccions de l'Arxiu Nacional de Catalunya que, en el seu preàmbul, assumeix que *A banda dels arxius públics i dels fons privats ingressats en centres d'arxiu públic, existeixen arxius privats. El patrimoni documental català aplega un gran nombre d'arxius i fons produïts al marge de les institucions i dels organismes públics. Alguns arxius privats conserven documentació històrica d'abast nacional de gran rellevància, que forma part del patrimoni documental català i que és imprescindible per al coneixement*

de la història del nostre país.⁶⁴ Dins del mateix preàmbul, encara que naturalment no explicitant quins són aquests arxius privats, s'afirma que *les entitats i persones privades que gestionen els arxius privats, per les seves característiques, sovint tenen dificultats per facilitar l'accés a la informació de què disposen i per efectuar-ne la gestió documental. Això fa que fins i tot alguns grans arxius siguin desconeguts per la ciutadania i per l'Administració de la Generalitat*.⁶⁵ La disposició d'aquest decret, sens dubte, és un pas a donar a conèixer, ja que reconeix l'existència d'aquests arxius i convida a pensar que les institucions públiques són conscients de les necessitats i, probablement, de la seva situació i manca de disponibilitat de recursos, fet per la qual facilita que aquests arxius puguin constituir-se com seccions de l'ANC. Ara bé, cal apuntar que aquesta disposició és només un començament; segons l'article 2b, només poden aspirar a aquest règim aquells centres que es trobin integrats al SAC,⁶⁶ aspecte que representa un obstacle important per alguns dels arxius que s'han presentat, que malauradament no reuneixen els requisits tècnics necessaris per assegurar-ne el seu ingrés.⁶⁷ Què fer, aleshores, en una situació com aquesta? Ara per ara les opcions semblen força limitades, però totes aquestes entitats han manifestat la seva voluntat de continuar funcionant malgrat els problemes amb què han hagut de conviure. Aquesta actitud és fonamental per poder construir noves iniciatives futures i el fet que des de les institucions públiques i la institució arxivística més important del país s'hagi constatat l'existència i es reconegui la transcendència de la tasca realitzada pels arxius privats és essencial per garantir la consecució de qualsevol pas posterior i l'establiment de relacions de cooperació fructuoses. Fins ara, els arxius en qüestió han fet gala de responsabilitat durant la impossibilitat de tractar segons quins fons i, en conseqüència, els agents pertinents han respost favorablement. La bona predisposició, per tant, existeix, però fa palès que la norma establerta és reduir la cooperació i les preses de decisió sobre els processos d'adquisició de fons privats a l'adveniment de circumstàncies puntuals, demostrant que encara queda encara molt camí per recórrer. Amb aquest context és pertinent que és institucions públiques s'assentin i col·laborin mútuament amb aquests centres per tal de rendibilitzar i concentrar esforços, així com programar iniciatives i projectes per a la recuperació, preservació i difusió conjunta del patrimoni i distribuir competències en benefici tant del propi patrimoni com dels usuaris que se'n serveixen. La convergència entre la implicació i suport permanents de les institucions públiques i la voluntat de cooperar d'aquests arxius privats serà vital per assegurar, a mitjà i llarg termini, la seva pròpia supervivència, tot garantint el manteniment d'actius dins del sistema dotats d'una influència única per fomentar la captació de fons procedents de l'àmbit del patrimoni documental a què es dediquen aquests arxius.

L'Arxiu Històric comparteix moltes de les característiques d'aquests arxius pel que fa a les limitacions materials i a la seva estructura organitzativa. Així mateix, també comparteix la seva inscripció dins la categoria d'arxius del moviment obrer, si bé el projecte sobre el qual gira en torn la seva activitat en part divergeix dels centres d'arxius presentats.

⁶⁴ CATALUNYA. Decret 48/2019, de 5 de març, de les seccions de l'Arxiu Nacional de Catalunya. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* (6 març 2013), núm. 7824, preàmbul. [consulta: 12 maig 2019]. Disponible a: <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/7824/1730739.pdf>.

⁶⁵ *Ibidem*.

⁶⁶ *Ibidem*, art. 2b

⁶⁷ CATALUNYA. Decret 190/2009, de 9 de desembre, dels requisits dels arxius del Sistema d'Arxius de Catalunya, del procediment d'integració i del Registre d'Arxius de Catalunya. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* (11 desembre 2009), núm. 5524, art. 3-9. [consulta: 9 juny 2019]. Disponible a: <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/5524/1035192.pdf>.

La diferència més rellevant i remarcable entre l'Arxiu Històric i la resta d'arxius és el fet que el primer es declara com un arxiu del món del treball, terminologia que cap dels altres adopta. Observant les estructures dels quadres de fons d'aquests arxius, a més, tampoc es pot afirmar que es considerin centres que procurin enfocar les seves activitats pròpies d'un arxiu de tals característiques, cosa que sí que es pot apreciar en l'Arxiu Històric. Dins del macro projecte que constitueix la RAHCO, l'arxiu comprèn, efectivament, una iniciativa més ambiciosa i àmplia. No es pot obviar que part dels arxius que s'han presentat han adquirit fons documentals inscrits dins la categoria del *món del treball*, com la FSS amb l'adquisició de col·leccions de documents procedents de membres de seccions sindicals d'empreses i fons documentals de sindicats de barri d'arrel llibertària, però només des de l'Arxiu Històric hi ha hagut una ferma convicció per recuperar fons produïts i reunits per entitats com òrgans de representació dels treballadors, associacions professionals o bé empreses.

El segon punt diferencial distingible entre l'Arxiu Històric i la resta d'arxius, en part derivat de la pròpia personalitat de l'arxiu en contraposició amb la resta, és el seu caràcter actiu de cerca i recuperació del patrimoni documental que sobrepassa les estructures corporatives, cosa que no s'aprecia en cap dels altres arxius. En aquest àmbit, la passivitat esdevé un denominador comú entre la majoria dels centres presentats; de nou, l'excepció és la FSS, que procura centrar-se a l'entorn d'entitats inscrites dins dels moviments de caràcter anarcosindicalista i llibertari, amb especial interès per aquells on hi ha representació de la CGT i dels seus membres. Amb això, per tant, es corrobora que l'Arxiu Històric es tracta d'un centre que ha intentat estructurar-se i constituir-se en quelcom més que un arxiu dedicat a unes sensibilitats ideològiques, els seus representants i/o a una organització específica.

Quines són, tanmateix, les raons que expliquen aquest fenomen? Per què l'Arxiu Històric de CCOO és l'únic de la llista de centres que ha fet seu un tal projecte? Més enllà de les motivacions de l'Arxiu Històric, per què des de cap dels altres centres s'ha engegat una iniciativa similar que els equipari a l'Arxiu Històric en l'àmbit dels fons privats?

Part de la resposta, probablement, cal cercar-la en la naturalesa institucional de l'arxiu i en les seves condicions i recursos materials. L'Arxiu Històric és l'arxiu sindical més projecció pública de Catalunya. La federació catalana de la UGT no compta amb un organisme d'aquestes característiques i només les minoritàries CNT i CGT han disposat d'un instrument semblant que s'alimenta de treball aportacions de personal completament voluntàries i amb un nivell de recursos clarament inferior a l'Arxiu Històric i, en el cas de la FSS, a més, ha romàs en un estat provisional de parcial inoperància durant més de 3 anys. Aquest fet, però, no explica per si sol per què la FSS o la FELLA no hagin configurat projectes similars o equivalents als de l'Arxiu Històric. Vistes les característiques del centre i prenent la línia marcada per Babiano, la clau de la resposta a aquesta qüestió cal buscar-se en la pròpia història i trajectòria de les organitzacions que configurat la seva formació.

D'acord amb aquest autor, coincidint amb Tébar, a l'hora d'argumentar, respectivament, per què els centres de la RAHCO i l'Arxiu Històric aquests arxius han acabat per concentrar documentació procedent d'altres d'entitats i organismes, indiquen que la resposta cal cercar-la en el caràcter sociopolític de CCOO. Aquesta afirmació, però, cal matisar-se i desenvolupar-se, perquè tant la CGT com la CNT i la UGT i fins i tot el PSC han estat organitzacions que han acabat aglutinant moviments polítics i socials de sensibilitats diferents, encara que naturalment convergents. El particularisme de CCOO descansa en el fet que la seva constitució i desenvolupament com a moviment sociopolític neix en un

moment en què totes les organitzacions sindicals i polítiques no afins al règim estaven prohibides i perseguides.⁶⁸ En aquest context, la influència de CCOO es va convertir en preeminent mentre que la resta d'organitzacions sindicals (i també polítiques), majoritàriament relegades a l'exili i reduïdes a un estat de quasi completa inoperància real dins del món social i laboral espanyol, no van poder competir en igualtat de condicions davant d'un moviment que tot i acabar inscrivint-se dins l'espectre marxista va arribar a agrupar sensibilitats considerablement diverses adaptant-se al context polític i social de l'època tot gaudint, en algunes ocasions, de la relativa passivitat de les autoritats i, en conseqüència, d'una influència i presència considerable dins dels entorns de treball, les estructures institucionals del món laboral i també al si dels moviments de protesta i de resistència política i ciutadana contra el règim.⁶⁹

A partir de l'arribada de la democràcia, juntament amb la UGT, CCOO es va convertir en una de les grans organitzacions sindicals de l'estat. Amb la voluntat per recuperar la memòria històrica de l'antifranquisme, al llarg dels anys 80 es van començar a constituir les fundacions que s'encarregarien de l'organització i recopilació de la documentació històrica d'aquells partits polítics i organitzacions que van ser objecte de persecució per part de les autoritats durant el règim preconstitucional. Des de CCOO es va posar en marxa el projecte de la RAHCO i una vegada ampliada la missió original de recuperar els testimonis documentals de l'organització quan aquesta operava entre la semi legalitat i la clandestinitat, en virtut de la seva enorme projecció social i política i de la seva posició privilegiada i d'exclusivitat dins dels entorns de treball i el món laboral de l'època, es va considerar pertinent que els arxius de CCOO també procuressin dedicar-se a la salvaguarda d'aquell patrimoni documental que procedia d'aquells contextos socials, econòmics, polítics i culturals en què la seva presència va ser preeminent. La història de l'organització, per tant, és l'element fonamental que justifica i explica la constitució i assumpció del caràcter d'aquests centres, entre els quals es troba l'Arxiu Històric, com a arxius del món del treball. No és un fenomen fruit de l'atzar ni l'arbitrarietat; certament, el fet que *a posteriori* assumís altres motivacions que són causa del context institucional on opera n'ha reforçat la seva presència, si bé en el fons es tractava de recuperar part de la memòria del moviment de CCOO, amb independència de les plataformes des d'on han operat els seus membres i la pròpia organització. Des de l'Arxiu Històric es fa palès un compromís envers la recuperació del patrimoni documental produït i reunit per tots aquests agents, cosa que realment explica la naturalesa del projecte que ha decidit tirar endavant i el contrasta amb aquelles altres iniciatives que s'han posat en marxa des d'altres organitzacions i fundacions.

Amb tot, però, com s'ha traduït aquest rol assumit per l'arxiu a l'hora de fer-se efectiu? Assumint l'ambició d'aquest projecte, quins han estat els resultats a l'hora de recuperar fons privats? Aquestes són preguntes que tractaran de respondre's per mitjà de l'anàlisi dels conjunts documentals que té en custòdia, el qual permetrà obtenir una imatge de quins han sigut els seus límits, els seus èxits més remarcables i amb quines problemàtiques s'ha trobat en l'acompliment dels fins que s'ha proposat assolir.

⁶⁸ J. Tébar Hurtado, comunicació personal, 14 de març de 2019 i J. Babiano Mora, comunicació personal, 17 d'abril de 2019.

⁶⁹ Per a més informació, consulti's: MORENO, Juan. Exilio y clandestinidad. A MORENO, Juan. *Comisiones Obreras en la Dictadura*. 1a ed. Madrid: Fundación 1º de Mayo, 2011, p. 71-96 i MORENO, Juan. El movimiento de Comisiones Obreras (1964-1966). A MORENO, Juan. *Comisiones Obreras en la Dictadura*. 1a ed. Madrid: Fundación 1º de Mayo, 2011, p. 177-220 i MORENO, Juan. La expansión de las Comisiones (1968-1974). A MORENO, Juan. *Comisiones Obreras en la Dictadura*. 1a ed. Madrid: Fundación 1º de Mayo, 2011, p. 401-502.

3 L'adquisició de fons privats i l'Arxiu Històric de la CONC

L'anàlisi de les pràctiques de l'Arxiu Històric en el camp de l'adquisició de fons privats es planteja en base a les casuístiques identificades una vegada analitzat en profunditat tot el fons i recuperada la història arxivística dels seus conjunts documentals. Amb l'objectiu d'evitar la reiteració, l'anàlisi no es planteja ni s'ordena exclusivament per tipologies de fons documentals i les seves corresponents casuístiques, sinó que procura centrar-se directament en els aspectes i particularitats que s'han produït al voltant dels processos d'adquisició.

Per mitjà d'aquest anàlisi es posaran en relleu les finalitats de l'Arxiu Històric i els resultats obtinguts. Això permetrà valorar la seva tasca en matèria de recuperació del patrimoni documental de Catalunya, però també observar quins han sigut els seus límits en contraposició a la seva ampla projecció del seu projecte. La valoració dels resultats i el paper que ha jugat l'arxiu a l'hora d'adquirir fons privats, a més, també permetrà plantejar la necessitat de regular una política que afavoreixi la presa de decisions i contribueixi al desenvolupament del seu fons a través d'unes pràctiques sostenibles i dins d'un radi d'actuació que contempli els esforços i finalitats d'altres centres de l'entramat arxivístic del país.

3.1 L'adquisició de fons d'òrgans de representació dels treballadors

D'entre els fons documentals conservats a l'Arxiu Històric de la CONC en sobresurten aquells generats per organitzacions o entitats de representació dels treballadors en el marc de les relacions econòmiques, socials i laborals que aquests han mantingut amb les empreses.

Entès des d'una perspectiva estrictament corporativa, és fàcilment concebible que una organització sindical com CCOO tingui interès en recollir i preservar aquella documentació produïda per aquells òrgans de representació de l'organització que exerceixen i han exercit tal funció, a saber, per una banda, les seccions sindicals d'empresa i, per l'altra, els delegats sindicals; aquests últims, de caràcter unipersonal i vinculades a les primeres. Ara bé, l'Arxiu Històric de la CONC, així com els seus centres associats membres de la RAHCO, van decidir anar més enllà i van optar fer d'aquests arxius uns centres [...] *que se convierten en parte de la memoria histórica de aspectos relacionados con la evolución del mundo del trabajo [...]*⁷⁰. En conseqüència, també han anat adquirint nombrosos fons procedents dels ja actualment extingits jurats d'empresa i dels actuals comitès d'empresa. S'està parlant, doncs, de tres tipus d'entitats o agents diferents que han exercit unes funcions específiques i han mantingut una relació diferent amb els treballadors, l'administració, l'empresa i, a partir de la promulgació de la Llei Orgànica 2/1985, de llibertat sindical, també amb les organitzacions sindicals.

En primer lloc, pel que fa als jurats d'empresa, eren els òrgans de representació dels patrons i dels treballadors creats pel règim franquista en el procés de liberalització i modernització econòmica de l'estat, que progressivament va anar abandonant les esgotades línies autàrquiques que havien marcat la direcció de les relacions econòmiques i laborals des de

⁷⁰ MINGO BLASCO. *Op. cit.* p. 3.

1939.⁷¹ Es tractava d'òrgans que depenien directament del Ministeri de Treball a través del sindicat vertical o, més concretament, de les seves ramificacions provincials, les *Centrales Nacional Sindicalistas*. Constituïdes en virtut del *Reglamento del Jurado de Empresa* de 1953 amb la finalitat de *lograr la convivencia en el seno de la empresa, el aumento de la producción y el desarrollo de nuestra economía*, a partir de 1958, també van esdevenir òrgans amb els quals es portaven a terme els processos de negociació col·lectiva, d'acord amb allò establert per la Llei de Convenis Col·lectius,⁷² un dels punts d'inflexió del gir definitiu de l'estat franquista en matèria laboral i socioeconòmica. Aquests òrgans comprenien seccions socials i econòmiques integrades parcialment per representants dels treballadors escollits per sufragi entre els empleats, constituint-se, d'aquesta manera, en un mecanisme de participació dels productors de les empreses tot i les limitacions imposades des del sindicat vertical.

En segon lloc, en relació als comitès d'empresa, són els actuals òrgans de representació dels treballadors i, per tant, successors dels antics jurats d'empresa. Constituïts en virtut de la Llei de llibertat sindical de 1985, posteriorment desplegada per l'Estatut dels Treballadors, aquests òrgans estableixen, naturalment, un sistema de representació molt diferent dels jurats d'empresa, al estar la seva composició íntegrament formada per representants dels treballadors escollits d'entre els candidats que es presenten per a les diverses organitzacions sindicals, a més d'exercir un conjunt de competències molt més ampli i actuar dins d'un context d'autonomia protegit i regulat per llei.⁷³

Finalment, en tercer lloc, les seccions d'empresa, que es poden definir com les cèl·lules d'afiliats sindicals dins l'empresa, amb o sense reconeixement jurídic, que representen una organització dins la corporació.⁷⁴ Són òrgans estrictament sindicals que no només es troben sotmesos a les regulacions legislatives en matèria laboral, si no també a la normativa establerta i acordada per les organitzacions de les quals formen part.

D'aquesta manera, dins l'àmbit de la representativitat dels treballadors i les relacions establertes per les entitats que exerceixen aquesta funció amb les organitzacions sindicals, es pot observar el següent: primer, que ni els jurats ni els comitès d'empresa depenien ni depenen respectivament dels sindicats amb independència de les característiques i el grau de representativitat que poguessin i poden tenir-hi. I segon, jurats i comitès d'empresa es constitueixen en dos contextos polítics i sociolaborals marcadament diferenciats i en els quals les dinàmiques històriques han jugat un rol transcendental en el procés de formació i conservació dels fons documentals produïts per aquestes organitzacions.

Ambdós aspectes han repercutit clarament en els resultats dels esforços fets en matèria d'adquisició per part de l'Arxiu Històric de la CONC. En total, s'han aconseguit recuperar 9

⁷¹ SÁNCHEZ LÓPEZ, Rosario; NICOLÁS MARÍN, María Encarna. Sindicalismo vertical franquista: La institucionalización de una autonomía (1939-1977). A RUIZ, David (dir.). *Historia de Comisiones Obreras (1958-1988)*. 1a ed. Madrid: Siglo Veintiuno Editores, 1993, p. 19-20.

⁷² TÉBAR HURTADO, Javier. La red de archivos históricos de CCOO en España. Los archivos como patrimonio y como instrumento de gestión documental. *Arch-e: revista andaluza de archivos* [en línia]. 2010, núm. 2, p. 22. Disponible a: http://www.juntadeandalucia.es/cultura/archivos_html/sites/default/contenidos/general/revista/numeros/Numero_2/galeria/02_02_JAVIER_TEBAR_HURTADO.pdf

⁷³ ESPANYA. Reial Decret Legislatiu 2/2015, de 23 de octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de l'Estatut dels treballadors. *Boletín Oficial del Estado* (24 octubre 2015), núm. 255, art. 63, 64, 66 i 67, p. 58-62. [consulta: 2 març 2019]. Disponible a: https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2015/10/24/pdfs/BOE-A-2015-11430-C.pdf.

⁷⁴ OJEDA AVILÉS, Antonio. *Derecho sindical*. 8a ed. Madrid: Editorial Tecnos, 2003, p. 130.

fons documentals produïts per comitès d'empresa contra més de 100 generats per seccions sindicals i, com a mínim aparentment, 17 de jurats d'empresa.⁷⁵ D'acord amb Juan Manuel García Simal, arxiver responsable de l'Arxiu Històric, les condicions d'ingrés d'aquests fons ha obeït a circumstàncies diferents però tots manifesten un mateix denominador comú: els fons van ingressar per la donació d'antics militants, seccions sindicals o comitès d'empresa controlats per membres de CCOO.⁷⁶ Això explica la situació plantejada i fa patents les limitacions a què s'enfronta l'arxiu a l'hora de recuperar aquests conjunts documentals.

Val a dir, tanmateix, que l'èxit de l'Arxiu Històric de la CONC ha sigut remarcable. L'explicació d'aquest succés cal buscar-lo en les dues apreciacions indicades més amunt. Per una banda, la pròpia història de CCOO, orígens de la qual es remunta als anys 60 actuant a través dels jurats d'empresa i el sindicat vertical tot aprofitant-se de les escletxes legals del sistema laboral franquista⁷⁷. Per l'altra, al fet que, almenys a Catalunya, des de la transició, CCOO s'ha constituït històricament com l'organització sindical amb més representativitat dins les empreses i els entorns de treball.⁷⁸ Això ha estat clau perquè dins dels fons documentals de les seccions sindicals s'hagi reunit documentació abundant dels mateixos jurats d'empresa, si no de manera completa, evidenciant-se una successió de competències i funcions exercides pels mateixos agents i els seus hereus titulars, membres de l'organització sindical. D'aquest tipus, en són casos paradigmàtics, per exemple, els fons documentals de les seccions sindicals de CCOO de La Caixa o bé Phillips. Així mateix, comprensiblement, una bona part d'aquests fons també contenen un volum important de documentació procedent dels comitès d'empresa, dels quals formaven part i participaven els membres de les seccions sindicals, encara que la documentació es troba força fragmentada i sovint resulta més complicat fer el seguiment de les funcions i activitats desenvolupades per aquests òrgans que operen en paral·lel a les organitzacions sindicals, amb entitat pròpia.

Amb tot, en allò que concerneix a les pràctiques en matèria d'adquisició, es poden extreure dues conclusions:

Primerament, valent-se de l'avantatjosa posició institucional de CCOO dins dels òrgans de representació dels treballadors, l'Arxiu Històric ha complert molt satisfactòriament a l'hora de recuperar aquests tipus de conjunts documentals. Els resultats obtinguts pel que fa a l'adquisició dels fons dels comitès d'empresa, però, han resultat ser força més modestos que no pas els de les seccions, cosa que s'explica per la diversitat d'organitzacions que intervenen en el sistema de representativitat sindical. De la particularitat d'aquests conjunts documentals se'n deriven un seguit de qüestions: existeix avui dia dins del panorama arxivístic català alguna institució més que hagi procurat salvaguardar-los? Qui ha o bé hauria d'actuar, per exemple, a l'hora de recuperar els fons documentals dels comitès d'empresa en què la majoria es troba configurada per membres d'altres organitzacions sindicals, també l'Arxiu Històric de la CONC? I si mai les majories s'arriben a alterar, qui hauria de tenir l'autoritat per continuar adquirint-los? En base a quins criteris? Què ha

⁷⁵ Per a consultar de quins comitès i jurats d'empresa procedeix aquesta documentació, vegi's: G. Fons i col·leccions d'òrgans de representació dels treballadors [en línia]. *Fundació Cipriano García – AHCO*, 2011. [consulta: 2 març 2019]. Disponible a: <https://www.ccoo.cat/ciprianogarcia/arxiuhistoric/documents/G.pdf>.

⁷⁶ J.M. García Simal, comunicació personal, 9 de gener de 2019.

⁷⁷ FÜHRER, Ilse Marie. *Los sindicatos en España: de la lucha de clases a estrategias de cooperación*. 1a ed. Madrid: Consejo Económico y Social, 1996, p. 73.

⁷⁸ *Anuari estadístic de Catalunya* [en línia]. Generalitat de Catalunya, Institut d'Estadística de Catalunya: 1984-2010. [consulta 3 març 2019]. Disponible a: <https://biblio.idescat.cat/publicacions/Record/17693>.

passat, d'altra banda, a tall d'exemple, amb aquella documentació dels jurats i comitès d'empresa que igualment no ha pogut ser recuperada per manca de les connexions institucionals necessàries? Cal apuntar que aquesta documentació, en termes legals, és considerada un bé integrant del patrimoni documental nacional⁷⁹ i, a diferència d'altres productors o àrees de col·lecta, no ha sigut objecte de l'atenció per part de les institucions d'arxiu públiques i privades. Aquest assumpte encara pren una caire més negatiu quan, segons Tébar, un dels principals obstacles per adquirir els fons de comitès d'empreses ha sigut el recel que sovint s'ha mostrat des de la resta d'organitzacions sindicals i els seus representants a l'hora de cedir la documentació a una entitat de CCOO.⁸⁰ D'aquesta manera, per un costat, es fa patent la necessitat de conscienciació de tota la comunitat arxivística a escala nacional i, per l'altre, també de l'establiment d'una pauta que comuniqui i justifiqui la importància de recuperar aquesta documentació contribuint a difondre el compromís de l'arxiu amb la preservació d'aquest patrimoni, sigui quin sigui el productor, i per conseqüent, fer palesa la situació de desampar en què troben aquests fons que, tanmateix, representen un testimoni ineludible per conèixer el desenvolupament, l'evolució i la dinàmica de les relacions laborals i els processos de negociació laboral en el nostre país.

I posteriorment, que d'acord amb el que s'ha observat, cronològicament parlant, la cerca i recuperació de la documentació produïda per aquestes entitats s'ha centrat quasi exclusivament en el període de la dictadura i la transició democràtica. No obstant això, tant les seccions com els comitès d'empresa són òrgans de representació que continuen operant avui dia i, en conseqüència, generen documents que esdevenen prova del desenvolupament de les seves funcions i activitats, susceptibles d'experimentar canvis al llarg del temps i en contextos socials, econòmics i laborals que també es troben sotmesos a transformacions contínues. La necessitat d'assegurar la preservació d'aquesta documentació ja va ser apuntada l'any 2009 per Antonio González Quintana, quan va afirmar que els centres d'arxius d'organitzacions del moviment obrer, *lejos de acumular un patrimonio documental cerrado y sin perspectivas de crecimiento, deben prever, al contrario, un sistema archivístico que garantice la perdurabilidad del patrimonio documental que en el presente están generando*.⁸¹ Des de l'Arxiu Històric de la CONC, en el transcurs dels darrers anys no s'han mostrat poc inclinats a adquirir fons produïts per òrgans amb documentació més recent. Tal com apunta García, a més, sovint els donants no consideren que aquesta documentació tingui cap valor que en justifiqui la conservació permanent, i en especial si no és particularment antiga, evidenciant el desconeixement del significat dels arxius i els prejudicis que existents entre les persones que no formen part d'aquest entorn professional.⁸² Davant d'aquesta situació i en virtut de l'interès que encara suscita la recuperació d'aquesta documentació per a l'arxiu, és important que es difongui la voluntat de continuar documentant l'activitat d'aquests agents i que s'expressin i es comuniquin quines responsabilitats assumeix el centre quan decideix fer-se càrrec de la seva custòdia, així com la seguretat jurídica que ofereix al ocupar-se de la seva conservació.

⁷⁹ ESPANYA. Ley 16/1985, de 25 de junio, del Patrimonio Histórico Español. *Boletín Oficial del Estado* (29 juny 1985), núm. 155, art. 49.3. [consulta: 3 març 2019]. Disponible a: <https://www.boe.es/buscar/pdf/1985/BOE-A-1985-12534-consolidado.pdf>.

⁸⁰ J. Tébar Hurtado, comunicació personal, 14 de març de 2019.

⁸¹ GONZÁLEZ QUINTANA, Antonio. Modelos de gestión del patrimonio documental de la organizaciones del movimiento obrero. A *Actas de las IX jornadas de Castilla-La Mancha sobre investigación en archivos*. 1a ed. [Madrid]: Fundación Anastasio de Gracia-FITEL, 2011, p. 202.

⁸² J.M. García Simal, comunicació personal, 9 de gener de 2019.

3.2 Adquisicions de fons sindicals: problemàtiques i límits

Com arxiu declarat del món del treball, comprensiblement, l'Arxiu Històric ha tractat d'adquirir documentació produïda per organitzacions sindicals. L'adquisició d'aquest tipus de fons, però, ha anat acompanyada de diversos fenòmens a ressaltar i que conviden a la reflexió al voltant de la identificació dels conjunts documentals, l'avaluació documental i la posició de l'arxiu en el marc de la recuperació d'aquest tipus de fons.

Concebut els fons documentals com el *conjunt de documents [...] produït orgànicament i/o reunit per [...] un organisme en l'exercici de les seves activitats i funcions que li són pròpies*⁸³, alguns dels fons aparentment pertanyents a les entitats de l'organització estan constituïts per una documentació que en bona part no s'adequa a aquests paràmetres. D'entre aquests, el cas més radical és el fons de la Unió Territorial del Vallès Oriental-Maresme. A l'hora de consultar un fons com aquest, el que generalment es pot esperar trobar és documentació relacionada amb el seguiment i control de les seccions sindicals del territori competent, sobre l'organització de l'activitat de difusió corporativa sindical, la gestió dels locals i béns de l'organització o bé de qualsevol altra funció assignada a aquestes unitats orgàniques.⁸⁴ Tanmateix, pràcticament tot el conjunt documental en qüestió es correspon al fons produït per l'antiga *Organización Sindical Española*, i en concret, del *sindicato* o franquícia que operava a escala regional des de Calella. Segons sembla, la unitat territorial en qüestió va adquirir un local anteriorment utilitzat per aquest òrgan del sindicat vertical en aquest municipi i, concebut que aquella documentació ni tenia de cap valor utilitari ni administratiu, però que, per contra, podria ser d'interès per l'Arxiu Històric, van optar per cedir-los-ho en donació.

L'adquisició no va entrar precisament en contradicció amb les pràctiques i allò que es considera la raó existencial de l'arxiu. Respectivament, perquè, al marge de les col·leccions factícies construïdes, una petita part dels arxius de la RAHCO preserva alguns fons documentals del sindicat vertical⁸⁵ i, d'altra banda, perquè tal com va expressar Tébar, *en los archivos históricos de CCOO [...] también se guarda parte de la "memoria histórica" de muchos otros aspectos relacionados con nuestra historia reciente: aquellos referidos a la evolución del mundo del trabajo durante el franquismo y la transición*.⁸⁶ Considerant això, es pot justificar que l'Arxiu Històric assumís fer-se càrrec de la salvaguarda d'un fons procedent d'aquella organització, i probablement més quan es tracta d'un fons que forma part d'uns conjunts documentals que històricament van estar marcats per la destrucció i la fragmentació arran de la convulsió politicoadministrativa i institucional de l'època.⁸⁷ Ara bé,

⁸³ BERNAL CERCÓS, Àngels; MAGRINYÀ RULL, Anna; PLANES ALBETS, Ramon (ed.). *Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC) 2007*. 1a ed. [Barcelona]: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, Generalitat de Catalunya, 2007, p. 23.

⁸⁴ Per a més informació, consulti's: *Estatuts. Aprovats en l'11è Congrés de la CS de la CONC. 4, 5 i 6 d'abril de 2017* [Recurs electrònic]. [s.l.]: Secretaria d'organització i comunicació, 2017, art. 29, p. 41-42. [consulta: 9 març 2019]. Disponible a: https://www.ccoo.cat/pdf_documents/estatuts_ccoo_catalunya.pdf.

⁸⁵ Per a més informació, vegi's: CONFEDERACIÓN SINDICAL DE COMISIONES OBRERAS. *Guía de la red de archivos históricos de Comisiones Obreras*. 1a ed. Sevilla: Fundación el Monte, 2000, p. 14-15.

⁸⁶ TÉBAR HURTADO. *Op. cit.*, p. 18.

⁸⁷ SÁNCHEZ BLANCO, Àngel. Leyes que afectan a los archivos del Trabajo. [en línia]. *Arch-e: revista andaluza de archivos* [en línia]. 2010, núm. 2, p. 162. [consulta: 10 març 2019]. Disponible a: http://www.juntadeandalucia.es/cultura/archivos_html/sites/default/contenidos/general/revista/numeros/Numero_2/galeria/02_09_ANGEL_SANCHEZ_BLANCO.pdf.

arribats a aquest punt es reconeix que, independentment de l'ètica professional del personal competent d'aleshores i del nivell de desenvolupament en què es trobava la disciplina en el nostre país en aquells moments, aquesta actuació ha tingut dues conseqüències a escala arxivística que no poden ometre's: per un costat, no ha permès respectar amb els principis de la pròpia disciplina en allò que concerneix a la territorialitat dels arxius assumit pels codis ètics vertebradors de l'exercici professional del sector. Per l'altre, tampoc ha facilitat la seva difusió a la comunitat d'usuaris que poguessin estar interessats en el fons arran d'haver quedat ocultat dins d'un conjunt documental produït per una unió territorial que, a més, encara no es troba inventariat. Tot i així, al mateix temps, val a dir que aquest fons va ser adquirit molt abans que l'arxiu municipal de Calella entrés en funcionament i en unes circumstàncies excepcionals derivades de la influència que els membres de CCOO havien tingut dins les estructures sindicals del règim preconstitucional, en aquest cas, manifest en la ocupació i adquisició del local del *sindicato* municipal on es trobava el fons que els membres de la unió territorial van llegar a l'arxiu.

El conjunt documental del *sindicato* de la OSE de Calella no és l'únic fons sindical que es conserva a l'arxiu. L'any 1999, els sindicalistes Jordi Presas Vidal i Jordi Gutiérrez Suárez van llegar el que en teoria eren els seus fons personals. Tanmateix, més que els seus fons en particular, el que va ingressar a l'arxiu van ser part del fons Confederació Sindical de Treballadors de Catalunya (CSTC), un sindicat de caràcter nacionalista que després de la fusió amb altres organitzacions sindicals de ram va passar a formar part de la Confederació Sindical de Catalunya (CSC). Després de desavinences internes, l'any 1987 la CSC va acabar per desaparèixer i una facció de l'antiga CSTC, liderada entre d'altres pels esmentats sindicalistes, va decidir sumar-se al projecte de CCOO, mentre que la línia més representativa d'aquella organització va constituir la Confederació Obrera Sindical (COS), fons de la qual es troba a l'Arxiu Nacional de Catalunya.⁸⁸ Aquest fet no es tracta d'una cas aïllat ni tampoc representa un exemple especialment particular, la successiva fusió i separació d'organitzacions òbviament afavoreix aquests fenòmens. Davant d'això, però, quina solució cal aplicar-hi? Seria pertinent advocar per la reconstitució del fons? Hauria de renunciar a la seva custòdia l'Arxiu Històric? En tot cas, és cert que l'arxiu pel fet d'existir i oferir un espai de trobada pels seus militants i reconeguda a l'organització, va ser capaç de donar acollida a un fons o part del mateix que possiblement no hauria aconseguit recuperar-se per a la seva posterior preservació i difusió. Probablement, més que un aspecte a criticar és un factor que permet posar en valor la tasca desenvolupada per l'arxiu i intentar reivindicar-la davant de la resta de centres del sistema amb la finalitat de construir la història i la memòria plegats.

En darrer lloc, és de destacar que l'Arxiu Històric també disposa del fons *Sindicato Libre de la Marina Mercante*, una organització sindical de ram que va operar entre 1975 i 1985, any en què va decidir dissoldre's i els seus membres integrar-se, majoritàriament, a CCOO. El fons va ser llegat pel que va ser el seu secretari general, Juan Zamora Terrés l'any 1994. Aquest fons documental, a diferència dels anteriors, es va transferir de manera completa, o almenys d'això es té constància des de l'arxiu, ja que no va ser objecte d'escissions ni

⁸⁸ ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA. Fons ANC1-596 / Confederació Sindical de Treballadors de Catalunya (CSTC) – Coordinadora Obrera Sindical (COS) [en línia]. A *Arxius en línia*, 2015. [consulta: 26 maig 2019]. Disponible a: <http://arxiusenlinia.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/fitxaFons.do?cerca=fons&codigrup=ANC&idarxiu=1&idfons=596>.

d'altres processos d'integració o fusió amb altres organitzacions.⁸⁹ Tanmateix, aquest no és un fet que es pugui assegurar del cert; l'organització en qüestió disposava d'altres membres en la seva direcció i, al igual que el cas de la CSTC, no hi ha res que assegurí que parts importants del fons del sindicat hagin romàs en altres mans que, possiblement, també podrien haver mostrat predisposició per cedir-lo a l'arxiu.

De l'adquisició d'aquests fons de naturalesa sindical, se'n desprenen dues apreciacions que permeten plantejar-se algunes qüestions.

En primer lloc, que els fons d'organitzacions sindicals s'han adquirit sempre gràcies a les relacions corporatives de què disposa CCOO de Catalunya, aspecte que de nou demostra dels límits de l'Arxiu Històric en allò que concerneix a la recuperació de fons documentals. I en segon lloc, que la seva recuperació s'ha produït en un context caracteritzat per l'atzar i la disposició de l'avaluació documental exclusivament en mans dels titulars o productors documentals. De tals apreciacions se'n deriven les preguntes següents: on cal establir els límits per a les adquisicions futures? Com evitar que els fons es recuperin el més íntegrament possible tenint en compte les característiques d'aquests conjunts documentals? En aquest context, assenyali's que al llarg de tots aquests anys d'altres organitzacions sindicals s'han sumat a CCOO i, en canvi, l'Arxiu Històric, per ara, no ha aconseguit recuperar-ne més. Aquests són aspectes que fan reflexionar sobre la necessitat de precisar objectius d'acord amb les possibilitats de l'arxiu i sobre com pot arribar millor als seus potencials donants i rendibilitzar la seva activitat a l'hora de tractar adquirir els fons pertinents que són de la seva competència.

Des d'una òptica purament jenkinsoniana, aquells agents a qui va recaure la custòdia dels fons documentals, o part dels mateixos, van ser els únics responsables de decidir, com és comprensible, el valor dels documents, al tractar-se d'una propietat privada sobre la qual disposaven de drets d'ús i tractament. Per contra, però, la selecció dels documents a lliurar també va estar exclusivament en mans d'aquests agents i, per tant, la seva adquisició va dependre dels marcs socioculturals i de la voluntat i inquietuds dels subjectes en qüestió, probablement desconexors de la disciplina, del concepte de valor documental i fins i tot també des d'una perspectiva imprecisa del significat dels arxius i les seves funcions. En efecte, s'han aconseguit salvar el fons gràcies a l'activisme dels agents en qüestió, però delegar de manera exclusiva la selecció dels documents als titulars també pot tenir les seves conseqüències sobre els conjunts documentals i, en última instància, sobre el propi fons de l'arxiu que, teòricament, conforma un tot dedicat a documentar unes activitats, un processos i uns agents específics. És important que l'Arxiu Històric s'impliqui en aquesta tasca, que participi de l'avaluació documental entesa com aquella capacitat que té el centre de formar part del procés de decisió sobre allò que preveu, desitja i justifica adquirir. Tal com va expressar Gerald Ham, *selection* [equiparat a avaluació en el procés d'adquisició de fons privats: *appraisal*] [...] *integrates the concerns of the creator, the preserver, and the social jurisdiction where selection is performed*;⁹⁰ és a dir, els agents amb qui es gestionen les adquisicions han de participar activament d'aquest procés, que estarà marcat també pel

⁸⁹ Per a més informació, consulti's: ZAMORA TERRÉS, Juan. *El Sindicato libre de la Marina Mercante, un intento de unidad sindical*. Tesis doctoral. Ricard Marí Segarra, (dir.). Universitat Politècnica de Catalunya. Departament de Ciència i Enginyeria Nàutica, Barcelona, 1996.

⁹⁰ DURANTI, Luciana; FRANKS, Patricia C. (ed.). *Selection*. A *Encyclopedia of archival science* [Recurs electrònic]. Plymouth: Rowman & Little field, 2015, p. 373. [consultat: 9 març 2019]. Accés restringit a usuaris de la UAB. Disponible a: <https://ebookcentral-proquest-com.are.uab.cat/lib/uab/reader.action?docID=2076364>.

context institucional i personal des d'on respectivament operen i recreen, però l'arxiver no en pot quedar al marge, ni molt menys la missió corporativa sustentada en uns principis professionals i en uns valors deontològics degudament comunicats i acceptats per la comunitat professional.

És innegable que l'avaluació documental dels fons privats és un espai complex i en el qual és difícil d'incidir arran de la seva pròpia naturalesa jurídica, externs a l'arxiu o institució, però és un àmbit que en cap cas pot descuidar-se. La probable desconexió del valor dels documents més enllà de la seva finalitat primària per part de dels productors i titulars pot comportar actuacions que afectin la pròpia selecció i/o la pèrdua de conjunts documentals d'interès per a l'arxiu. Tractar d'orientar l'activitat dels productors o titulars en aquests àmbits es converteix, doncs, en una activitat a què l'arxiu no hauria de renunciar a través dels instruments competents i els recursos al seu abast. Fent-ho possible, tal com van apuntar Joan Schwartz i Terry Cook, implica que l'arxiu ja no actuï només com un simple preservador d'allò que se li cedeix, sinó que participi activament del compliment dels seus propis objectius i la seva missió i, en conseqüència, de la construcció d'una memòria i la transmissió d'uns valors i d'unes perspectives concretes dels fenòmens presents i passats.⁹¹

Així mateix, a banda de l'avaluació documental, els casos observats també evidencien la necessitat de prendre decisions al voltant de l'organització i la gestió de les adquisicions. En conformitat amb els seus fins, probablement, els resultats de l'arxiu en la recuperació dels conjunts documentals en qüestió millorarien si optés per redirigir i concentrar més els seus esforços, en benefici tant del propi centre com del paper que intenta jugar dins del sistema d'arxius en el marc de la preservació del patrimoni documental privat, perquè els casos comentats fan patent l'existència d'uns contextos institucionals sobre els quals gaudeix d'una influència institucional que d'altres arxius no disposen.

A aquests arguments és important sumar-hi la valoració del personal arxiver, coneixedor de la trajectòria del centre i, per tant, conscient de les necessitats que es requereixen abordar. D'acord amb García, després de tots aquests d'activitat, afirma que cada vegada s'ha anat fent més patent la necessitat de crear una pauta orientativa que serveixi de guia als agents productors i als potencials donants per donar-los un suport del qual sovint precisen a l'hora de determinar el valor dels documents, així com comunicar-los el rol que preveu assumir, els compromisos que reconeix i aquells fets i processos que prioritàriament desitja i justifica documentar.⁹² En un entorn professional cada més conscient de la seva rellevància del rol que representa dins la societat i amb un personal que ja ha superat les difícils i sovint confuses etapes inicials en què es va desenvolupar tant el centre com la disciplina arxivística en el nostre país, és recomanable que l'Arxiu Històric prevegi possibles escenaris i defineixi concisament les seves línies d'actuació en base a les seves capacitats i recursos.

3.3 L'adquisició de fons empresarials: la dispersió documental

En el transcurs dels seus anys d'existència, des de l'Arxiu Històric de la CONC i des dels centres membres de la RAHCO han procurat recuperar fons empresarials. Com apunta Eloísa Baena al·ludint al conjunt de centres que formen part de la xarxa, *los objetivos*

⁹¹ COOK, Terry; SCHWARTZ, Joan. Archives, records and power: From (postmodern) theory to (archival) performance. *Archival Science* [en línia]. 2002, vol. 2, núm. 3-4, p. 174. Accés restringit a usuaris de la UAB. [consulta: 26 maig 2019]. Disponible a: <https://link.springer.com/are.uab.cat/content/pdf/10.1007%2FBF02435620.pdf>

⁹² J.M. García Simal, comunicació personal, 9 de gener de 2019.

*iniciales de recoger y organizar la documentación producida por la organización fue poco a poco superada por el interés de sus responsables de preservar la memoria de los trabajadores y de las trabajadoras, por lo que, al objetivo inicial de conservar la documentación del sindicato, se añadió el de reunir, conservar y difundir la documentación producida por las empresas [...].*⁹³

Els resultats obtinguts, tanmateix, han estat modestos. En la relació de fons empresarials conservats per l'Arxiu Històric de la CONC, des del moment en què va iniciar les seves activitats, tan sols ha adquirit un conjunt documental d'aquest tipus.⁹⁴ D'acord amb les indagacions realitzades i les deduccions que se'n poden extreure, les causes que expliquen aquest fet cal buscar-les, per una banda, en les limitacions materials i la projecció institucional del propi centre i, per l'altra, sobretot, en les dinàmiques del panorama arxivístic català.

Reproduint les paraules de José Andrés González Pedraza, és important ressaltar que els documents dels arxius empresarials, en tant que privats, han estat afectats pel dret a la propietat privada i a la protecció del dret exclusiu sobre activitats mercantils, així com del dret a la propietat intel·lectual, suposant un obstacle complex per a l'aplicació i generalització de les polítiques nacionals en matèria de patrimoni documental.⁹⁵ A més, la diversitat de les conjuntures històriques de les pròpies empreses productores, així com l'interès relativament recent per a l'adquisició d'aquests tipus fons documentals han dificultat la seva preservació i transmissió a institucions o entitats que han dedicat i dediquen esforços per a la seva conservació i difusió. Despertat l'interès per aquests conjunts documentals, però, cal apuntar que han sigut els organismes que formen part de les institucions públiques els que han gaudit d'unes funcions determinades per llei i d'uns mecanismes de difusió o comunicació que han afavorit la seva recuperació, al comptar amb els recursos materials i la legitimitat jurídica que se'ls atorga com a principals dipositàries del llegat històric i cultural del país⁹⁶. D'acord amb aquesta finalitat, l'activitat desenvolupada per centres de tanta importància com l'ANC ha estat més que remarcable, ja des dels seus inicis, com ho demostrava Fernández Trabal l'any 1996 en presentar l'èxit de l'Arxiu Nacional en el procés de recuperació i tractament de fons d'empreses catalanes històriques.⁹⁷ Les iniciatives en qüestió, tanmateix, no han sigut un monopoli de l'ANC, sinó que d'altres centres també van engegar projectes igualment exitosos, com els que van emprendre des de l'Arxiu Històric de Sabadell amb la finalitat de preservar els fons de les nombroses companyies històriques del

⁹³ BAENA LUQUE. *Op. cit.* p. 4.

⁹⁴ F. Fons d'empreses [en línia]. A *Fundació Cipriano García – AHCO*, 2011. [consulta: 23 febrer 2019]. Disponible a: <https://www.ccoo.cat/ciprianogarcia/arxiuhistoric/documents/F.pdf>.

⁹⁵ GONZÁLEZ PEDRAZA, José Andrés. Los archivos de empresas: un estudio comparativo. *Arch-e: revista andaluza de archivos* [en línia]. 2010, núm. 2, p. 34. [consulta: 23 febrer 2019]. Disponible a: http://www.juntadeandalucia.es/cultura/archivos_html/sites/default/contenidos/general/revista/numeros/Numero_2/galeria/02_03_JOSE_ANDRES_GONZALEZ_PEDRAZA.pdf.

⁹⁶ CATALUNYA. Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* (11 octubre 1993), núm. 1807, art. 3. [consultat: 23 febrer 2019]. Disponible a: <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/1807/46350.pdf> i CATALUNYA. Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* (24 juliol 2001), núm. 3437, art. 4. [consulta: 23/2/2019]. Disponible a: <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/3437/205042.pdf>.

⁹⁷ FERNÁNDEZ TRABAL, Josep. Los archivos empresariales en Cataluña. Balance de 15 años de actuación del Arxiu Nacional de Catalunya. *Revista de Historia Industrial* [en línia]. 1996, núm. 9, p. 183-198. [consulta: 23/02/2019]. Disponible a: <https://www.raco.cat/index.php/HistorialIndustrial/article/viewFile/63024/84875>.

sector tèxtil que havien operat en aquesta localitat entre els segles XVIII i XX.⁹⁸ Partint d'aquesta realitat arxivística, és evident que l'estatus jurídic de l'Arxiu Històric de la CONC naturalment ha jugat en contra a l'hora d'adquirir aquest tipus de fons documentals, ja que no ha disposat ni dels recursos materials, ni, probablement, d'una perspectiva pública en termes de legitimitat equiparable a aquests centres i arxius.

L'Arxiu Històric de la CONC conserva un conjunt documental d'empresa d'unes dimensions considerables. Es tracta del fons Tenería Moderna Franco-Española, una companyia centenària del sector pelleter antigament assentada a Mollet del Vallès (Barcelona) i orígens de la qual remunten a l'any 1897.⁹⁹ L'empresa va estar en funcionament fins mes de juliol de l'any 2007 quan després d'anys de vicissituds econòmiques els seus antics propietaris es van veure obligats a tancar definitivament. L'adquisició del fons a l'Arxiu Històric de la CONC va estar rodejat d'un conjunt de circumstàncies força singulars, derivats del propi tancament de la companyia l'any 2007. El fons conservat a l'arxiu no prové de Mollet del Vallès, on l'empresa tenia la factoria, si no de Barcelona, on havia establert la seva seu social.¹⁰⁰ El motiu que explica la relació de la companyia i l'Arxiu Històric rau en la naturalesa jurídica de la pròpia empresa, que des de l'any 1990 s'havia constituït com a societat anònima laboral (SAL), procés en què CCOO hi va representar un paper important. Bona part dels seus accionistes, a més del president del Consell d'Administració, el senyor Jordi Guiu i Mesa, eren militants d'aquesta organització sindical. En conseqüència, del reconeixement mutu entre el centre d'arxiu i la direcció de l'empresa va facilitar la cessió del fons. Ara bé, no obstant això, el conjunt documental no va ingressar de manera completa; la documentació produïda i reunida per la companyia que es trobava a les oficines de la fàbrica ubicada a Mollet del Vallès van ser transferit a l'Arxiu Històric Municipal d'aquesta localitat. Segons l'arxivera Dolores González Reche, tant des de l'Arxiu Municipal com des del mateix Ajuntament de Mollet del Vallès contemplaven la possibilitat d'ingressar la documentació històrica de l'empresa anys abans del seu tancament, si bé no van arribar a cap acord amb els propietaris fins que la companyia no va cessar la seva activitat.¹⁰¹

L'excepcionalitat de l'adquisició d'aquest fons documental per part de l'Arxiu Històric és un aspecte que convida a la reflexió sobre les seves pràctiques en aquest camp i que suscita preguntes difícils de respondre: quin és el centre d'arxiu més "legítim" per adquirir aquest fons? L'Arxiu Històric Municipal com a centre *responsable de gestionar, tractar, organitzar, conservar i difondre el patrimoni documental de la ciutat de Mollet del Vallès*¹⁰² o bé l'Arxiu Històric de la CONC en virtut del seu radi d'operacions i, per descomptat, la voluntat del

⁹⁸ COMASÒLIVAS I FONT, Joan. Fons privats en arxius públics. *Lligall: revista catalana d'arxivística* [en línia]. 2014, núm. 37, p. 62-77. [consulta: 23 febrer 2019]. Disponible a: www.raco.cat/index.php/lligall/article/download/340119/431058 i TAULÉ I TELLO, Albert. L'organització dels arxius històrics d'empresa. Anàlisi de la funció comptable. *Lligall: revista catalana d'arxivística*. 1995, núm. 10, p. 91-103.

⁹⁹ YSÀS, Pere (Coord.); MOTA MUÑOZ, José Fernando; TÉBAR HURTADO, Javier. *Història gràfica de la Tenería Moderna Franco-Española. Cent anys de la Pelleria a Mollet del Vallès*. 1a ed. [s.l.]: Fundació Cipriano García – Arxiu Històric de la CONC; Tenería Moderna Franco-Española S.A.L., 1999, p. 19.

¹⁰⁰ GUIU I MESA, Jordi. La Pelleria. *Notes*, vol. 19, 2004, p. 190.

¹⁰¹ Per a més informació, consulti's: AJUNTAMENT DE MOLLET DEL VALLÈS. Mollet del Vallès: la Pelleria dona la documentació de l'empresa a l'Arxiu Municipal. *Butlletí Informatiu de l'Arxiu Comarcal del Vallès Oriental* [en línia]. 2007, núm. 4, p. 4. [consultat: 23/02/2019]. Disponible a: http://xac.gencat.cat/web/.content/xac/01_continguts_arxius_comarcals/ac_valles_oriental/static_file/butlleti4acvo.pdf.

¹⁰² *Ibidem*, p. 4.

titular dels béns que pretén donar o cedir i dins l'àmbit del desenvolupament d'uns fins corporatius? D'acord amb els resultats aconseguits dins l'àmbit de l'acompliment d'aquests fins, hauria d'haver cedit l'Arxiu aquesta part del fons o bé, contràriament, l'Arxiu Històric Municipal hauria d'haver facilitat la progressiva transferència de la resta d'un fons part del qual ja havia anat sent adquirit progressivament per l'Arxiu Històric de la CONC? Amb independència de la cessió dels drets de titularitat sobre el fons, quina hauria estat la opinió del donant? Hauria de primar el fet que des d'un principi l'antic titular del fons pretengués cedir-lo a l'Arxiu Històric de la CONC? I el que és més important, hauria estat possible materialment i, quin és el centre millor dotat per garantir el tractament i conservació d'aquesta documentació? Totes aquestes qüestions ens traslladarien a debats que probablement no culminarien amb una decisió unànime. Des d'un punt de vista estrictament corporatiu, cap dels dos centres d'arxiu va pecar de procedir injustificadament, però el que és innegable és que la duplictat dels fins que persegueixen ambdós centres ha tingut com a conseqüència la disgregació d'un fons documental de notable rellevància.

D'aquesta manera, es pot afirmar que el conjunt de circumstàncies que han rodejat la història del fons, tot i que n'han determinat la seva salvaguarda, van topar directament amb l'absència de polítiques definides ni, òbviament, comunicades, per part dels arxius corresponents. Davant d'aquesta situació, els centres competents han hagut d'actuar improvisadament (i amb responsabilitat) per tal de complir amb la seva obligació com a institucions encarregades de preservar-lo. Tot i així, per si sol això no ha evitat que el patrimoni documental s'hagi vist afectat per la disgregació, i més quan ni des CCOO ni des de l'Arxiu Històric Municipal de Mollet del Vallès coneixien l'existència de les respectives parts que un i altre centre conservaven, un fet que, a més, podria haver incidit sobre el seu futur tractament i difusió.

Cal donar a conèixer que l'actuació de l'Arxiu Històric de la CONC s'emmarca en un context de salvament d'un tipus de fons molt sovint sotmès a unes condicions que afavoreixen la seva dispersió i/o destrucció: canvis de domicili social, fusions, negligència per la manca d'interès que suscita la documentació històrica de la companyia i dependència d'una legislació especialment poc desenvolupada en termes de conservació de documentació mercantil o empresarial.¹⁰³ Tal com va expressar Javier Tébar, *la custodia de estos fondos [...] procede de la voluntad y compromiso [...] por recuperar unos documentos en peligro de desaparición por el cierre de las empresas.*¹⁰⁴ Defineix aquesta activitat com un compromís de l'arxiu per salvaguardar una documentació que fàcilment podria haver-se perdut en cas que no haver intervingut. En aquest punt s'evidencia el compromís assumit pel centre amb la preservació del patrimoni, fet que també va fer-se patent, segons García, amb part del fons de la Maquinista Terrestre y Marítima S.A. que es trobava en mans de la secció sindical de CCOO. En un primer moment, membres de la secció van contactar amb l'Arxiu Històric de la CONC per estudiar i proposar-los fer-se càrrec d'aquella documentació. Al observar les grans dimensions del fons i els requeriments que precisava en matèria de conservació i tractament, a més d'estar al corrent de la tasca que s'estava portant a terme des de l'ANC, l'Arxiu Històric va optar per actuar d'intermediari entre els propietaris i aquesta institució, de

¹⁰³ GONZÁLEZ PEDRAZA, José Andrés. Los archivos de empresas: un estudio comparativo. *Arch-e: revista andaluza de archivos* [en línia]. 2010, núm. 2, p. 33-35. [consulta: 23 febrer 2019]. Disponible a:

http://www.juntadeandalucia.es/cultura/archivos_html/sites/default/contenidos/general/revista/numeros/Numero_2/galeria/02_03_JOSE_ANDRES_GONZALEZ_PEDRAZA.pdf.

¹⁰⁴ TÉBAR HURTADO. *Op. cit.* p. 23.

qui actualment es constitueix com un actiu organisme col·laborador¹⁰⁵, obrint el camí per a la reconstitució definitiva del conjunt del fons.

Amb tot, el cas singular que representa el del fons Tenería Moderna Franco-Española i les assumpcions reconegudes per part de l'Arxiu Històric de la CONC en allò que concerneix a la seva posició dins l'entramat arxivístic del país afavoreixen l'establiment de directrius i línies d'actuació prioritàries en matèria d'adquisició.¹⁰⁶ Es tracta, en definitiva, de planificar adequadament el futur de l'adquisició però, al mateix temps, d'entendre la història dels esforços del passat per tal que les noves pràctiques puguin aprofitar-se de l'experiència acumulada al llarg del temps¹⁰⁷, un aspecte que no és recomanable menysprear, tal com s'ha observat, degut al fet que la pròpia naturalesa de la institució ha afavorit i podria facilitar en el futur la recuperació de béns del patrimoni documental industrial i de les empreses.

3.4 L'adquisició de fons personals: problemàtiques i límits

L'element diferenciador que distingeix l'Arxiu Històric de la CONC de la resta de centres membres de la RAHCO és l'adquisició de fons personals, obtenint un èxit notable que es fa palès en una col·lecció conformada per més de 120 fons documentals. Resulta força arriscat extreure conclusions genèriques que expliquin aquest fet per al conjunt de la xarxa d'arxius, si bé segons Babiano i José Alberto Gómez Roda, aquest últim, arxiver i director a càrrec de l'Arxiu Històric Sindical José Luis Borbolla de CCOO del País Valencià, el principal motiu esgrimit per justificar aquesta decisió és la gran inversió de temps requerit per oferir un tractament adequat i complet per aquest tipus de fons, molt nombrosos i sovint complicats de valorar.¹⁰⁸ De la mateixa manera, des de l'Arxiu Històric tampoc es pot concretar concisament en quin moment i per què es va optar per començar a recopilar fons personals. És probable que part d'aquesta decisió tingui els seus orígens en la donació del fons Cipriano García Sánchez, destacat sindicalista de la CONC nom del qual figura en la denominació de la fundació, i d'altres reconeguts sindicalistes durant els primers anys de funcionament de l'arxiu. Així, progressivament, des de la fundació i el propi centre es va considerar i assumir que aquests tipus de conjunts documentals eren susceptibles de nodrir el seu fons. Sigui com sigui, amb el pas del temps la disponibilitat d'aquests fons s'ha convertit en un important actiu de l'arxiu, bàsicament, per dues raons: per un costat, d'acord amb Tébar, *per l'alt valor únic i exclusiu d'aquesta documentació per documentar fets i processos des d'òptiques molt singulars*¹⁰⁹ i, per l'altre, per la naturalesa i característiques dels fons d'aquestes personalitats que, tal com apunta Martín Nájera, són molt propenses a reunir documentació pròpia de l'organització de què formen part, tot tendent a *confondre i*

¹⁰⁵ GARCÍA SIMAL, Juan Manuel. L'arxiu històric de CCOO de Catalunya: Un arxiu sindical de referència pel país (1990-2012), *Frontissa*. 2012, núm. 24, p. 17.

¹⁰⁶ ALBERCH I FUGUERAS, Ramon; [et al]. *Manual d'arxivística i gestió documental*. 1a ed. Barcelona: Associació d'Arxivers de Catalunya, 2009, p. 40.

¹⁰⁷ CRAIG, Barbara. The Archivist as Planner and Poet: Thoughts on the Larger Issues of Appraisal and Acquisition. *Archivaria* [en línia]. 2001, núm. 52, p. 179. [consultat: 23 febrer 2019]. Disponible a: <https://archivaria.ca/index.php/archivaria/article/download/12820/14033>.

¹⁰⁸ J. Babiano Mora, comunicació personal, 17 d'abril de 2019 i J.A. Gómez Roda, comunicació personal, 15 d'abril de 2019. És d'assenyalar que dins l'esfera dels fons personals no s'hi inclouen els anomenats fons d'advocats laboristes que també podrien formar part d'aquesta categoria. Des de la RAHCO sempre s'han considerat aquests conjunts documentals com uns fons amb un caràcter molt especial i la seva recopilació s'ha constituït com un dels reptes i objectius més importants a assolir. Per a més informació, consulti's: MINGO BLASCO. *Op. cita*. p. 8 i 9.

¹⁰⁹ J. Tébar Hurtado, comunicació personal, 14 de març de 2019

*solapar el seu arxiu de l'organització amb el seu particular*¹¹⁰, aspecte que no va passar desapercebut pel personal arxiver de l'Arxiu Històric.

Quant a la tipologia dels productors dels fons personals conservats a l'Arxiu Històric, la immensa majoria es corresponen a sindicalistes i militants de CCOO de Catalunya, així com a persones que van exercir càrrecs de responsabilitat al sí de l'organització entre 1960 i finals de la dècada dels anys 90 del segle passat. Són fons que, tanmateix, divergeixen els uns dels altres, ja sigui en termes de característiques i tipologies documentals, aspectes i funcions documentades i, naturalment, també en allò que concerneix a les dimensions físiques, cosa que s'explica tant per pròpia personalitat de les persones, la multiplicitat de càrrecs i responsabilitats que existeixen dins de l'organització i, com és concebible, per les trajectòries vitals de cadascú, fent de la singularitat un dels trets més distintius d'aquests conjunts documentals.

Certament, l'Arxiu Històric ha desenvolupat una intensa activitat per tal adquirir aquests fons. Tanmateix, malgrat l'èxit obtingut, l'absència de criteris específics que servissin tant per guiar aquesta activitat com per orientar els donants ha tingut efectes sobre la seva integritat i la identificació de la seva pròpia procedència.

En l'apartat anterior ja s'han presentat problemàtiques similars sobre altres tipus de fons, encara que és en aquest tipus de conjunts documentals on es poden apreciar amb major claredat. Fruit fonamentalment d'un procés de selecció dels documents controlat de manera unilateral pels productors o titulars, no només s'ha afavorit la dispersió dels fons i la cessió de conjunts documentals incomplets, monotemàtics o conformats per tipologies documentals homogènies, sinó que també ha facilitat que en alguns casos s'optessin per traspasar parts de fons relativament insubstancials en contraposició amb els gruixos totals dels conjunts o bé se cedissin d'altres fons o parts dels mateixos que realment no pertanyien al suposat productor. Respectivament, en primer lloc, en representa un exemple el fons Aurora Gómez Cano, antiga sindicalista vinculada a CCOO i pionera dirigent de l'embrionari moviment feminista que es va anar configurant a Catalunya a mitjans dels anys 70.¹¹¹ En segon lloc, el fons Dolors Solís Donat, activista vinculada a CCOO i destacada membre dels combatius moviments veïnals que es van desenvolupar al llarg dels anys 60 i 70 a l'Àrea Metropolitana de Barcelona, a més d'activa militant feminista vinculada al PSUC.

En el cas del fons Aurora Gómez Cano, s'està davant d'un fons documental d'unes dimensions particularment reduïdes si es té en compte la trajectòria de la seva productora, la qual va exercir múltiples càrrecs dins la CONC, a més de participar de l'activitat de diverses entitats vinculades al moviment feminista i formar part de nombroses organitzacions de caràcter benèfic i social. En efecte, una intensa vida professional i associativa no té perquè equivaldre a la conformació de fons ni de grans dimensions ni, possiblement, amb gran valor documental, però el cas d'aquest fons no s'inscriuria dins d'aquest supòsit. La productora va donar una petita part del seu fons quan encara exercia un rol molt actiu dins l'organització sindical i en l'àmbit de diferents associacions, optant per conservar-ne el gruix principal. Una vegada va expirar l'any 2006, cap més part del fons no va ser cedit a l'Arxiu Històric, ans els seus hereus titulars no van plantejar-se ni van mostrar predisposició per donar-lo o bé dipositar-lo a l'arxiu, decidint mantenir-ne ells la custòdia.

¹¹⁰ MARTÍN NÁJERA. *Op. cit.* p. 115.

¹¹¹ Per a més informació, consulti's: MARTÍNEZ DE SAS, María Teresa; PAGÈS I BLANCH, Pelai (coord.). Gómez Cano, Aurora. A *Diccionari biogràfic del moviment obrer als Països Catalans*. 1a ed. [Barcelona]: Edicions Universitat de Barcelona; Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2000, p. 676.

Pel que fa al fons Dolors Solís Donat, de la mateixa manera, el conjunt va ser donat per la seva productora a l'Arxiu Històric. Tot i així, a diferència de l'anterior, Dolors Solís va cedir el que sembla ser el fons del que aleshores havia estat el seu difunt marit, Pedro Nevers Soto-Barrionuevo, un històric dirigent del PSUC de Santa Coloma de Gramenet i de l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Dins del conjunt documental cedit per l'aparent productora, la part corresponent a la seva documentació és difícil de delimitar però, al mateix temps, clarament molt més reduïda que la del seu marit, apreciand-se a partir de les referències escrites i anotacions que conté el fons. Després del decés de la productora l'any 2016, al igual que en el cas de l'Aurora Gómez Cano, el suposat gruix del fons d'aquesta activista també ha romàs en mans dels seus hereus titulars, que tampoc s'han proposat, per ara, traspassar-ne la custòdia.

Ambdós exemples es constitueixen com dos casos paradigmàtics, ni molt menys excepcionals, d'uns resultats que en aquests moments preocupen als arxivers responsables del centre, i que al llarg dels darrers anys han volgut remarcar arran de la gran quantitat de fons personals que s'han anat aplegant i, tal com s'ha apuntat més amunt, d'una paulatina tendència dels donants o titulars a sol·licitar suport professional per tal d'avaluar la documentació. És innegable que el component de subjectivitat i singularitat d'aquests fons sovint es constitueix com un repte que accentua la complexitat a l'hora de valorar i adquirir aquests conjunts documentals. Els productors o titulars cedeixen els fons per raons específiques, personals i, per descomptat, amb tota legitimitat. Fruit de la seva naturalesa privada, són fons que s'adquireixen partint d'un context en què el donant no té cap obligació real de cedir-lo, ni tampoc es poden imposar estàndards que regulin el seu procés de creació, gestió ni disposició quan aquest o els drets que hi recauen encara es troben en mans del titular.¹¹² Així mateix, seguint les línies pràctiques més clàssiques, aquests fons solen adquirir-se pel fort vincle que els productors i titulars tenen amb l'arxiu, que coneixen i aprecien i, per conseqüent, amb els quals sempre es desitgen mantenir unes relacions òptimes i de confiança.¹¹³ No obstant això, ni la complexitat que comporta avaluar i adquirir aquests fons ni tampoc la bona voluntat poden suposar un obstacle per aplicar unes pràctiques sustentades en uns criteris que determinin perquè s'estan adquirint i salvaguardant uns fons concrets. En aquest punt, seria recomanable que l'arxiu pogués orientar tot comunicant què s'espera i realment es desitja documentar amb l'adquisició dels conjunts documentals, decisió que naturalment implicarà una negociació amb els donants però que tanmateix cal que sempre es desenvolupi en un entorn en el qual hom prengui consciència que el que està en mans d'arxiver i el donant és la construcció de la memòria de la societat d'acord amb uns valors predeterminats i unes pràctiques que assegurin tant el dret a la informació com el dret a la intimitat.¹¹⁴

3.5 L'aplec conscient de col·leccions

Una secció del fons de l'Arxiu Històric la constitueixen les col·leccions factícies, també anomenades singularment "fons especials", terme que en l'entorn dels arxius de la RAHCO

¹¹² FISHER, Robert. Donor and Donor Agency: Implications for Private Archives Theory and Practice. *Archivaria*. 2015, núm. 79, p. 99.

¹¹³ Sobre la necessitat de transmetre i comunicar aquesta informació als donants, consulti's: BURKE, Frank G.. BURKE, Frank G.. Gathering the evidence. A BURKE, Frank G. *Research and the manuscript tradition*. Chicago: Society of American Archivists, 1997, p. 68.

¹¹⁴ ERICSON, Timothy L. At the "rim of creative dissatisfaction": Archivists and Acquisition Development. *Archivaria* [en línia]. 1991-1992, núm. 33, p. 68. [consulta: 23 març 2019]. Disponible a: <https://archivaria.ca/index.php/archivaria/article/download/11799/12750>.

s'utilitza per identificar i denominar les col·leccions de documents o bé no estrictament textuals o bé que no enregistrats en suport paper.¹¹⁵ La procedència d'aquesta documentació és força heterogènia; per un costat, tal com va apuntar Mingo fent referència a tots el centres membre de la RAHCO, una part són col·leccions originals llegades per particulars als arxius¹¹⁶, per l'altre, d'acord amb García, creacions a partir d'unitats documentals procedents dels múltiples fons personals que es conserven a l'Arxiu Històric.¹¹⁷ Fonamentalment, els anomenats "fons especials" comprenen col·leccions d'organitzacions polítiques i sindicals, així com d'entitats socials de molt diversa tipologia.

Segons García, la raó per la qual s'han anat formant aquestes col·leccions ha obeït als propis recursos documentals de l'Arxiu Històric, que ha aplegat documentació abundant d'importants organitzacions polítiques i sindicals procedents de l'adquisició de fons personals o bé a través de donacions fetes per membres de CCOO vinculades a les organitzacions en qüestió.¹¹⁸ Conscients de la importància i atractiu d'aquesta documentació, majoritàriament de caràcter propagandístic, així com de la gran inversió de temps que comporta la descripció detallada dels fons personals d'on bona part procedeixen els documents, es va optar per crear les col·leccions amb la finalitat de posar-la el més aviat possible a disposició dels usuaris, que han fet de la seva consulta un dels principals al·licients per visitar l'arxiu¹¹⁹. Segons Tébar, una altre motiu que sembla explicar la creació d'aquestes col·leccions rau en la pròpia concepció que des de la fundació es té de l'Arxiu Històric, comentada anteriorment, que fins ara no l'ha observat únicament com un arxiu, si no com un instrument al servei d'uns fins específics. En altres paraules, que el centre no es troba exclusivament concebut com un projecte en si, sinó també consagrat a una organització: la fundació.¹²⁰ Una fundació que espera satisfer unes necessitats a través del centre d'arxiu, el qual aporta i ofereix recursos d'informació per a la investigació, la divulgació i els seus fins, repercutint sobre la seva activitat i afavorint aquest fenomen.

La pràctica en qüestió, aparentment, ha afectat la integritat dels fons i, en conseqüència, no ha restat exempta d'apreciacions crítiques, tal com les que va expressar Pilar Muñoz López, arxivera del Archivo de Historia del Trabajo, quan va indicar que els efectes d'aquestes actuacions *ha sido un tratamiento poco archivístico de sus materiales [...] ignorantes por completo de los principios de procedencia y orden original [...], así como la creación con demasiada frecuencia de colecciones facticias*.¹²¹ Tot i així, cal apuntar que el personal arxiver actualment a càrrec de l'Arxiu Històric, atents a aquestes dinàmiques de treball, va acabar per prestar atenció a la preservació de la integritat dels fons documentals i, per tant, s'han assegurat de respectar i mantenir les relacions dels documents en qüestió amb el seu creador o procedència.

Ara bé, per mitjà d'una anàlisi amb profunditat del fons s'ha pogut identificar que les pràctiques indicades i ressaltades per Muñoz han produït problemàtiques més complexes que no pas les que assenyala aquesta autora tot i la rigorositat del personal arxiver.

¹¹⁵ Per a consultar-los, vegi's: H. Fons especials i col·leccions factícies [en línia]. A *Fundació Cipriano García* – AHCO, 2011. [consulta: 16 març 2019]. Disponible a: <https://www.ccoo.cat/ciprianogarcia/arxiuhistoric/documents/H.pdf>.

¹¹⁶ MINGO BLASCO. *Op. cit.* p. 11.

¹¹⁷ J.M. García Simal, comunicació personal, 9 de gener de 2019.

¹¹⁸ *Ibidem*.

¹¹⁹ *Ibidem*.

¹²⁰ J. Tébar Hurtado, comunicació personal, 14 de març de 2019.

¹²¹ MUÑOZ LÓPEZ, Pilar. Archivos de partidos políticos y sindicatos. *RAM: revista de la Asociación de Archiveros de la Comunidad de Madrid*. 2006, núm. 1, p. 167.

Per una banda, al marge de la distorsió de la provenença i context de producció dels documents, la fragmentació de fons documentals. En representa un exemple força singular la col·lecció del Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC) que es conserva a l'Arxiu Històric. Aquest "fons especial" és d'unes dimensions substancialment més grans que la resta. A simple vista, aquest element distintiu no hauria de sorprendre, ja que la immensa majoria dels fons personals pertanyen a antics militants de CCOO, organització sindical molt vinculada històricament a la militància comunista.¹²² Tanmateix, d'acord amb el registre d'entrada de fons documentals de l'Arxiu Històric, una part significativa d'aquest "fons especial" procedeix de les antigues oficines centrals del PSUC, donada per una antiga treballadora d'aquella organització una vegada el gruix principal del conjunt ja havia ingressat en la seva totalitat a l'ANC. Aquesta part del fons del PSUC, seguint els procediments tradicionalment posats en pràctica fins aleshores, va passar a integrar la col·lecció de l'Arxiu Històric quan realment formava part d'un fons ja constituït i identificat. Això ha provocat que documentació original i única no hagi pogut ser recuperada arran de l'incipient grau de descripció en què es troba la documentació i la manca de la capacitat de projecció i recursos de què disposa el centre en contraposició amb un organisme com l'ANC, que podria haver afavorit molt més la seva difusió per a la consulta.¹²³

D'altra banda, en part conseqüència de l'interès per a la formació de col·leccions, però sobretot de la concepció que des de la fundació es té de l'arxiu, inconscientment, no només s'ha facilitat la dispersió de fons documentals, sinó que aquestes pràctiques també han tingut efectes sobre la completeness i la distinció entre un o altre conjunt documental. En representa un exemple il·lustratiu el fons Gregorio López Raimundo, major part del qual es conserva a l'ANC, llegat progressivament pel seu productor al llarg de la segona meitat de la dècada dels 90 i principis del 2000.¹²⁴ Tot i així, per contra, el mateix productor va cedir a l'Arxiu Històric aquella documentació relativa a la seva activitat de representació desenvolupada a CCOO. Aquest no és un fet aïllat, encara que ni molt menys desafortunat si es compara amb el altres fons documentals. A diferència del cas de l'apartat anterior, no es tracta només que el productor legítimament va decidir seleccionar i cedir allò que desitjava o bé considerava que gaudia de valor documental real, sinó que també sembla que va circumscriure el seu gest a allò que subjectivament creia que podria ser de valor pel centre en particular per complir amb uns objectius específics. Certament, els titulars tenen el dret de cedir o no cedir la seva documentació i, en aquest cas, és possible que la pròpia existència de l'Arxiu Històric fos clau per a la recuperació i salvaguarda d'aquesta part del fons. Tot i així, de la mateixa manera, altres fons de ben segur no han gaudit de la mateixa sort. Si aquest fenomen es trasllada a agents o productors d'una transcendència menor o

¹²² FÜHRER. *Op. cit.*, p. 7.

¹²³ La documentació del PSUC procedent de les oficines d'aquella organització que es troba dins la col·lecció de l'Arxiu Històric de la CONC. Tot i no poder-se delimitar amb total concisió, comprèn documentació de diversos òrgans, processos congressuals i sobretot de comissions de operaven dins l'organització, així com del comitè local de Barcelona. D'aquests últims òrgans, és interessant ressaltar que el fons que es conserva a l'ANC no en disposa de documentació precisament substancial ni particularment voluminosa. Per a més informació, vegi's: FERNÁNDEZ TRABAL, Josep (dir.). *El fons del Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC). 1. Guerra civil, exili i clandestinitat (1936-1977)*. 1a ed. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 2003.

¹²⁴ CRUELLAS I SERRA, Rosa Maria; CASTÁN RANCH, Amèlia; VILALTA I SEGURA, Adrià. Fons ANC1-115 / Gregorio López Raimundo [en línia]. *Arxius en línia*, 2017. [consulta: 17 març 2019]. Disponible a: <http://arxiusenlinia.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/fitxaFons.do?cerca=fons&codigrup=ANC&idarxiu=1&idfons=115>.

d'una trajectòria vital més modesta o discreta, s'està assistint en directe a la pèrdua d'una part dels conjunts documentals que igualment podrien ser de gran interès. D'aquesta manera, en termes arxivístics, partint de la definició de col·lecció com a *conjunts documentals que no han estat produïts de forma natural [...] reunits a posteriori, sense tenir en compte la provinença*,¹²⁵ es pot concebre que aquesta pràctica està afavorint, almenys teòricament, la desestructuració de fons documentals i la creació de col·leccions, cosa que s'accentua encara més quan es té en compte que *els documents són agrupats en funció d'unes característiques comunes*,¹²⁶ com en el cas de diversos conjunts documentals de l'Arxiu Històric com els fons Gregorio Gallego Marín o bé el fons Vicenç Faus Abad, que integren documents que sovint s'inscriuen en tipologies documentals homogènies: en el primer cas, pràcticament només correspondència amb militants i càrrecs del PSUC de Lleida i, en el segon, quasi exclusivament propaganda de la Federació de Jubilats i Pensionistes.

De la identificació d'aquests dos fenòmens no es pot concloure fermament que les col·leccions representen un problema per al centre; formen part d'un dels actius més valorats de l'arxiu i el seu tractament actualment s'està portant a terme mitjançant criteris arxivístics que procuren cenyir-se als principis de la disciplina. Tanmateix, la manifestació d'aquests mateixos fenòmens fa precis, en primer lloc, assumir, comunicar i fer comprensible que en tant com a centre d'arxiu dedicat a la conservació dels documents com a testimonis autèntics, fefaents i ben contextualitzats d'activitats i funcions determinades, la preservació del seu valor i significat depèn en gran mesura del manteniment de la integritat i completesa del fons i el respecte de les relacions que s'estableixen entre els documents, el context de creació i el seu productor, ja que només d'aquesta manera es pot assegurar un tractament adequat en base a l'acumulació i agregacions naturals que conformen fons i col·leccions.¹²⁷ I, en segon lloc, que amb independència dels fins expressats per la fundació, l'Arxiu Històric actua com agent amb caràcter propi, regulador autònom de les adquisicions d'acord amb uns criteris professionals i deontològics concrets que es manifesten a través d'unes actuacions específiques i justificades i que, al mateix temps, no impliquen entrar contradicció amb les finalitats de l'entitat que l'empara, sinó que procuren reforçar-la i n'afavoreixen el compliment de la seva missió i objectius.

3.6 La recuperació dels fons de despatxos i assessories laboristes

Juntament amb la resta de centres de la RAHCO, un dels majors èxits de l'Arxiu Històric ha estat la cerca i recuperació de fons de despatxos i advocats laboristes, una iniciativa única dins del panorama arxivístic català.

La història de la implicació de l'Arxiu Històric en la recuperació d'aquests conjunts documentals és inherent a la trajectòria de CCOO. Des de la fi de la Guerra civil fins la llei de Procediment Laboral de 1958, els Serveis Jurídics del sindicat vertical franquista monopolitzaven la representació i assessorament jurídic dels treballadors.¹²⁸ La

¹²⁵ BERNAL CERCÓS; MAGRINYÀ RULL; PLANES ALBETS. *Op. cit.* p. 18.

¹²⁶ *Ibidem*, p. 18.

¹²⁷ EASTWOOD, Terry. Putting the Parts of the Whole Together. Systematic Arrangement of Archives. *Archivaria* [en línia]. 2000, núm. 50, p. 94. [consulta: 16 març 2019]. Disponible a: <https://archivaria.ca/archivar/index.php/archivaria/article/download/12767/13959>.

¹²⁸ Decreto de 4 de julio de 1958 por el que se aprueba el Texto refundido del Procedimiento laboral y el Procedimiento especial para los seguros sociales y el Mutualismo laboral. *Boletín Oficial del Estado* (7 agost 1958). 1958, núm. 188, p. 1377-1392. [consulta: 25 maig 2019]. Disponible a: <https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE//1958/188/A01377-01392.pdf>.

desconfiança acumulada envers uns serveis jurídics que solien actuar amb connivència amb els interessos de la patronal sotmetent-se a les línies unipartidistes i inflexibles del sistema, accentuada pel fet que els considerats “delictes” polítics i sindicals amb què sovint eren catalogades les protestes i reivindicacions laborals eren jutjats per tribunals militars sense garanties, va provocar que aquelles assessories laboristes captessin ràpidament l'atenció d'aquells col·lectius de treballadors que cercaven assessorament i assistència jurídica de qualitat i de confiança.¹²⁹ CCOO va exercir una labor transcendental en la desviació dels treballadors cap a aquestes assessories, quan no en la seva pròpia organització, que també van representar moltes de les persones que van ésser posteriorment processades pel Tribunal de Orden Público (TOP), òrgan judicial creat el 1963 que va passar a fer-se càrrec d'aquelles causes relacionades amb els delictes polítics anteriorment eren instruïdes pels tribunals militars.

Una vegada constituït l'Arxiu Històric, ben aviat, la cerca i recuperació d'aquests conjunts documentals es va convertir en una prioritat pel centre, aconseguint aplegar un total de 8 fons diferents, cosa que ha representat el major succés de la RAHCO en aquest àmbit.¹³⁰ Pràcticament tots aquests fons van ser adquirits per donació de les respectives assessories i despatxos un cop van cloure les seves activitats professionals. Alguns d'aquests despatxos estaven dirigits per membres estretament vinculats al moviment de CCOO, exemple dels quals n'és el del reconegut advocat Albert Fina i Sanglas, militant del PSUC famós per la seva intensa carrera professional al servei de la defensa dels treballadors processats pel TOP i part activa en els greus conflictes laborals de principis dels anys 70 en empreses de tanta rellevància com SEAT o bé La Maquinista Terrestre i Marítima S.A.. Bona part del fons del seu despatx, que compartia amb la seva esposa i igualment reputada advocada Montserrat Avilés i Vila, de dimensions considerables, va ingressar a l'arxiu llegat per la pròpia senyora Avilés al morir el seu marit l'any 1997. D'altres, en canvi, no estaven directament vinculats amb CCOO tot i col·laborar-hi, com el cas del fons Antoni Cuenca Pugdellívol, advocat vinculat als moviments demòcrata-cristians que va treballar freqüentment amb CCOO de Catalunya, circumstància que va fer possible la donació del fons una vegada tancat el despatx.

Tots aquests fons documentals presenten una característica comuna, es van anar recuperant en el transcurs de la darrera dècada del segle passat gràcies a la influència i contactes que CCOO de Catalunya havia adquirit entre els anys 60 i 70. Posteriorment, però, consolidades les estructures de l'entitat al llarg de la dècada dels 80 i 90, el sindicat es va dotar del seu propi gabinet jurídic, de manera que progressivament ja no haver de recórrer a més a assessories externes a la pròpia organització per tal d'oferir assessorament jurídic als treballadors i afiliats. Des d'ençà, com es comprensible, la situació ha canviat i la xarxa d'influències que tenia anteriorment amb aquests professionals ja no és tan extensa com abans. Aquest és un factor important que permet fer-se algunes preguntes al voltant de l'adquisició d'aquests conjunts documentals,

Les primera qüestió és, com continuar afavorint l'adquisició d'aquests documentals i per quina finalitat? Si s'observen les dates extremes que comprenen aquests fons, tots ells abasten períodes que van des de mitjans dels anys 60 fins a finals dels anys 70. A mode de

¹²⁹ TÉBAR HURTADO. *Op. cit.* p. 24.

¹³⁰ Per consultar els fons de despatxos i assessories laboristes adquirits per l'Arxiu Històric, així com per tots els arxius membres de la RAHCO, consulti's, respectivament: E. Fons d'assessories i advocats laboristes [en línia]. *Fundació Cipriano García – AHCO*, 2011. [consulta: 6 maig 2019]. Disponible a: <https://www.ccoo.cat/ciprianogarcia/arxiuhistoric/documents/E.pdf>.

suposició, és possible que des de les assessories o despatxos hagin considerat que només aquesta documentació sigui d'interès per a l'arxiu? Recorrent a les declaracions fetes tant des de l'Arxiu Històric com des d'altres de la RAHCO, és de destacar que en tots els casos amb prou feines es faci menció a la transcendència que aquests fons tenen per documentar altres aspectes de la societat més enllà del valor per a la documentació de les relacions laborals de l'època franquista i la repressió durant la dictadura i la transició. Tot i així, això no significa que l'Arxiu Històric ni des dels RAHCO no mostrin interès per continuar adquirint-ne. A tall d'exemple, això és posat de manifest Gómez Roda, al respondre la pregunta de quin interès tenen aquests arxius per a la RAHCO afirmant que *la defensa jurídica de trabajadoras y trabajadores es una de las funciones más importantes de un sindicato, para mucha afiliación "volátil" es su único contacto y referencia del sindicato. La abogacía sindical interviene en todo tipo de litigios, desde demandas individuales hasta EREs o conflictos entre sindicatos por desavenencias en las elecciones sindicales*.¹³¹ Des del mateix Arxiu Històric aquestes declaracions es ratifiquen amb les adquisicions formalitzades, per exemple, en el fons August Gil Matamala, advocat laborista expert en drets humans i conegut per la defensa de nombrosos militants de CCOO i membres de Terra Lliure, que comprèn abundant documentació de causes que no es troben relacionades amb el TOP ni els processaments instruïts per aquest tribunal.

En tot cas, però, sembla que aquest silenci ha facilitat que aquests fons hagin deixat de ser adquirits per l'arxiu. Com a exemple, indiqui's que el despatx dirigit originalment per Albert Fina i Montserrat Avilés va continuar funcionant fins l'any 2013, any en què aquesta eminent advocada es va jubilar. Aquest cas és particularment il·lustratiu, perquè Avilés també era militant del PSUC i estava vinculada a CCOO. Tot plegat, amb independència de les motivacions i desitjos d'aquests professionals a qui pertanyen els fons, seria pertinent que l'Arxiu Històric expressés explícitament que aquests fons documentals continuen tenint un gran valor pel centre i que la seva recuperació i preservació continua formant part del seu radi d'actuació.

Tot i que l'antiga influència de CCOO i l'Arxiu Històric per afavorir la recuperació d'aquests fons s'ha anat diluint paulatinament és de ressaltar que s'ha constituït com un centre amb expertesa a l'hora de tractar aquests conjunts documentals, aspecte que no es pot passar per alt i que seria bo reivindicar en un context professional en què la literatura sobre aquesta mena de documentació és quasi inexistent.¹³² A banda del profund valor sentimental que de ben segur ha de tenir aquesta documentació pels seus productors que han dedicat part o tota la seva vida a la professió, la inexistència de vincles estrets o directes amb l'arxiu fa pensar que un altre factor a contemplar és el compromís professional i el deure de confidencialitat que els despatxos o assessories contrauen amb els seus clients, així com la sensibilitat de segons quina documentació que integra aquests fons.¹³³ Donar seguretat a

¹³¹ J.A. Gómez Roda, comunicació personal, 15 d'abril de 2019.

¹³² Dins del context arxivístic català no existeixen referències al tractament d'aquest tipus aquests fons documentals. Del conjunt de la literatura disponible, el Canadà és des d'on s'han publicat més contribucions al respecte. A tall d'exemple, ressalti's: WHYTE, Doug. The Acquisition of Lawyers' Private Papers. *Archivaria* [en línia]. 1984, núm. 18, p. 142-153. [consulta: 25 maig 2019]. Disponible a: <https://archivaria.ca/index.php/archivaria/article/view/11086/12022> i BUCKNALL, Brian. The Archivist, the Lawyer, the Clients and their Files. *Archivaria* [en línia]. 1991-1992, núm. 33, p. 181-187. [consulta: 25 maig 2019]. Disponible a: <https://archivaria.ca/index.php/archivaria/article/view/11809/12760>.

¹³³ El deure de confidencialitat ve determinat per l'article 542.3 de Llei Orgànica del Poder Judicial, reproduït per l'article 32.1 de l'Estatut General de l'Advocacia, pel quals s'afirma que *Los abogados*

aquests productors és essencial per garantir l'establiment de relacions fructuoses i assegurar el manteniment de la captació d'aquests fons documentals, i només comunicant clarament l'assumpció de determinades responsabilitats ètiques és possible començar a bastir relacions de confiança amb ells.

La segona qüestió és, fins a quin punt l'Arxiu Històric pot continuar fent aquest camí sol? L'experiència de l'arxiu és un factor a favor perquè continuï representant i reivindicant el paper que ha jugat dins l'entramat arxivístic del país, però la implicació directa de les institucions públiques i dels arxius del SAC, investits per llei com a principals responsables de la custòdia i preservació del patrimoni documental privat de Catalunya sens dubte podria reforçar la tasca de recuperació d'aquests fons documentals, fent possible la rendibilització dels esforços i afavorir el seu tractament ètic i eficient, respectivament, pel seu caràcter altament sensible i les dimensions considerables que acostumen a tenir. La cooperació, per tant, es postularia com l'actiu principal per garantir-ho, però també la disposició d'alternatives als donants potencials. Aquest és un altre camp on també pot recorre al bagatge de l'Arxiu Històric que davant les puntuals reticències manifestades a l'hora d'arribar a la documentació, ha optat per adquirir còpies dels fons, exemple dels quals n'és el fons Francesc Casares Potau, reconegut advocat laborista, activista en pro dels drets humans i antic diputat socialista al Parlament de Catalunya.

Amb tot, la recuperació d'aquests ha representat un àmbit amb un recorregut molt petit en el context arxivístic català. La intervenció d'aquests despatxos i assessories en tota mena de litigis dins del món laboral els converteix en una faceta a no descuidar en el procés de documentació d'aquest àmbit de la societat catalana. L'Arxiu Històric es mostra predisposat a continuar treballant en aquesta direcció, i hauria de fer explícita aquesta voluntat i compromís, però és una tasca que no pot ni ha de portar a terme sol, sinó que ara, potser més que mai arran de la desampara a què es podrien veure exposats aquests tipus de fons, cal apel·lar a la col·laboració de tots els arxius, públics i privats, per afavorir-ne la seva recuperació i tractament.

3.7 Fons d'entitats i associacions: la necessitat d'establir criteris

D'acord amb Tébar, dins l'Arxiu Històric i d'altres centres de la RAHCO existeix *documentación de diferentes entidades relacionadas con la acción política, ciudadana y sindical de los trabajadores. Así pues, no sólo custodian documentación relacionada con este sindicato [CCOO], sino que también se guarda parte de la "memoria democrática" de muchos otros aspectos relacionados con nuestra historia reciente: aquellos referidos a la evolución del mundo del trabajo durante el franquismo y la transición [...] a los procesos*

deberán guardar secreto de todos los hechos o noticias de que conozcan por razón de cualquiera de las modalidades de su actuación profesional, no pudiendo ser obligados a declarar sobre los mismos. La no prescripció de la confidencialitat d'aquesta documentació, per contra, es recull en l'article 5.3 del Codi Deontològic de l'Advocacia, en què s'indica que els *deberes de secreto profesional permanecen incluso después de haber cesado en la prestación de los servicios al cliente, sin que estén limitados en el tiempo.* Informació extreta de: ESPANYA. Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial. *Boletín Oficial del Estado* (2 juliol 1985), núm. 157, art. 542.3. [consulta: 8 juny 2019]. Disponible a: https://www.boe.es/boe_catalan/dias/1985/12/31/pdfs/A00119-00178.pdf; ESPANYA. Reial Decret 658/2001, de 22 de juny, pel qual s'aprova l'Estatut General de l'Advocacia Espanyola. *Boletín Oficial del Estado* (1 agost 2001), núm. 164, art. 32.1. [consulta: 8 juny 2019]. Disponible a: https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2001/08/01/pdfs/A01493-01512.pdf i CONSEJO GENERAL DE LA ABOGACÍA ESPAÑOLA. *Código deontológico* [Recurs electrònic]. [s.l.]: Consejo General de la Abogacía Española, 2002. [consulta: 8 juny 2019]. Disponible a: https://www.abogacia.es/wp-content/uploads/2012/06/codigo_deontologico1.pdf.

*migratorios que se produjeron durante aquellos años (asociacionismo de barrio), a la "memoria democrática" de los movimientos de oposición a la dictadura.*¹³⁴

A banda de les nombroses col·leccions sobre múltiples organitzacions sindicals, partits polítics i associacions, l'únic fons documental pròpiament dit que s'inscriuria tècnicament dins d'aquesta categoria és el fons Associació Catalana d'Ex-Presos Polítics.

Aquesta entitat es tracta d'una associació activa avui dia, però que els seus orígens es remunten als anys 60 del segle passat, quan va ser constituïda en la clandestinitat per donar empara a les víctimes i a les famílies dels represaliats durant la dictadura del general Franco. El seu vincle amb CCOO també prové d'aquells anys; de fet, en el naixement i desenvolupament de l'entitat hi van participar nombroses personalitats que van donar suport o van militar en les originàries comissions obreres, tals com Joan Antoni Cuadrado i Diago o bé Manuel Vázquez Montalbán. Amb l'arribada de la democràcia, l'associació es va mantenir operativa i va assentar el seu domicili social dins del mateix edifici on es troba actualment la seu de la CONC. Des de l'Arxiu Històric, conscients del valor que podia tenir la documentació produïda i reunida per aquesta entitat, va decidir optar per fer-se'n càrrec després d'arribar-hi un acord de dipòsit.

El fons en qüestió representa una excepció; si s'observen els altres fons d'associacions i entitats, es pot apreciar que no s'adeqüen exactament a la definició anterior. Aquests conjunts documentals són el fons Institut d'Estudis Laborals, el fons Centre de Treball i Documentació i el fons Radio Obrera.

En el primer dels casos, es tracta de la documentació que teòricament prové d'un institut vinculat a l'Escola Superior d'Administració i Direcció d'Empreses (ESADE) dedicat a la formació i la recerca en els camps del dret i les relacions laborals. El fons va ser donat per l'economista i militant de CCOO Manuel Ludevid Anglada l'any 1997, on hi exercia de professor, una vegada l'Arxiu Històric va detectar el potencial que tenia per a la investigació en l'àmbit del dret sindical i en proposés la seva cessió. El fons es correspon, fonamentalment, a recursos d'informació que des de l'institut el productor i els seus col·laboradors utilitzaven per preparar les classes o bé per portar a terme els seus estudis de divulgació i investigació. No s'està parlant, doncs, d'un fons amb documentació corporativa, al tractar-se d'una entitat que encara continua funcionant avui dia i de la qual ESADE en manté i en controla la seva gestió.

En el segon dels casos, es correspon a un fons d'una entitat que es dedicava a la formació sindical, a la divulgació de la realitat del sindical de Catalunya i a la promoció de l'afiliació sindical a través de publicacions i l'organització d'actes i esdeveniments culturals. Es tractava d'una associació que va néixer de l'impuls i iniciativa de membres de CCOO, però també hi van participar sindicalistes i militants que procedien de la UGT i la USO. Aquesta entitat va rebre el patrocini de CCOO per a desenvolupar la seves activitats, cosa que explica que la presència de militants de la CONC fos majoritària en relació a la resta i, d'aquesta manera, fos possible que el fons documental de l'entitat acabés a l'Arxiu Històric quan aquesta va deixar d'existir, l'any 1999.

En el tercer dels casos, es tracta d'un fons d'una emissora de ràdio que va funcionar amb el suport de CCOO entre 1983 i 1986, emetent a l'Àrea Metropolitana de Barcelona. Fonamentalment constituït per documents sonors, aquest conjunt documental va ser donat l'any 1990 pels antics directors de l'emissora, tots ells militants del sindicat.

¹³⁴ TÉBAR HURTADO. *Op. cit.* p. 18.

Aquests tres casos presentats, a diferència del primer, no s'adeqüen amb tanta facilitat als paràmetres esmentats per Tébar. En efecte, el caràcter de CCOO i els seus orígens ha afavorit que els arxius de la RAHCO tractessin de fer de la recuperació i difusió de la memòria de l'antifranquisme i del moviment obrer un dels seus pilars vertebradors i objectius principals. Ara bé, a la pràctica, pel que fa al l'Arxiu Històric, els seus resultats l'aproximen més a la d'actuar de centre encarregat de recuperar els fons produïts i reunits per aquelles entitats i plataformes en les quals CCOO i/o els seus membres van participar que no pas com a centre dipositari de la memòria antifranquista i del moviment obrer, que en part també, en tant que organització que va formar part dels moviments d'oposició al franquisme i com a sindicat declarat de classe, òbviament identificat amb el moviment obrer.

Amb aquesta apreciació no s'està tractant de valorar negativament les fites que s'ha marcat l'arxiu ni els resultats conseqüents, si no posar de manifest una situació que no seria improcedent abordar a través de l'establiment de criteris més concisos per afavorir l'adquisició de fons documentals que podrien inscriure's en aquesta temàtica, però no necessàriament de manera exclusiva, ja que l'arxiu també contempla altres objectius i camps d'intervenció que motiven la recuperació de fons documentals que de no ser per l'existència del centre és probable no podrien recuperar-se. Certament, l'arxiu i els altres centres de la RAHCO van participar de les iniciatives orientades a la recuperació de la memòria històrica de l'antifranquisme i del moviment obrer i, segons Gómez Roda, referint-se al context valencià, davant la inexistència de polítiques públiques, l'Arxiu Històric Sindical s'ha erigit com un dels centres de referència en aquest àmbit.¹³⁵ Aquest, però, tal com s'ha observat a l'hora de presentar els múltiples arxius privats comentats més amunt, no és el cas del marc institucional i cultural català, dins del qual s'hi poden trobar diverses institucions del sector que han advocat per fer de la recuperació dels fons i la memòria dels moviments d'oposició a la dictadura i la transició democràtica una de les seves raons de ser.

És natural que la pròpia història de CCOO de Catalunya faciliti que l'Arxiu Històric es proposi desenvolupar l'adquisició en aquesta direcció, però a escala de país no opera en solitari. Donar a conèixer els trets diferencials de l'Arxiu Històric i enfocar més concretament la seva activitat en l'adquisició de fons documentals d'associacions i entitats, a més de personals, podria resultar en benefici, per una banda, de tot l'entramat d'arxius del país, d'ell mateix i del propi patrimoni documental, tot rendibilitzant els esforços fets per a la seva captació. I per l'altra, per als donants potencials que disposen de recursos documentals dels quals probablement desconeixen el seu valor per documentar múltiples facetes de la societat i, en relació als casos observats, també nodrir camps del coneixement humà igualment heterogenis i rellevants per a l'arxiu.

¹³⁵ J.A. Gómez Roda, comunicació personal, 15 d'abril de 2019.

4 Una política d'adquisició per a l'Arxiu Històric de la CONC

Presentades les adquisicions de fons privats de l'Arxiu Històric de la CONC i observada la seva aportació a la recuperació del patrimoni documental privat de Catalunya, s'han pogut apreciar certes necessitats que fan recomanable la normalització d'uns procediments i l'establiment d'uns criteris per afavorir la pròpia adquisició i la millor harmonització dels àmbits d'actuació del mateix centre en relació amb la resta d'arxius, públics i privats.

Amb la intenció d'oferir una proposta per a l'Arxiu Històric de la CONC materialitzada en forma de política, a continuació es preveu presentar breument la situació del context arxivístic català per tal de ressaltar la importància de que els respectius arxius les confeccionin i les difonguin i una justificació sobre el valor que la disposició de tal instrument podria tenir per a l'arxiu. En base a aquest rerefons, a continuació, es proposa i planteja una metodologia per a la confecció de la política del centre.

4.1 El context arxivístic català: necessitat de polítiques

La llei 10/2001, d'arxius i documents estableix que els centres membres del SAC tenen la responsabilitat d'assegurar la preservació dels fons privats.¹³⁶ Segons la mateixa llei, però, els únics criteris reguladors de l'adquisició són el respecte per la territorialitat dels fons i, molt més imprecisament, la rellevància que aquests puguin tenir pels respectius àmbits territorials competents, a saber, nacional, comarcal i municipal,¹³⁷ però com és natural, sense precisar en base a què s'ha s'hauria de considerar tal rellevància.

Tampoc des de les institucions de referència del sistema s'han definit línies orientatives que regulin l'adquisició de fons privats. L'ANC, en tot cas, no ha assumit aquest paper, segons apunta Àngels Bernal Cercós, perquè no se li han concedit atribucions en aquest àmbit.¹³⁸ Aquesta no ha sigut un aspecte que hagi passat desapercbut en el context arxivístic català. L'any 2000, durant la celebració de la V Jornada d'Estudi i Debat, ja es va posar de manifest la inexistència de directrius tot assenyalant que [...] *la passivitat i la manca de definició han posat en mans de particulars i entitats la iniciativa individual de salvar molts arxius privats en perill de perdició o en fase de destrucció i anihilament. Aquestes accions personals tenen a la pràctica una funció de substitució davant la manca d'estratègies per part de les administracions [...]*.¹³⁹ Aquesta situació va ser reafirmada l'any 2014 durant la celebració del 8è Laboratori d'arxius municipals¹⁴⁰, i des d'aleshores encara no s'ha arribat a cap acord a escala de país que tracti de regular i definir la jurisdicció d'un o altre institució, aspecte que es fa evident en el darrer decret de l'ANC, citat anteriorment, pel qual s'estableix que els arxius privats es poden constituir com a seccions del mateix per tal d'assegurar la

¹³⁶ CATALUNYA. Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* (24 juliol 2001), núm. 3437, art. 23. [consulta: 15 maig 2019]. Disponible a: <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/3437/205042.pdf>.

¹³⁷ *Ibidem*, art. 27, 30 i 32.

¹³⁸ BERNAL CERCÓS, Àngels. L'Arxiu Nacional de Catalunya. *Lligall: revista catalana d'arxivística*. 2013, núm. 36, p. 73.

¹³⁹ BOADAS, Joan. Conceptes generals i tipologies de fons privats. *Lligall: revista catalana d'arxivística*. 2000, núm. 16, p. 309.

¹⁴⁰ ZAMORA I ESCALA. *Op. cit.* p. 21.

preservació, tractament i difusió dels fons documentals que aquests arxius tenen en custòdia.¹⁴¹

Segons el Decret 190/2009, de 9 de desembre, s'estableix que els arxius membres del SAC han de disposar d'una política d'adquisició¹⁴²; no obstant això, tal com van fer palès Teresa Cardellach i Josep Matas, *es constata el desconeixement de quines són les polítiques d'ingressos de fons per part de les institucions arxivístiques, ja sigui perquè no estan definides o perquè no se'n dona publicitat*.¹⁴³ La coordinació entre centres esdevé clau a l'hora de recuperar aquests fons, però aquesta es fa clarament més difícil sense l'existència d'unes línies d'actuació que regulin una distribució dels àmbits d'actuació i consensuin els espais competents de cada centre per a tots els arxius del sistema.

Aquest fet encara pren més importància quan es tracten d'abordar categories temàtiques com en el cas de l'Arxiu Històric. A escala nacional, l'ANC representa la institució clau que té per finalitat documentar tots els àmbits de la realitat del país, tal com va exposar Josep Maria Sans i Travé.¹⁴⁴ Tanmateix, com és comprensible, això té les seves limitacions, perquè es fa difícil concebre que per si sol l'ANC sigui capaç d'abordar totes les necessitats que es requereixen en tots i cadascun dels àmbits, sigui econòmic, social, polític o bé cultural. A més, en el cas que ocupa aquest treball, l'existència de centres amb què l'Arxiu Històric pugui compartir objectius fa encara més patent la complexitat de la situació i la necessitat d'establir directrius específiques en aquesta direcció.

A tall d'exemple, indiqui's que segons les línies estratègiques de l'ANC, un dels seus objectius és afavorir la recuperació de fons *personals de personalitats catalanes que hagueren sobresortit en la vida política, social i cultural*.¹⁴⁵ En virtut d'aquesta premissa, un d'aquests fons va ser el de Gregorio López Raimundo, anteriorment comentat, de qui l'Arxiu Històric preserva una part del fons que es correspon a documentació de la seva activitat com a membre de CCOO. Un altre exemple, si bé observat des d'una perspectiva oposada, és el fons Joan Coscubiela Conesa, exsecretari general de CCOO de Catalunya, part del fons personal del qual es troba a l'Arxiu Històric de la CONC, juntament amb la documentació produïda i reunida per la Secretaria General mentre va exercir el càrrec entre 1995 i 2008. Tenint en compte que les línies estratègiques de l'ANC presentades per Sans i Travé concreten que una de les principals fites és recollir els fons documentals de destacades personalitats polítiques del país,¹⁴⁶ com hauria de valorar-se l'adquisició del fons en qüestió? Hauria de respectar-se el context institucional com en el cas de la documentació produïda per la Secretaria General mentre ell exercia com a màxim responsable, la voluntat del donant en tant que patrimoni privat? O bé l'Arxiu Històric hauria d'optar per cedir el fons?

¹⁴¹ CATALUNYA. Decret 48/2019, de 5 de març, de les seccions de l'Arxiu Nacional de Catalunya, art. 1.

¹⁴² CATALUNYA. Decret 190/2009, de 9 de desembre, dels requisits dels arxius del Sistema d'Arxius de Catalunya, del procediment d'integració i del Registre d'Arxius de Catalunya, art. 7.2.

¹⁴³ ZAMORA I ESCALA. *Op. cit.* p. 21.

¹⁴⁴ SANS I TRAVÉ, Josep Maria. Salvación y recuperación de archivos privados por parte del Arxiu Nacional de Catalunya (1980-2014). A CISNEROS CUNCHILLOS, Miguel; CUÑAT CISCAR, Virginia (ed.). *Patrimonio Olvidado, Patrimonio Recuperado*. Santander: Editorial de la Universidad de Cantabria, 2016, p. 249-250.

¹⁴⁵ *Ibidem*, p. 250.

¹⁴⁶ *Ibidem*, p. 250.

Aquests dos exemples són tan sols dos casos dels múltiples supòsits que podrien aflorar. En efecte, tal com apunta García, fins ara no s'han produït situacions problemàtiques entre ells i cap altre centre al voltant de l'adquisició un o altre fons documental.¹⁴⁷ Tot i així, això no permet afirmar que en el futur no es puguin produir altres situacions conflictives en perjudici tant dels arxius com del patrimoni documental. Ara bé, limitar aquest fenomen a una qüestió de competència predeterminada i inflexible entre arxius seria incórrer en un error. El consens i establiment de criteris implica actuar amb ètica i tenint en compte que tots els arxius són agents que persegueixen unes mateixes finalitats últimes en benefici dels usuaris i la societat a qui serveixen. Actuar amb ètica suposa tractar d'assegurar l'efectivitat de les polítiques a través de l'adequada projecció dels arxius en funció de les seves possibilitats i influència perquè hom pugui actuar eficaç i conjuntament i complir amb la missió que tots els arxius comparteixen: la preservació, tractament i difusió del patrimoni del país. Amb tot, un dels punts de partida és l'assumpció d'aquesta responsabilitat amb el patrimoni per part dels arxius privats, d'aquí la necessitat de polítiques que ho comuniquin i la justificació d'una per a l'Arxiu Històric que esdevingui un instrument que contribueixi a l'harmonització del sistema i en faciliti la seva inscripció.

4.2 Justificació d'una política d'adquisició per a l'Arxiu Històric

L'adquisició de fons documentals és una de les funcions més importants a planificar del conjunt d'operacions desenvolupades per un centre d'arxiu. A través de l'adquisició es defineix implícitament la seva naturalesa i s'expressen les línies directius que fonamenten les decisions adoptades.¹⁴⁸ L'instrument regulador d'aquesta operació és la política d'adquisició, una eina de gestió que guia el desenvolupament sostenible del fons i permet la normalització de les preses de decisió de conformitat amb una estratègia, unes normes, uns procediments i uns criteris per assegurar el funcionament eficaç i eficient del centre.¹⁴⁹

En el cas que ocupa aquest treball, en primer lloc, la formalització i reconeixement d'una política d'adquisició delimitaria el radi d'acció de l'arxiu i li permetria concretar les seves funcions i competències en aquest camp, tractant de millorar els resultats a obtinguts.

Per una banda, la confecció d'una política d'adquisició és un mecanisme que contribueix a reduir la dispersió documental¹⁵⁰, ja que estableix l'assumpció d'uns principis i la utilització d'uns criteris que han de regular les prioritats d'adquisició i avaluar els diferents supòsits amb què es pot enfrontar l'arxiu en el transcurs de la seva activitat de captació. Fomentar una acció responsable en aquesta direcció no només equival a actuar en favor de la preservació del valor dels fons i fer gala d'unes pràctiques professionals d'excel·lència, sinó que en termes de benefici corporatiu també pot representar una oportunitat per afavorir l'establiment de relacions institucionals amb altres centres amb qui cooperar en el marc de la recuperació del patrimoni documental, un element important a ressaltar al tractar-se d'un arxiu amb unes característiques exclusives i dotat d'una influència en entorns institucionals molt específics.

¹⁴⁷ J.M. García Simal, comunicació personal, 9 de gener de 2019.

¹⁴⁸ CÔTÉ, Louis; LAMBERT, James. Les outils de travail en archivistique. *Archives*. 1991-1992, vol. 23, núm. 3, p. 4

¹⁴⁹ CRUSH, Peter J. Acquisition. A BETTINGTON, Jackie; EBERHARD, Kim; LOO, Rowena (ed.). *Keeping Archives*. 3a ed. Canberra: Australian Society of Archivists, 2008, p. 208.

¹⁵⁰ CÔTÉ; LAMBERT. *Op. cit.* p. 7.

D'altra banda, la política d'adquisició defineix i presenta els camps d'intervenció de l'arxiu. L'elaboració d'aquesta eina comporta observar l'entramat arxivístic del qual forma part, fet que ha de permetre buscar els elements que el distingeixen, que el fan especial i diferent de la resta, i al voltant dels quals ha de girar en torn la seva activitat. Com a resultat, aquest instrument arxivístic esdevé un mecanisme per evitar la competència entre un i altres organismes que, al capdavant, comparteixen fins i objectius i, en el seu lloc, afavorir que els fons siguin adquirits d'acord amb uns principis ètics i uns criteris comunament acceptats.

En segon lloc, aquest instrument també repercuteix positivament sobre les relacions que es mantenen entre el centre d'arxiu i els productors documentals, titulars i/o donants.

La política és el canal principal que comunica als agents competents quin és l'espai que ocupa l'Arxiu Històric en el context cultural i institucional de què forma part. Es tracta d'una eina, per tant, que fomenta la presa de consciència sobre la importància de la preservació del patrimoni documental. En aquest àmbit, a més, la política d'adquisició actua com a pauta que determina allò que es considera susceptible d'adquirir i de preservar al llarg del temps i, per contra, allò que considera que no té un valor que en justifiqui la seva conservació a l'arxiu competent.¹⁵¹ En conseqüència, també permet abordar la millora dels processos d'adquisició i apropar l'arxiu als agents competents, guiar-los i fer-los participants del de l'avaluació per mitjà d'uns criteris que facilitin la identificació dels valors documentals reconeguts pel centre. De la mateixa manera, la política també es constitueix com un instrument que pot ser esgrimit per l'arxiu en situacions que puguin sorgir envers l'adquisició de determinats fons documentals, ja que permet avançar-se i respondre de forma justificada a unes demandes o decisions que en cap cas poden prendre's unilateralment per part dels donants o titulars de la documentació llegada.

A més, la política d'adquisició també esdevé un instrument per mitjà del qual oferir i garantir seguretat als donants, productors documentals i a la pròpia organització.

Primer, perquè és el mecanisme a través del qual es defineix la naturalesa del centre, que s'expressa a través de la seva missió i valors. Fer-ho conèixer entre els agents competents és essencial per comunicar efectivament el compromís de l'arxiu envers el patrimoni i el rol que preveu representar en el marc de la seva preservació i difusió. Sense l'instrument en qüestió es fa més difícil transmetre formalment aquest missatge i això repercuteix de manera directa sobre les perspectives exterior i interior que es poden tenir del centre i de les seves activitats, així com del seu paper dins l'univers arxivístic i institucional de què forma part.

I segon, perquè és l'instrument bàsic que expressa les línies que regularan el règim d'accés i el desenvolupament de tractaments arxivístics¹⁵², aspectes que per la seva dimensió ètica, és precís que tots els agents competents coneguin, en base a quins criteris s'apliquen i per què. Donar-ho a conèixer afavoreix el reconeixement de les bones pràctiques i, sobretot, contribueix a la consolidació dels vincles afectius que es construeixen amb els subjectes externs amb qui es relaciona l'arxiu, als quals es comunica la professionalitat del centre, es facilita la informació que necessiten sobre què implica la cessió dels drets sobre la documentació i s'informa de quina manera es protegirà la informació fixada en els documents lliurats.

¹⁵¹ CRUSH. *Op. cit.* p. 205.

¹⁵² LAMBERT, James. L'accroissement (l'acquisition). A COUTURE, Carol. *Les fonctions de l'archivistique contemporaine*. 1a ed. Sainte-Foy: Presses de l'Université de Québec, 1999, p. 173.

Es tracta, en definitiva, de servir-se d'un instrument mitjançant el qual transmetre la responsabilitat assumida pel centre, un mecanisme fonamental per fer créixer el sentiment de confiança envers l'arxiu, imprescindible per assegurar la seva pròpia supervivència i fer possible la representació d'un rol transcendent a escala corporativa, social i cultural.¹⁵³

Finalment, la política d'adquisició no és un instrument únicament beneficiós pel manteniment i desenvolupament de les seves relacions amb els agents externs a l'arxiu, si no també amb els interns. En el cas de l'Arxiu Històric, això pren importància per dos motius: primerament, perquè l'organització en què s'inscriu disposa de moltes i diverses agències que conformen un entramat institucional particularment complex, en bona part descentralitzat, a qui cal comunicar concisament el paper que juga en aquest univers i quines funcions hi exerceix. Després, perquè en un context en què s'ha iniciat el desenvolupament d'un sistema de gestió documental, les competències del centre podrien experimentar modificacions, però en tant que declarat com a arxiu històric i constituït amb unes finalitats determinades, almenys per ara, les seves competències no se circumscriuran únicament a la preservació de la documentació de conservació permanent que emani de l'activitat dels òrgans de l'organització, sinó que continuarà representant el rol que s'ha compromès a assumir dins del marc institucional cultural i arxivístic català.

4.3 Disseny i desenvolupament de la política d'adquisició

El disseny i redacció de polítiques d'adquisició no ha sigut una pràctica s'hagi elaborat ni expressat uniformement a través dels models difosos pels arxius.¹⁵⁴ Així mateix, les polítiques d'adquisició i, sobretot, el seu procés de confecció i disseny de models ha sigut un tema poc recurrent pels tractadistes i autors continentals. Bàsicament, perquè justificant-se en les pràctiques implementades en els sistemes d'arxius anglosaxons, on històricament s'han divulgat amb profusió,¹⁵⁵ fins fa uns anys s'havien observat com uns objectes que fomentaven la competència entre els arxius en lloc de minimitzar-la.¹⁵⁶ Certament, en el transcurs dels darrers anys aquest punt de vista ha estat superat. Tanmateix, l'assumpció del valor i conveniència de disposar de polítiques reguladores de l'adquisició no ha anat acompanyada de cap marc concret amb què fonamentar-les ni desenvolupar-les.

Els models amb què es compten al país estan pràcticament en la seva totalitat enfocats a l'entorn dels arxius públics, cosa que explica la confecció i divulgació de polítiques clares i fàcilment comprensibles que donen fe de la menor complexitat en els processos d'adquisició manifest, per exemple, en el justificat criteri de territorialitat. Aquest fenomen no deixa de preocupar l'entorn arxivístic de Catalunya, que reconeix el problema que suposa no disposar de criteris específics i compartits que facilitin l'adquisició i valoració de fons documentals de

¹⁵³ SPECK, Jason G. Protecting public trust: an archival wake-up call. *Journal of Archival Organization* [en línia]. 2010, vol. 8, núm. 1, p. 33. Accés restringit a usuaris de la UAB. [consulta: 2 abril 2019]. Disponible a: <https://www-tandfonline-com.are.uab.cat/doi/pdf/10.1080/15332748.2010.483389?needAccess=true>.

¹⁵⁴ CÔTÉ: LAMBERT. *Op. cit.* p. 10.

¹⁵⁵ Per a una descripció d'alguns sistemes en base als quals s'han desenvolupat les polítiques d'adquisició i la identificació dels valors documentals entre els centres d'arxius en el context nordamericà i australià, consulti's: BETTINGTON, Jackie. Appraisal and Disposal. A BETTINGTON, Jackie; EBERHARD, Kim; LOO, Rowena, [et al] (ed.). *Keeping Archives*. 3a ed. Canberra: Australian Society of Archivists, 2008, p. 189-204.

¹⁵⁶ PLANAS I ALBET, Ramon. El comerç del patrimoni documental. *Lligall: revista catalana d'arxivística*. 1999, núm. 25, p. 99.

naturalesa privada, així com per regular-ne les actuacions de captació i avaluació documental.¹⁵⁷

S'assisteix, doncs, a una situació caracteritzada per l'absència de referents pròxims completament aptes com a guia orientativa i, alhora, insuficients per garantir l'elaboració d'una política que transcendeixi el mer establiment i comunicació dels objectius del centre. D'aquí que, amb la finalitat de construir un instrument que contempli les problemàtiques i limitacions identificades i valori el context d'actuació la resta de centres de l'entramat d'arxius de Catalunya, a continuació es proposi una metodologia per elaborar un model de política que, ben comunicada i aplicada, tracti de donar-los resposta i, al mateix temps, contribueixi a harmonitzar la inscripció del centre en l'entorn on actua i afavoreixi el desenvolupament coherent i sostenible de l'arxiu.

4.3.1 Identificació i establiment dels paràmetres generals de la política

Amb independència de la diversitat de models disponibles, en tota política d'adquisició s'hi contemplen un seguit d'elements comuns acceptats universalment que basteixen l'instrument dels pilars utilitza l'arxiu per legitimar i fer comprendre la seva activitat.¹⁵⁸ Aquests elements, a obtenir de l'anàlisi de l'organització, són els següents:

- **Context reglamentari:** és el que dota al centre de la legitimitat jurídica per formalitzar les adquisicions davant de terceres persones. Pot fer referència tant a estatuts, normatives i reglaments interns com a disposicions legislatives de l'abast que sigui pertinent.
- **Missió:** és l'expressió de la raó de ser de l'arxiu, el marc operatiu que respon a la qüestió de per què s'adquireixen els fons documentals pertinents. La missió justifica les adquisicions i les pràctiques implementades per satisfer les necessitats que el centre té la intenció d'abordar.
- **Objectius:** la materialització de la missió es manifesta a través dels objectius, que es defineixen com el conjunt de fites que pretén assolir el centre en els àmbits professionals i institucionals que li són competents.
- **Valors:** fan la funció de línies directrius que han de guiar l'estratègia del centre i tracten d'investir-lo d'una conducta ètica i professional i, per consegüent, de l'autoritat necessària per exercir les seves funcions i complir els seus objectius dins del sistema del qual forma part.
- **Visió:** és la declaració que defineix com desitja constituir-se l'arxiu; una referència ideal que té la finalitat de reivindicar el centre en base a la seva missió, objectius i valors.

¹⁵⁷ZAMORA I ESCALA. *Op. cit.* p. 21.

¹⁵⁸ CÔTÉ; LAMBERT. *Op. cit.* p. 6. Observi's, com exemple destacable, que en el pla estratègic que es troba impulsant l'ANC per al bienni 2018-2020 també es parteix de la necessitat de definir aquests elements per tal de concretar la política d'adquisició de fons privats. Per a més informació, consulti's: PETIT CIBIRIÀIN, Conxi. El Pla estratègic de l'Arxiu Nacional de Catalunya. *Butlletí de l'Arxiu Nacional de Catalunya* [en línia]. 2017, núm. 48, p. 2-3. Disponible a: http://anc.gencat.cat/web/.content/anc/Butlleti_ANC/Butlletins/ANC48.pdf.

Prenent com a referència els models pràctics difosos a casa nostra, a la fonamentació de la política d'adquisició, la segueix la vertebració de les operacions que es preveuen implementar. Per tal de vertebrar-les, l'adquisició ha de girar en torn als eixos que cal concretar: els camps d'intervenció. Aquest pas esdevé clau per fer efectives les estratègies dirigides a complir amb la política, ja que es constitueixen com el punt de partida de tota decisió a prendre.¹⁵⁹

4.3.2 Proposta metodològica per a l'estratègia d'adquisició

Una política d'adquisició requereix el plantejament d'unes estratègies per mitjà de les quals assegurar la seva operativitat i eficàcia.¹⁶⁰ En el supòsit objecte d'aquest cas, s'ha optat per proposar un sistema fonamentat en dues fases: l'establiment de prioritats i l'ús de l'anàlisi funcional.

El mètode preveurà el plantejament d'uns criteris per tal de prioritzar els contextos de producció i els productors documentals. Per establir els criteris, es partirà de la missió, objectius i valors pels quals advoca l'arxiu, a més dels seus camps d'intervenció, perquè a partir d'aquests elements s'expressa el rol que pretén representar dins del sistema i en justifiquen la seva activitat. També es valoraran els aspectes identificats en l'anàlisi previ, doncs no és possible plantejar solucions sense abans comprendre a quines limitacions s'ha enfrontat l'arxiu; unes solucions que, a més, es procuraran establir contemplant els codis ètics de la disciplina que ofereixen un marc per regular la conducta professional del sector.

Definits els criteris amb què prioritzar l'adquisició, el mètode proposat és l'ús de l'anàlisi funcional per tal d'identificar què és allò que es pretén documentar i per què. Comprensiblement, l'objecte des del qual portar-ho a terme són els productors documentals, cosa que aplicat a l'Arxiu Històric obligarà a plantejar aquesta fase des de dues vessants diferents: fons privats de productors no vinculats amb la operativitat de la CONC a escala corporativa i aquells que, per contra, sí que s'hi troben vinculats.

En el primer dels dos casos, es tracta de conjunts documentals que es troben dins del radi d'acció de l'arxiu però que el seu context de producció és independent de les operacions de l'organització sindical. Són, per tant, els fons més diversos i que, conseqüentment, és precís abordar individualment arran de les diferències que existeixen entre ells i la multiplicitat de funcions que s'hi veuen relacionades. Per a la seva identificació s'opta per utilitzar dues fonts d'informació: per un costat, l'anàlisi del fons en custòdia com a instrument per observar pràctiques implementades i valors documentals atribuïts a través de les activitats, operacions i transaccions documentades. Per l'altre, les aportacions del personal competent de l'Arxiu Històric i de la RAHCO, que disposa de l'experiència i d'un profund coneixement dels conjunts documentals i una idea clara d'allò que es preveu documentar.

En segon lloc, ara per ara el centre ingressa periòdicament documentació corporativa procedent de la Secretaria General de la Confederació catalana i, via acords puntals, de les seccions sindicals de CCOO.

En relació a la primera, l'arxiu aplica les taules de valoració documental distribuïdes per la Confederació estatal de CCOO per a la documentació generada per aquest òrgan.¹⁶¹ Són,

¹⁵⁹ LAMBERT. *Op. cita.* p. 175

¹⁶⁰ CÔTÉ; LAMBERT. *Op. cit.*, p. 7.

¹⁶¹ Per a més informació, consulti's: CONFEDERACIÓN SINDICAL DE COMISIONES OBRERAS. Reglamento de archivos de y Gestión de Documentos de CCOO. A CONFEDERACIÓN SINDICAL

doncs, unes transferències de documentació ben reglamentades i que, sense descuidar la seva inclusió i referència a la política, en aquest treball no s'abordaran ni detallaran perquè, en primer lloc, aquest projecte està fonamentalment dedicat a l'adquisició de fons privats no corporatius i, en segon lloc, perquè avui dia ja existeixen criteris específics d'avaluació i tria estandarditzats coneguts tant per l'arxiu com pels responsables de la documentació de la Secretaria General.

Dins l'àmbit de la documentació corporativa ingressada per l'arxiu, indiqui's però, que en representen una excepció els documents procedents dels òrgans de la CONC quan aquesta funcionava en la clandestinitat. Aquests documents continuen sent objecte de la preocupació de l'arxiu, sigui quin sigui l'òrgan de la CONC que els va produir o reunir. El valor d'aquests documents alienats rau en la seva exclusivitat o excepcionalitat, de manera que el seu ingrés no es troba subjecte a criteris d'avaluació documental específics, sinó que s'integren directament al fons de l'arxiu un cop recuperats.

Pel que fa a les seccions, en canvi, tot i ser de fons corporatius, els seus ingressos es formalitzen puntualment via acords previs amb l'Arxiu Històric, no pas per mitjà de transferències periòdiques programades. No existeixen criteris d'avaluació específics per a la documentació que emana d'aquestes entitats, d'aquí que es prevegi fer ús de l'anàlisi funcional com en el cas dels fons privats no corporatius. Igualment, per a l'aplicació de l'anàlisi funcional es proposen utilitzar les mateixes fonts indicades anteriorment per aquells fons documentals procedents d'entitats no vinculades corporativament a CCOO: els propis conjunts documentals ingressats, els reglaments interns que vertebraren el funcionament d'aquestes entitats, les aportacions del personal arxiver de l'Arxiu Històric i d'altres de centres de la RAHCO i les disposicions legals competents.

Finalment, després d'identificar les funcions corresponents a documentar, també es considera precís expressar un seguit de criteris universals amb què apreciar el valor a escala global, amb independència del seu suport i de l'activitat del qual emanen. Es tracta, bàsicament, d'establir un seguit de regles amb les quals definir les propietats intrínseques dels documents que integren els fons i que, en tant que les manifestin, esdevenen susceptibles d'ésser adquirits i preservats d'acord amb la missió i objectius de l'arxiu.

4.3.3 Establiment de la planificació operacional

La planificació operacional té com a funció definir i comunicar els processos d'adquisició que es porten en terme d'acord amb la naturalesa de l'arxiu, els compromisos assumits i els recursos disponibles. Tot plegat, amb la finalitat d'operar amb eficiència i d'acord amb el compliment de les obligacions que jurídica, ètica i professionalment s'assumeixen. Les pràctiques de la planificació operacional a definir i descriure són: l'accés, els modes d'adquisició, els drets que es reserven i recauen sobre la documentació, el posicionament vers els suports documentals i el protocol que segueix l'arxiu per valorar i adquirir un fons.

La planificació operacional consisteix, doncs, en definir i presentar el conjunt d'elements esmentats perquè els agents competents coneguin les conseqüències que implica la transferència o cessió de la documentació en allò que concerneix a l'explotació i tractament de la informació. Cal apuntar que és difícil que aquests elements puguin ser contemplats uniformement per a tots els fons documentals que formarien part d'aquest bloc; la diversitat

de productors i, en conseqüència, de la documentació que els constitueix, requereix valorar diverses variables, per exemple, els graus d'accés en funció de la naturalesa de la informació fixada. És de remarcar que tampoc és objecte d'una política d'adquisició establir i preveure tots i cadascun dels supòsits amb què es pot enfrontar l'arxiu.¹⁶² Tanmateix, amb la identificació dels camps d'intervenció i dels productors documentals susceptibles d'entrar dins del radi d'acció del centre, així com per mitjà de la observació de les línies generals d'actuació establertes per l'arxiu en aquest camp, es pot ebossar el marc global per regular qualsevol adquisició, tot obrint al camí per a la posterior presa de decisions a adoptar en funció de les particularitats de cada fons documental o supòsit d'adquisició.

Per abordar aquesta fase s'utilitzarà la documentació reglamentària de la fundació i les disposicions legals pertinents relatives a la disposició i accés documental. També es prendrà la informació aportada pels professionals arxivers tant del centre objecte d'aquest supòsit com dels altres membres de la RAHCO sobre les pràctiques en matèria d'accés, protocol d'adquisició i posicionament vers els suports documents a adquirir. En síntesi, el mètode es concreta en l'esquema següent:

- 1. Establiment i definició del marc institucional de l'arxiu**
 - Identificació i definició del context reglamentari
 - Identificació i definició de la missió i objectius i la visió
 - Identificació i definició dels valors
- 2. Establiment dels camps d'intervenció de l'arxiu**
 - Anàlisi del fons de l'arxiu i dels seus productors documentals
 - Anàlisi de l'entorn institucional del sistema en què s'inscriu el centre
 - Anàlisi i valoració de les consideracions fetes pel personal arxiver
- 3. Priorització**
 - Identificació de camps de criteris específics a aplicar
 - Definició criteris específics per prioritzar les adquisicions
- 4. Planificació estratègica per a l'adquisició**
 - Identificació de funcions a documentar
 - Establiment de criteris generals per a l'avaluació documental
- 5. Planificació operacional per a l'adquisició**
 - Establiment i definició dels mètodes formals d'adquisició
 - Establiment dels drets i deures entre donants i arxius
 - Identificació dels recursos materials i humans per al tractament i conservació
 - Establiment i declaració del posicionament de l'arxiu vers els suports documentals
 - Establiment i definició de criteris generals sobre accés i disposició documental
 - Establiment del protocol d'adquisició i responsabilitats
- 6. Actualització**

Taula 1. Estructura metodològica de la política d'adquisició. (Elaboració pròpia).

¹⁶² ÉVEN; NOUGARET. *Op. cit.* p. 61.

5 Implementació de la metodologia

Amb la finalitat de dotar el treball d'una part pràctica i d'aportar una contribució útil i aprofitable per a l'Arxiu Històric en forma de política d'adquisició, amb la proposta de la metodologia anteriorment plantejada, a continuació es desenvolupa la seva aplicació seguint els procediments pautats en l'esquema anterior.

5.1 Fase primera: identificació i definició del marc institucional de l'arxiu

Per tal de d'exposar ordenada i esquemàticament tots els elements de la política previstos per a la primera fase de la metodologia, se subdivideix la presentació d'aquest punt en tres subapartats, cadascun dedicat a un dels elements en qüestió.

5.1.1 El context reglamentari i normatiu

El marc reglamentari que legitima l'activitat de l'arxiu es concreta a través de tres vessants diferents: les disposicions legislatives en matèria de patrimoni documental, la normativa que emana de l'organització sindical i els reglaments de la fundació que empara l'arxiu.

Dins l'àmbit autonòmic, d'acord amb la Llei 10/2001, de 13 de juliol, s'estableix com una de les funcions del Sistema d'Arxius de Catalunya la d'incorporar els fons d'arxiu de titularitat privada per a la seva salvaguarda i difusió pública.¹⁶³ Ans, és important matisar que, per ara, l'Arxiu Històric no forma part del SAC, de manera que no es troba legalment eludit per aquesta disposició. Tot i així, segons Tébar, en aquests moments seria ja pertinent plantejar-se formalitzar una nova sol·licitud per inscriure-hi el centre, al considerar que avui dia l'arxiu ja pot complir amb els requisits tècnics establerts per la normativa.¹⁶⁴

En l'àmbit de l'organització, d'acord amb els estatuts de la Confederació Sindical de CCOO el seu patrimoni documental està format pel conjunt de documents produïts, rebuts i reunits pels diferents òrgans, entitats vinculades i per les persones físiques en l'exercici de les seves responsabilitats dins d'aquests organismes.¹⁶⁵ Adherint-se a aquesta declaració, la major part de les federacions a excepció de la d'Indústria i la de Jubilats i Pensionistes han ratificat aquest posicionament, atorgant als respectius arxius històrics de les federacions nacionals la responsabilitat de fer-se càrrec de la documentació històrica d'aquests organismes, que aglutinen les seccions sindicals.¹⁶⁶

¹⁶³ CATALUNYA. Llei 10/2001, de 13 de juliol, art. 20.

¹⁶⁴ CATALUNYA. Decret 190/2009, de 9 de desembre, art. 5-8.

¹⁶⁵ *Estatutos. Confederación Sindical de CCOO. Aprobados por el 11º Congreso Confederal. Madrid, 29 y 30 de junio y 1 de julio de 2017* [Recurs electrònic]. Madrid: Confederación Sindical de CCOO 2017, art. 40, p. 69-70. [consulta: 15 abril 2019]. Disponible a: <https://www.ccoo.es/58f7e0e162eb9e89f66d40a25eed2cf3000001.pdf>.

¹⁶⁶ *3º Congreso de FSC-CCOO. Alicante – 5, 6 y 7 de junio de 2017. Estatutos* [Recurs electrònic]. Madrid: Federación de Servicios a la Ciudadanía de CCOO, 2017, art. 38, p. 68. [consulta: 10 juny 2019]. Disponible a: http://www2.fsc.ccoo.es/comunes/recursos/15693/doc159582_Estatutos_de_la_FSC-CCOO.pdf; *Estatutos de la Federación de Servicios de CCOO* [Recurs electrònic]. Madrid: Federación de Servicios de CCOO, 2017, art. 29, p. 40. [consulta: 10 juny 2019]. Disponible a: <https://www.ccoo-servicios.es/archivos/ESTATUTOSdef.pdf>; *Estatutos. Documento aprobado por el 12 Congreso. 10, 11 y 12 de mayo de 2017*. Madrid: Federación de Enseñanza de Comisiones Obreras, art. 29, p. 53. [consulta: 10 juny 2019]. Disponible a: <http://www.fe.ccoo.es/86f5db4c6084574f88f1ac4026fbb191000063.pdf> i *11 Congreso FSS-CCOO. Estatutos de la FSS-CCOO* [Recurs electrònic]. Madrid: Federación de Sanidad y Sectores

En relació al context institucional, els estatuts de la fundació expressen que un dels seus objectius és la gestió i custòdia del patrimoni documental de la CONC i els seus membres.¹⁶⁷

5.1.2 La missió, els objectius i la visió de l'arxiu

La missió ha de donar resposta a quatre elements fonamentals: quines necessitats se satisfà, què s'ofereix, a qui se serveix i en quin àmbit o àmbits d'actuació se circumscriuen els serveis oferts.

En relació al cas que ocupa aquest treball, la missió de l'arxiu comprèn dos àmbits diferenciats: la pròpia organització de què forma part i l'entramat arxivístic en què s'inscriu.

Envers l'organització, en aquests moments, l'Arxiu Històric actua com un agent que ha d'assegurar i garantir la preservació del patrimoni històric documental de la CONC, les seves seccions sindicals i els seus membres, càrrecs i militants.

La missió de l'arxiu envers l'entramat arxivístic del qual forma part, i en concret, pel que fa al patrimoni documental privat, es planteja des de dues perspectives diferents projectades en una mateixa direcció: la recuperació i salvaguarda. En primer lloc, l'arxiu es concep com un *actiu a escala nacional per preservar la memòria històrica dels treballadors i com un instrument per a la recuperació del patrimoni documental relacionat amb la història social i econòmica de la Catalunya contemporània i actual, amb especial incidència sobre la història del treball i del món laboral*.¹⁶⁸ En segon lloc, com s'ha vist, herència del caràcter fundacional de CCOO, els centres també s'imposen la tasca de vetllar per la recuperació del patrimoni documental vinculat als moviments i organitzacions polítiques i socials antifranquistes i que van actuar en el transcurs de la consecució de les llibertats democràtiques a Espanya. En essència, per un costat, la missió consisteix en abordar unes àrees relativa o completament omeses en el camp de la recuperació del patrimoni documental als quals es considera que no s'ha facilitat l'aixopluc que precisaven. Per l'altre, afavorir la recuperació del patrimoni documental produït i reunit d'entitats adscrites moviments i iniciatives encapçalats per membres de CCOO o bé dins les quals CCOO va jugar un paper important en el seu procés de formació i desenvolupament, molt exclusiu durant el període preconstitucional.¹⁶⁹

L'acompliment de la missió es tradueix en el conjunt d'objectius, que són:

- Gestionar i custodiar el patrimoni històric documental produït i reunit per la CONC com a organització clandestina i les seves estructures i entitats i els seus membres.
- Vetllar i gestionar la progressiva implantació d'un sistema de gestió documental en totes les estructures orgàniques de CCOO de Catalunya.
- Fomentar la recuperació i preservació del patrimoni documental relacionat amb la història del món laboral i sindical, i especialment del moviment obrer contemporani.

Sociosanitarios de CCOO, 2018, art. 35, p. 37. [consulta: 10 juny 2019]. Disponible a: <http://www.sanidad.ccoo.es/a151d6e7c587e09eb46557e7694e850f000058.pdf>.

¹⁶⁷ Estatuts de la Fundació Privada "Fundació Cipriano García – CCOO de Catalunya", art. 5c, p. 2.

¹⁶⁸ J. Tébar Hurtado, comunicació personal, 14 de març de 2019.

¹⁶⁹ Per a més informació sobre el paper de CCOO de Catalunya dins dels moviments cívics, veïnals, culturals i polítics durant la dictadura, consulti's: MOLINERO, Carme; YSÀS, Pere. Comissions Obreres. A *Comissions Obreres de Catalunya, 1964-1989. Una aportació a la història del moviment obrer*. 1a ed. Barcelona: Empúries; Centre d'Estudis i Recerca Sindicals, 1989, p. 1-80.

- Difondre i afavorir la consulta dels fons documentals disponibles entre els ciutadans, usuaris o especialitzats i promoure'n la seva utilització a finalitats divulgatives i investigadores.

Missió i objectius permeten definir la visió de l'arxiu, allò en què espera convertir-se a través del seu acompliment i assoliment, de manera respectiva. Així doncs, la visió de l'arxiu es podria expressar com la constitució d'un dels centres referents del país a l'hora de d'impulsar la recuperació i preservació dels fons relacionats amb el món del treball, del moviment obrer i el sindicalisme a Catalunya i erigir-se, conseqüentment, com una de les peces clau de l'entramat arxivístic del país per a la construcció de la seva memòria col·lectiva a través el patrimoni documental.

5.1.3 Identificació i definició dels valors de l'Arxiu Històric

Els valors són la personificació de les actituds per les quals advoca i que es compromet a respectar l'organització competent i a través de les quals sustenta i implementa les seves pràctiques.¹⁷⁰ Esdevenen un element a ser comunicat als agents interns i externs de l'entitat ja que, d'aquesta manera, s'expressen tant l'existència d'uns criteris professionals que fonamenten les decisions i actuacions realitzades com l'assumpció d'unes línies de treball ètiques i comprensibles a ulls de tots els usuaris.

Recurrent als arguments de García i Tébar, en virtut del caràcter excepcional de l'Arxiu Històric i en part també fruit dels seus limitats recursos humans i materials, des del centre s'advoca per la necessitat de construir col·lectivitats professionals unides per vincles de cooperació mútua. L'assumpció d'aquest valor afecta directament l'adquisició i a les decisions a prendre en aquest camp. Des d'una perspectiva patrimonial, implica que tota adquisició ha de ser justificada d'acord amb uns criteris establerts per una política vinculant, així com valorant el context de producció dels fons documentals i la seva relació amb l'univers arxivístic del sistema. Així mateix, el terme col·lectivitat s'entén des d'una òptica que van més enllà dels entorns institucionals del sector. Amb el reconeixement d'aquest valor, es concep l'arxiu com un punt de trobada entre tots els subjectes interessats i implicats en la producció, recuperació i preservació del patrimoni documental, amb voluntat democràtica per arribar acords i desenvolupar una activitat professional ètica i eficaç.

Seguint aquesta línia, Tébar i Babiano afirmen que, en general, aquests centres es declaren com agents clau per a la recuperació d'una part rellevant del patrimoni documental, d'aquí que la seva activitat prevegi un comportament actiu, participant de la cerca dels fons i documents per a la salvaguarda. Aquests arguments denoten un valor implícit a l'activitat dels arxius de la RAHCO definible com *activisme*. El significat del terme, però, no només descansa en la recuperació del patrimoni *per se*, també perquè amb la seva activitat realitzen una tasca transcendental per a la preservació de la memòria dels treballadors i col·lectius professionals davant dels canvis socials, polítics, econòmics i culturals que afronta la societat. Els centres reconeixen la seva naturalesa institucional, d'on provenen, quina és la història i finalitats de CCOO i, naturalment, de les fundacions que les emparen. Això es veu reflectit en la presa de consciència que l'arxiu preserva uns actius amb uns enfocaments determinats, que fomenta i divulga en benefici d'una memòria plural i diversa.

Finalment, la preservació es constitueix clarament com un altre dels valors essencials que vertebrèn la seva activitat. La manifestació d'aquest valor s'expressa per mitjà de dues

¹⁷⁰ GREENE. *Op. cit.* p. 20.

vessants: la primera, segons Tébar, des d'un punt de vista d'ètica professional, com a subjecte garant de la preservació d'una memòria susceptible de perdre's, sovint omesa de les línies ordinàries per on ha discorregut l'activitat relativa a la recuperació del patrimoni documental. La segona, d'acord amb García, des d'una òptica més estrictament arxivística, amb implicacions sobre tots els entorns de producció documental, externs i interns, expressat via el manteniment de la integritat dels fons i de la preservació de l'autenticitat dels documents, amb independència del suport i dels seus valors intrínsecs.

5.2 Fase segona: establiment dels camps d'intervenció

Els camps d'intervenció de l'Arxiu Històric es projecten en dos horitzons diferents, els fons corporatius i els fons privats produïts per altres organitzacions externes a l'organigrama institucional de CCOO. Tot i que aquest treball gira en torn i es focalitza essencialment en els darrers, no es pot obviar que tota política hauria de referenciar ambdós àmbits pel fet que tots ells comprenen entorns de producció documental que nodreixen el fons del centre i en defineixen la seva existència i activitat.¹⁷¹

En relació als fons corporatius, formalment parlant, més que adquisició, el seu traspàs a l'arxiu s'hauria d'identificar com ingrés o transferència. Ara bé, els ingressos impliquen una reglamentació de la periodicitat de les transferències entre l'arxiu i els òrgans de les estructures del sindicat que, a la pràctica, no existeix. Per una banda, per la naturalesa i procedència de la documentació corporativa que adquireixen i, per l'altra, per la inexistència d'un sistema de gestió documental integral i la manca d'espais adients disponibles. No obstant això, tot i aquesta situació, continuen essent fons produïts i reunits per l'organització i, pel seu origen, tècnicament, han de ser concebuts com ingressos que, més tard o més d'hora, en teoria, haurien de ser transferits a l'arxiu.

En virtut dels ingressos que l'arxiu es compromet a formalitzar i d'acord amb la seva missió institucional, l'àrea de col·lecta principal del centre és el patrimoni històric documental reunit i produït per la CONC i els seus càrrecs, amb especial èmfasi sobre la documentació produïda durant la seva trajectòria com a organització clandestina, considerablement fragmentada i, per tant, molt més susceptible de perdre's. Aquesta documentació ha estat recuperada a partir de les donacions fetes per antics càrrecs i militants en resposta a les crides fetes des de l'Arxiu Històric. A causa del caràcter extraoficial de l'organització, posteriorment també declarada il·legal, la documentació que provenia de les estructures de CCOO ha fet impossible l'organització de qualsevol tipus de procediments per a la seva transferència; i no només per l'absència d'emparedament institucional, sinó perquè són documents que tot i haver estat produïts pel òrgan de l'antiga CCOO es trobaven en mans privades que van accedir a donar la documentació.

En aquests moments, dels fons corporatius produïts i reunits un vegada legalitzada CCOO, tal com també s'ha apuntat anteriorment, l'arxiu només manté un acord formal amb la Secretaria General de la confederació per a la periòdica transferència de la documentació.

Així mateix, com també s'ha comentat més amunt, l'arxiu valora ingressar els conjunts documentals produïts i reunits per les seccions sindicals. Tanmateix, no existeix cap acord formal consolidat amb tals entitats perquè aquestes formalitzin les transferències de documentació de manera reglada i periòdica a l'arxiu. Es tracta d'una activitat de salvament, informal i discontinua al llarg del temps, executada en funció de la predisposició de les

¹⁷¹ CÔTÉ: LAMBERT. *Op. cit.* p. 16.

pròpies seccions, els seus membres i, segons allò indicat, amb la subscripció d'acords esporàdics.

A més de la capacitat real de l'arxiu per ocupar-se dels fons de les seccions, de dimensions més assumibles, l'excepció que comprenen aquests conjunts s'explica i justifica per l'alt grau de descentralització en què operen els òrgans en qüestió: des de locals sovint cedits per la pròpia empresa o conjunt de companyies, quan no dins les oficines o locals dels entorns de treball on operen i exerceixen les seves activitats de representació dels treballadors. D'aquí que la documentació es trobi en una situació sovint de desampara arran de la manca d'espai i la poca disponibilitat d'instal·lacions adequades per desar-la i, per tant, amb més risc de desaparèixer en uns contextos en què el desconeixement generalitzat de les pràctiques en gestió documental és un fet.¹⁷² Aquesta situació es contraposa amb la dels altres òrgans del sindicat, que tot i no ser necessàriament excel·lents per emmagatzemar grans quantitats de documentació, funcionen des d'oficines i dipòsits en propietat o llogats per l'organització sindical i controlats únicament pel seus membres del personal, reduint les possibilitats que la documentació es perdi o es pugui destruir sense cap mena de control.

Pel que fa als fons i documents privats no corporatius, presentades les característiques del centre i identificats els seus objectius i missió, és precís concretar a quins conjunts documentals incumbeixen exactament per tal de delimitar el radi d'acció de l'arxiu i evitar que l'adquisició esdevingui una labor imprecisa i generi dubtes a l'hora de fer-se efectiva.

El concepte que es troba en pràcticament totes les declaracions dels centres de la RAHCO a l'hora d'indicar perquè es tracten de recuperar els fons que tenen en custòdia és el terme *món de treball*, del qual assenyalen la transcendència de documentar i preservar-ne la seva història i evolució. Al prendre la definició presentada per Mota, aquest és un concepte que aglutina àmbits i productors documentals diferents que coincideixen amb la tasca desenvolupada per l'arxiu en matèria d'adquisició.

Observant el total de fons de l'arxiu, aquests es corresponen a empreses privades, associacions professionals, organitzacions sindicals, despatxos d'advocats laboristes i fons personals de sindicalistes, delegats i càrrecs sindicals. Si, a més, es pren la definició d'aquest concepte a través del qual s'ha procurat vertebrar aquest camp d'intervenció, s'hi han afegir les cooperatives privades, fraternitats i mutualitats, ja que tots són agents que desenvolupen la seva activitat dins dels àmbits de la *producció i l'intercanvi*, i [formen part dels] *serveis que intervenen de manera organitzada, individualment o col·lectivament, en l'entorn de l'empresa*. Les úniques excepcions al ventall de supòsits que engloba aquesta definició són els productors de documents públics. Tal com s'estableix en la Llei 10/2001, la gestió dels documents públics és competència exclusiva dels arxius de titularitat pública,¹⁷³ en cap cas d'un arxiu privat.¹⁷⁴

L'activitat de l'arxiu també preveu a adquirir fons documentals que no se circumscriuen només dins l'anomenat *món del treball*, si no també propis d'allò que es concep com *arxius*

¹⁷² J.M. García Simal, comunicació personal, 9 de gener de 2019.

¹⁷³ CATALUNYA. Llei 10/2001, art. 7 i 8.

¹⁷⁴ Entre el conjunt d'entitats que queden subscrites a la categoria del món del treball, els productors de documents públics poden ser empreses públiques i col·legis professionals, aquests últims, corporacions de dret públic, és a dir, entitats que exerceixen funcions públiques de l'ordenació dels sectors professionals que representen. Per a més informació, consulti's: CATALUNYA. Llei 7/2006, de 31 de maig, de l'exercici de professions titulades i dels col·legis professionals. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* (6 juny 2006), núm. 4651, art. 35. [consulta: 2 juny 2019]. Disponible a: <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/4651/512811.pdf>.

del moviment obrer. Aquest fet es fa patent en les declaracions dels responsables dels arxius de la RAHCO. Per exemple, Gómez, al preguntar-li per les àrees de col·lecta identifica els fons que alberguen [...] *documentación del antifranquismo y de los movimientos sociales y políticos democráticos y de izquierdas* [...]. En la mateixa línia, al tractar de donar resposta a la mateixa qüestió, Tébar esmenta les *entidades relacionadas con la acción política, ciudadana, cultural y sindical*. O bé, Izquierdo i Babiano, que citen els fons *de los movimientos de oposición a la dictadura*. Els termes utilitzats per uns i altres, tot i que faciliten una ampliació del radi d'actuació fins a límits considerables, deixen veure clarament que aquests centres s'inscriuen dins d'aquesta categoria que, al mateix temps, és pertinent precisar si es preveu que l'adquisició no esdevingui una tasca inabastable.

Primer, des d'un punt de vista cronològic i alhora temàtic els termes *antifranquisme* i *transició* formen part del vocabulari emprat per uns i altres per identificar el context històric dins del qual sembla que els arxius de la RAHCO circumscriuen l'activitat de l'arxiu en l'àmbit en qüestió. A la pràctica, però, això no és així; en resposta a la pregunta de si s'han establert dates extremes a la documentació a adquirir, tant Tébar, com Gómez i Babiano afirmen que no i això mateix demostren les pràctiques implementades, les quals els han portat a adquirir fons documentals d'entitats produïts i reunits posteriorment a aquesta etapa històrica, això sí, no abans del sorgiment del moviment de CCOO.

I segon, en allò que concerneix a la procedència documental, l'Arxiu Històric ha adquirit documentació produïda i reunida per diverses entitats i associacions que s'identifiquen en el caràcter sociopolític de CCOO. Així doncs, aplicat al cas del centre en qüestió, es tracta d'organitzacions que ideològicament conflueixen amb les sensibilitats que integren la CONC i que són promocionades i divulgades des del propi sindicat.

Analitzant els conjunts documentals classificats dins d'aquesta segona categoria dels quadre de fons dels arxius membres de la RAHCO, aquests es corresponen a les classes següents:

- Associacions feministes
- Associacions veïnals
- Associacions estudiantils
- Associacions de suport a represaliats i les seves famílies
- Associacions pacifistes i de reivindicació davant fenòmens polítics i socials
- Associacions ecologistes

Aquesta sèrie d'entitats, que no tenen perquè conformar un bloc estanc, per les seves característiques, el punts de trobada principal que existeixen entre elles són:

- Totes es van constituir d'acord amb uns objectius que convergeixen amb les línies ideològiques defensades per CCOO o bé amb els de sectors que s'integren a l'organització formant part del ventall de sensibilitats que s'hi veuen representades.
- Es van constituir, promocionar i/o dirigir per membres de CCOO i/o CCOO va promocionar-les, finançar-les i participar-ne del seu desenvolupament.

Ara bé, a partir de l'anàlisi del fons de l'Arxiu Històric es pot observar que no tots els fons encaixen amb aquests criteris. A tall d'exemple, vegi's el fons Institut d'Estudis Laborals, adquisició del qual s'explica pel vincle existent entre un militant que formava part de l'entitat productora amb l'organització sindical, però ni el productor com a tal es constitueix estrictament com un organisme amb uns objectius que coincideixin amb CCOO ni la pròpia organització sindical va participar del seu procés de constitució ni desenvolupament. Arribats

a aquest punt, però, és possible identificar un punt de trobada en el concepte de *món del treball*, tot i que l'entitat tampoc s'inscriu dins del ventall d'agents productors que formen part d'aquesta categoria i camp d'intervenció. Vist això, però, per justificar aquesta adquisició s'ha partit de la naturalesa de la pròpia organització sindical i els objectius de la fundació de què depèn l'arxiu.

Com a organització sindical, CCOO té l'objectiu de l'enquadrar els col·lectius de treballadors per afavorir la seva defensa i reivindicació front dels empleadors. Per aconseguir-ho, utilitza vies i recursos diferents, sigui la promoció i divulgació d'estudis i anàlisis, l'organització de campanyes propagandístiques per a la promoció de l'afiliació, entre d'altres mesures. Precisament, la fundació que empara l'arxiu és un instrument orientat a aquest fi, tal com s'apunten en els seus estatuts, quan una de les seves finalitats és *promoure la reflexió, l'estudi, la recerca i la investigació en relació amb la cultura i els valors de transformació social que defensa la Comissió Obrera Nacional de Catalunya [...]*.¹⁷⁵ Són camps, per tant, que es complementen i, en conseqüència, els criteris d'adquisició també podrien concebre-hi fons d'entitats (i persones) que es caracteritzin no tan sols per estar vinculades a CCOO corporativament o a través dels seus militants, si no també:

- Per promoure iniciatives i desenvolupar activitats que tenen per fi la consecució d'objectius que convergeixen amb les finalitats de la CONC.
- Per oferir, produir i reunir recursos d'informació d'utilitat per la CONC i l'Arxiu Històric per tal de complir amb la seva missió i objectius.

Els fons i col·leccions que reuneixen exclusivament alguna d'aquestes dues característiques són una excepcionalitat dins del total del fons de l'Arxiu Històric; per ara, només el fons Institut d'Estudis Laborals compleix amb aquests trets. Això no significa, però, que en el futur es puguin produir casos o situacions que involucrin conjunts documentals similars i això recomana contemplar dos aspectes previs a la formalització de qualsevol adquisició.

En primer lloc, analitzar detingudament la procedència de la documentació. Optar per adquirir tals fons o col·leccions fàcilment podria suposar traspasar parts de conjunts documentals que podrien veure's disgregats i ésser descontextualitzats o desvinculats del seu entorn de producció original, produint-se un impacte negatiu sobre el fons o col·lecció des d'una perspectiva d'ús i comprensió del conjunt documental afectat.

En segon lloc, al marge de la rellevància pel respecte als principis de la disciplina i a les bones pràctiques professionals, i contemplant el cas del fons Institut d'Estudis Laborals, des d'un punt de vista més tècnic, l'adquisició d'aquest tipus de col·leccions i fons documentals també hauria de preveure observar i identificar amb especial atenció quins són els drets que recauen sobre la documentació cedida, siguin de propietat o bé d'ús i explotació, i assegurar-se, d'aquesta manera, que l'arxiu passa a fer-se càrrec d'un material cedit per l'agent competent i vertader dipositari dels drets en qüestió. Aquest aspecte és de gran importància. Per una banda, perquè l'arxiu adquireix un material al qual preveu donar un ús determinat i ha de garantir realment que gaudeix de la plena potestat per fer-ho; i per l'altra, perquè l'exercici de les bones pràctiques professionals també implica complir amb les obligacions normatives competents.

¹⁷⁵ *Estatuts de la Fundació Privada "Fundació Cipriano García – CCOO de Catalunya*, art. 5b, p. 2.

5.3 Fase tercera: establiment de prioritats

Per a l'establiment dels criteris de prioritització s'opten per considerar tres àmbits: els productors documentals, la territorialitat i la temporalitat. Aquests camps s'han concretat a partir de l'anàlisi de les problemàtiques identificades i observant els codis deontològics de la disciplina que preveuen les actuacions a implementar per assegurar una conducta ètica acceptada per tota la comunitat professional.¹⁷⁶ Per justificar els criteris, a més, s'utilitza l'anàlisi DAFO (debilitats, amenaces, fortaleces i debilitats) com a instrument per identificar les actuacions que es valoren poder realitzar més efectivament tenint en compte els objectius de l'arxiu i els seus recursos i, per contra, també aquelles que es considera representen una inversió d'esforços que no es podria veure particularment ben recompensada o podria convergir amb el radi d'actuació de centres millor dotats de recursos i més ben posicionats institucionalment.¹⁷⁷ El resultat de l'anàlisi DAFO expressa el següent:

Fortaleces	Debilitats
Víncle amb l'organització sindical més representativa del país	Dificultats per poder recuperar fons produïts per altres organitzacions sindicals
Fàcil accés als militats de l'organització i a la seva xarxa de contactes	Dificultats per poder recuperar fons produïts per entitats i associacions no dependents o vinculades a la militància de CC.OO
Preocupació per la recuperació de fons d'advocats laboristes i d'òrgans de representació dels treballadors	Identificació entre arxiu del moviment i obrer i del món del treball, amb efectes sobre la integritat i unicitat dels fons
Recuperació de fons documentals poc limitada per la temporalitat	Falta de recursos humans i materials
Oportunitats	Amenaces
Cooperació amb altres centres d'arxiu per a la recuperació del patrimoni documental	Riscos de competència amb altres arxius
Preeminència de CC.OO dins de les organitzacions antifranquistes i en el món del treball durant la dictadura i la Transició	No és l'únic centre d'arxiu dedicat a la recuperació de la memòria democràtica de l'antifranquisme i la transició
Radi d'acció de l'arxiu no circumscrit a un espai geogràfic concret del país	Projecció temàtica molt àmplia que pot convertir la recuperació de fons documentals en una labor d'abast complex i complicat

Taula 2. Anàlisi DAFO. (Elaboració pròpia).

¹⁷⁶ ASSOCIACIÓ D'ARXIVERS-GESTORS DE DOCUMENTS DE CATALUNYA. *Codi deontològic dels arxivers catalans* [Recurs electrònic]. [s.l.]: Associació d'Arxivers-Gestors de documents de Catalunya, 2002. [consulta: 9 juny 2019]. Disponible a: https://arxivers.com/wp-content/uploads/2018/07/Txt_01_Codi_Deont_ca.pdf i INTERNATIONAL COUNCIL ON ARCHIVES. *Codi Internacional de Deontologia d'Arxivers* [Recurs electrònic]. [s.l.]: International Council on Archives, 1996. [consulta: 9 juny 2019]. Disponible a: https://www.ica.org/sites/default/files/ICA_2013-05_code%20of%20ethics_CAT.pdf.

¹⁷⁷ Com a cas paradigmàtic, ressalti's que l'ús de l'anàlisi DAFO ha estat proposada com a instrument per l'ANC per a l'elaboració del seu pla estratègic, dins del qual contempla confeccionar una política d'adquisició per al centre. Per a més informació, vegi's: PETIT CIBIRIAIN. *Op. cit.* p. 2-3.

Per tal de complementar el DAFO i valorar les prioritats, a continuació, es presenta una taula amb el volum total de fons documentals classificats d'acord amb la seva tipologia de productor:

Tipologia de fons	Quantitat de fons
Seccions sindicals	110
Comitès d'empresa	9
Jurats d'empresa	17
Empreses	1
Despatxos i assessories advocats laboristes	8
Organitzacions sindicals	2
Associacions professionals	1
Associacions i entitats socials i polítiques	1
Altres tipus d'entitats i associacions	2

Taula 3. Relació de quantitat de fons per tipologia conservats a l'arxiu. (Elaboració pròpia).

Mirant la taula es pot apreciar clarament la situació a cavall entre un arxiu del moviment obrer i un arxiu del món del treball. Anteriorment ja s'han comentat les raons que expliquen i justifiquen aquest fenomen, però a l'hora de prioritzar és essencial determinar quin és l'àmbit i fons sobre els quals es recomana que l'arxiu prevegi actuar amb més diligència. En aquest context, és de ressaltar que el centre s'adscriu a una organització sindical que ha representat un paper de primer ordre en la història del moviment obrer contemporani de Catalunya. Ara bé, amb independència de les intencions del projecte que representa l'Arxiu Històric, llevat d'algunes excepcions, el fet que hagi aconseguit recuperar i aplegar fons documentals que formen part de la categoria del *món del treball* ha sigut relativament circumstancial malgrat la pròpia història de l'organització; bàsicament, perquè ambdós elements es retro alimenten i no es poden concebre un sense l'altre, generant situacions en què s'ha pogut afavorir la seva adquisició. Amb això no es pretén proposar que l'arxiu renunciï completament a ésser un tipus d'arxiu o altre; tal com s'ha vist, la seves actuacions han assegurat la preservació de parts del patrimoni que s'haurien pogut perdre de no ser per la seva activitat en aquest camp, ni tampoc es considera pertinent anar en direcció contrària a la seva idiosincràsia i raó de ser. Tot i així, l'existència d'altres centres a escala nacional més ben dotats de recursos i amb uns objectius definits fa convenient que l'Arxiu Històric procuri centrar els seus esforços en els camps en què pot gaudir d'una posició més avantatjosa per contribuir a la preservació del patrimoni del país sense que això afecti a la contribució que pugui aportar l'arxiu en la recuperació o captació d'aquest mateix patrimoni.

D'acord amb la missió i en virtut de la primera i més important finalitat de l'arxiu, el criteri principal que ha de servir per prioritzar les adquisicions és el vincle dels fons amb la CONC, a qui es deu com entitat a la qual s'adscriu. En conseqüència, es recomana que les prioritats de l'Arxiu Històric esdevinguin:

- Seccions sindicals de CCOO
- Organitzacions sindicals que han passat a formar part de CCOO de Catalunya

La seva justificació rau en la premissa per la qual els fons documentals han de mantenir-se dins del seu marc institucional original. Al mateix nivell, es proposa situar:

- Fons personals de delegats sindicals, càrrecs i militants de CCOO

En ambdós casos, segons García,¹⁷⁸ no s'han establert distincions, respectivament, ni per ram professional ni en funció de càrrecs que s'exerceixin dins l'organització. Tal com s'indica *a posteriori*, però, des d'una perspectiva arxivística, els factors que en canvi sí que es recomanen valorar són la seva completesa i integritat, així com la singularitat dels documents que s'hi puguin trobar.

El caràcter de l'Arxiu Històric i la seva naturalesa institucional, sumat a l'exclusivitat de la seva tasca en la recuperació dels fons dels òrgans de representació dels treballadors i d'advocats laboristes, permet justificar que la seva prioritat principal sigui la recuperació i adquisició de conjunts documents produïts i reunits per:

- Jurats d'empresa
- Comitès d'empresa
- Despatxos i assessories laboristes

Aquests tres productors, efectivament, són classificables dins la categoria dels arxius del *món del treball*. Però, de la mateixa manera, a banda de representar un dels èxits més notables de l'Arxiu Històric, són fons que entren dins la categoria dels arxius del moviment obrer. Els dos primers, perquè han sigut els òrgans institucionals des dels quals els treballadors han operat a escala d'empresa. Els darrers, perquè des d'una perspectiva històrica, tal com esmenten Babiano i Tébar, *los abogados laboristas jugaron un papel muy importante en el desarrollo del movimiento obrero desde comienzos de los años sesenta; un papel que iba mucho más allá de su labor profesional y que les situaba en el universo del antifranquismo*,¹⁷⁹ cosa que, sumat a l'enorme influència que tenia CCOO en el context laboral espanyol de l'època, des d'on desviaven els treballadors a aquestes assessories i despatxos, els fa susceptibles d'ésser adquirits per l'arxiu com a part de la seva història i memòria. Ara bé, quant als despatxos i assessories que han operat en posteritat, quin criteri adoptar? És lícit que l'Arxiu Històric mantingui la recuperació i preservació d'aquests darrers tipus fons com una de les seves prioritats?

Des d'un de vista de trajectòria institucional és innegable, cap més arxiu del país ha manifestat una voluntat explícita per recuperar aquests tipus fons i el centre gaudeix de personal amb una expertesa consolidada a l'hora de tractar-los. Des d'una perspectiva de fons que formen part de les categories que identifiquen l'arxiu, també, i més quan no tots els fons de despatxos i assessories laboristes que es conserven al centre es corresponen única i exclusivament a advocats que van dedicar-se a la defensa jurídica d'aquelles persones perseguides pel règim franquista. En vista de tals constatacions, es proposa mantenir aquest

¹⁷⁸ J.M. García Simal, comunicació personal, 9 de gener de 2019.

¹⁷⁹ BABIANO MORA, José; TÉBAR HURTADO, Javier. El sindicalismo de clase de la transición a la democracia. Una perspectiva histórica de los cambios en el movimiento sindical en España. *Gaceta sindical: reflexión y debate* [en línia]. 2018, núm. 30, p. 170-171. [consulta: 11 juny 2019]. Disponible a: <https://www.ccoo.es/2625ea1268a86d9d24c7f514cfd68c1000001.pdf>. Ambdós autors prenen la cita de CABRERO, Claudio, DÍAZ, Irene; GÓMEZ ALÉN, Rubén, *Abogados contra el franquismo. Memoria de un compromiso político 1939-1977*. 1a ed. Barcelona: Crítica, 2013.

focus d'adquisició prioritària pel paper representat fins ara. Tot i així, per les dimensions que solen tenir aquests fons documentals, així com la complexitat que comporta la seva adquisició per raons de confidencialitat, es recomana valorar la disponibilitat o col·laboració amb arxius públics capacitats per afavorir el seu tractament i difusió, donar seguretat als donants i respectar, sempre que sigui possible, el principi de territorialitat.

Al mateix nivell, s'hi recomanen afegir els fons procedents d'aquelles entitats externes a l'organització que, independentment de les seves finalitats específiques, se ceneixin als paràmetres determinats pels camps d'intervenció, proposant donar preferència a aquells que en què membres de CCOO hagin participat activament del seu procés de formació i desenvolupament, bàsicament, per les facilitats que això pot comportar per a l'adquisició i com a via encaminada a documentar l'activitat i memòria de CCOO i els seus membres, comprenent els fons produïts i reunits per:

- Associacions privades

Per a l'adquisició d'aquells fons que no han estat produïts i reunits per entitats i membres de l'organització, en conformitat amb la voluntat final del titular, però d'acord amb els principis rectors de la disciplina, la pròpia llei d'arxius i documents i en tant que les institucions públiques i, en concret, els arxius membres del SAC, han estat declarades principals responsables de preservar el patrimoni documental privat, es recomana mantenir sempre el criteri de respecte per la territorialitat dels fons documentals, així com assegurar la preservació de la seva integritat. En aquest àmbit, comprensiblement, també s'advoca per reconèixer les capacitats materials de l'arxiu, d'acord amb les quals ha de ser conseqüent per tal de garantir el tractament adequat dels fons i assegurar-ne la seva disposició per als usuaris.

A continuació, a un nivell inferior i en segon terme, es proposa inscriure la cerca i recuperació dels tipus de fons següents:

- Empreses i cooperatives privades
- Associacions professionals
- Mutualitats i fraternitats professionals
- Organitzacions i partits polítics
- Altres organitzacions sindicals

Tot i que aquests tipus de fons s'han aconseguit recuperar amb menys èxit, cal apuntar que a través de les seccions sindicals i els militants de CCOO ha sigut possible afavorir-ne l'adquisició. Tals són els casos del fons *Tenería Moderna Franco-Española*, el fons *La Maquinista Terrestre i Marítima S.A.* posteriorment cedit a l'ANC o bé el fons *Asociación de Trabajadores de Agencias de Aduanas, Consignatarios, Transitarios y Similares*. Aquests exemples són reveladors de l'exercici de bones pràctiques i assenten un precedent per a la presa de decisions posteriors. En primer lloc, perquè són prova de la cooperació entre arxius i, en segon lloc, també de la recuperació de fons a través de la xarxa de contactes que disposa l'arxiu sense la qual, probablement, la seva recuperació no hauria estat possible.

Per si sol, el fet que l'adquisició d'aquests fons documentals no hagi representat la principal contribució de l'arxiu en la recuperació del patrimoni documental privat no necessàriament ha de justificar que aquests conjunts documentals quedin en el radi d'acció secundari del centre. La raó principal, a banda que l'arxiu no formi part al SAC, és que a escala nacional i regional existeixen centres d'arxiu que han desenvolupat una labor considerable en la captació de conjunts documentals pertanyents a les tipologies indicades.

En relació als fons d'empreses i cooperatives privades, tant dins l'entorn dels arxius locals com dels arxius comarcals s'hi troben centres que han portat a terme una tasca molt fructífera en la recuperació del patrimoni documental industrial, dotant-los, dins dels seus respectius àmbits territorials, d'un gran reconeixement institucional i d'una considerable projecció pública que, sens dubte, ha afavorit la progressiva arribada de donants i el manteniment d'un rol que els defineix com a centres altament especialitzats en el tractament i difusió d'aquest tipus de fons. En són exemples remarcables, respectivament, l'Arxiu Històric de Sabadell i l'Arxiu Comarcal del Vallès Occidental, arxius que han operat en espais socials i econòmics d'arrelada i històrica tradició empresarial.¹⁸⁰ Igualment, l'ANC ha estat un referent a l'hora de captar aquests tipus de fons, no només a Catalunya, també a la resta de l'estat, assolint un èxit considerable que continua fent-se patent avui dia amb la promoció de nous projectes orientats a fomentar la salvaguarda i preservació d'aquesta tipologia de conjunts documentals a través de la col·laboració amb les empreses.¹⁸¹

De la mateixa manera, aquests arxius també han desenvolupat una tasca rellevant en la recuperació del patrimoni documental de les associacions professionals, així com de les mutualitats i fraternitats, exemple dels quals n'és de nou el mateix ANC,¹⁸² però també els arxius locals com l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona¹⁸³, l'Arxiu Històric de Girona¹⁸⁴ i d'altres múltiples centres d'arxiu municipals d'arreu del país. En la mateixa línia, des dels arxius comarcals també s'ha desenvolupat una activitat intensa i fecunda relativa a la de recuperació de l'herència, memòria i patrimoni d'aquest tipus d'entitats, fent possible el manteniment del vincle original dels fons amb el seu context de producció. En aquest àmbit, a més, resulta interessant mencionar que d'acord amb l'article 15 de l'actual Llei d'arxius i gestió de documents, les institucions públiques i, en concret, el Departament de Cultura de la Generalitat de Catalunya, estan obligades a donar suport a les entitats sense ànim de lucre per a la implantació de sistemes de gestió documental que contribueixin a la preservació de la documentació històrica de les associacions privades.¹⁸⁵ Aquest factor reforça el paper que tals centres d'arxiu públic representen en el procés de recuperació i preservació d'aquests fons, al atorgar-los la llei unes competències específiques que implícitament permet considerar-los com a centres responsables de garantir la preservació del seu patrimoni documental i, al mateix temps, concebre'ls també com a dipositaris legítims per excel·lència d'aquest mateix patrimoni.

¹⁸⁰ Per a consultar el quadre de fons de l'Arxiu Comarcal del Vallès Occidental, vegi's: Arxiu Comarcal del Vallès Occidental [en línia]. A *Xarxa d'Arxius Comarcals*, 2019. [consulta: 15 juny 2019]. Disponible a: http://xac.gencat.cat/ca/llista_arxius_comarcals/valles_occ/quadre_de_fons/. Per a més informació sobre els fons d'empresa conservats a l'Arxiu Històric de Sabadell, consulti's: Fons professionals, comercials i d'empreses [en línia]. A *Arxiu Històric de Sabadell*. [consulta: 15 juny 2019]. Disponible a: http://ca.sabadell.cat/Ahs/p/profcomempres_cat.asp.

¹⁸¹ Per a més informació sobre els arxius d'empresa conservats a l'ANC i la tasca desenvolupada per l'arxiu en aquest camp, consulti's: SANS I TRAVÉ. *Op. cit.* p. 251. Per consultar la presentació i la informació genèrica de l'actual projecte de captació i preservació de fons d'empreses catalanes, consulti's: Una iniciativa per al foment dels arxius empresarials històrics [en línia]. A *Arxiu Nacional de Catalunya*, 2018. [consulta: 15 juny 2019]. Disponible a: <http://anc.gencat.cat/ca/coneix/Projectes/Recuperacio-de-fons-dempreses/>.

¹⁸² Per a més informació sobre el valor que l'ANC atorga als fons d'associacions i col·legis professionals i mutualitats i fraternitats, consulti's: SANS I TRAVÉ. *Op. cit.* p. 256.

¹⁸³ Fons privats [en línia]. A *Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona*. [consulta: 15 juny 2019]. Disponible; <http://ajuntament.barcelona.cat/arxiuunicipal/arxiuhistoric/ca/fons-privats>.

¹⁸⁴ Arxiu Històric de Girona [en línia]. A *Xarxa d'Arxius Comarcals*, 2018. [consulta: 15 juny 2019]. Disponible a: http://xac.gencat.cat/ca/llista_arxius_comarcals/girones/quadre_de_fons/.

¹⁸⁵ CATALUNYA. Llei 10/2001, d'arxius i gestió de documents, art. 15.

Pel que fa a les organitzacions i partits polítics, l'ANC també ha esdevingut el referent principal a escala de país. Els fons dels grans partits polítics extingits conservats a Catalunya es preserven pràcticament en la seva totalitat en aquest centre i, des de les pròpies organitzacions, fins ara sempre s'ha observat l'ANC com l'arxiu que legítimament s'ha d'ocupar d'uns béns que es considera són d'interès i valor nacional. Tal és l'exemple del gruix principal del fons PSUC, anteriorment esmentat, o bé, per exemple, més recentment, el fons Unió Democràtica de Catalunya (UDC), cedit per l'antiga fundació Miquel Coll i Alentorn, vinculada a aquest partit, després que l'organització es dissolgués definitivament l'any 2017.¹⁸⁶ Tanmateix, l'ANC no és l'únic centre d'arxiu que conserva fons i documents d'organitzacions polítiques històriques; el Pavelló de la República, arxiu-biblioteca adscrit al Centre de Recursos per a la Investigació i l'Aprenentatge de la Universitat de Barcelona (CRAI UB) és probablement el segon centre de referència a escala nacional per a la preservació d'aquest tipus de fons,¹⁸⁷ encara que els seus criteris d'adquisició són més específics al girar en torn als moviments polítics de caire antifranquista i de sensibilitats inscrites dins del socialisme, el marxisme i l'anarcosindicalisme.¹⁸⁸ A més, en algunes ocasions, la preservació dels fons històrics de partits polítics també ha estat una preocupació de les pròpies organitzacions; tal és l'exemple de la presentada Fundació Rafael Campalans, que s'ha fet càrrec de la preservació d'aquells fons i documents procedents dels antics partits polítics d'orientació socialista i socialdemòcrata que van conformar la gènesi del PSC.

Els fons procedents de les organitzacions sindicals han estat també objecte de la preocupació de l'ANC, exemples paradigmàtics del quals és l'anteriorment citada COS o bé l'adquisició fons de la Unió Sindical Obrera de Catalunya (USOC), la delegació catalana de la USO, amb qui l'ANC va subscriure un acord per transferir la documentació històrica produïda i reunida per les estructures centrals d'aquest sindicat fins l'any 2003.¹⁸⁹ L'adquisició de fons sindicals, però, no ha sigut un camp patrimonialitzat per l'Arxiu Nacional, d'altres centres han procurat fomentar-ne la captació, a més de les fundacions vinculades als respectius sindicats de Catalunya presentades anteriorment. Aquests centres són, per una banda, de nou el Pavelló de la República i, de l'altra, els propis arxius locals i comarcals, que han desenvolupat una intensa activitat en la recuperació de fons i documents d'antigues

¹⁸⁶ ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA. *L'arxiu de la Unió Democràtica de Catalunya (1931-2016) ingressa a l'Arxiu Nacional* [Recurs electrònic]. Sant Cugat del Vallès: Arxiu Nacional de Catalunya, 2018. [consulta: 15 juny 2019]. Disponible a: <http://anc.gencat.cat/web/.content/anc/noticies/Documents/Ingres-Fons-UDC.pdf>,

¹⁸⁷ GIRALT I ESTEVE, Olga; PRADES I ARTIGAS, Maria Lourdes. La Biblioteca del Pavelló de la República, un referent per a l'estudi del moviment obrer. *Cercles: revista d'història cultural*. 2005, núm. 8, p. 336.

¹⁸⁸ Per consultar el fons documental i els instruments de descripció elaborats pel centre, vegi's: El Fons d'Arxiu del CRAI Biblioteca Pavelló de la República [en línia]. A *Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació de la Universitat de Barcelona*, 2014. [consulta: 15 juny 2019]. Disponible a: <https://crai.ub.edu/ca/coneix-el-crai/biblioteques/biblioteca-pavello-republica/El-Fons-d-Arxiu-del-CRAI-Biblioteca-Pavello-de-la-Republica>.

¹⁸⁹ CRUELLAS SERRA, Rosa Maria; PÉREZ LATRE, Miquel; FRAGO PÉREZ, Pilar. FONS ANC1-239 / UNIÓ SINDICAL OBRERA DE CATALUNYA (USOC) [en línia]. A *Arxius en línia*, 2008. [consulta: 15 juny 2019]. Disponible a: <http://arxiusenlinia.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/fitxaFons.do?cerca=fons&codigrup=ANC&idarxiu=1&idfons=239>.

agrupacions sindicals, especialment d'aquelles que operaven durant el període preconstitucional a través de les estructures del sindicat vertical franquista.¹⁹⁰

D'acord amb allò que s'ha indicat anteriorment, val a dir que a Catalunya no es disposen d'unes normes o procediments reglats d'actuació en l'àmbit de l'adquisició dels fons privats, però en tot cas aquests exemples posen de manifest que hi ha centres a escala nacional, regional i local que han realitzat una gran tasca en la recuperació i preservació de les tipologies de fons documentals indicades. Per norma general, la territorialitat és un principi que sembla haver-se respectat i que seria convenient mantenir-la dins dels límits possibles. Amb això es fa patent, doncs, que aquestes tipologies de fons disposen d'una cobertura territorial i institucional consolidada i que seria recomanable que l'Arxiu Històric contemplés i valorés per tal de procurar concentrar esforços i millorar la seva eficàcia a l'hora de procurar afavorir la captació fons privats, reflexionant i decidint en conseqüència sobre quin seria la millor opció tant per al propi arxiu com per al patrimoni documental.

Finalment, com a últim aspecte a observar, l'Arxiu Històric no ha establert criteris específics en relació a la temporalitat, però evidentment, sempre que no sigui anterior a la història de CCOO. En comprèn l'única excepció, tal com apunta García,¹⁹¹ que es mostren preferències per l'adquisició de fons tancats sempre que l'adquisició no s'hagi previst formalitzar a través d'un conveni que procurin assegurar la cessió completa del fons, encara que s'hagi d'efectuar paulatinament.

5.4 Fase quarta: identificació, definició de les funcions dels productors

Seguint el mètode proposat, la següent etapa és la identificació de les funcions dels productors que es desitgen documentar. Amb l'anàlisi funcional s'espera concretar un marc d'actuació que ajudi a regular l'avaluació i tria dels documents, a més d'informar als donants potencials sobre quina documentació es proposa adquirir i què té valor per a l'arxiu, siguin quin sigui del suport on s'hagi fixat la informació i la tipologia documental, aspectes que, al mateix temps, també preveuen aconsellar els donants en relació a l'avaluació documental prèvia a la cessió de la documentació a l'Arxiu Històric.

5.4.1 Seccions sindicals

El valor de documentar l'activitat de les seccions sindicals és doble: com a reflex de la implantació de la representativitat sindical al país i com a font per analitzar i estudiar la negociació col·lectiva i la conflictivitat laboral davant dels canvis polítics i econòmics que es produeixen en la societat.¹⁹² Aquests fons esdevenen un recurs clau per documentar les relacions que les federacions i la confederació manté amb els seus representants a les empreses, les divergències estratègiques que s'hi confronten i l'evolució de les problemàtiques laborals que s'afronten en els diferents rams professionals.¹⁹³

¹⁹⁰ Per a consultar els fons sindicals que es poden trobar en els arxius comarcals de Catalunya vegi's els quadres de fons dels centres en qüestió a: *Arxius comarcals* [en línia]. A *Xarxa d'Arxius Comarcals*. 2019. [consulta: 15 juny 2019]. Disponible a: http://xac.gencat.cat/ca/lLista_arxius_comarcals/.

¹⁹¹ J.M. García Simal, comunicació personal, 9 de gener de 2019.

¹⁹² J.A. Gómez Roda, comunicació personal, 15 d'abril de 2019.

¹⁹³ Quan s'està parlant de documentar l'activitat de les seccions sindicals s'hi inclou també la de les coordinadores sindicals. Les coordinadores són òrgans generalment transitoris que aglutinen treballadors de diverses empreses d'un sector o bé treballadors afiliats sotmesos a règims contractuals concrets dins d'un mateix sector laboral. S'organitzen a través de les federacions quan

Més enllà de les funcions elementals de deliberació i presa de decisió dels òrgans de govern i comissions que la conformen,¹⁹⁴ d'acord amb l'anàlisi dels fons produïts i reunits per seccions sindicals disponibles¹⁹⁵, la normativa competent¹⁹⁶, els estatuts de la CONC¹⁹⁷ i els reglaments interns federals de CCOO accessibles¹⁹⁸, les que funcions a documentar són:

- **Gestió de serveis de la secció sindical:** comprèn la documentació produïda per les activitats d'organització i gestió dels serveis que la secció ofereix a afiliats i treballadors de l'empresa. Els serveis es concreten en tres àrees universals: la formació acadèmica i professional i l'assessorament jurídic.
- **Organització del funcionament del sindicat dins l'entorn empresarial:** es correspon a la documentació que produïda de la l'aplicació i seguiment de les decisions de la federació sobre assumptes relacionats amb la gestió dels serveis, la recaptació de quotes i l'elaboració i presentació d'informes i estadístiques relacionades amb l'afiliació. També inclou aquella documentació generada de les competències d'anàlisi econòmic de la situació de l'empresa i d'impacte de les mesures que tenen efectes sobre els treballadors i la seva situació laboral, a més

no hi ha seccions sindicals que representin els treballadors d'una empresa o grup d'empreses/empleadors. A més d'exercir les funcions pròpies de les seccions poden tenir competències específiques determinades pels seus acords de constitució. La seva funció principal és impulsar marcs de relacions laborals i interlocució a escala d'empresa o conjunt d'empreses d'un mateix sector amb la finalitat d'equiparar les condicions de treball dels treballadors a la d'altres sectors o col·lectius professionals i desenvolupar les funcions tradicionalment assumides per les seccions.

¹⁹⁴ L'estructura mínima de les seccions sindicals la comprèn un comitè executiu i un secretari però això experimenta variacions en funció del nombre de treballadors dins d'una empresa o bé la pròpia estructura i dimensions de la companyia o empleador. Per a més informació, consulti's: *Estatuts. Aprovats en l'11è Congrés de la CS de la CONC. 4, 5 i 6 d'abril de 2017*, art. 15.2d, p. 37-38.

¹⁹⁵ Els fons consultats han estat: fons Secció Sindical Pirelli, fons Secció Sindical La Maquinista Terrestre i Marítima S.A., fons Secció Sindical. Frigo, fons Secció Sindical Phillips, fons Secció Sindical Cristalerías Europeas, fons Secció Sindical La Caixa, fons Secció Sindical BBVA, fons Secció Sindical Banca Catalana, fons Secció Sindical El Corte Inglés, fons Secció Sindical Seat, fons Secció Sindical Iveco, fons Secció Sindical Macosa, fons Secció Sindical Metro, fons Secció Sindical Tenerife Moderna Franco-Española S.A.

¹⁹⁶ ESPANYA. Ley Orgánica 11/1985, de 2 de agosto, de Libertad Sindical. *Boletín Oficial del Estado* (8 agosto 1985), núm. 189, art. 8. [consulta: 25 maig 2019]. Disponible a: <https://www.boe.es/boe/dias/1985/08/08/pdfs/A25119-25123.pdf> i ESPANYA. Real Decreto Legislativo 2/2015, de 23 de octubre, art. 83-87.

¹⁹⁷ *Estatuts. Aprovats en l'11è Congrés de la CS de la CONC. 4, 5 i 6 d'abril de 2017*, art. 15.2, p. 30-38.

¹⁹⁸ D'acord amb l'article 17b dels estatuts de la Confederació estatal de CCOO, les federacions estatals són les encarregades d'establir els reglaments específics que regeixen el funcionament de les seves respectives seccions sindicals, sempre d'acord amb el marc establert pel reglament general aprovat per la Confederació estatal, actualment no disponible, ratificat pels estatuts de la confederació nacional (CONC) i els estatuts federals. Els que s'han pogut consultar són: CONSEJO CONFEDERAL DE COMISIONES OBRERAS. *Reglamento Interno de Secciones Sindicales*. CCOO Servicios [Recurs electrònic]. Madrid: CCOO Servicios, 2017. [consulta: 7 juny 2019]. Disponible a: <https://www.ccoo-servicios.es/archivos/congreso/REGLAMENTO-SECCIONES-SINDICALES.pdf>:

Reglamento. Secciones sindicales. Aprobado por el Consejo Federal. 12 de septiembre de 2018 [Recurs electrònic]. Madrid: CCOO Construcción y Servicios. 2018. [consulta: 25 maig 2019]. Disponible a: http://www2.fsc.ccoo.es/comunes/recursos/99824/doc294410_Reglamento_Secciones_Sindicales.pdf ; CONSEJO CONFEDERAL DE COMISIONES OBRERAS. *Reglamento de secciones sindicales. Constitución, tipos, competencias y funcionamiento. 28 de octubre de 2015* [Recurs electrònic]. Madrid: CCOO Industria, 2015. [consulta: 25 maig 2019]. Disponible a: http://www2.fsc.ccoo.es/comunes/recursos/99927/doc260442_Reglamento_de_secciones_sindicales.pdf.

d'aquella que emana de la gestió i control dels processos d'elecció i seguiment de l'activitat de representants a seccions i delegats a comitès.

- **Gestió de la comunicació i les relacions corporatives:** es correspon a la documentació produïda i reunida pel manteniment de relacions corporatives i correspondència que la secció manté amb l'empresa o grup d'empreses, les estructures del sindicat, altres seccions i el comitè d'empresa amb la finalitat d'abordar la negociació col·lectiva, promoure canvis en el funcionament de l'empresa per a la millora de les condicions dels treballadors i la productivitat, organitzar actes i campanyes, distribuir la informació proporcionada pel sindicat i sol·licitar informació empresarial.
- **Concreció de propostes per als processos de negociació col·lectiva:** fa referència a la documentació generada en els processos de presa de decisió en els espais de debat intern de la secció durant la negociació col·lectiva a escala empresarial, així com aquella produïda i reunida durant els processos de deliberació oberts amb altres representants sindicals, treballadors i representants de l'empresa competent, al comitè o a través d'alguna altra plataforma de negociació.
- **Promoció de la participació i l'afiliació sindical:** es correspon a la documentació generada per les activitats relatives a l'organització de campanyes de sensibilització sociolaboral i a la promoció de la participació a través de l'organització d'espais de trobada previstos per les seccions per a tots els treballadors amb la finalitat de fomentar l'afiliació i la participació dels treballadors en la vida sindical al si de l'empresa.

5.4.2 Jurats i comitès d'empresa

Al igual que les seccions, el valor de documentar de jurats i comitès rau en que la seva activitat esdevé un testimoni irrepetible per a l'estudi de la conflictivitat laboral al si de les empreses. A diferència de les seccions, però, el valor afegit d'aquests fons és que aquestes entitats han estat representatives de moltes sensibilitats diferents i han desenvolupat funcions més àmplies i complexes que faciliten una aproximació acurada a la gestió de les problemàtiques, demandes i necessitats dels treballadors en els entorns laborals. A més, tant jurats com comitès han sigut i són les plataformes des d'on ordinàriament s'ha gestionat i es gestiona la negociació col·lectiva, fet que converteix els seus fons en el recurs d'informació més important per observar les deliberacions que es produeixen en el procés i les relacions i posicionaments existents entre els treballadors i les organitzacions sindicals a escala d'empresa

De la consulta dels fons produïts per comitès d'empresa¹⁹⁹ i les competències que han exercit i exerceixen respectivament jurats²⁰⁰ i comitès²⁰¹ les funcions a documentar són:

¹⁹⁹ Els fons consultats han estat: fons Jurat d'empresa Lámparas Z, fons Jurat d'empresa Matacás, fons Jurat d'empresa Papelera Española, fons Jurat d'empresa Soler Almirall S.A., fons Jurat d'empresa La Maquinista Terrestre i Marítima S.A., fons Jurat d'empresa Seat, fons Jurat d'empresa Michelin, fons Jurat d'empresa Rockwell-Cercans, fons Jurat d'empresa Standard Eléctrica, fons Jurat d'empresa Siemens, fons Jurat d'empresa Macosa, fons Comitè d'empresa Mercedes, fons Comitè d'empresa Hispano Olivetti, fons Comitè d'empresa Aismalibar, fons Comitè d'empresa Cristalerías Europeas, fons Comitè d'empresa Soler Almirall, fons Comitè d'empresa Cosmo, fons Comitè

- **Gestió de la negociació col·lectiva:** comprèn la documentació que emana dels processos de deliberació, negociació i presa de decisió sobre els convenis col·lectius aprovats a escala d'empresa o dins dels marcs territorial i/o sectorial afectats.
- **Gestió de serveis d'obra social:** es correspon a la documentació produïda i reunida durant la constitució, organització, i gestió de serveis disposats en els entorns de treball, empreses i sectors en virtut dels acords establerts amb l'empresa per tal de d'abordar i donar resposta a les necessitats dels treballadors i les seves famílies tant dins com fora del context físic de l'empresa.
- **Gestió i organització de la participació sindical:** comprèn la documentació produïda i reunida de les activitats d'organització i gestió dels processos electorals a les empreses o sectors afectats d'acord amb el marc establert per la negociació col·lectiva i dels mecanismes de participació dels afiliats i els treballadors, com les assemblees de treballadors.
- **Control econòmic i laboral empresarial:** fa referència a la documentació produïda i reunida per les activitats de vigilància i anàlisi del funcionament i situació de l'empresa i el sector a què s'adscriu, així com del compliment dels acords establerts pels processos de negociació col·lectiva, en virtut del dret d'informació que disposen els comitès. També s'inclou la documentació generada de les activitats d'inspecció i control del compliment de les normes en matèria de prevenció de riscos laborals, de les obligacions empresarials concretes en matèria d'incentius, ascensos i formació dels treballadors i de vetlla pel respecte a les normes vigents de la Seguretat Social en els marcs contractuals formalitzats. Dins d'aquesta funció s'hi afageix, a més, la documentació que emana de les activitats d'anàlisi i opinió sobre les decisions preses pel patró o direcció de l'empresa sobre l'organització del treball, projectes i programes impulsats dins l'entorn de l'empresa i modificació de les condicions contractuals i laborals dels assalariats.

d'empresa Ecros Industrial, fons Comitè d'empresa Nucea (Central nuclear d'Ascó) i fons Comitè d'empresa Leuman (Efesa).

²⁰⁰ Les competències dels jurats d'empresa van ser determinades per les següents disposicions: ESPANYA. Decreto de 11 de septiembre de 1953 por el que se aprueba el Reglamento de los Jurados de Empresa. *Boletín Oficial del Estado* (30 octubre 1953), núm. 303, art. 44-58. [consulta: 7 juny 2019]. Disponible a: <https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE//1953/303/A06416-06422.pdf> i ESPANYA. Ley de 24 de abril de 1958 sobre convenios colectivos sindicales. *Boletín Oficial del Estado* (25 abril 1958), núm. 99, art. 8-14. [consulta: 7 juny 2019]. Disponible a: <https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE//1958/099/A00739-00740.pdf>.

²⁰¹ Les competències dels comitès d'empreses venen determinades per diverses disposicions. Com a marc ordinari competencial, ressalti's: ESPANYA. Ley Orgánica 11/1985, de 2 de agosto, de Libertad Sindical, art. 8.2; ESPANYA. Real Decret Legislatiu 2/2015, de 23 de octubre, pel qual s'aprova el text refós de la Llei de l'Estatut dels treballadors, art. 19, 23, 24, 28,, 40, 41, 42, 51, 64, 77,, 87. En virtut de les competències de control de la salut i condicions humanes i materials dels entorns de treball, vegi's: ESPANYA. Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals. *Boletín Oficial del Estado* (10 novembre 1995), núm. 269, art. 23, 33 i 36. [consulta: 7 juny 2019]. Disponible a: https://www.boe.es/boe_catalan/dias/1995/12/31/pdfs/A00267-00286.pdf. També, en matèria d'ascensos, consulti's: ESPANYA. Llei 36/2011, de 10 d'octubre, reguladora de la jurisdicció social. *Boletín Oficial del Estado* (11 octubre 2011), núm. 245, art. 137. [consulta: 7 juny 2019]. Disponible a: https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2011/10/11/pdfs/BOE-A-2011-15936-C.pdf.

- **Control de les obligacions laborals-contractuals:** fa referència a la documentació produïda i reunida del control sobre el compliment dels acords i convenis establerts amb l'empresa, la patronal d'un sector concret i/o a escala territorial. També comprèn aquella documentació que emana dels processos d'actuació judicial i administrativa davant l'incompliment dels mateixos.

5.4.3 *Despatxos d'advocats i assessories laboristes*

La importància d'aquests fons descansa, en primera instància, en el valor que tenen dins la dimensió de la defensa dels drets humans durant el període preconstitucional, quan més enllà de la defensa dels drets estrictament laborals, aquests advocats i despatxos van gestionar la defensa de múltiples causes i reivindicacions socials i laborals que, d'acord amb el sistema legal franquista, eren considerades actes subversius que atemptaven contra l'Estat.²⁰² Els despatxos, però, han continuat treballant fins el dia d'avui i, naturalment, han actuat davant les problemàtiques que han anat afectant el món laboral. Aquests agents intervenen en tota mena de litigis, des de demandes individuals fins a EREs o conflictes entre sindicats per desavinences, per exemple, en el marc de les eleccions sindicals. Documentar aquesta faceta de la societat és essencial per evidenciar, doncs, els conflictes que es produeixen en els rams professionals i empreses, reflex de les problemàtiques sindicals, socials i econòmiques per les quals travessa la societat en el transcurs del temps,²⁰³ a més de permetre documentar l'evolució dels marcs jurídics laborals i les estratègies adoptades davant de les causes i conflictes que sorgeixen dins dels col·lectius professionals.

Aquests fons són un dels actius més valorats pels arxius de la RAHCO. D'acord amb l'anàlisi dels fons,²⁰⁴ les funcions a documentar a través de seva adquisició són:

- **Gestió del funcionament de les assessories i despatxos:** comprèn la documentació relativa a la constitució, modificació i tancament de l'assessoria o despatx, així com aquella que emana de la gestió del personal i les relacions professionals amb altres advocats i despatxos en matèria d'assessorament, amb les administracions públiques per a l'acompliment de les seves obligacions corporatives i amb els clients en el transcurs de les causes que instrueixen, aquests últims, però, només quan els clients hagin renunciat explícitament a la protecció atorgada pel dret de confidencialitat professional al qual es troba sotmesa aquesta documentació.
- **Gestió de processos de negociació laboral i litigis:** es correspon a la documentació produïda i reunida durant els processos de negociació entre treballadors i col·lectius professionals amb les empreses i la patronal, així com entre sindicats, per tal d'arribar a acords en interès de les seves parts a qui representen.
- **Gestió de la defensa jurídica dels treballadors i col·lectius professionals:** comprèn la documentació que emana de la gestió dels processos judicials derivats de causes objecte de les quals gira en torn la reivindicació dels drets dels treballadors i col·lectius professionals.

²⁰² J. Babiano Mora, comunicació personal, 17 d'abril de 2019.

²⁰³ J.A. Gómez Roda, comunicació personal, 15 d'abril 2019.

²⁰⁴ Els fons consultats han estat: fons Albert Fina/ Montserrat Avilés, fons Francesc Casas Casares, fons Antoni Cuenca Pugdellívol, fons August Gil Matamala, fons Josep Solé Barberà i fons Juan Ruera Marra, fons Lluís Salvadores Verdasco,

La protecció legal associada fan altament recomanable l'establiment de límits específics a la selecció dels documents. Els límits en qüestió es proposen aplicar sobre la relació conformada pel privilegi entre advocat i client per garantir la confidencialitat de les comunicacions que manté amb ell, sense que existeixi cap tipus de prescripció temporal.²⁰⁵ Respectant aquest deure professional, la tria documental no es proposa que contempli:

- Documents que emanen de les comunicacions mantingudes entre l'assessoria o despatx i els seus clients.
- Documents contractuals produïts per l'assessoria o despatx per formalitzar la relació amb els seus clients.
- Documents produïts i reunits per l'assessoria o despatx durant les entrevistes mantingudes amb els seus clients.
- Documents reunits a partir de l'acció o interacció amb tercers parts que tractin sobre la causa abordada amb els seus clients.

Matisi's, en canvi, que dins de les relacions entre advocat i client, no tota la documentació es troba protegida per aquest dret, només aquella que referencia aquests vincles i quan no és de domini de gestió pública.²⁰⁶ En conseqüència, la selecció dels documents no es proposa que descarti:

- Documentació pública reunida de l'actuació dels tribunals.
- Documents produïts i reunits pel despatx o assessoria sobre les causes corresponents quan aquests no s'hagin generat en el context d'entrevistes amb el client o clients o amb tercers parts relatives als assumptes competents.
- Documentació de treball de caràcter informatiu produïda al voltant de la gestió i organització del cobrament dels honoraris.

5.4.4 Empreses i cooperatives privades

L'àmbit d'especialització de l'arxiu implica incloure, necessàriament, els fons d'empreses i cooperatives privades, doncs la seva història s'integra indubtablement en la investigació sobre qualsevol aspecte del món laboral i del treball. Naturalment, en funció del sector productiu a què s'adscriuin, les empreses i cooperatives desenvolupen activitats específiques que la política no pot preveure en la seva totalitat. Tot i així, sí que es possible determinar i comunicar les seves funcions comunes necessàries per documentar la operativitat de l'empresa com a testimoni de la seva trajectòria vital. Prenent com a

²⁰⁵ ESPANYA. Llei Orgànica 6/1985, d'1 de juliol, del Poder Judicial, art. 542.3; ESPANYA. Reial Decret 658/2001, de 22 de juny, pel qual s'aprova l'Estatut General de l'Advocacia, art. 32.1. La documentació que afecta a la documentació confidencial que mantenen advocat i client i que afecta la tria documental que es proposa implementar es troba sotmesa a regulacions en matèria d'avaluació documental determinades per la jurisprudència espanyola. Per a consultar un recull de la jurisprudència en qüestió, consulti's: SÁNCHEZ STEWART, Neilson. Custodia (y retención) de la documentación del cliente. *Economist & Jurist*. 2013, núm. 174, p. 76-81.

²⁰⁶ *Ibidem*, p. 78-79.

referència el fons Tenería Moderna Franco-Española i algunes aportacions en el camp del valor dels fons empresarials,²⁰⁷ amb l'adquisició d'aquests fons l'arxiu preveu documentar:

- **Gestió de govern:** comprèn la documentació de constitució, modificació i tancament de l'entitat i aquella produïda de l'activitat de deliberació i presa de decisió dels seus òrgans de govern.
- **Gestió de l'administració econòmica:** es correspon a la documentació derivada de la gestió de l'administració patrimonial de l'empresa, informe periòdic de la situació econòmica empresarial, així com de l'anàlisi i estudi del mercat en el qual l'empresa participa i concentra la seva activitat.
- **Gestió comptable:** comprèn la documentació que emana de la gestió de la comptabilitat general i auxiliar, de les activitats relacionades amb la compravenda de valors, de la gestió dels efectes de comerç, de la facturació, de les obligacions en matèria de fiscalitat i de les derivades de la remuneració del personal.
- **Gestió, organització i control de la producció i distribució:** es correspon als documents generats per l'empresa en el transcurs de la gestió i distribució de les existències o serveis oferts per la companyia. Inclou, així mateix, la documentació que emana de la relació amb proveïdors i clients.
- **Gestió i organització dels serveis de l'empresa:** es correspon a la documentació produïda i reunida de la gestió dels serveis sanitaris, obra social, formació i oci que la l'empresa ha posat a la disposició dels empleats.
- **Gestió de les relacions laborals i els recursos humans:** fa referència a la documentació produïda i reunida per les relacions de l'empresa amb els òrgans de representació dels treballadors, les reclamacions del personal, la gestió de la negociació col·lectiva, la gestió i organització de la prevenció de riscos i la gestió i control dels processos d'elecció a representants sindicals. Comprèn, a més, la documentació que emana de a la gestió contractual i d'informació i relació amb el personal de l'empresa.

5.4.5 Mutualitats i fraternitats professionals

Les mutualitats i fraternitats es defineixen com associacions generalment voluntàries de persones amb uns interessos i afectats per uns riscos comuns constituïdes per protegir interessos en qüestió i compartir proporcionalment el cobriment d'aquests mateixos riscos. Com a arxiu dedicat al *món del treball*, la recuperació d'aquestes entitats esdevé un tasca a contemplar, al tractar-se d'unes associacions amb llarg recorregut en la història del país, essent uns actors importants dins la societat i en el context de la supervivència i reivindicació dels col·lectius de professionals i treballadors catalans.

²⁰⁷ FERNÁNDEZ ROCA, Francisco Javier. Los archivos de empresa para el estudio de la historia económica. *Arch-e: Revista andaluza de archivos* [en línia]. 2010, núm. 2, p. 94. [consulta: 1 juny 2019]. Disponible a: http://www.juntadeandalucia.es/cultura/archivos_html/sites/default/contenidos/general/revista/numeros/Numero_2/galeria/02_05_FRANCISCO_JAVIER_FERNANDEZ_ROCA.pdf.

Actualment, l'Arxiu Històric no disposa de fons pertanyents a aquestes entitats, però és possible identificar les funcions que es preveuen documentar en base a la legislació competent i tenint en compte l'àmbit d'especialització de l'arxiu. Les seves funcions de constitució i modificació, govern, administració, gestió del personal i gestió econòmica són equivalents a aquelles indicades per a les empreses i cooperatives privades. Ara bé, recurrent a la normativa competent²⁰⁸, les competències operacionals d'aquest tipus d'entitats se sintetitzen en les grans funcions següents, que l'arxiu preveuria documentar:

- **Gestió de l'afiliació:** es correspon a la documentació produïda i reunida per l'entitat per tal de gestionar les altes i les baixes dels afiliats, aquella derivada del compliment dels acords que comporta l'afiliació i la informació estadística i informativa generada per l'associació a l'hora d'auditar-se i avaluar la seva situació econòmica i corporativa.
- **Gestió de les prestacions i la funció asseguradora:** comprèn la documentació produïda i reunida per l'entitat amb la finalitat de gestionar les obligacions i drets contractuals que contrau amb els afiliats.
- **Gestió i organització de serveis, oci i vida de l'entitat:** es correspon a la documentació generada en el procés de gestió administrativa dels serveis que l'entitat ofereix als seus afiliats, així com aquella produïda i reunida durant l'organització d'actes, jornades, tallers i activitats pels afiliats.
- **Gestió i coordinació de la representació i comunicació de l'entitat:** comprèn la documentació produïda per l'entitat per a la seva promoció i difusió amb la finalitat de captar més afiliats i reivindicar l'obra de l'organització, els seus objectius i els resultats obtinguts com a resultat de la seva activitat.

5.4.6 *Associacions professionals*

Les associacions professionals són entitats privades constituïdes per persones de rams professionals no sotmesos a col·legiació i que tenen per finalitat la reivindicació i defensa d'uns interessos comuns, així com proporcionar serveis d'assistència als seus membres. Les funcions que desenvolupen aquests organismes varien considerablement en funció del ram professional o en virtut dels propis recursos d'aquestes organitzacions. En allò que concerneix a la seva gestió general, econòmica, administrativa i de l'afiliació, però, les seves funcions s'equiparen a les desenvolupades per les pròpies empreses i també mutualitats, encara que es troben determinades pel seu propi marc legal competent.²⁰⁹ Al igual que en el

²⁰⁸ La legislació que ha regulat el funcionament i competències d'aquest tipus d'entitats és: ESPANYA. Ley de 6 de diciembre de 1941, de Mutualidades. *Boletín Oficial del Estado* (16 desembre 1941), núm. 350, p. 9825-9827. [consulta: 1 juny 2019]. Disponible a: <https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE/1941/350/A09825-09827.pdf>; ESPANYA. Ley 33/1984, de 2 de agosto, sobre ordenación del seguro privado. *Boletín Oficial del Estado* (4 agosto 1984), núm. 186, p. 22736-22747. [consulta: 1 juny 2019]. Disponible a: <https://www.boe.es/boe/dias/1984/08/04/pdfs/A22736-22747.pdf> i CATALUNYA. Llei 10/2003, de 13 de juny, sobre mutualitats de previsió social. *Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya* (30 juny 2003), núm. 3914, p. 13015-13023. [consulta: 1 juny 2019]. Disponible a: <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/3914/339050.pdf>.

²⁰⁹ CATALUNYA. Llei 7/2006, de 31 de maig, de l'exercici de professions titulades i dels col·legis professionals. L'associacionisme professional no col·legiat durant la dictadura es trobava regulat per les lleis en matèria sindical, ja que el lliure associacionisme de treballadors, patrons i professionals no

cas anterior, tanmateix, aquest tipus d'associacions desenvolupen activitats pròpies i comunes d'interès per a la documentació de l'exercici professional dels sectors corresponents:

- **Gestió de la representació i defensa dels associats:** es correspon a la documentació produïda i reunida en el marc de la protecció dels drets dels professionals associats davant de terceres persones, tant a escala jurídica com reivindicativa. També comprèn la documentació generada durant els processos d'arbitratge o mediació dels quals participi l'associació per aquests mateixos fins.
- **Gestió i organització de serveis a professionals i associats:** comprèn la documentació produïda i reunida de la gestió dels serveis que l'entitat ofereix a professionals del sector i als propis associats, sigui d'assessorament o bé de formació.
- **Gestió de la participació de la regulació del sector:** es correspon a la documentació produïda i reunida de la relació mantinguda amb els òrgans públics competents per a l'anàlisi de la situació socioeconòmica del ram professional que representa i aquella produïda de la participació i presa de decisions durant els processos de regulació del sector segons els marcs previstos per la llei.
- **Organització, gestió i coordinació de projectes de promoció professional:** conforma la documentació produïda i reunida en les campanyes, actes, iniciatives o projectes encaminats a la divulgació de la professió. També comprèn la documentació produïda de la relació i l'organització de projectes de col·laboració amb altres associacions professionals, col·legis professionals o bé la mateixa administració pública.
- **Anàlisi de la situació sociolaboral del sector:** comprèn la documentació produïda i reunida de l'elaboració d'estudis, dictàmens, estadístiques, informes i anàlisis sobre la situació socioeconòmica en què es troba el sector, tant a escala interna com fruit de la sol·licitud dels òrgans de l'administració pública o els tribunals de justícia.

5.4.7 Organitzacions sindicals

Documentar aquelles organitzacions sindicals que van passar a formar part de CCOO és una tasca primordial, perquè és de la confluència entre diferents moviments i entitats que s'ha acabat conformant l'organització i, per tant, es tracta de preservar la història memòria de tots aquells que van participar de la construcció de la CONC. D'altra banda, com a arxiu dedicat a la preservació dels fons d'agents i entitats pertanyents al *món del treball*, la recuperació de fons sindicals pren una importància cabdal, al conformar les estructures essencials del sistema de relacions que s'estableix entre els treballadors, les empreses i les administracions públiques.

estava permès fora dels marges de la *Organización Sindical Española*. Això implicava que els col·lectius de professionals es veien sempre obligats a participar a través de les estructures del sindicat vertical, i no com a membres d'una entitat amb subjectivitat jurídica pròpia. Per a més informació, consulti's: SÁNCHEZ LÓPEZ; NICOLÁS MARÍN. *Op. cit.* p. 23-24.

D'acord amb l'anàlisi dels fons sindicals adquirits per l'arxiu i els propis fons de CCOO conservats a l'arxiu, les funcions específiques que el centre preveu documentar són:

- **Gestió de la negociació col·lectiva:** comprèn la documentació que emana de l'activitat desenvolupada pels òrgans o unitats competents de l'organització per a gestionar la negociació col·lectiva a escala sectorial o regional amb els representants de la patronal i les administracions.
- **Gestió i coordinació de l'acció sindical i comunicació:** es correspon, per un costat, a la documentació produïda i reunida de la gestió de campanyes, actes, jornades, trobades i esdeveniments organitzats pel sindicat amb la finalitat de promoure l'afiliació i divulgar la seva tasca. Per l'altre, a l'organització i coordinació d'iniciatives i projectes de comunicació per millorar la seva projecció pública.
- **Coordinació de les relacions organitzacionals:** comprèn la documentació generada de les relacions que l'organització manté amb les seves delegacions locals i regionals o entitats que conformen el seu organigrama corporatiu. També aglutina els documents produïts i reunits de l'establiment i desenvolupament de relacions institucionals amb altres entitats sindicals, associacions i partits polítics amb la finalitat d'organitzar campanyes, fomentar i organitzar iniciatives de reivindicació conjunta o bé programar projectes de caràcter reivindicatiu, formatiu, social i cultural.
- **Gestió de serveis als treballadors i afiliats:** es correspon als documents produïts i reunits en el transcurs de l'organització i gestió dels serveis que el sindicat proporciona a afiliats i als treballadors en matèria de formació, assessorament i suport jurídic.
- **Gestió i organització de la participació d'afiliats:** comprèn la documentació generada de l'organització i gestió dels processos electorals dins del sindicat, així com de les consultes i referèndums que l'entitat organitza amb finalitats consultives i per avalar i ratificar decisions preses pels òrgans competents sobre acords formalitzats, programes elaborats i orientacions doctrinals adoptades.
- **Anàlisi sobre la situació sociolaboral:** es correspon a la documentació produïda per l'organització en el marc de l'anàlisi, valoració i estudi de la situació sociolaboral general o de sectors professionals determinats, així com dels acords i propostes governamentals i legislatives sobre matèries socials i laborals i el seu impacte social i econòmic sobre rams, empreses i treballadors.

5.4.8 Organitzacions polítiques

Tal com s'ha comentat, CCOO és una organització de caràcter sociopolític i, per tant, des dels seus inicis es troba vinculat a entitats i organitzacions polítiques, històrica i majoritàriament ubicades dins l'espectre de l'esquerra marxista, amb les seves corresponents orientacions doctrinàries. Segons Gómez, la rellevància de documentar aquests moviments polítics és clau per comprendre la trajectòria del sindicat al llarg de la seva història, a més d'oferir una font per a observar les diferents sensibilitats que s'han

manifestat dins l'entitat, així com recuperar la memòria d'aquelles entitats que van compartir les reivindicacions socials i polítiques de CCOO

A banda de les funcions globals de direcció, gestió econòmica i financera i dels recursos humans comunes a les organitzacions, els aspectes a documentar d'aquest tipus d'entitats es materialitzen en:

- **Coordinació i organització d'acció política i la comunicació:** comprèn la documentació produïda i reunida per l'entitat amb la finalitat d'organitzar i coordinar actuacions orientades a divulgar els seus programes, millorar i augmentar la seva projecció pública i promocionar l'afiliació.
- **Gestió i coordinació de les relacions organitzacionals:** conforma la documentació generada per les relacions que l'organització manté amb altres entitats, partits, col·lectius o plataformes, amb l'objectiu de consolidar la seva presència en entorns determinats, coordinar-se amb finalitats electorals i reivindicatives i negociar iniciatives i acords.
- **Gestió de l'acció de govern:** aquesta funció es correspon a la documentació produïda i reunida de l'activitat d'acció política i representació del partit dins les institucions on es troba representat. Comprèn, per tant, els documents que emanen de la seva activitat política, de negociació amb altres formacions, acció legislativa i participació institucional.
- **Gestió dels serveis als afiliats:** conforma la documentació produïda i reunida de l'organització gestió dels serveis que el partit posa a disposició dels afiliats, fonamentalment, a escala formativa, d'assessorament i suport logístic per a candidatures i divulgació de l'organització i els seus programes.
- **Gestió i organització de la participació dels afiliats:** comprèn els documents que es produeixen de l'organització i gestió dels processos electorals i els referèndums i consultes internes per afavorir la participació dels afiliats per tal d'avaluar decisions preses pels òrgans de direcció d'acord amb el seu marc estatutari.
- **Deliberació i establiment de qüestions doctrinals:** es correspon a la documentació sorgida del plantejament, debat i deliberació sobre les qüestions doctrinals del partit, tant a escala interna com amb altres entitats afins a les seves sensibilitats ideològiques. Aquesta funció també contempla la documentació produïda i reunida per aquells agents del partit sobre els qual recau la proposta i plantejament de les línies doctrinals, que es manifesta a través d'estudis, informes i anàlisis.

5.4.9 *Individus*

La identificació de funcions és una pràctica pròpia del tractament de fons corporatius, si bé també ha trobat acollida entre els arxivers per ocupar-se dels fons personals.²¹⁰ La

²¹⁰ Una arxivera de referència és Sue McKemmish que afirma: *Just as they [arxivers] can identify significant business functions and activities as specify what records are captured as evidence of those*

multiplicitat de fons personals que es conserven a l'Arxiu Històric dificulta i fa poc pràctic assignar funcions per a tots i cadascun dels productors documentals d'acord amb les seves característiques específiques tot i que, certament, comparteixen el fet d'exercir majoritàriament com a sindicalistes i/o desenvolupar les seves activitats en entorns institucionals i socioculturals comuns.

Amb la finalitat d'obtenir una perspectiva àmplia dels fons personals conservats a l'arxiu, s'ha optat per elaborar una classificació de productors documentals en funció de la seva ocupació, vincle amb la CONC i període en el qual va desenvolupar les seves activitats vitals. La classificació ha determinat el següents tipus de productors:²¹¹

- Secretaris i membres de secretaries confederals²¹²
- Secretaris i membres de les secretaries federals²¹³
- Sindicalistes sectorials locals i comarcals²¹⁴
- Activistes socials i polítics militants²¹⁵

Tal com s'ha esmentat durant l'anàlisi previ, en línies generals els fons personals sovint han sigut objecte de disgregació i d'avaluacions dràstiques per part dels productors i titulars, de manera que l'anàlisi de les funcions s'ha complementat amb les indicacions del personal arxiver de centre sobre què els interessa documentar d'aquests conjunts. Aquestes funcions són les següents:

- **Gestió de l'activitat personal:** comprèn la documentació relativa a l'organització de la seva vida privada, vinculació familiar i la gestió de les seves relacions personals i recursos d'informació. També inclou la documentació relativa al desenvolupament de les seves aficions i activitats creatives i d'invenió. Esdevé, doncs, el reflex de la faceta més universal i alhora íntima de cada persona però que precisament per aquest caràcter facilita una aproximació profunda a la seva manera de viure, a la seva personalitat i al seu pensament.
- **Gestió de l'activitat formativa:** al igual que la documentació personal, aquesta comprèn una faceta comuna a totes les persones que també esdevé una font per

activities [...] so they can analyse socially assigned roles and selected activities and draw conclusions about what records individuals in their personal capacity captures as evidence of those activities. En la mateixa direcció, sobre els fons personals Hans Booms indica [...] *archivists should identify society's values by examining the functions of the records creators themselves, and the relationship between the functions and the records created.* Citat a: POLLARD, Riva. The Appraisal of Personal Papers: A Critical Literature Review. *Archivaria* [en línia]. 2001, núm. 52, p. 146-147. [consulta: 25 maig 2019]. Disponible a: <https://archivaria.ca/index.php/archivaria/article/download/12818/14029>.

²¹¹Tècnicament parlant, apunti's que entre aquests fons no s'hi inclouen els fons produïts i reunits pels càrrecs en l'exercici de les seves funcions dins l'organització, que formen part dels fons de les corresponents secretaries i unitats, no del seu fons personal.

²¹²D'aquesta categoria, els conjunts analitzats han sigut el fons José Luís López Bulla, el fons Cinta Llorenç Sanz, el fons Joaquim Boix Lluch i el fons Francisco Rodríguez Lecca.

²¹³D'aquesta categoria, se'han analitzat els fons Tomás Antón Rubio, el fons Juan Manuel Topa Rubio, el fons Sancho González Francisco

²¹⁴D'aquesta categoria s'han analitzat els fons Gonzalo Gallego Martín, el fons Dolors Solís Donat, el fons Josep Sanchis i Pijoan, el fons José Fuentes Ribas, el fons Antonio Valero Maya, el fons Alfredo Conte Cazcarro, el fons Agustí Prats i Martí, el fons Bonifacio Olmos Gracia, el fons Concha Castellano Remial i el fons Ramon Puiggros Esteva.

²¹⁵D'aquesta categoria s'han analitzat els fons Miguel Guerrero Sánchez, Antonio Plata Palma i Joan Ventura Lliberia.

conèixer amb profunditat la personalitat dels individus i esdevé un reflex del seu pensament i de les ocupacions que desenvolupa al llarg de la seva existència. Fonamentalment, aquesta documentació estaria conformada per aquells documents produïts i reunits en el transcurs del desenvolupament de l'aprenentatge dels individus.

- **Gestió i organització de l'activitat de representació institucional i acció sindical:** tot i que l'activitat de representació sindical o institucional es correspon específicament al càrrec i no a la persona física en si, ja s'ha apuntat que aquests tipus de fons personals es caracteritzen per la complicada distinció entre la vida personal i professional dels productors, d'aquí que s'inscrigui aquesta funció dins del ventall a proposar documentar. Aquest àmbit comprendria la documentació produïda i reunida per l'individu en l'exercici de les funcions que li són competents dins l'organització sindical.
- **Gestió i organització de l'activitat de representació i acció política:** aquesta funció es troba íntimament relacionada amb l'anterior. La majoria de fons personals que es conserven a l'Arxiu Històric es corresponen a individus que, a més de la seva activitat sindical, militaven en organitzacions polítiques i n'ocupaven càrrecs específics. Per tant, aquesta documentació es correspondria la documentació produïda pels individus com a responsables o càrrecs dins l'organització política de la qual formen part o participen.
- **Gestió i organització de l'activitat professional:** a banda de l'activitat desenvolupada al si de les organitzacions sindicals i polítiques, la majoria dels productors també exercien altres professions. Documentar la seva activitat dins d'aquests espais vitals també esdevé d'interès per l'arxiu, ja que al marge que es tracta d'una faceta personal primària, l'exercici de les professions corresponents o estar vinculat a determinats entorns professionals contribueix a contextualitzar el desenvolupament de l'individu dins la seva activitat associativa i de representació.
- **Gestió de la seva activitat de representació genèrica:** més enllà de les funcions i activitats desenvolupades com a càrrecs dins les organitzacions sindicals i polítiques, també es valora l'adquisició de la resta de la documentació referent a l'exercici de l'activitat representativa dels productors dins d'associacions, entitats, plataformes i iniciatives cíviques, culturals, socials i polítiques. Es tracta de documentació que enriqueix considerablement el context vital dels individus, ja que aporten informació sobre les seves preocupacions, les causes a què va donar suport, els seus àmbits de treball i, en definitiva, esdevenen un reflex de la seva contribució social i un mirall per comprendre el univers ideològic i intel·lectual.

5.5 Criteris genèrics per a l'avaluació documental

A la documentació de les funcions concretades anteriorment, i d'acord amb les línies universalment acceptades en els mètodes d'avaluació documental dins l'entorn disciplinari,

per a la identificació del valor secundari dels documents i concretar el procés de selecció, l'adquisició ha de preveure complir amb els següents criteris:²¹⁶

- **Autenticitat:** propietat per la qual un document és producte d'un procés determinat per unes normes i/o uns criteris predefinits, fruit i evidència de l'activitat d'un productor determinat per a satisfer les finalitats que li són pròpies.
- **Completesa:** propietat per la qual les propietats intrínseques i extrínseques del document es troben íntegres. A mesura que els documents i les sèries dins les quals s'enquadren són més completes i reflecteixen més profunda i detalladament les activitats i els processos que representen, major serà el seu valor.
- **Singularitat:** propietat per la qual un document conté informació única i irremplaçable que no es pot trobar en cap altre lloc, sovint associada a les competències i finalitats d'un productor documental. La singularitat implica valorar si la informació és recuperable a través d'altres fonts, si aquesta confirma allò que ja es troba documentat o bé ho contrasta o, per contra, si es tracta d'informació que aporta coneixements nous sobre una matèria, un objecte, un fet, un col·lectiu o una persona.
- **Usabilitat:** propietat per la qual els documents han de ser llegibles, trobar-se contextualitzats i ser recuperables perquè puguin ser utilitzats i explotats pels usuaris competents. La usabilitat, per tant, es valora des d'un punt de vista intrínsec i extrínsec, contemplant la capacitat per manipular el document i comprendre correctament la informació enregistrada.
- **Temporalitat:** propietat amb què es defineix l'antiguitat dels documents; aplicat al cas objecte d'aquest treball, les adquisicions de fons i documents se circumscriuen dins l'univers temporal de CCOO, de manera que no s'adquiriran documents anteriors als anys 50 del segle passat, època durant la qual es va començar a configurar el moviment.
- **Relació amb altres documents:** propietat per la qual els documents complementen, suplementen o expandeixen el significat i comprensió dels altres recursos d'informació disponibles. Aquest criteri estableix que contra més es compleixi aquest fenomen, més valor tindran els documents susceptibles d'ésser adquirits i preservats.
- **Rellevància:** propietat per la qual els documents gaudeixen de valor informatiu. La subjectivitat adscrita tradicionalment a aquest valor, en el cas objecte d'anàlisi, contempla la observació de les funcions a documentar que anteriorment s'han assenyalat per als productors documentals que conformen el quadre de fons de l'arxiu. Les funcions identificades i definides d'acord amb els criteris estipulats pel personal arxiver i directors dels arxius de la RAHCO han procurat donar resposta al

²¹⁶ Les directrius establertes i acceptades universalment en l'entorn professional de l'arxivística poden consultar-se a: ALBERCH I FUGUERAS, Ramon. *et al. Op. cita.* p. 192-199.; CRUZ MUNDET, José Ramón. *Archivística. Gestión de documentos y administración de archivos*. 1a. Madrid: Alianza, 2012, p. 277-279 i BETTINGTON, Jackie. *Op. cita.* p. 156-159.

potencial de recerca que es considera que disposen els fons en qüestió des d'aquestes institucions, amb independència de la diversitat dels camps d'estudi en què s'apliquin.

5.6 Fase cinquena: planificació operacional

Amb l'establiment dels criteris d'adquisició des d'una vessant específica i genèrica es clou la quarta fase del procés de confecció i implementació de la política i s'enceta la darrera etapa del mateix: la definició de la planificació operacional. Per mitjà de la planificació operacional es concretarà el marc tècnic d'actuació previst per l'Arxiu Històric a l'hora de formalitzar les adquisicions.

5.6.1 Mètodes d'adquisició previstos per l'arxiu

A banda de les transferències periòdiques de la Secretaria General de la Confederació i els acords puntuals subscrits amb les seccions de CCOO per a l'ingrés de fons corporatius, com s'expressa en els seus estatuts, la Fundació Cipriano García és una institució sense ànim de lucre²¹⁷ i, en conseqüència, no contempla l'adquisició de fons documentals privats mitjançant cap procés de compravenda. En canvi, sí que opta per formalitzar l'adquisició de fons privats mitjançant la resta de règims previstos per llei, a saber, dipòsit, donació, usucapió i comodat, als quals cal afegir la transferència periòdica de documentació corporativa i la transferència no periòdica de documentació corporativa amb acord previ.

D'acord amb García, el règim de cessió prioritari és la donació o bé el dipòsit. Això s'explica per la limitació dels recursos amb què compta l'arxiu, des d'on es procura dedicar tots els seus esforços al tractament i disposició dels fons adquirits, a més de mostrar preferència per la preservació permanent dels fons que ingressen al centre.²¹⁸ També es valora la possibilitat d'acceptar actes de lliurament, però sempre amb la formalització d'un contracte. L'activitat de l'Arxiu Històric, doncs, només preveu l'ús del comodat quan el bé afectat tingui especial interès d'acord amb la seva missió i objectius i sempre que no existeixi un centre millor dotat de recursos per ocupar-se de les despeses i obligacions a acomplir per a la seva salvaguarda. Complementàriament, també s'afirma la reserva del dret de fer ús del règim d'usucapió, encara que fins ara no s'hagi fet efectiu en cap adquisició, al marge del fons del *sindicato local* de Calella de la *Organización Sindical Española*, que tanmateix, no havien estat béns de titularitat privada, si no pública. En tot cas, la usucapió és un mètode d'adquisició que no es rebutja sempre que, es tracti de fons i documents que se circumscriuen en el radi d'acció de l'Arxiu Històric.

Pel que fa a la propietat intel·lectual, per regla general, i per raons de praxis, l'arxiu preveu sempre la seu traspàs. Només s'observa l'adquisició de material subjecte a llicències de propietat intel·lectual quan el seu titular hi renuncia per fixar-ne una altra de *Creative Commons*.

5.6.2 Els drets i deures de l'arxiu i els donants

Com a eina de gestió que és, la política ha d'expressar les bases del sistema normalitzat de control de les operacions relatives al procés de cessió de la documentació, que fonamenten els procediments aprovats i implementats pel centre a l'hora de fer efectiva qualsevol

²¹⁷ *Estatuts de la Fundació Privada "Fundació Cipriano García – CCOO de Catalunya*. art. 1.

²¹⁸ J.M. García Simal, comunicació personal, 9 de gener de 2019.

adquisició.²¹⁹ No fer-ho o obviar-ho, no proveiria el marc operacional necessari per regular les adquisicions que es porten a terme d'acord amb la missió, els objectius i els valors de l'arxiu ni tampoc donaria fe dels drets i deures assumits pel centre davant dels donants potencials, podent afectar el desenvolupament de la pròpia política.

El reconeixement de drets i deures pren particular importància en els casos en què el fons de l'arxiu es nodreix exclusivament de cessions no oneroses, i probablement encara més quan es tracta d'un arxiu privat que en aquests moments no forma part del SAC. Tal com apunta Comasòlivas, *la cessió respon a la confiança que genera l'arxiu com a institució que garantirà la seva conservació [...] El do [l'acte de donar o llegar] estableix fortes relacions de correspondència, hospitalitat, protecció i assistència mútues.*²²⁰ D'aquesta afirmació se'n dedueix que l'acte de donació comporta una contraprestació en forma de beneficis i compromís professional a donar a conèixer d'antuvi, que aclareixi de manera exacta què suposa la cessió de la documentació a l'arxiu i llegar aquests recursos al seu projecte, elements essencials per crear comunitat al voltant del centre, difondre la disciplina i el mateix compromís professional, transmetre seguretat i, en definitiva, continuar construint la iniciativa que conforma l'arxiu.

Qualsevol ingrés d'un fons privat en un arxiu ha d'estar formalitzat mitjançant un instrument jurídic.²²¹ L'establiment i comunicació dels drets i deures s'expressa a través d'un contracte o conveni en el qual es posen per escrit els pactes subscrits entre les parts competents. D'acord amb el model utilitzat per l'Arxiu Històric, la cessió de la documentació a través d'alguns dels règims previstos per la fundació comporta l'assumpció de les obligacions següents:

- Integració de la documentació al fons de l'arxiu
- Conservació permanent de la documentació cedida o llegada
- Divulgació de la documentació per a la investigació científica
- Classificació i descripció de la documentació mitjançant criteris arxivístics
- Vetlla pel respecte i protecció dels drets a l'honor i a la intimitat de les persones

En relació als drets que es reserva l'arxiu, el centre estableix les següents condicions:

- Trasllet de la documentació per motius de seguretat, tractament, conservació o difusió a terceres organitzacions.
- Establiment de criteris de tractament específic adients per a la gestió de la documentació

Pel que fa als donants, l'arxiu preveu el compliment dels deures que s'enumeren a continuació:

- Cessió dels drets d'explotació referits a la reproducció, comunicació i transformació, per a qualsevol país i modalitat d'explotació, distribució, suport, format i mitjà
- Traspàs de la titularitat a l'arxiu passats entre quinze i vint anys si el conveni ha establert la cessió per dipòsit

²¹⁹ CÔTÉ; LAMBERT. *Op. cit.* p. 7.

²²⁰ COMASÒLIVAS I FONT. *Op. cit.* p. 66.

²²¹ ZAMORA I ESCALA. *Op. cit.* p. 22.

Amb l'establiment d'aquest conjunt de criteris, l'arxiu advoca per presentar els beneficis que la cessió pot comportar pels donants com a mesura per fomentar l'adhesió i la confiança en l'arxiu, resumint-los en els punt següents:

- Conservació permanent i tractament del fons per personal especialitzat
- Seguretat i control a l'accés al fons documental
- Explotació i valoració del fons documental per a la divulgació i la investigació
- Disposició d'espais per a la conservació ordenada i classificada del fons
- Accessibilitat lliure al fons dins dels límits horaris de l'arxiu

5.6.3 La observació dels recursos disponibles a l'arxiu

Els ingressos i adquisicions impliquen contemplar diversos processos que suposen una inversió de recursos: la cerca dels fons, la negociació de l'acord de cessió, la classificació, la descripció, la conservació preventiva i la difusió; tots ells, a portar a terme en conjunció amb el manteniment dels serveis que ofereix ordinàriament l'arxiu.²²² Cadascun d'ells requereix recursos humans i materials mentre que els documents adquirits precisen uns espais adequats per ser tractats i conservats. Avaluar el cost que generen els processos en qüestió per a cada adquisició és un factor a tenir en compte per tal de complir amb les obligacions assumides en el contracte subscrit amb l'agent competent que ha cedit el fons. No poder garantir el compliment dels deures assumits és perjudicial pel centre, al demostrar no haver estat a l'altura de les expectatives del donant i, en conseqüència, fàcilment pot generar desencís i desconfiança envers l'arxiu. De la mateixa manera, això també suposa un impacte negatiu pel propi patrimoni que no pot ésser obert a consulta per la falta de tractament, afectant al centre i a l'explotació i beneficis que poden aportar els seus actius, a parts iguals.

Globalment, la disponibilitat dels recursos per afrontar l'adquisició dels fons documentals es valora a partir de la observació de tres àrees: el personal, els espais i equipaments i els recursos econòmics dedicats als fins que es consideren pertinents per assolir els objectius marcats per l'arxiu.²²³

En relació al personal, l'Arxiu Històric compta amb un arxiver encarregat del tractament de la documentació i atenció a l'usuari i un director amb responsabilitats de difusió i representació del centre, que inclou la cerca i recuperació de fons privats i la gestió de les adquisicions. A mode de suport, de manera irregular, durant alguns mesos a l'any es compta amb personal estudiant becat procedent d'estudis relacionats amb l'arxivística i la biblioteconomia amb la finalitat de donar suport al documentalista a l'hora de tractar els fons i col·leccions.

Pel que fa a les instal·lacions i els equipaments, l'arxiu disposa d'un dipòsit de dimensions modestes i dues àrees de treball reservades al personal i al tractament. Es disposa de sistemes de climatització, si bé manquen mesures específiques de control de la temperatura i la humitat, encara que, val a dir, fins el dia d'avui no s'han experimentat problemes greus ni el fons s'ha vist afectat per l'acció d'agents nocius per a la conservació. Els mecanismes ordinaris de difusió de l'arxiu són la pàgina web i també el repositori en el qual progressivament es bolquen els objectes digitals i progressivament es difonen les descripcions i els fons classificats.²²⁴ Apunti's, tanmateix, que en aquests moments la

²²² CÔTÉ; LAMBERT. *Op.cit.* p. 4.

²²³ CRUSH. *Op. cit.* p. 208.

²²⁴ Arxiu Històric – CCOO Catalunya [en línia]. A *Fundació Cipriano García – AHCO*, 2017. [consulta: 27 juliol 2019]. Disponible a: <http://app.ccoo-serveis.cat/index.php/>.

fundació està en un procés de creació d'un nou espai web i de la programació d'un pla de comunicació per a l'arxiu que preveu fer-lo més visible i actiu a les xarxa i oferir nous productes als usuaris.

Quant als recursos econòmics, el centre es nodreix de les limitades aportacions fetes per la fundació, dedicant-se, a banda de sufragar les despeses del personal, a la programació de projectes de difusió i a la disposició de recursos i mesures per a la conservació dels fons i col·leccions.

La política no pot preveure totes i cadascuna de les situacions o circumstàncies que es produiran en el procés d'adquisició; cada adquisició pot esdevenir un cas singular que requereixi prendre decisions específiques. Tot i així, això no treu que la política no prevegi uns criteris d'actuació de caràcter tècnic al voltant de les garanties de preservació i difusió que ofereix als donants d'acord amb els recursos disponibles.

Per a la presa d'aquestes decisions, les primeres condicions que caldria observar són:

- Encaix del fons o col·lecció dins dels camps d'intervenció establerts
- Observació de les prioritats d'intervenció proposades
- Convergència del fons o col·lecció amb els criteris específics d'avaluació documental
- Convergència del fons o col·lecció amb els criteris genèrics d'avaluació documental

Tals condicions són la base de tota decisió posterior, doncs les adquisicions de fons privats necessàriament han de convergir amb la missió i objectius de l'arxiu i tenir en compte les prioritats de l'adquisició. Aquests factors són particularment importants, perquè en funció del fons o col·lecció i la situació material del centre, l'arxiu o bé podria passar a analitzar la idoneïtat de les característiques del fons i les expectatives del donant en relació amb els recursos disponibles o bé podria directament orientar el mateix donant per tal que es dirigeixi a una altra institució més adequada.

Havent contemplat aquests dos darrers aspectes i tot observant els recursos amb què compta l'arxiu, seria recomanable que el centre es qüestionés el següent:

- Quines dimensions presenta el fons o col·lecció?
- Quina mena de materials comprèn el fons o col·lecció?
- Quin és l'estat físic del fons o col·lecció?
- Quins són els costos i recursos necessaris per assegurar-ne la conservació?
- Quines són les instal·lacions més adequades per conservar el fons o col·lecció?
- Quins recursos materials i humans es requeriran per tractar el fons?
- Quant de temps es requerirà per tractar el fons?
- Quins són els mitjans més adequats per difondre el fons?
- Quines són les expectatives del donant a l'hora de llegar o cedir el fons o col·lecció?

Respondre aquestes preguntes i valorar aquests elements és fonamental per garantir un bon funcionament del centre, fer gala de compromís professional envers els usuaris i els donants i assegurar un comportament ètic en relació al patrimoni documental tot afavorint-ne el seu tractament, conservació i difusió en interès de tota la societat.

5.6.4 Suports objecte d'adquisició

En virtut del valor de preservació pel qual s'advoca des de l'Arxiu Històric, des del centre no es denega l'accés a cap suport documentals en particular. D'acord amb el quadre de fons de l'arxiu i els dels centres de la RAHCO, s'assenyala específicament que més enllà de la

documentació analògica de caràcter textual s'adquireixen documents fotogràfics, gràfics, sonors, audiovisuals i hemerogràfics.

En cap cas s'especifiquen concisament tots i cadascun els suports a adquirir o no adquirir en funció de cada tipologia documental. Tot i així, tant Gómez com García i Babiano indiquen que mai s'opta per l'adquisició de material no reproduïble amb els mitjans amb què compten. En el cas de l'Arxiu Històric, al marge de la documentació textual fixada en paper, s'opten per adquirir els següents suports:

- Documents fotogràfics
 - Positius
 - Negatius
 - Microfilm
- Documents gràfics
 - Cartells
 - Postals, segells, Adhesius i material i efímer
 - Gravats, dibuixos i altres tipus d'expressions gràfiques
- Documents sonors
 - Cintes de bobina oberta
 - Cartutxos de 8 pistes
 - Discs de vinil
 - Cassets i cintes DAT
 - CDs
- Documents audiovisuals
 - Diapositives
 - Súper 8 i single 8
 - VHS
 - Vídeo 8
 - DVDs i blue-ray
- Documents hemerogràfics

De la documentació textual no hemerogràfica enregistrada en format paper, segons els procediments de treball difosos a la RAHCO, aplicarà tres criteris d'avaluació i expurgació de la documentació en qüestió adquirida, afectant els següents tipus de documents:

- Documents duplicats
- Fotocòpies d'originals disponibles a l'arxiu que no descontextualitzin les agrupacions
- Retalls de premsa i reculls de premsa no agrupats amb un ordre i coherència²²⁵

En relació a la documentació enregistrada en suports documentals no inclosos en aquesta llista, al no comptar amb els mecanismes per reproduir-los, es recomana que no siguin adquirits per l'arxiu. Tanmateix, excepcionalment, quan els documents continguin

²²⁵ La raó per la qual es conserven els reculls de premsa confeccionats pels productors és pel fet que es considera que són una font per conèixer amb profunditat el pensament, finalitats i activitats d'aquelles agents que els van confeccionar. Aquesta faceta tan pròpia dels conjunts documentals de l'arxiu pren especial valor en els fons personals, en els quals permet accedir a l'univers intel·lectual dels productors i militants. Per a més informació, consulti's: NOYER, Manuella. Le Centre d'histoire du travail de Nantes et les archives de militants syndicaux [en línia]. *La Gazette des archives*. 2011, núm. 221, p. 103-115. [consulta: 24 maig 2019]. Disponible a: https://www.persee.fr/docAsPDF/gazar_0016-5522_2011_num_221_1_4777.pdf.

documentació especialment rellevant per a l'arxiu d'acord amb els criteris d'avaluació documental indicats i amb els procediments de treball de l'arxiu, es proposa que el centre valori la seva adquisició, tractant de cercar alternatives per facilitar la restauració, tractament, conservació i/o disposició dels documents.

Apuntar, a més, que independentment dels suports documents susceptibles d'adquirir, quan les seves condicions físiques no n'afavoreixen l'adquisició en tant que l'arxiu es compromet a fer-se càrrec de la seva preservació i manteniment, el centre advoca per denegar-la i tractar de derivar el donant a un centre que gaudeixi dels recursos necessaris per al seu tractament i conservació.

En vista dels recursos disponibles i les característiques del centre, ordinàriament, tampoc es recomana que s'acceptin:

- Objectes
- Obres de creació que no apareguin en la llista anterior

Menció a part mereixen els documents electrònics, repte a què l'Arxiu Històric ja s'ha hagut d'enfrontar, encara que força excepcionalment, en el transcurs dels darrers anys. Fins aquest moment, fruit de les assumibles dimensions que comprèn la documentació electrònica en comparació amb el total del fons, de manera puntual, des del centre s'ha procurat ocupar-se de conjunts documentals que integren documents amb aquest tipus de suport. En representa un exemple destacable el fons Joan Coscubiela i Conesa, del qual l'arxiu en va adquirir nombrosos esborranys i originals de discursos elaborats del productor mentre va exercir com a secretari general de CCOO de Catalunya. No obstant això, el compromís de l'arxiu en aquesta direcció només s'ha fet efectiu en casos molt específics i quan el material en qüestió conforma una part determinada dels fons documentals i reproduïble amb el programari que tenen a disposició, de nivell d'usuari estàndard.

L'Arxiu Històric no disposa avui dia d'un programa de preservació digital que determini els principis, les normes i les estratègies per assegurar la usabilitat dels objectes digitals i protegir-ne la seva integritat i autenticitat al llarg del temps. L'arxiu només compta amb un servidor on desar la documentació electrònica, tant aquella produïda de la seva pròpia activitat de gestió com aquella que pertany a col·leccions i fons documentals conservats pel centre. Ara per ara, és obvi que encara no s'ha pogut procedir a realitzar un plantejament seriós sobre les particularitats de tractar de conservar la documentació produïda en l'entorn electrònic ni quins criteris caldria posar en pràctica per avaluar un tipus de documentació produïda en quantitats ingents i des de múltiples plataformes i mitjans, no només a través de programari d'ofimàtica, com els que conserva l'Arxiu Històric. Això fa patent que el document electrònic encara és un territori molt desconegut per a un centre amb uns recursos limitats i en una organització com CCOO de Catalunya en què la gestió documental tot just està arribant. Esbossada la situació, és fàcilment comprensible que programar i proposar un projecte de gestió dels documents electrònics per a l'Arxiu Històric és un repte que sobrepassa els límits d'aquest treball. La gestió dels documents electrònics implica analitzar un conjunt molt ampli de variables tecnològiques, jurídiques i arxivístiques que clarament requeririen un estudi a part, de manera que, per ara, no es considera recomanable incloure l'adquisició de documentació electrònica dins la política de l'arxiu.

En l'entorn del moviment obrer i el *món del treball*, així com dins del propi context institucional de CCOO, el document electrònic està prenent cada vegada més importància, i

no només dins dels àmbits de la gestió corporativa. La seva remarcable presència en les xarxes socials i les plataformes en línia des d'on difondre informació demostren que existeix un ampli univers documental que, més tard o més d'hora, serà convenient abordar si es desitja documentar la memòria i història d'unes organitzacions i persones que actuen al marge de les institucions públiques i en paral·lel a les fonts d'informació i línies oficials de divulgació informativa. Tal com s'ha indicat, davant la situació present, aquest treball no té per finalitat preveure les actuacions a realitzar, ni els criteris a implementar ni tampoc avaluar els recursos necessaris per fer-ho possible. Tanmateix, des d'aquest petit projecte es dona fe de l'existència d'unes problemàtiques sobre les quals s'ha pres consciència des de l'Arxiu Històric malgrat la impossibilitat actual de plantejar mesures davant del que probablement és un dels reptes més complexos i alhora més apremiants a què s'enfronten la disciplina arxivística i els propis arxius avui dia.

5.6.5 Accés

L'accés als fons corporatius de la Secretaria General de la Confederació es troba supeditat als criteris de les taules de valoració documental difoses per la Confederació Sindical de CCOO. Pel que fa a la documentació corporativa no regulada per les taules, és a dir, la de les seccions, s'hi apliquen els criteris previstos per les taules per a l'accés a les dades personals i la normativa legal competent.

En relació al règim d'accés als documents privats, la Llei 10/2001, d'arxius i gestió de documents només estableix que cal facilitar-lo amb finalitats científiques a aquelles persones que s'acreditin com a investigadores.²²⁶ Al no disposar de cap més referència, doncs, cal partir de les disposicions previstes per als documents públics, que n'estableixen el lliure accés amb les limitacions contemplades pel que fa a la prescripció de la protecció de les dades i en matèria de dades personals i dret a l'honor i a la intimitat.²²⁷

La llei orgànica 1/1982, de protecció civil de dret a l'honor, a la intimitat i a la imatge, preveu els supòsits d'intromissions il·legítimes i, en conformitat amb la Llei 10/2001, estableix que els documents privats, sense consentiment explícit, seran de lliure accés després de 25 anys després de la mort del titular o bé 50 després de la seva suposada defunció. Així mateix, aquesta llei també indica que aquesta norma es veu supeditada a l'interès científic, històric o cultural rellevant. Una altra disposició a observar és la llei orgànica 15/1999, de protecció de dades personals; únicament aplicable a persones físiques vives, també supedita les restriccions d'accés als interessos històrics i científics, ratificat pel Reglament comunitari de protecció de dades aprovat l'any 2016.²²⁸

El sentit de l'Arxiu Històric i la resta dels centres de la RAHCO és la de facilitar i primar sempre l'accés a la documentació.²²⁹ Tot i així, l'Arxiu Històric accepta limitacions

²²⁶ CATALUNYA. Llei 10/2001, d'arxius i gestió de documents, art. 13c i 37.

²²⁷ MERCADO I BABOL, Ariadna. Aspectes jurídics: Què cal tenir en compte en l'ingrés de fons privats en arxius públics?, *Lligall: revista catalana d'arxivística*. 2014, núm. 31, p. 35.

²²⁸ UNIÓ EUROPEA. Reglamento (ue) 2016/679 del parlamento europeo y del consejo, de 27 de abril de 2016 relativo a la protección de las personas físicas en lo que respecta al tratamiento de datos personales y a la libre circulación de estos datos y por el que se deroga la Directiva 95/46/CE (Reglamento general de protección de datos). *Diario Oficial de la Unión Europea* (4 mayo 2016), núm. 119, art. 89. [consulta: 9 juny 2019]. Disponible a: <https://www.boe.es/doue/2016/119/L00001-00088.pdf>.

²²⁹ BAENA LUQUE, Eloísa; GÓMEZ RODA, Alberto. El acceso a los archivos y documentos de la Red de Archivos Históricos de Comisiones Obreras. *Cuadernos de la Fundación 1º de mayo* [en línia].

plantejades pels titulars amb la finalitat d'adquirir determinats fons documentals que, d'altra manera, no podrien ingressar a l'arxiu, però que, més tard o més d'hora, seran accessibles lliurement per imperatiu legal.²³⁰ Davant d'aquestes situacions, des de la RAHCO s'han ofert solucions específiques per tranquil·litzar els donants o titulars i afavorir la captació. Aquestes propostes negociades queden incloses en els convenis pertinents entre els centres competents i els titulars dels documents, a saber:

- **Reserva temporal de drets de decisió sobre l'accés:** és una mesura aplicable a documentació particularment sensible, per exemple, expedients judicials dels fons d'advocats i despatxos laboristes. Consisteix en què una vegada el fons ha ingressat, respectant el dret d'accés previst per la llei, les sol·licituds de consulta a segons quina documentació han d'ésser consultades al donant o dipositari durant un període de temps determinat.
- **Restricció temporal a la documentació:** consisteix en restringir l'accés a la documentació durant un període de temps concret. Les condicions, òbviament, han d'estar raonades i establir-se en funció del grau de sensibilitat de la documentació.

A més del context reglamentari les úniques restriccions per a l'accés a la documentació estan determinades per:²³¹

- **L'estat de conservació:** la fragilitat i l'estat de conservació de determinats documents és un aspecte a contemplar-se per afavorir la seva conservació permanent. Per compensar-ho, es realitzen processos de digitalització però que, tanmateix, mentre no s'efectuïn, l'accés a aquests documents es pot veure restringit.
- **Falta d'instruments de descripció:** els instruments de descripció determinen les característiques de la documentació adquirida, cosa que en permet, posteriorment, determinar-ne el seu règim d'accés. Tot i que des de l'Arxiu Històric es procura facilitar l'accés sempre que sigui possible, l'absència de d'instruments implicar valorar limitar el lliure accés en funció de la informació fixada en els documents.

5.6.6 Protocol per a l'adquisició dels fons documentals privats

A l'hora d'adquirir un fons o col·lecció privada és recomanable que l'arxiu compti i comuniqui els procediments reglamentats que concretin els passos formals a seguir, especifiqui les competències sobre les preses de decisió al voltant de l'adquisició, informi que l'adquisició s'ha realitzat d'acord amb els criteris d'avaluació documental determinats per la política i, finalment, en justifiqui el seu valor en base la missió i els objectius de l'arxiu. Abordar tals aspectes és importants perquè, per una banda, al realitzar-se, es ret compte de les actuacions executades davant la fundació que empara l'arxiu i, per l'altra, per donar a conèixer el protocol que regeix aquesta pràctica davant dels donants i els informa sobre a què han d'atendre's i les normes a respectar.

El primer aspecte a remarcar és la manera de treballar de l'Arxiu Històric a l'hora de construir el seu fons. Prenent la terminologia utilitzada per Barbara Craig, el centre practica

2014, núm. 34, p. 55. [consulta: 20 maig 2019]. Disponible a: <http://www.1mayo.ccoo.es/f6ee39efd90ecb7c1150657a73df9619000001.pdf>.

²³⁰ ESPANYA. Ley 16/1985, del Patrimonio Histórico Español, art. 57c,

²³¹ BAENA LUQUE, Eloísa; GÓMEZ RODA, Alberto. *Op. cit.* p. 55.

un tipus d'adquisició proactiva,²³² és a dir, l'arxiu desenvolupa una activitat de cerca i recuperació activa de fons i col·leccions documentals, tal com s'ha expressat a l'hora de presentar els seus valors institucionals. No obstant això, el centre tampoc renuncia a adquirir fons oferts per donants determinats, és a dir, jugant un rol passiu en lloc d'actiu.

Quan l'arxiu adquireix un fons o col·lecció de manera proactiva, com és lògic, el centre s'haurà documentat i informat prèviament sobre les característiques del fons, que coneixerà almenys superficialment. Així mateix, els agents competents hauran aprovat l'adquisició en qüestió i es procedirà tot seguit a comunicar l'interès del centre per formalitzar-la per tal d'arribar a un acord. Per tant, part del seguiment del protocol experimentarà modificacions, ja que el fons o col·lecció ja haurà estat identificat i valorat i, per part de l'arxiu, ja s'hauran portat a terme determinats passos encaminats a la formalització de l'adquisició.

En canvi, quan el procés és engegat per part d'un donant i, certament, segons García, en la major part dels casos sol ser així,²³³ cal que existeixi un conjunt de normes i procediments que estableixin com funciona el procés d'adquisició des del moment que el donant contacta amb l'arxiu fins que se signa el conveni i el fons és traslladat al centre.

Tan bon punt el donant es posa en contacte amb l'arxiu, des del centre és recomanable que s'indiqui que el fons o col·lecció serà avaluat d'acord amb els criteris establerts per la política de l'Arxiu Històric. Un cop acceptat pel donant, l'arxiver del centre avaluarà el fons o col·lecció *in situ* o bé dins les instal·lacions de l'arxiu en funció de la disponibilitat d'ambdues parts, a acordar prèviament. De la consulta del fons, l'arxiver n'elaborarà un informe previ que contemplarà la possibilitat d'adjuntar-hi fotografies amb la finalitat d'identificar béns específics d'interès o bé donar fe de l'estat físic del mateix fons o col·lecció, aspecte que caldrà comunicar al donant abans de procedir.

En base als camps d'intervenció de l'arxiu, les prioritats d'adquisició, els criteris específics i genèrics d'avaluació documental i els aspectes de la planificació operacional plantejada, l'informe confeccionat per l'arxiver que es recomana que procuri respondre el següent:

- Qui és el productor.
 - Quina relació hi ha entre el donant i el productor?
 - Quins càrrecs i responsabilitats ha ostentat el productor?
 - Quina part ha jugat el productor en la creació dels documents?
 - Quin és el valor que el productor creu que tenen els documents?
- Quan van ser creats els documents.
 - Quin període de temps cobreixen els documents?
 - Quines són les dades extremes del fons o col·lecció?
 - Quina és la singularitat d'aquests documents?
- Per què van ésser creats els documents i què s'hi troba enregistrat.
 - Quines activitats o funcions testimonien els documents del fons o col·lecció?
 - Quina és l'excepcionalitat de la informació que proporcionen els documents?
 - Posen en contradicció o complementen informació d'altres fons i documents?
 - Quina informació única proveeixen els documents del fons o col·lecció?
 - La proposta de donació comprèn duplicats de fons o documents de l'arxiu?

²³² CRAIG, Barbara. *Archival Appraisal: Theory and Practice*. 1a ed. Munich: K. G. Saur, 2004, p. 48.

²³³ J.M. García Simal, comunicació personal, 9 de gener de 2019.

- Com encaixen els fons o col·leccions en el projecte de l'arxiu.
 - El fons o col·lecció s'adequa als paràmetres de la política d'adquisició?
 - El fons o col·lecció es troba en estat de completesa?
 - L'adquisició pot entrar en disputa amb àrees de col·lecta d'altres centres?
 - Quin és l'entorn geogràfic en què s'adscriu el productor i el fons o col·lecció?
 - Quin és el seu potencial de recerca i valor informatiu del fons o col·lecció?
 - Quins materials documentals integren el fons o col·lecció?
 - Dins quin espectre políticocultural, ètic i moral s'inclou el productor i el fons?
- Com es preveu conservar el fons o col·lecció.
 - Quines dimensions presenta el fons o col·lecció?
 - Quins requeriments tècnics precisa el fons?
 - Quines són les despeses derivades de la conservació del fons o col·lecció?
 - Quines són les condicions del donant per tal de cedir el fons o col·lecció?
- Acceptació o denegació de l'adquisició.
 - El fons o col·lecció té valor i és apropiat per a l'arxiu?

Elaborat l'informe, aquest es presenta a la direcció de l'arxiu, que l'aprova, esmena i/o rebutja. En cas de renúncia, i d'acord amb les pràctiques implementades per l'Arxiu Històric, es recomana al donant que es dirigeixi al centre pertinent, sigui i no d'arxiu. En cas contrari, es redacta un esborrany del conveni o bé es renegocien les condicions de l'adquisició sempre que puguin entrar dins dels paràmetres previstos per la política. Acordades les condicions, es realitza l'acte de firma del conveni entre les dues parts, còpia del qual es lliura al donant. Finalment, el fons o col·lecció és traslladat a l'arxiu per al seu tractament i disposició.

Amb aquest protocol es concentrarien les respostes a posar en relació amb la missió, els criteris d'avaluació documental i la planificació operacional per prendre les decisions pertinents. Observant les preguntes i la seva fonamentació, l'arxiu pot valorar els conjunts documentals d'acord amb les dimensions arxivística, política i sociocultural del fons, col·lecció i productor. Arxivístiques, perquè contempla la identificació de la procedència i l'ètica professional i les seves capacitats materials a l'hora de formalitzar l'adquisició. Política, perquè l'adquisició ve determinada pels valors de la fundació i l'organització que l'empara i l'arxiu permet erigir-se com el dipositori d'una memòria i d'uns espectres ideològics concrets. I sociocultural, perquè com a centre amb una missió i objectius específics procura vertebrar les seves actuacions de la manera que ha considerat més adient amb la finalitat d'afavorir-ne la seva consecució. Observi's, tanmateix, que el protocol no contempla cap valoració o taxació econòmica al voltant dels fons i col·leccions, aspecte que sol valorar-se en el procés d'adquisició de fons privats.²³⁴ La raó per la qual no es contempla en aquest protocol rau el caràcter de l'Arxiu Històric, emparat per una entitat sense ànim de lucre que no avalua els actius de l'arxiu en virtut del seu valor econòmic que puguin tenir i caracteritzat per unes pràctiques que no contemplen l'adquisició a través de la compravenda.

²³⁴ DURANTI, Luciana; FRANKS, Patricia C. (ed.). Acquisition. p. 7.

6 Conclusions

L'Arxiu Històric de la CONC és un centre bastit amb l'objectiu de recuperar al patrimoni documental de CCOO de Catalunya i, més recentment, de tractar de gestionar la transferència de la documentació històrica produïda i reunida pels òrgans del sindicat. Al mateix temps, inscrit dins del macro projecte impulsat des de la Red de Archivos Históricos de Comisiones Obreras, també s'ha edificat com un arxiu que ha sobrepassat l'àmbit corporatiu de l'organització a què es troba vinculat tot fent de la captació dels fons privats una de les seves principals raons de ser.

La pròpia definició i les activitats que ha tractat de desenvolupar l'Arxiu Històric en el camp de la recuperació i preservació de fons privats mostren els trets d'un centre que presenta una identificació doble. Per una banda, un arxiu del moviment obrer, terme amb què s'identifiquen aquells centres que conserven fons i col·leccions d'organitzacions obreristes, moviments socials, partits polítics i sindicats. Per l'altra, un arxiu del món del treball, entès com un centre que procura recuperar i preservar fons documentals produïts i reunits per aquells agents que participen de les estructures i relacions laborals que respectivament formen part i es produeixen en una societat.

Dins l'entramat d'arxius del país existeixen altres centres privats que, en part, s'assimilen a l'Arxiu Històric en allò que concerneix a la seva identificació institucional. Els arxius en qüestió, majoritàriament emparats per fundacions creades per organitzacions sindicals i partits polítics, es troben en una situació contrastable pel que fa a la seva actual capacitat d'operar i la disponibilitat de professionals de l'arxivística dedicats a la seva gestió. Igualment, en relació a la captació de fons privats, uns i altres mostren certes diferències determinades pels recursos materials disponibles, els seus vincles institucionals i les sensibilitats ideològiques manifestes en les seves organitzacions mare.

D'entre aquest ventall de centres, l'Arxiu Històric comprèn la iniciativa més ambiciosa. ja que el seu radi d'actuació s'ha mirat de projectar més enllà de les fronteres corporatives i institucionals de l'organització des d'on s'ha constituït, al posar el focus sobre els fons i col·leccions característics de la categoria dels arxius del món del treball. Els motius que ho expliquen no són producte de cap ocurrència puntual ni arbitrària, descansen sobre unes causes internes i externes concretes. La primera és la seva naturalesa institucional, definida per l'adscripció de l'arxiu a una fundació amb finalitats de recerca i divulgació científica en les disciplines de les ciències socials, amb especial atenció per l'estudi de les relacions laborals i la història del món del treball a Catalunya. La segona és el rol que ha assumit l'arxiu davant la inexistència d'una institució exclusivament dedicada a la recuperació dels fons i col·leccions propis d'aquesta categoria del patrimoni documental, recollint en certa manera el testimoni de l'extingit projecte impulsat a Catalunya entre 1999 i 2003 que precisament buscava crear una entitat o plataforma per fomentar-ne la seva captació i difusió. La tercera i més important, però, és la pròpia trajectòria històrica de CCOO, nascuda durant la dictadura com a moviment sociopolític dins del qual van confluïr ideologies i plataformes reivindicatives gaudint d'una presència preeminent en del context sociolaboral català i espanyol. Emparant-se en el paper representat pel sindicat en el transcurs d'aquells anys, doncs, es va definir el caràcter de l'arxiu que dona resposta i justifica la seva singularitat front la resta dels centres.

A l'hora de fer-se efectiu el rol interioritzat per l'arxiu, l'anàlisi dels processos de recuperació de fons documentals privats ha posat de manifest dues evidències: en primer lloc, la

dispersió documental ha sigut un fenomen reiterat que s'ha observat en fons documentals de tipologies diferents. I en segon lloc, que tot i la legitimitat de què disposa l'Arxiu Històric per declarar-se com a centre especialitzat en un o altre àmbit, a la pràctica, les seves activitats de captació l'han portat a desenvolupar una labor assimilable a la resta d'arxius privats de Catalunya relacionats amb la memòria i història del moviment obrer, un paper que s'ha traduït en la recuperació de la memòria dels seus membres, col·lectius i entitats. Les circumstàncies que han afavorit la recuperació de determinats conjunts documentals etiquetats com a fons inscrits dins la categoria del món del treball han estat el resultat de la dinàmica històrica i trajectòria de CCOO, no del reconeixement extern com a un organisme investit d'una autoritat especial per a la preservació de fons i col·leccions específiques.

A més, l'adquisició de fons documentals privats per part de l'Arxiu Històric denota la manca d'uns criteris per regular-les segons unes normes que contemplin posar l'arxiu al centre de la participació i les preses de decisió sobre què i per què quelcom és susceptible d'adquirir. Això es fa patent en l'existència de dues problemàtiques que giren en torn a dos elements concrets. Per una banda, l'avaluació documental, terme amb què arxivísticament parlant es concep l'acció de decidir i justificar les raons per les quals un fons, col·lecció o document hauria, o no, de passar a formar part del fons de l'arxiu. Conseqüència d'uns processos d'avaluació dels documents quasi exclusivament en mans dels donants o titulars dels fons privats, limitats pels seus propis marcs socioculturals i sovint desconixedors dels principis de la disciplina, part del fons de l'arxiu han sigut objecte de fragmentació, quan no de cessió incompleta i/o de materials del mateix amb unes característiques físiques homogènies o de modest valor documental si es contraposen al gruix real del conjunt. Per l'altra, íntimament relacionat amb l'avaluació, l'absència de directrius concretes també ha tingut impacte sobre la correcta identificació del context de producció, fenomen que s'ha apreciat en l'adquisició de fons documentals que a continuació van ser integrats a col·leccions factícies o bé que pertanyen a altres productors sense que prèviament s'haguessin pogut identificar de manera específica, podent afavorir la distorsió del context de procedència i la descontextualització de la informació.

Davant d'aquestes constatacions, la solució propugnada ha estat la confecció d'una política d'adquisició de fons privats, un instrument que al llarg dels darrers anys ja s'ha reconegut la importància d'elaborar i difondre dins l'univers arxivístic català. La política d'adquisició de l'arxiu s'ha construït d'acord amb una metodologia que ha previst vertebrar-se en dos pilars en virtut de les problemàtiques detectades: la prioritització de les adquisicions dins uns camps d'intervenció o àrees de col·lecta sobre els quals el centre s'ha declarat competent i l'establiment de criteris d'avaluació i tria documental per afavorir l'exercici de bones pràctiques professionals d'acord amb els codis deontològics de la disciplina i el compliment de la missió i objectius de l'arxiu. Per mitjà de l'eina en qüestió, a més de tractar de legitimar i donar cobertura ètica i professional a l'Arxiu Històric a través de la comunicació de les bases del seu projecte, s'ha proposat una pauta d'actuació que gira al voltant de tres eixos fonamentals: la rendibilitat dels esforços de l'arxiu per a la captació de fons privats, la concreció d'objectius i la seva contribució en l'entramat d'arxius del país en funció de les seves capacitats materials i la reivindicació de la institució i singularitat de la iniciativa que representa. És un producte, per tant, format a partir de les especificitats de l'arxiu però que, de la mateixa manera, no es considera inamovible fruit de la possible evolució d'un centre que és probable s'enfronti a la reestructuració orgànica i a l'adveniment de nous reptes en el transcurs dels propers anys, entre ells, la implantació d'un sistema de gestió documental integral al si de l'organització sindical que li obligui a replantejar les seves prioritats.

A través del recorregut seguit en aquest petit treball, s'ha posat sobre la taula l'existència d'un seguit d'arxius privats que participen activament de la recuperació i preservació del patrimoni documental privat de Catalunya. Aquests centres han estat capaços de captar una part substancial d'aquest mateix patrimoni que, de no ser per la seva presència, probablement no hauria estat possible salvaguardar per a la seva posterior difusió pública. Efectivament, al analitzar els fons privats de l'Arxiu Històric de CCOO s'han fet patents uns fenòmens que recomanen ser abordats professionalment mitjançant les intervencions pertinents però, en tal cas, són aquests mateixos fenòmens els que posen en evidència la rellevància d'aquest arxiu. Ressalti's l'exemple de la dispersió documental, que fa palès el fet que l'arxiu té la capacitat d'atreure parts de fons i col·leccions que no es pot assegurar del cert que haguessin pogut ser conservats en el futur.

Reivindicant la presència i rellevància de part dels arxius privats del país dedicats a la recuperació i preservació de la memòria del moviment obrer de Catalunya, amb la proposta de política d'adquisició per a l'Arxiu Històric s'ha tractat donar un pas més per facilitar la cooperació entre centres d'arxiu, tan públic com privats, comunicant les àrees de col·lecta i els compromisos ètics i professionals pels quals s'advoca des del centre, així com ressaltant les seves prioritats i assumint les seves limitacions. La confecció i difusió d'aquests instruments, tanmateix, no suposa una meta final, si no més aviat un punt de partida des d'on construir unes relacions permanents que superin les accions i preses de contacte puntuals per, tal com van apuntar Cardellach i Matas, *arribar a nous públics i col·lectius i establir aliances amb altres institucions i equipaments*.²³⁵ Val a dir que l'establiment de relacions i aliances permanents ha sigut un aspecte que recentment s'ha posat sobre la taula amb l'aprovació del Decret 48/2019, de 5 de març, de les seccions de l'Arxiu Nacional de Catalunya, pel qual s'ofereix la possibilitat als arxius privats de constituir-se com a seccions de l'ANC. Aquesta disposició, encara que un bon inici, no és ni molt menys suficient. Primer, perquè per passar a ésser secció de l'ANC, els arxius privats en qüestió han de pertànyer al SAC, cosa que requereix complir amb un seguit de punts tècnics que la gran majoria dels arxius que s'han esmentat no assoleix; i en algunes ocasions no és que només no les assoleixin, és que la seva situació actual alguns es troben en una estat de quasi o total inoperativitat o bé sense disponibilitat de personal professional arxiver. I segon, perquè tret de la cooperació en algunes ocasions puntuals encomiables, la tendència observada ha estat la introspectivitat.

Buscar alternatives, doncs, és una obligació i cercar espais de cooperació un requeriment reconegut pel Codi Deontològic dels arxivers del país²³⁶, context en què tots hauran de posar de la seva part i plantejar-se solucions adaptables a la naturalesa i valors institucionals dels agents competents. Per la situació de relativa bona salut manifesta en la disponibilitat de recursos i personal especialitzat i la labor realitzada en el camp de la recuperació del patrimoni privat del país, l'Arxiu Històric es constitueix com un bon exemple per iniciar la consolidació d'aquests marcs d'interacció amb les institucions públiques partint de la comunicació i cerca del reconeixement dels béns documentals i els contextos sobre els quals proposa incidir la seva activitat. La recuperació del patrimoni privat del país, però, haurà d'involucrar també la resta dels arxius privats que participen del sistema i dins les seves possibilitats, en suma, fer possible la construcció d'una memòria plural i diversa entre tots.

²³⁵ ZAMORA I ESCALA. *Op. cit.* p. 23.

²³⁶ ASSOCIACIÓ D'ARXIVERS-GESTORS DE DOCUMENTS DE CATALUNYA. *Op. cit.*, art. 5.9.

7 Bibliografia

- Monografies i capítols de monografies

- *Anuari estadístic de Catalunya* [en línia]. Generalitat de Catalunya, Institut d'Estadística de Catalunya: 1984-2010. Disponible a: <https://biblio.idescat.cat/publicacions/Record/17693>.
- *Projecte de guia i fons documentals per a la història del món del treball a Catalunya, segles XIX i XX: dossier de difusió*. Barcelona: Arxius del Món del Treball a Catalunya, 1999.
- AISA I PÀMPOLS, Manel. *Octavillas* [Recurs electrònic]. [s.l.]: Centre de Documentació Històric-Social-Ateneu Enciclopèdic Popular. 2012. Disponible a: <http://www.ateneuenciclopedicpopular.org/wp-content/uploads/2016/03/Octavillas.pdf>.
- AISA I PÀMPOLS, Manel. *1901-1930. Libros, folletos y documentos* [Recurs electrònic]. [s.l.]: Centre de Documentació Històric-Social-Ateneu Enciclopèdic Popular, 2016. Disponible a: <http://www.ateneuenciclopedicpopular.org/wp-content/uploads/2016/03/Libros-y-Folletos1901-1930.pdf>.
- AISA I PÀMPOLS, Manel. *República 1931-1939. Libros, folletos y documentos* [Recurs electrònic]. [s.l.]: Centre de Documentació Històric-Social-Ateneu Enciclopèdic Popular, 2016. Disponible a: <http://www.ateneuenciclopedicpopular.org/wp-content/uploads/2016/03/Libros-y-Folletos-1931-1939.pdf>.
- AISA I PÀMPOLS, Manuel. *Catàleg CNT al CDHS/AEP*. [s.l.]: Centre de Documentació Històric-Social-Ateneu Enciclopèdic Popular, 2018. Disponible a: <http://www.ateneuenciclopedicpopular.org/wp-content/uploads/2018/12/CAT%C3%80LEG-CNT-desembre-2018.pdf>.
- AISA I PÀMPOLS. Manel. *Prensa: Revistes, diaris, butlletins*. [s.l.]: Centre de Documentació Històric-Social-Ateneu Enciclopèdic Popular, 2018. Disponible a: <http://www.ateneuenciclopedicpopular.org/wp-content/uploads/2018/12/Hemeroteca-desembre-2018-.pdf>.
- ALBERCH I FUGUERAS, Ramon. et al. *Manual d'arxivística i gestió documental*. 1a ed. Barcelona: Associació d'Arxivers de Catalunya, 2009.
- BABIANO MORA, José. Conflicto de clase, trabajo y archivos sindicales. El Archivo de Historia del Trabajo de la Fundación 1º de mayo. A *Cuartas Jornadas Archivos y Memoria*. "La memoria de los conflictos: legados documentales para la Historia". 1a ed. Madrid: Fundación de los Ferrocarriles Españoles, 2009, p. 1-4.
- BERNAL CERCÓS, Àngels; MAGRINYÀ RULL, Anna; PLANES ALBETS, Ramon (ed.). Norma de Descripció Arxivística de Catalunya (NODAC) 2007. 1a ed. [Barcelona]: Departament de Cultura i Mitjans de Comunicació, Generalitat de Catalunya, 2007.
- BETTINGTON, Jackie. Appraisal and Disposal. A BETTINGTON, Jackie; EBERHARD, Kim; LOO, Rowena (ed.). *Keeping Archives*. 3a ed. Canberra: Australian Society of Archivists, 2008, p. 137-206.
- BURKE, Frank G. Gathering the evidence. A BURKE, Frank G. *Research and the manuscript tradition*. Chicago: Society of American Archivists, 1997, p. 65-90.

- BURKE, Frank G. Good deeds do not go unrewarded. A BURKE Frank, G. *Research and the manuscript tradition*. Chicago: Society of American Archivists, 1997, p. 169-189.
- CABRERO, Claudio, DÍAZ, Irene; GÓMEZ ALÉN, Rubén, *Abogados contra el franquismo. Memoria de un compromiso político 1939-1977*. 1a ed. Barcelona: Crítica, 2013.
- CHOY, Sarah; CROFTS, Nicholas; FISHER, Robert. et al. The UNESCO/PERSIST. Guidelines for the selection of digital heritage for long-term preservation. [s.l.]; United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization, 2016.
- COFEDERACIÓN SINDICAL DE COMISIONES OBRERAS. *Guía de la red de archivos históricos de Comisiones Obreras*. 1a. ed. Sevilla: Fundación el Monte, 2000.
- COSTA, Maria; MAGRI, Maurizio. *L'Archivio sindacale: manuale per la gestione et la classificazione*. 1a ed. Roma: Ediesse, 1999.
- CRAIG, Barbara. *Archival Appraisal: Theory and Practice*. Munich: K. G. Saur, 2004.
- CRUSH, Peter J. Acquisition. A BETTINGTON, Jackie; EBERHARD, Kim; LOO, Rowena (ed.). *Keeping Archives*. 3a ed. Canberra: Australian Society of Archivists, 2008, p. 207-226.
- DESPLANQUE, Armelle. En France: le Centre des Archives du monde du travail, nouvelle structure de l'État. A GIAMPIERO, Leo. *A Industria, lavoro, memoria: le fonti archivistiche dei sindacati dei lavori, delle associazioni imprenditoriali e delle imprese in Italia e in Europa*. Torino, Villa Gualino, 7-8 novembre 1994. 1a ed. Torino: Fondazione Ist. Piemontese "A. Gramsci", 1996, p. 68-84.
- DURANTI, Luciana; FRANKS, Patricia C. (ed.). *Encyclopedia of archival science* [Recurs electrònic]. Plymouth: Rowman & Little field, 2015. Accés restringit a usuaris de la UAB. Disponible a: <https://ebookcentral-proquest-com.are.uab.cat/lib/uab/reader.action?docID=2076364>.
- ESPINOSA RAMÍREZ, Antonio Bernardo. Los archivos personales: metodología para su planificación. A RUIZ RODRÍGUEZ, Ángel Antonio (ed.). *Manual de Archivística*. 1a ed. Madrid: Síntesis, 1996, p. 263-280.
- ÉVEN, Pascal; NOUGARET, Christine (dir.). *Les archives privées: manuel pratique et juridique*. 1a ed. [Paris]: La Documentation française, 2008.
- FERNÁNDEZ, Alícia; GARCÍA, Xavier. *Instruments de descripció de l'Arxiu de la UGT de Catalunya: El quadre de classificació*. [s.l.]: Fundació Josep Coma Posada; Centre de Recerca Econòmica i Social de Catalunya, [2011].
- FERNÁNDEZ TRABAL, Josep (dir.). *El fons del Partit Socialista Unificat de Catalunya (PSUC). 1. Guerra civil, exili i clandestinitat (1936-1977)*. 1a ed. Barcelona: Generalitat de Catalunya, Departament de Cultura, 2003.
- FÜHRER, Ilse Marie. *Los sindicatos en España: de la lucha de clases a estrategias de cooperación*. 1a ed. Madrid: Consejo Económico y Social, 1996.
- GABRIEL, Pere; MOLINERO, Carme, RAMOS, Gemma. et al. *Comissions Obreres de Catalunya, 1964-1989. Una aportació a la història del moviment obrer*. Barcelona: 1a ed. Barcelona: Empúries; Centre d'Estudis i Recerca Sindicals, 1989.
- GABRIEL, Pere. Arxius i centres de documentació d'història social i obrera a Catalunya i Espanya: la seva dispersió. A *XI Conferència Anual de la International of Labour History*

Institutions (IALHI). Barcelona: 16, 17, 18 i 19 de setembre de 2009. 1a ed. Barcelona: International Association of Labour History Institutions, 2009.

- GARCÍA SIMAL, Juan Manuel. *Quadre de classificació del fons fotogràfic de l'Arxiu Històric de CCOO de Catalunya*. Document inèdit. [Barcelona]: Fundació Cipriano-García-Arxiu Històric de la CONC, [2012].
- GONZÁLEZ QUINTANA, Antonio. Modelos de gestión del patrimonio documental de la organizaciones del movimiento obrero. A *Actas de las IX jornadas de Castilla-La Mancha sobre investigación en archivos*. 1a ed. [Madrid]: Fundación Anastasio de Gracia-FITEL, 2011, p. 191-204.
- IZQUIERDO CALLE, José María. La Red de Archivos históricos de Comisiones Obreras y el Archivo del Movimiento Obrero Extremeño. Acceso y consulta a fondos digitalizados. A *Competencia digital, archivos e historia contemporánea de Extremadura: V Encuentro Historiográfico del GECEX*. Cáceres 21 de Noviembre de 2009 [en línia]. [Badajoz]: Diputación de Badajoz, p. 1-9. Disponible a: http://www.fundacionculturayestudios.es/img/img_Noticias/Noticia354_1.pdf.
- LAMBERT, James. L'accroissement (l'acquisition). A COUTURE, Carol. *Les fonctions de l'archivistique contemporaine*. 1a ed. Sainte-Foy: Presses de l'Université de Québec, 1999, p. 145-254.
- MAESTRE MARÍN, Rafael; JAVIER NAVARRO, Francisco. L'Arxiu de la Fundació Salvador Seguí, una font per a l'estudi del franquisme. A *II Encuentro de Investigadores del Franquismo*. Alicante, 11, 12 y 13 de mayo de 1995. Alicante: Diputación Provincial de Alicante, Instituto Alicantino de Cultura Juan Gil-Albert, 1995, p. 23-27.
- MARTÍN NÁJERA, Aurelio. Archivos de partidos políticos y organizaciones sindicales. A VÁZQUEZ DE PARGA, Margarita; CHACÓN JIMÉNEZ, Francisco (dir.). *Actas de las Jornadas Archivos e Investigación: Murcia, 13, 14 y 15 de noviembre 1991*. 1a ed. Generalitat Valenciana, Conselleria de Cultura, Educació i Esport, 1996, p. 113-122.
- MARTÍNEZ DE SAS, María Teresa; PAGÈS I BLANCH, Pelai (coord.). *Diccionari biogràfic del moviment obrer als Països Catalans*. 1a ed. [Barcelona]: Edicions Universitat de Barcelona; Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2000.
- MORENO, Juan. *Comisiones Obreras en la Dictadura*. 1a ed. Madrid: Fundación 1º de Mayo, 2011.
- NASH, Michael (ed.). *How to keep Union Records*. 1a ed. Chicago: Society of American Archivists, 2010.
- OJEDA AVILÉS, Antonio. *Derecho sindical*. 8a ed. Madrid: Editorial Tecnos, 2003.
- PURCELL, Aaron D. *Donors and archives. A guidebook for successful programs*. 1a. ed. Lanham: Rowman & Littlefield, 2015.
- SÁNCHEZ LÓPEZ, Rosario; NICOLÁS MARÍN, María Encarna. Sindicalismo vertical franquista: La institucionalización de una autonomía (1939-1977). A RUIZ, David (dir.). *Historia de Comisiones Obreras (1958-1988)*. Madrid: Siglo Veintiuno Editores, 1993, p. 1-101.
- SANS I TRAVÉ, Josep Maria (2014). Salvación y recuperación de archivos privados por parte del Arxiu Nacional de Catalunya (1980-2014). A CISNEROS CUNCHILLOS, Miguel;

CUÑAT CISCAR, Virginia (ed.). *Patrimonio Olvidado, Patrimonio Recuperado*. Santander: Editorial de la Universidad de Cantabria, 2016, p. 247-286.

- TÉBAR HURTADO, Javier; GARCÍA SIMAL, Juan Manuel; JIMÉNEZ PIRLA, Maria Lluïsa. *Guia de l'Arxiu Històric de la CONC*. 1a ed. Barcelona: Fundació Cipriano García – Arxiu Històric de la CONC, 1995.
- YSÀS, Pere (Coord.); MOTA MUÑOZ, José Fernando; TÉBAR HURTADO, Javier. *Història gràfica de la Tenerife Moderna Franco-Española. Cent anys de la Pelleria a Mollet del Vallès*. 1a ed. [s.l.]: Fundació Cipriano García – Arxiu Històric de la CONC; Tenerife Moderna Franco-Española S.A.L., 1999.
- ZAMORA TERRÉS, Juan. *El Sindicato libre de la Marina Mercante, un intento de unidad sindical*. Tesi doctoral. Ricard Marí Segarra, (dir.). Universitat Politècnica de Catalunya. Departament de Ciència i Enginyeria Nàutica, Barcelona, 1996.

- Articles

- AJUNTAMENT DE MOLLET DEL VALLÈS. Mollet del Vallès: la Pelleria dona la documentació de l'empresa a l'Arxiu Municipal. *Butlletí Informatiu de l'Arxiu Comarcal del Vallès Oriental* [en línia]. 2007, núm. 4, p. 4. Disponible a: http://xac.gencat.cat/web/.content/xac/01_continguts_arxius_comarcals/ac_valles_oriental/static_file/butlleti4acvo.pdf.
- ANDREU, Josep Maria; TUDELA, Joan. La memòria ugetista. *Cercles: revista d'història cultural*. 2005, núm. 5, p. 351-353.
- BABIANO MORA, José; TÉBAR HURTADO, Javier. El sindicalismo de clase de la transición a la democracia. Una perspectiva histórica de los cambios en el movimiento sindical en España. *Gaceta sindical: reflexión y debate* [en línia]. 2018, núm. 30, p. 161-182. Disponible a: <https://www.ccoo.es/2625ea1268a86d9d24c7f514cfcd68c1000001.pdf>.
- BAENA LUQUE, Eloísa. Los archivos del mundo del trabajo, un patrimonio común. *Arch-e: revista andaluza de archivos* [en línia]. 2010, núm. 2, p. 4-7. Disponible a: http://www.juntadeandalucia.es/cultura/archivos_html/sites/default/contenidos/general/revista/numeros/Numero_2/galeria/02_00_02_ELOISA_BAENA_LUQUE.pdf.
- BAENA LUQUE, Eloísa; GÓMEZ RODA, Alberto. El acceso a los archivos y documentos de la Red de Archivos Históricos de Comisiones Obreras. *Cuadernos de la Fundación 1º de mayo* [en línia]. 2014, núm. 34, p. 50-56. Disponible a: <http://www.1mayo.ccoo.es/f6ee39efd90ecb7c1150657a73df9619000001.pdf>.
- BERNAL CERCÓS, Àngels. L'Arxiu Nacional de Catalunya. *Lligall: revista catalana d'arxivística*. 2013, núm. 36, p. 69-76.
- BOADAS, Joan. et al. Conceptes generals i tipologies de fons privats. *Lligall: revista catalana d'arxivística*. 2000, núm. 16, p. 299-314.
- BUCKNALL, Brian. The Archivist, the Lawyer, the Clients and their Files. *Archivaria* [en línia]. 1991-1992, núm. 33, p. 181-187. Disponible a: <https://archivaria.ca/index.php/archivaria/article/view/11809/12760>.

- CASELLAS I SERRA, Lluís-Esteve. La Llei d'arxius i documents i la gestió de documents: cinquanta ombres de la llei. *Lligall: revista catalana d'arxivística*. 2013, núm. 36, p. 21-42.
- COMASÒLIVAS I FONT, Joan. Fons privats en arxius públics. *Lligall: revista catalana d'arxivística* [en línia]. 2014, núm. 37, p. 62-77. Disponible a: www.raco.cat/index.php/lligall/article/download/340119/431058.
- COOK, Terry; SCHWARTZ, Joan. Archives, records and power: The making of modern History. *Archival Science* [en línia]. 2002, vol. 2, núm. 1-2, p. 1-19. Accés restringit als usuaris de la UAB. Disponible a: <https://link-springer-com.are.uab.cat/content/pdf/10.1007%2F02435628.pdf>.
- COOK, Terry; SCHWARTZ, Joan. Archives, records and power: From (postmodern) theory to (archival) performance. *Archival Science* [en línia]. 2002, vol. 2, núm. 3-4, p. 171-185. Accés restringit a usuaris de la UAB. Disponible a: <https://link-springer-com.are.uab.cat/content/pdf/10.1007%2F02435620.pdf>.
- CÔTÉ, Louis; LAMBERT, James. Les outils de travail en archivistique. *Archives*. 1991-1992, vol. 23, núm. 3, p. 3-50.
- CRAIG, Barbara. The Archivist as Planner and Poet: Thoughts on the Larger Issues of Appraisal and Acquisition. *Archivaria* [en línia]. 2001, núm. 52, p. 175-183. Disponible a: <https://archivaria.ca/index.php/archivaria/article/download/12820/14033>.
- EASTWOOD, Terry. Putting the Parts of the Whole Together. Systematic Arrangement of Archives. *Archivaria* [en línia]. 2000, núm. 50, p. 93-116. Disponible a: <https://archivaria.ca/archivar/index.php/archivaria/article/download/12767/13959>.
- ERICSON, Timothy L. At the "rim of creative dissatisfaction": Archivists and Acquisition Development. *Archivaria* [en línia]. 1991-1992, núm. 33, p. 66-77. Disponible a: <https://archivaria.ca/index.php/archivaria/article/download/11799/12750>.
- FERNÁNDEZ ROCA, Francisco Javier. Los archivos de empresa para el estudio de la historia económica. *Arch-e: revista andaluza de archivos* [en línia]. 2010, núm. 2, p. 92-109. Disponible a: http://www.juntadeandalucia.es/cultura/archivos_html/sites/default/contenidos/general/revista/numeros/Numero_2/galeria/02_05_FRANCISCO_JAVIER_FERNANDEZ_ROCA.pdf.
- FERNÁNDEZ TRABAL, Josep. Los archivos empresariales en Cataluña. Balance de 15 años de actuación del Arxiu Nacional de Catalunya. *Revista de Historia Industrial* [en línia]. 1996, núm. 9, p. 183-198. Disponible a: <https://www.raco.cat/index.php/HistoriaIndustrial/article/viewFile/63024/84875>.
- FISHER, Robert. Donor and Donor Agency: Implications for Private Archives Theory and Practice. *Archivaria*. 2015, núm. 79, p. 91-119.
- GARCÍA SIMAL, Juan Manuel. L'arxiu històric de CCOO de Catalunya: Un arxiu sindical de referència pel país (1990-2012). *Frontissa*. 2012, núm. 24, p. 16-17.
- GIRALT I ESTEVE, Olga; PRADES I ARTIGAS, Maria Lourdes. La Biblioteca del Pavelló de la República, un referent per a l'estudi del moviment obrer. *Cercles: revista d'història cultural*. 2005, núm. 8, p. 336-343.

- GONZÁLEZ PEDRAZA, José Andrés. Los archivos de empresas: un estudio comparativo. *Arch-e: revista andaluza de archivos* [en línia]. 2010, núm. 2, p. 31-58. Disponible a: http://www.juntadeandalucia.es/cultura/archivos_html/sites/default/contenidos/general/revista/numeros/Numero_2/galeria/02_03_JOSE_ANDRES_GONZALEZ_PEDRAZA.pdf.
- GREENE, Mark. The Power of Archives: Archivists' Values and Value in the Postmodern Age. *The American Archivist*. 2009, vol. 72, núm. 1, p. 17-41.
- GUIU I MESA, Jordi. La Pelleria. Notes. 2004, vol. 19, p. 185-198.
- LEBRIGAND, Yvette. Le Centre des archives du monde du travail. *La Gazette des archives* [en línia]. 1995, núm. 168, p. 50-57. Disponible a: https://www.persee.fr/doc/AsPDF/gazar_0016-5522_1995_num_168_1_4264.pdf.
- MAESTRE MARÍN, Rafael. Noticias del Archivo/Biblioteca/Centro de documentación. *El Noí*. 1993, núm. 3, p. 3-4.
- MAESTRE MARÍN, Rafael; NAVARRO NAVARRO, Francisco Javier. Los fondos para el estudio del exilio libertario en Francia existentes en el Archivo de la Fundación Salvador Seguí-Valencia. *Exils et migrations ibériques au XXe siècle*. 1997, núm. 3-4, p. 217-221.
- MERCADO I BABOL, Ariadna. Aspectes jurídics: Què cal tenir en compte en l'ingrés de fons privats en arxius públics?. *Lligall: revista catalana d'arxivística*. 2014, núm. 31, p. 30-60.
- MINGO BLASCO, José Antonio. El patrimonio histórico documental de CCOO. *Informes de la Fundación* [en línia]. 2009, núm. 3. Disponible a: <http://www.1mayo.ccoo.es/25ee055870fc5969c781a0f7ee877050000001.pdf>.
- MOTA MUÑOZ, José Fernando. Els arxius sindicals: una pluralitat de models. *Lligall: revista catalana d'arxivística*. 2010, núm. 30, p. 242-262.
- MOTA MUÑOZ, José Fernando. Breve panorámica de los archivos sindicales. *Notas: Historia, Trabajo y Sociedad*. 2012, núm. 3, p. 183-198.
- MOMRYK, Myron. "National Significance": The Evolution and Development of Acquisition Strategies in the Manuscript Division, National Archives of Canada. *Archivaria* [en línia]. 2001, núm. 52, p. 151-174. Disponible a: <https://archivaria.ca/index.php/archivaria/article/view/12819/14031>.
- MUÑOZ LÓPEZ, Pilar. Archivos de partidos políticos y sindicatos. *RAM: revista de la Asociación de Archiveros de la Comunidad de Madrid*. 2006, núm. 1, p. 164-177.
- NOYER, Manuella. Le Centre d'histoire du travail de Nantes et les archives de militants syndicaux [en línia]. *La Gazette des archives*. 2011, núm. 221, p. 103-115. Disponible a: https://www.persee.fr/doc/AsPDF/gazar_0016-5522_2011_num_221_1_4777.pdf.
- PETIT CIBIRIAIN, Conxi. El Pla estratègic de l'Arxiu Nacional de Catalunya. *Butlletí de l'Arxiu Nacional de Catalunya* [en línia]. 2017, núm. 48, p. 2-3. Disponible a: http://anc.gencat.cat/web/.content/anc/Butlleti_ANC/Butlletins/ANC48.pdf.
- PLANAS I ALBETS, Ramon. El comerç del patrimoni documental. *Lligall: revista catalana d'arxivística*. 1999, núm. 25, p. 82-106.

- POLLARD, Riva. The Appraisal of Personal Papers: A Critical Literature Review. *Archivaria* [en línia]. 2001, núm. 52, p. 136-150. Disponible a: <https://archivaria.ca/index.php/archivaria/article/download/12818/14029>.
- RODRÍGUEZ SALVANÉS, Jesús. Los archivos sindicales: el Archivo de la Unión General de Trabajadores. *Arch-e: revista andaluza de archivos* [en línia]. 2010, núm. 2, p. 1-13. Disponible a: http://www.juntadeandalucia.es/cultura/archivos/web_es/detalleArticulo?id=757ea489-f3a9-11de-8f67-000ae4865a5f.
- SÁNCHEZ BLANCO, Ángel. Leyes que afectan a los archivos del Trabajo. [en línia]. *Arch-e: revista andaluza de archivos* [en línia]. 2010, núm. 2, p. 160-172. Disponible a: http://www.juntadeandalucia.es/cultura/archivos_html/sites/default/contenidos/general/revista/numeros/Numero_2/galeria/02_09_ANGEL_SANCHEZ_BLANCO.pdf.
- SPECK, Jason G. Protecting public trust: an archival wake-up call. *Journal of Archival Organization* [en línia]. 2010, vol. 8, núm. 1, p. 31-53. Accés restringit a usuaris de la UAB.. Disponible a: <https://www.tandfonline-com.are.uab.cat/doi/pdf/10.1080/15332748.2010.483389?needAccess=true>.
- TAULÉ I TELLO, Albert. L'organització dels arxius històrics d'empresa. Anàlisi de la funció comptable. *Lligall: revista catalana d'arxivística*. 1995, núm. 10, p. 91-103.
- TÉBAR HURTADO, Javier. Biografías, autobiografías y testimonios "por la "memoria" de la represión franquista. *Hispania Nova: Revista de Historia Contemporánea* [en línia]. 2006, núm. 6. Disponible a: <http://hispanianova.rediris.es/6/dossier/6d020.pdf>.
- TÉBAR HURTADO, Javier. La red de archivos históricos de CCOO en España. Los archivos como patrimonio y como instrumento de gestión documental. *Arch-e: revista andaluza de archivos* [en línia]. 2010, núm. 2, p. 14-29. Disponible a: http://www.juntadeandalucia.es/cultura/archivos_html/sites/default/contenidos/general/revista/numeros/Numero_2/galeria/02_02_JAVIER_TEBAR_HURTADO.pdf.
- WHYTE, Doug. The Acquisition of Lawyers' Private Papers. *Archivaria* [en línia]. 1984, núm. 18, p. 142-153. Disponible a: <https://archivaria.ca/index.php/archivaria/article/view/11086/12022>
- ZAMORA I ESCALA, Jaume Enric. El 8è laboratori d'arxius municipals: com hem arribat fins aquí i conclusions a l'entorn dels fons privats en arxius públics. *Lligall: revista catalana d'arxivística*. 2014, núm. 37, p. 16-27.

- *Revistes*

- Quaderns d'arxius. Barcelona: Fundació d'Estudis Llibertaris i Anarcosindicalistes, 2000, núm. 1.

- *Altres documents*

- ARXIU NACIONAL DE CATALUNYA. *L'arxiu de la Unió Democràtica de Catalunya (1931-2016) ingressa a l'Arxiu Nacional* [Recurs electrònic]. Sant Cugat del Vallès: Arxiu Nacional de Catalunya, 2018. Disponible a: <http://anc.gencat.cat/web/.content/anc/noticies/Documents/Ingres-Fons-UDC.pdf>.

- SANZ ALONSO, Carles. *La Fundació d'Estudis Llibertaris i Anarcosindicalistes: Espacios para el debate*. Document inèdit. [Barcelona]: 2015, 16 p.

- *Literatura grisa*

- ASSOCIACIÓ D'ARXIVERS-GESTORS DE DOCUMENTS DE CATALUNYA. Codi deontològic dels arxivers catalans [Recurs electrònic]. [s.l.]: Associació d'Arxivers-Gestors de documents de Catalunya, 2002. Disponible a: https://arxivers.com/wp-content/uploads/2018/07/Txt_01_Codi_Deont_ca.pdf.
- CONFEDERACIÓN SINDICAL DE COMISIONES OBRERAS. Manual de organización de archivos de oficina de CCOO y reglamentos. 1a ed. Madrid: Confederación Sindical de Comisiones Obreras, 2011.
- CONSEJO GENERAL DE LA ABOGACÍA ESPAÑOLA. Código deontológico [Recurs electrònic]. [s.l.]: Consejo General de la Abogacía Española, 2002. Disponible a: https://www.abogacia.es/wp-content/uploads/2012/06/codigo_deontologico1.pdf.
- INTERNATIONAL COUNCIL ON ARCHIVES. Codi Internacional de Deontologia d'Arxivers [Recurs electrònic]. 1996. [s.l.]: International Council on Archives. Disponible a: https://www.ica.org/sites/default/files/ICA_2013-05_code%20of%20ethics_CAT.pdf.

- *Estatuts, normativa i reglaments de CCOO*

Confederació Sindical de CCOO

- 3º Congreso de FSC-CCOO. Alicante – 5, 6 y 7 de junio de 2017. Estatutos [Recurs electrònic]. Madrid: Federación de Servicios a la Ciudadanía de CCOO, 2017. Disponible a: http://www2.fsc.ccoo.es/comunes/recursos/15693/doc159582_Estatutos_de_la_FSC-CCOO.pdf.
- CCOO. *Estatutos de la FSS-CCOO* [Recurs electrònic]. Madrid: Federación de Sanidad y Sectores Sociosanitarios de CCOO, 2018. Disponible a: <http://www.sanidad.ccoo.es/a151d6e7c587e09eb46557e7694e850f000058.pdf>.
- <http://www.fe.ccoo.es/86f5db4c6084574f88f1ac4026fbb191000063.pdf>.
- *Estatutos. Confederación Sindical de CCOO. Aprobados por el 11º Congreso Confederal. Madrid, 29 y 30 de junio y 1 de julio de 2017* [Recurs electrònic]. Madrid: Confederación Sindical de CCOO, 2017. Disponible a: <https://www.ccoo.es/58f7e0e162eb9e89f66d40a25eed2cf3000001.pdf>.
- *Estatutos. Documento aprobado por el 12 Congreso. 10, 11 y 12 de mayo de 2017*. Madrid: Federación de Enseñanza de Comisiones Obreras. Disponible a:
- *Estatutos de la Federación de Servicios de CCOO* [Recurs electrònic]. Madrid: Federación de Servicios de CCOO, 2017. Disponible a: <https://www.ccoo-servicios.es/archivos/ESTATUTOSdef.pdf>.
- COMISIÓN EJECUTIVA CONFEDERAL DE COMISIONES OBRERAS. *Normas reguladoras del patrimonio documental (los archivos), bibliotecas y centros de*

documentación de Comisiones Obreras. Madrid: Confederación Sindical de Comisiones Obreras, 2010.

- CONSEJO CONFEDERAL DE COMISIONES OBRERAS. *Reglamento de secciones sindicales. Constitución, tipos, competencias y funcionamiento*. 28 de octubre de 2015 [Recurs electrònic]. Madrid: CCOO Industria, 2015. Disponible a: http://www2.fsc.ccoo.es/comunes/recursos/99927/doc260442_Reglamento_de_seccion_es_sindicales.pdf.
- CONSEJO CONFEDERAL DE COMISIONES OBRERAS. *Reglamento Interno de Secciones Sindicales*. CCOO Servicios [Recurs electrònic]. Madrid: CCOO Servicios, 2017. Disponible a: <https://www.ccoo-servicios.es/archivos/congreso/REGLAMENTO-SECCIONES-SINDICALES.pdf>.
- CONSEJO CONFEDERAL DE COMISIONES OBRERAS. *Reglamento. Secciones sindicales. Aprobado por el Consejo Federal*. 12 de septiembre de 2018 [Recurs electrònic]. Madrid: CCOO Construcción y Servicios. 2018. Disponible a: http://www2.fsc.ccoo.es/comunes/recursos/99824/doc294410_Reglamento_Secciones_Sindicales.pdf.

Confederació Sindical de CCOO de Catalunya

- *Estatuts. Aprovats en l'11è Congrés de la CS de la CONC*. 4, 5 i 6 d'abril de 2017 [Recurs electrònic]. [s.l.]: Secretaria d'organització i comunicació, 2017. Disponible a: https://www.ccoo.cat/pdf_documents/estatuts_ccoo_catalunya.pdf.
- *Estatuts de la Fundació Privada "Fundació Cipriano García – CCOO de Catalunya"* [Recurs electrònic]. Barcelona: Fundació Cipriano García – Arxiu Històric de la CONC. Disponible a: http://www.ccoo.cat/pdf_documents/estatuts_2017.06.01.pdf.

- *Legislació*

- CATALUNYA. Llei 9/1993, de 30 de setembre, del Patrimoni Cultural Català. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (11 octubre 1993), núm. 1807, p. 6748-6758. Disponible a: <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/1807/46350.pdf>.
- CATALUNYA. Llei 10/2001, de 13 de juliol, d'arxius i documents. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (24 juliol 2001), núm. 3437, p. 11538-11544. Disponible a: <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/3437/205042.pdf>.
- CATALUNYA. Llei 10/2003, de 13 de juny, sobre mutualitats de previsió social. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (30 juny 2003), núm. 3914, p. 13015-13023. Disponible a: <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/3914/339050.pdf>.
- CATALUNYA. Decret 190/2009, de 9 de desembre, dels requisits dels arxius del Sistema d'Arxius de Catalunya, del procediment d'integració i del Registre d'Arxius de Catalunya. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (11 desembre 2009), núm. 5524, p. 93148-93154. Disponible a: <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/5524/1035192.pdf>.

- CATALUNYA. Decret 48/2019, de 5 de març, de les seccions de l'Arxiu Nacional de Catalunya. Diari Oficial de la Generalitat de Catalunya (6 març 2013), núm. 7824, p. 1-3. Disponible a: <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/7824/1730739.pdf>.
 - ESPANYA. Ley de 6 de diciembre de 1941, de Mutualidades. Boletín Oficial del Estado (16 diciembre 1941), núm. 350, p. 9825-9827. Disponible a: <https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE/1941/350/A09825-09827.pdf>.
 - ESPANYA. Decreto de 11 de septiembre de 1953 por el que se aprueba el Reglamento de los Jurados de Empresa. Boletín Oficial del Estado (30 octubre 1953), núm. 303, p. 6416-6422. Disponible a: <https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE/1953/303/A06416-06422.pdf>.
 - ESPANYA. Ley de 24 de abril de 1958 sobre convenios colectivos sindicales. Boletín Oficial del Estado (25 abril 1958), núm. 99, p. 739-740. Disponible a: <https://www.boe.es/datos/pdfs/BOE/1958/099/A00739-00740.pdf>.
 - ESPANYA. Ley 33/1984, de 2 de agosto, sobre ordenación del seguro privado. Boletín Oficial del Estado (4 agosto 1984), núm. 186, p. 22736-22747. Disponible a: <https://www.boe.es/boe/dias/1984/08/04/pdfs/A22736-22747.pdf>.
 - ESPANYA. Ley Orgánica 11/1985, de 2 de agosto, de Libertad Sindical. Boletín Oficial del Estado (8 agosto 1985), núm. 189, p. 25119-25123. Disponible a: <https://www.boe.es/boe/dias/1985/08/08/pdfs/A25119-25123.pdf>.
 - ESPANYA. Ley 16/1985, de 25 de junio, del Patrimonio Histórico Español. Boletín Oficial del Estado (29 juny 1985), núm. 155, 32 p. 20342-20352. Disponible a: <https://www.boe.es/buscar/pdf/1985/BOE-A-1985-12534-consolidado.pdf>.
 - ESPANYA. Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos laborals. Boletín Oficial del Estado (10 novembre 1995), núm. 269, p. 267-286. Disponible a: https://www.boe.es/boe_catalan/dias/1995/12/31/pdfs/A00267-00286.pdf.
 - ESPANYA. Llei 36/2011, de 10 d'octubre, reguladora de la jurisdicció social. Boletín Oficial del Estado (11 octubre 2011), núm. 245, p. 1-139. Disponible a: https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2011/10/11/pdfs/BOE-A-2011-15936-C.pdf.
 - ESPANYA. Real Decreto Legislativo 2/2015, de 23 de octubre, por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de Estatuto de los Trabajadores. Boletín Oficial del Estado (24 octubre 2015), núm. 255, p. 1-84. Disponible a: https://www.boe.es/boe_catalan/dias/2015/10/24/pdfs/BOE-A-2015-11430-C.pdf.
 - UNIÓN EUROPEA. Reglamento (ue) 2016/679 del parlamento europeo y del consejo, de 27 de abril de 2016 relativo a la protección de las personas físicas en lo que respecta al tratamiento de datos personales y a la libre circulación de estos datos y por el que se deroga la Directiva 95/46/CE (Reglamento general de protección de datos). Diario Oficial de la Unión Europea (4 mayo 2016), núm. 119, p. 1-87. Disponible a: <https://www.boe.es/doue/2016/119/L00001-00088.pdf>.
- *Altres disposicions normatives*
- Resolució 1031/VI del Parlament de Catalunya, sobre els tràmits necessaris davant el Govern de l'Estat perquè la Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CONC) pugui disposar d'una còpia dels documents dipositats en els arxius dels antics governs civils

que fan referència a les Comissions Obreres (CCOO). *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* (26 novembre 2001), núm. 238, p. 22. Disponible a: <https://www.parlament.cat/document/bopc/50171.pdf#page=22>.

- Control del compliment de la Resolució 1031/VI del Parlament de Catalunya, sobre els tràmits necessaris davant el Govern de l'Estat perquè la Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CONC) pugui disposar d'una còpia dels documents dipositats en els arxius dels antics governs civils que fan referència a les Comissions Obreres (CCOO). *Butlletí Oficial del Parlament de Catalunya* (18 març 2002), núm. 273, p. 79. Disponible a: <https://www.parlament.cat/document/bopc/50207.pdf#page=79>.

- *Pàgines web i parts de pàgines web*

- *Archivo Histórico de Comisiones Obreras de Andalucía* [en línia]. Disponible a: https://archivoandalucia.ccoo.es/Fondos_y_colecciones.
- *Arxiu Històric del Socialisme Català* [en línia]. A *Fundació Rafael Campalans*, 2017. Disponible a: <https://fcampalans.cat/arxiu/>.
- *Arxiu Històric Municipal* [en línia]. Disponible a: <https://www.molletvalles.cat/continguts/serveis-a-mollet/arxiu-histric-municipal/>.
- *Arxiu Municipal de Sant Adrià del Besòs* [en línia]. Disponible a: <http://www.sant-adria.net/arxiu>.
- *Arxius en línia* [en línia]. Disponible a: <http://arxiusenlinia.cultura.gencat.cat/ArxiusEnLinia/>.
- *Arxiu Nacional de Catalunya* [en línia]. Disponible a: <http://anc.gencat.cat/>.
- *Biblioteca i Arxiu* [en línia]. A *Ateneu Enciclopèdic Popular*, 2019. Disponible a: <http://ateneuenciclopedicpopular.org/biblioteca-i-arxiu/>.
- *Fons d'Arxiu del CRAI Biblioteca Pavelló de la República* [en línia]. A *Centre de Recursos per a l'Aprenentatge i la Investigació de la Universitat de Barcelona*, 2014. Disponible a: <https://crai.ub.edu/ca/coneix-el-crai/biblioteques/biblioteca-pavello-republica/EI-Fons-d-Arxiu-del-CRAI-Biblioteca-Pavello-de-la-Republica>
- *Fundació Cipriano García - Arxiu Històric de la CONC* [en línia]. Disponible a: <http://www.fciprianogarcia.ccoo.cat/ciprianogarcia/arxiuhistoric/index.aspx>.
- *Fundación Salvador Seguí* [en línia]. Disponible a: <http://fundacionssegui.org/barcelona/ca/fundacio-salvador-segui/>.
- *Fundación Muñoz Zapico* [en línia]. Disponible a: <http://www.fundacionjuanmunizzapico.org/archivo.htm>.
- *International Association of Labour History Institutions (IALHI)* [en línia]. Disponible a: <http://www.ialhi.org/>.
- *Red de Archivos Históricos de Comisiones Obreras* [en línia]. Disponible a: <http://www.archivoshistoricos.ccoo.es/fondos.htm>.
- *Xarxa d'Arxius Comarcals* [en línia]. Disponible a: http://xac.gencat.cat/ca/lLista_arxius_comarcals/.

Annexos

Annex 1. Política d'adquisició

Política d'adquisicions

Fundació Cipriano García-Arxiu Històric de la CONC

1. Els objectius del document

La política d'adquisició de l'Arxiu Històric de la CONC (AHCO) és el document que determina els principis rectors de l'adquisició de fons, documents i col·leccions documentals que passen a formar part del fons de l'aquest arxiu.

Tot arxiu decideix i/o se li estableixen quin tipus de documents adquireix, preserva i disposa per a la seva consulta a la comunitats d'usuaris. Els factors que ho motiven venen determinats per la seva missió, objectius i els recursos materials de què disposa, així com per la xarxa de centres que conforma l'entramat d'arxius de Catalunya. La necessitat de definir una política d'adquisicions per part de l'Arxiu Històric de la CONC també té l'objectiu de contribuir a rendibilitzar i informar sobre les seves funcions amb la finalitat de circumscriure-les al patrimoni documental que corporativament li correspon.

La política d'adquisicions de l'Arxiu Històric de la CONC no pot preveure totes i cadascuna de les casuístiques que afecten al destí dels fons i documents, però sí que advoca pel plantejament d'unes línies d'actuació o directrius a implementar per tal d'afavorir la custòdia coherent i sistemàtica del patrimoni documental privat del país i facilitar-ne la seva preservació a llarg termini.

2. Fonaments de la política d'adquisicions

La política d'adquisicions de l'Arxiu Històric de la CONC se sustenta i justifica en base el marc normatiu que l'empara i li assigna les seves corresponents competències, la seva missió i objectius corporatius i els valors professionals assumits en relació amb la disciplina arxivística i la preservació del patrimoni documental.

2.1. El marc normatiu

La base jurídica que dota d'autoritat a l'AHCO per adquirir, preservar, difondre i disposar els fons i col·leccions que conserva, ve establert per:

- Estatuts de la Confederació Sindical de Comissions Obreres (2017, art. 40)
- Estatuts de la Fundació Cipriano Garcia – Arxiu Històric de la CONC (2011, art. 5c)

2.2 La missió de l'Arxiu Històric de la CONC

La missió de l'AHCO és recuperar, preservar i difondre la memòria de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya (CONC) i la de les persones que han participat del seu sorgiment i desenvolupament, així com la de la lluita de l'antifranquisme i del moviment obrer contemporani del país. L'AHCO es declara, a més, com un agent que actua i col·labora per preservar i difondre la història del món laboral a Catalunya tot vetllant per la seva

recuperació i tractant de garantir-ne l'accés per a la seva divulgació i explotació amb finalitats científiques.

2.3 Els valors de l'Arxiu Històric de la CONC

Les actuacions de l'AHCO s'executaran en conformitat amb els valors que segueixen:

Cooperació

L'AHCO coopera amb altres institucions a escala nacional perquè el patrimoni documental pugui ésser adquirit i acollit per la institució més adequada i reconeix l'existència i drets d'altres institucions, públiques i privades, que tenen per missió la preservació del patrimoni documental de Catalunya.

Preservació

La finalitat última de l'arxiu és la preservació i salvaguarda del patrimoni documental de Catalunya. L'AHCO reconeix l'existència d'institucions amb recursos més adients pel tractament del patrimoni en funció del seu estat i característiques físiques.

Activisme

L'Arxiu Històric posa a la disposició de la comunitat professional els seus recursos i contactes i actua proactivament per tal d'afavorir l'adquisició i tractament dels fons i col·leccions que documenten les facetes de la història i la societat de Catalunya en els àmbits sobre els quals es declara competent.

2.4 Els principis de l'arxivística

La política d'adquisicions s'assumeix i es concep a partir d'un seguit de principis que regeixen les conductes professionals de la disciplina arxivística, que són:

El principi de provenença

L'AHCO es compromet i advoca per identificar clarament i respectar el productor i context social i cultural d'origen en el qual es van crear i reunir els documents amb la finalitat de preservar-ne el seu significat i determinar la millor cobertura institucional per a la seva disposició i explotació.

El principi de territorialitat

Sempre que sigui possible, l'AHCO aposta pel respectar el vincle geogràfic i espacial entre els fons documentals, el productor i el territori on es van produir i reunir per tal de mantenir el patrimoni documental circumscrit al seu lloc de reunió i producció.

El principi d'unicitat

L'AHCO opta per procurar mantenir íntegres els fons documentals i evitar la seva disgregació amb la finalitat de preservar-ne el seu significat i les relacions intel·lectuals del fons amb el context institucional o orgànic del qual provenen.

3. Ingressos i adquisicions de l'AHCO

En matèria d'adquisició, l'AHCO diferencia entre els fons i documents corporatius transferits pels òrgans de CCOO de Catalunya dels de naturalesa privada adquirits previ acord.

3.1 CCOO de Catalunya

D'acord amb les seves possibilitats i recursos actuals, l'AHCO ingressa periòdicament:

- Documents produïts i reunits per la Secretaria General de la Confederació de CCOO de Catalunya

Els documents de la Secretaria General de CCOO de Catalunya són transferits una vegada acabat el mandat sorgit del Congrés Nacional de CCOO de Catalunya. Els documents són avaluats mitjançant les taules d'avaluació oficials distribuïdes per l'òrgan competent de la Confederació estatal de CCOO seguint el reglament aprovat pels arxius de CCOO

Encara de manera no periòdica, l'AHCO també ingressa:

- Documents produïts i reunits per seccions sindicals de CCOO de Catalunya

La documentació inactiva de les seccions sindicals s'ingressa previ acord amb l'AHCO, sobre la qual també hi aplicarà les taules de valoració documental distribuïdes per la Confederació estatal de CCOO, preservant la documentació declarada de conservació permanent, que preveu:

- Documentar la memòria corporativa d'aquestes entitats
- Documentar fets i processos històrics a través dels documents
- Preservar l'exclusivitat de la informació enregistrada

Finalment, en tant que dipositari de la memòria de CCOO de Catalunya, l'AHCO adquireix:

- Documents produïts i reunits pels òrgans i entitats que han conformat les estructures de CCOO de Catalunya durant la seva etapa com a organització clandestina fins l'any 1977.

3.2 Fons privats

En el marc del compliment de la seva missió, l'AHCO adquireix fons documentals no vinculats corporativament amb CCOO de Catalunya. En aquest àmbit, l'arxiu adopta una

actitud selectiva per a la formalització de les adquisicions. Aquesta avaluació contempla els camps d'intervenció que segueixen.

L'AHCO es concep i declara com un centre d'arxiu dedicat a la recuperació i preservació dels fons documentals relacionats amb el del món del treball, que engloben:

- Associacions professionals
- Comitès d'empresa
- Despatxos i assessories d'advocats laboristes
- Empreses i cooperatives privades
- Fraternitats i mutualitats de col·lectius professionals
- Jurats d'empresa
- Organitzacions sindicals
- Sindicalistes, delegats i càrrecs sindicals

Del conjunt, com a arxiu vinculat a una organització sindical, l'AHCO mostra preferència per l'adquisició de fons produïts i reunits pels òrgans de representació dels treballadors i despatxos i assessories d'advocats laboristes.

Complementàriament, l'Arxiu Històric de la CONC també es defineix com un arxiu dedicat a la recuperació de la memòria democràtica de l'antifranquisme, el moviment obrer i els moviments polítics i socials que convergeixen amb els ideals i els valors reivindicats per les sensibilitats identificades dins de CCOO de Catalunya. Aquest camp es concreta en:

- Associacions i entitats socials
- Organitzacions polítiques
- Persones partícips o membres d'aquestes entitats

D'entre aquests agents productors, l'AHCO advoca per prioritzar l'adquisició d'aquelles que han sorgit i s'hagin desenvolupat de l'activisme de membres de la CONC i/o aquelles en què la CONC com a organització es constituís com l'òrgan impulsor o patrocinador.

A més dels criteris específics utilitzats per l'AHCO per avaluar l'adquisició en virtut de la seva missió, que es comunicaran en el moment en què s'hagi formalitzat la presa de contacte amb entre arxiu i donent, els criteris que es prendran en consideració a l'hora de valorar l'adquisició són:

- L'**autenticitat** dels fons i documents com a evidència de l'activitat d'un productor per a satisfer les finalitats que li són pròpies.
- La **completesa** dels fons i la **integritat** de les propietats intrínseques i extrínseques dels documents.

- El grau de **singularitat** del fons i els documents com a dipositaris d'informació irremplaçable o bé de contrast amb altres fonts.
- La **usabilitat** dels documents, que siguin llegibles, contextualitzats i recuperables perquè puguin ser utilitzats i explotats.
- La **temporalitat** dels fons i documents, circumscriuint-se dins l'univers temporal de CCOO, posteriors als anys 50 del segle passat.
- Que els fons es trobin **relacionats** amb altres documents, tot complementat-los, suplementant-los o expandint-ne el seu significat i comprensió.
- El valor informatiu i **rellevància** dels fons i documents identificada en base als fenòmens històrics a què fan referència, les funcions que documenten i al consegüent potencial de recerca que disposen.

Dels fons i documents adquirits, per regla general, l'AHCO no conservarà:

- Documents duplicats
- Fotocòpies d'originals disponibles a l'arxiu que no descontextualitzin les agrupacions documentals
- Retalls de premsa i reculls de premsa no agrupats amb un ordre i coherència

4. Suports documentals que s'adquireixen

Per regla general, a banda dels documents enregistrats en format paper, els suports que el centre es compromet a conservar són:

- Documents fotogràfics
 - Positius
 - Negatius
 - Microfilm
- Documents gràfics
 - Cartells
 - Postals, segells, adhesius i material i efímer
 - Gravats
 - dibuixos i altres tipus d'expressions gràfiques

- Documents sonors
 - Cintes de bobina oberta
 - Cartutxos de 8 pistes
 - Discs de vinil
 - Cassetts i cintes DAT
 - CDs
- Documents audiovisuals
 - Diapositives
 - Súper 8 i single 8
 - VHS
 - Vídeo 8
 - DVDs i Blue-ray
- Documents hemerogràfics

5. Les còpies

Les còpies no formen part estrictament dels fons d'arxiu i, per norma general, no seran adquirides per l'arxiu. Tot i així, l'AHCO estudiarà l'adquisició de còpies dels documents originals quan es compleixin els requisits següents:

- Que els originals dels documents no es trobin en cap altre arxiu
- Que els documents tinguin especial valor per a l'arxiu
- Que el donant tingui especial i justificat interès per preservar els originals
- Que les còpies representin una part concreta i petita del fons
- Que l'adquisició no impliqui la reserva de drets de propietat intel·lectual pel donant

6. Mètodes d'adquisició

L'AHCO distingeix entre l'ingrés de fons corporatius i l'adquisició de fons privats.

6.1 Sistema d'ingrés de fons i documents corporatius

Els fons corporatius s'ingressen mitjançant les vies que s'expressen:

Transferència programada

D'acord amb els procediments establerts amb els òrgans assenyalats i les regles establerts per la gestió de documents per la Confederació Sindical de CCOO, els documents de conservació permanent són transferits periòdicament a l'arxiu.

Transferència no programada

En virtut dels acords puntuals subsrits amb les seccions sindicals de CCOO, observant les taules de valoració documental distribuïdes per la Confederació Sindical de CCOO i en aplicació dels criteris específics d'avaluació documental determinades per l'arxiu, també es formalitzen transferències no programades. Les condicions, les formes i el procediment seran determinats individualment per a cada cas entre l'arxiu i l'entitat competent.

Recuperació de documents alienats

L'AHCO ingressa documentació corporativa que per raons històriques va ser objecte de dispersió i confiscació i que actualment es troben en mans privades o bé en arxius d'institucions públiques. Aquests documents reben la categorització de corporatius i l'AHCO n'afirma i reivindica el seu dret de propietat, encara que també es mostra favorable a l'adquisició en règim de dipòsit.

6.2 Mètodes d'adquisició de fons i documents privats

Els fons privats s'adquireixen seguint els règims següents:

Donació

És el mètode preferencial de l'AHCO per a l'adquisició de fons privats. Implica la cessió del domini sobre el material i, al formalitzar-se, és essencial i obligatori que el donant disposi dels drets de propietat i explotació del fons o documents competents.

Llegat

L'AHCO adquireix fons, col·leccions documentals i documents llegats a la fundació via disposició testamentària, si bé sempre que aquests convergeixin amb els paràmetres determinats per la política d'adquisició.

Usucapió

L'AHCO contempla la possibilitat d'adquirir fons, col·leccions documentals i documents que no se li han cedit jurídica ni oficialment, per abandó dels béns, actuant de bona fe i garantint que l'adquisició, tractament, difusió i explotació de la informació no infringeixi ni vulneri drets de propietat física i intel·lectual.

Dipòsit

L'AHCO adquireix fons, col·leccions i documents en dipòsit, és a dir, accepta que se li confiï la custòdia d'aquests béns mentre que el donant en conserva la propietat. Tanmateix, l'AHCO estableix un període de custòdia màxim de 20 anys, passats els quals la fundació en prendrà el domini i propietat.

Comodat

Molt excepcionalment, pel valor de la documentació o raons derivades del desenvolupament de l'activitat institucional, l'AHCO pot valorar acceptar l'adquisició en règim de comodat, que consisteix en cedir en préstec un fons o col·lecció perquè l'arxiu s'encarregui de la seva conservació i explotació durant un període de temps.

7. Accessibilitat i restriccions als fons i documents

L'AHCO és un centre que reivindica, dins dels límits ètics i previstos per la normativa competent, l'accés lliure a la informació.

L'accés a la documentació corporativa està sotmesa a les taules de valoració documental elaborades i distribuïdes per la Confederació Sindical de CCOO. Quan aquestes no puguin ésser aplicades fruit de les característiques intel·lectuals dels documents, l'AHCO observarà la legislació vigent en matèria de protecció de dades.

L'accés a fons, col·leccions i documents privats podrà ser limitat o restringit sempre que les reclamacions dels donants es considerin pertinents i d'acord amb el marc jurídic competent en matèria de protecció de dades o dret a l'honor i a la intimitat. Davant la demanda de condicions d'accés, l'AHCO es reserva el dret de:

- Acordar una reserva de dret de decisió temporal sobre l'accés a la documentació
- Acordar una restricció temporal d'accés a la documentació
- Rebutjar l'adquisició per la inexistència de condicions degudament fonamentades

Cautelament, l'AHCO podrà restringir, limitar o negar l'accés a la documentació, quan:

- L'estat de conservació dels documents no pugui assegurar la seva manipulació sense posar en perill la seva integritat
- Quan es manqui de fons o col·leccions no tractades o sondejades amb profunditat que no disposin d'instruments de descripció que donin fe de la naturalesa de la documentació i de la informació enregistrada

8. Propietat intel·lectual

Per regla general, l'AHCO no adquirirà documentació privada de la qual no se li transfereixi la propietat intel·lectual o *copyright*. L'AHCO advoca per reservar-se els drets de reproducció, distribució, comunicació i transformació per a qualsevol país i la distribució a través de qualsevol mitjà.

L'AHCO també pot adquirir material del qual no se li transfereixi la propietat intel·lectual sempre l'agent que n'ostenta els drets li assigni una llicència *Creative Commons*.

En principi, l'AHCO no contempla adquirir materials que es trobin supeditats a altres tipus de llicència de propietat intel·lectual. Tanmateix, l'AHCO pot estudiar-ne la seva adquisició si es compleixen tots els requisits següents:

- El fons, col·lecció i document és de gran valor i interès per a l'AHCO
- L'adquisició només pot ésser formalitzada prescriptivament amb aquesta llicència
- L'AHCO no es compromet a adoptar mesures de restricció exclusives a l'accés

Quant als materials no subjectes a cap llicència de propietat intel·lectual, l'AHCO no rebutja la seva adquisició. Però, per donar accés i explotar els recursos d'informació que conserva, observarà detingudament la normativa en matèria de propietat intel·lectual competent.

9. Drets, deures i beneficis de l'adquisició

La transferència o cessió de la documentació implica la integració dels fons i documents a l'arxiu, que passa a ocupar-se de la seva custòdia. La custòdia implica la utilització d'aquests recursos d'informació per a la seva explotació, així com la seva disposició per a la legítima divulgació i investigació científica.

Per la seva part, l'AHCO es compromet a garantir:

- La conservació permanent de la documentació transferida i cedida
- La classificació i tractament de la documentació mitjançant criteris professionals
- La legítima comunicació i difusió del patrimoni documental llegat
- La vetlla pel respecte i protecció dels drets a l'honor i a la intimitat de les persones

L'ingrés i adquisició dels fons i documents comporta un conjunt de beneficis pels agents transmissors i donants, sintetitzats en:

- L'aplicació de mesures de conservació preventiva als fons i documents
- La proporció de seguretat i control a l'accés a la documentació
- L'emmagatzematge del fons de manera ordenada i en espais adients
- La valoració i difusió del fons amb finalitats divulgatives i d'investigació
- L'accessibilitat lliure del donant al seu fons o documents dins dels horaris de l'arxiu

Per tal d'assegurar aquests deures i beneficis, l'AHCO es reservarà el dret de:

- Traslladar la documentació per motius de seguretat, tractament, conservació o difusió a terceres organitzacions professionalment acreditades

- Establiment de criteris de tractament específic adients per a la gestió de la documentació en funció de les seves dimensions, característiques físiques i intel·lectuals i estat de conservació

10. Protocol d'ingrés i adquisició

El procés d'ingrés de fons corporatius amb qui hi ha establert un acord formal de transferència es regeix amb els procediments establerts.

Quan es tracta d'ingressos de documentació corporativa amb qui no hi ha establert un acord formal de transferència o bé quan es tracta d'una adquisició d'un fons o col·lecció privada, l'AHCO estipula un protocol formal a respectar abans de formalitzar-les.

1. Presa de contacte entre l'arxiu i el donant. La presa de contacte serà reconeguda per l'AHCO i informará a l'agent competent que el fons o col·lecció serà avaluat amb els criteris generals i específics contemplats per l'arxiu.
2. En funció de la disponibilitat i les dimensions del fons o col·lecció, l'arxiver de l'AHCO el visitarà bé se sol·licitarà a l'agent competent que el traslladi a les instal·lacions per a la seva avaluació. El procés d'avaluació implicarà comunicar a l'agent competent els criteris d'accés a la informació previstos i les condicions prescriptives derivades de la transferència o adquisició. També es detallaran les actuacions que s'aplicarien sobre el fons i el volum de feina que comportaria.
3. L'arxiver de l'AHCO redactarà un informe d'avaluació documental especificant el volum, característiques intel·lectuals i estat del fons o col·lecció, així com les condicions reclamades pel donant. L'informe es traslladarà a la direcció de l'AHCO, que n'aprovarà, o no, la seva transferència o adquisició. La decisió final es prendrà unànimement entre arxiver i direcció.
4. En cas d'aprovar-se la transferència o adquisició, es redactarà un conveni en què es posaran per escrit totes les condicions de l'ingrés o adquisició. A continuació, l'esborrany del conveni es traslladarà a l'agent competent perquè en ratifiqui la seva conformitat.
5. Un cop acceptat l'esborrany, es donarà cita a l'agent competent per subscriure el conveni redactat. L'AHCO conservarà l'original d'aquest document mentre que es lliurarà una còpia a l'agent competent.

6. Firmat el conveni, el fons i col·lecció serà recollit pel personal competent de l'AHCO i traslladat a les seves instal·lacions.

11. Responsabilitats

Amb el vistiplau del director de l'arxiu, l'arxiver gaudeix de l'autoritat definitiva per formalitzar qualsevol ingrés de documentació corporativa transferida no periòdicament. Quant a l'establiment de nous acords formals amb els òrgans de la CONC per a la transferència periòdica de documentació procedent d'aquestes entitats, caldrà la ratificació dels caps d'aquestes unitats, així com de la direcció de la fundació.

Les adquisicions de fons, documents i col·leccions privades requeriran, igualment, comptar amb el vistiplau del director de l'arxiu i l'arxiver disposarà de l'autoritat final per formalitzar-la un cop avaluat el material.

12. Glossari

Adquisició: procés pel qual es concep la integració d'un fons documental privat a l'arxiu a partir de l'establiment d'un acord formal aquest i el seu donant i/o titular.

Avaluació documental: procés pel qual es determina el valor dels documents en base a uns criteris reglamentats al si d'un organisme o bé d'acord amb uns valors subjectius.

Col·lecció: conjunt inorgànic de documents que es reuneixen i s'ordenen en funció de criteris subjectius independentment de la seva procedència.

Document: informació registrada, amb independència del seu suport o de les seves característiques intel·lectuals, produïda o reunida i conservada per una organització o persona en el desenvolupament de les seves activitats.

Fons documental: conjunt de documents, de qualsevol tipologia o suport, produïts orgànicament i/o reunits i utilitzats per una persona, una família o un organisme en l'exercici de les seves funcions pròpies.

Ingrés: procés pel qual es concep la transferència dels documents corporatius de les estructures orgàniques de CCOO de Catalunya a l'arxiu.

Instrument de descripció: eina utilitzada per a la descripció i inventari dels fons d'un arxiu amb la finalitat de facilitar la recuperació de la informació.

Taula de valoració: instrument utilitzat per avaluar i regular l'accés a la documentació produïda i reunida per un organisme o institució segons uns criteris predefinits.

Annex 2. Guia de suport per a l'aplicació de la política en l'adquisició de fons privats

Arxiu Històric de la CONC

Instruccions per a l'adquisició de fons privats

(Guia per al personal)

Fundació Cipriano García – Arxiu Històric de la CONC

2019

1. El rol de l'Arxiu Històric de la CONC en relació amb els fons privats

El rol de l'Arxiu Històric de la CONC en relació als fons privats es troba definit per la seva missió i objectius i determinat pels documents següents:

- Els *Estatuts de la Fundació Cipriano García-Arxiu Històric de la CONC* (2011, art. 5c)
- La *Política d'adquisicions de l'Arxiu Històric de la CONC* (2019)

A més, com a marc general d'actuació, per a la formalització de les adquisicions de fons privats, l'Arxiu Històric de la CONC contempla i té en compte les indicacions consignades en el:

- El *Codi deontològic dels arxivers catalans* (2002)

2. Instruccions bàsiques per a l'adquisició de fons privats

Les instruccions bàsiques per a l'adquisició de fons privats se sintetitzen de la manera següent:

- El responsable arxiver ha de seguir els passos determinats en el protocol que regula tots els processos d'adquisició de fons privats presentats en la *Política d'adquisició de l'Arxiu Històric de la CONC*.
- Durant les fases de contacte, avaluació documental i negociació de l'adquisició, la direcció ha de fer gala de discreció i no fer oficial ni divulgar el desenvolupament de tot el procés en qüestió.
- Quan el fons o col·lecció hagi estat ofert pel donant, la direcció ha de traslladar la proposta a l'arxiver i a la fundació. Al primer, perquè serà ell qui elabori l'informe d'avaluació i, a la segona, per donar testimoni del procés i negociacions que s'estan portant a terme,
- En cas que el fons o col·lecció hagi estat ofert pel donant i, justificadament, l'arxiu rebutja la seva adquisició, sempre que sigui possible, l'arxiver hauria de tractar de redirigir el donant a una altra institució més adequada.
- Cap fons o col·lecció hauria d'integrar-se al fons fins que el conveni o acord hagi estat signat amb el titular dels drets del conjunt documental.

- Quan s'enviïn documents sense previ avís i/o sense les dades de contacte o del remitent, d'acord amb els períodes previstos per llei determinats pels articles 531 i 532 del llibre cinquè del Codi Civil de Catalunya, al cap de 3 anys, els documents passaran a pertànyer a l'Arxiu Històric de la CONC.

3. Oferiment del fons o col·lecció

Quan els documents hagin estat oferts a l'Arxiu Històric de la CONC, l'arxiver ha de proporcionar a següent informació al donant:

- L'arxiver tractarà d'explicar sintèticament què és un fons o col·lecció al donant. També explicarà què es concep per document d'arxiu. Així mateix, expressarà els criteris d'avaluació documental que s'apliquen i n'explicarà el per què i la importància que tenen per l'arxiu per tal de complir amb les seves finalitats.
- L'arxiver haurà d'expressar clarament què implica la cessió de la documentació i les prioritats de l'arxiu en relació a la propietat intel·lectual i el mètode d'adquisició.
- L'arxiver hauria de recomanar al donant que mantingui l'ordre en què s'han aplegat els documents i la classificació que els ha donat. Complementàriament, si el donant hi està d'acord, l'arxiver pot suggerir que en faci una relació o informe propi per tal d'identificar ràpidament la documentació, avaluar-la i, si s'escau, facilitar-ne el tractament.
- L'arxiver, en cas de valorar l'adquisició, expressarà al donant la rellevància de mantenir-se en contacte amb l'arxiu durant el procés de tractament, descripció i classificació, ja que posseeix certa informació necessària per contextualitzar i identificar el significat del fons o col·lecció.

4. Reunió amb el donant

Durant el procés de reunió, l'arxiver hauria de tenir en compte els aspectes que segueixen a continuació.

- Si el fons o col·lecció és d'interès per a l'arxiu, la direcció organitza una reunió entre l'arxiver i el donant per tal d'avaluar la documentació. Durant aquesta reunió, a valorar si es pot portar a terme a les instal·lacions de l'arxiu o bé allà on es troba el

conjunt documental, l'arxiver comunicarà els aspectes anteriorment esmentats i els criteris d'avaluació que s'apliquen.

- Durant aquesta fase del procés, és important que l'arxiver deixi clar que el procés d'avaluació implica acceptar o bé rebutjar l'adquisició del fons, de manera justificada.
- L'arxiver escoltarà i prendrà nota els arguments del donant i els matisos que desitjaria fer constar en la formalització del conveni en allò que concerneix al mètode d'adquisició, les propietats intrínseques de la documentació susceptible de cedir-se i els drets sobre la documentació.
- Durant aquesta fase, en funció de les característiques del fons o col·lecció, una vegada avaluat, l'arxiver pot estudiar posar-se en contacte amb altres centres d'arxiu més adequats per a la conservació d'aquella documentació i alhora proposar aquesta alternativa al donant.
- Seguint aquests passos, l'arxiver completarà l'informe d'avaluació documental en base als requeriments estipulats per la missió i objectius de l'arxiu i els seus recursos disponibles.

5. Presa de decisió

Completat l'informe d'avaluació documental per l'arxiver, aquest es presentarà a la direcció de l'arxiu, que corroborarà que efectivament:

- La proposta encaixa amb la *Política d'adquisició de l'Arxiu Històric de la CONC*
- La proposta no entra en contradicció amb els camps d'intervenció d'altres arxius
- El fons o col·lecció entra dins dels camps d'expertesa del centre d'arxiu
- El fons o col·lecció pot ser objecte de tractament amb els recursos de l'arxiu
- Les condicions de cessió o traspàs són adequades i es troben justificades

La direcció recomanarà l'acceptació o bé la redirecció del fons a altres institucions. L'acceptació haurà de ser unànime; arxiver i direcció l'han d'aprovar per fer-se efectiva. Un cop acceptat; la direcció elevarà la proposta a la direcció de la Fundació, que ratificarà la decisió a què s'ha arribat.

6. Negociació del conveni

Tota negociació que porti a terme l'arxiu per a la formalització del conveni definitiu ha d'entrar dins d'un conjunt de paràmetres determinats:

- Durant la fase de negociació, la direcció de l'arxiu ha d'expressar quines són les prioritats de l'arxiu per formalitzar l'adquisició i les excepcions i límits de les mateixes que contempla en funció del tipus de fons, col·lecció o documentació. Així mateix, ha de deixar clar que no accepta cessions per transacció onerosa.
- Durant aquesta fase, l'arxiu ha de comunicar que la cessió de la propietat intel·lectual esdevé un requeriment essencial per al centre, i que només acceptarà materials documentals amb llicència quan se'ls hagi atorgat prèviament una de *Creative Commons*.
- Quan el donant opti per proposar restriccions a l'accés, la direcció i l'arxiver han de conèixer sobre quins documents exactament es veurien afectats. Quan la proposta és justificada, la direcció i l'arxiver podrien proporcionar alternatives, com limitacions temporals o bé manteniment temporal del dret a consulta previ accés a la informació. Tanmateix, és recomanable que la direcció i l'arxiver expressin les preferències de l'arxiu per facilitar, dins dels límits possibles, l'accés lliure a la documentació.
- Durant aquesta fase, la direcció ha d'expressar la voluntat de l'arxiu per adquirir els drets d'explotació i comunicació dels materials adquirits.
- Durant aquesta fase, és important que la direcció comuniqui els avantatges de la cessió al donant i els compromisos que l'arxiu assumeix: l'accés personal a la documentació, el tractament i la conservació permanent de la documentació.

7. Protecció de dades

- Durant la fase d'avaluació documental, és recomanable que l'arxiver prengui nota de les característiques de la documentació per a la identificació amb dades sensibles o personals susceptibles de protecció.
- Les mesures en matèria de protecció de dades han de ser comunicades al donant, així com les excepcions que pot fer l'arxiu per donar accés a la documentació d'acord amb els marcs jurídics competents.

Annex 3. Plantilla-informe d'avaluació documental de fons privats

Arxiu Històric de la Comissió Obrera Nacional de Catalunya

Fundació Cipriano García – Arxiu Històric de la CONC

Nom del fons o col·lecció:

Donant:

Data d'informe:

- **Identificació del productor**
 - Quina relació hi ha entre el donant i el productor?
 - Quins càrrecs i responsabilitats ha ostentat el productor?
 - Quina part ha jugat el productor en la creació dels documents?
 - Quin és el valor que el productor creu que tenen els documents?
- **Quan van ser creats els documents**
 - Quin període de temps cobreixen els documents?
 - Quines són les dades extremes del fons o col·lecció?
 - Quina és la singularitat d'aquests documents?
- **Per què van ésser creats els documents i què s'hi troba enregistrat**
 - Quines activitats o funcions testimonien els documents del fons o col·lecció?
 - Quina és l'excepcionalitat de la informació que proporcionen els documents?
 - Posen en contradicció o complementen informació d'altres fons i documents?
 - Quina informació única proveeixen els documents del fons o col·lecció?
 - La proposta de donació comprèn duplicats de fons o documents de l'arxiu?
- **Com encaixen els fons o col·leccions en el projecte de l'arxiu**
 - El fons o col·lecció s'adequa als paràmetres de la política d'adquisició?
 - El fons o col·lecció es troba en estat de completa?
 - L'adquisició pot entrar en disputa amb àrees de col·lecta d'altres centres?
 - Quin és l'entorn geogràfic en què s'adscriu el productor i el fons o col·lecció?
 - Quin és el seu potencial de recerca i valor informatiu del fons o col·lecció?
 - Quins materials documentals integren el fons o col·lecció?
 - Dins quin espectre polític-ideològic, ètic i moral s'inclou el productor i el fons?
- **Com es preveu conservar el fons o col·lecció**
 - Quines dimensions presenta el fons o col·lecció?
 - Quins requeriments tècnics precisa el fons?
 - Quines són les despeses derivades de la conservació del fons o col·lecció?
 - Quines són les condicions del donant per tal de cedir el fons o col·lecció?
- **Acceptació o denegació de l'adquisició**
 - El fons o col·lecció té valor i és apropiat per a l'arxiu?

Annex 4. Entrevistes

Entrevista amb Javier Tébar Hurtado

Entrevistat: Javier Tébar Hurtado

Càrrec: director de l'Arxiu Històric de la Confederació Obrera de Catalunya

Data: 14 de març de 2019

Àmbit I. Aspectes genèrics
1. Com definiríeu la missió de l'Arxiu Històric de la CONC?
<i>La missió de l'arxiu és la recuperació de la memòria i història del moviment obrer i del món del treball a Catalunya, així com de CCOO de Catalunya, per al foment de la investigació científica i la divulgació.</i>
2. Per quina raó o raons l'AHCO s'ha constituït com una entitat que ha acabat reunint documentació que va més enllà de la història i activitats del propi sindicat?
<i>Pels orígens de CCOO. El moviment de CCOO va néixer com a moviment sociopolític que va aglutinar gents i militants de procedències diferents, de partits, organitzacions i també ideologies. Això des d'un punt de vista històric, però a nivell institucional també perquè l'AHCO va formar part del projecte d'arxius del món del treball a principis dels 2000. Un cop aturat el projecte per la falta de recursos, l'AHCO en part n'ha intentat recollir l'herència.</i>
3. Com veieu el futur de l'AHCO dins l'entramat d'arxius de Catalunya? Quin paper creieu que hauria de jugar l'arxiu dins d'aquest entramat institucional?
<i>Com un centre referència al país en la recuperació de la memòria del moviment obrer i un lloc clau per a divulgació de la història del món del treball a Catalunya, treballant activament amb altres centres per a la recuperació i preservació del patrimoni documental. Sigui dit que actualment no formem part del sistema d'arxius de Catalunya. Fa uns anys ho vam intentar, però se'ns va denegar l'accés per no complir amb els requisits estipulats. Creiem que ara ens veiem més capaços i hem intentat millorar tot allò que ens va impossibilitar entrar-hi. Estem estudiant poder presentar una nova sol·licitud aviat. Considerem l'arxiu com un actiu a escala nacional per preservar la memòria històrica dels treballadors i com un instrument per a la recuperació del patrimoni documental relacionat amb la història social i econòmica de la Catalunya contemporània i actual, amb especial incidència sobre la història del treball i del món laboral.</i>
4. Creu que l'arxiu hauria d'ampliar o canviar els seus objectius i abast i hauria de redirigir els seus esforços i actuacions, per exemple, centrant-se en la gestió i preservació de la història i memòria del sindicat i dels seus membres?
<i>Creiem que no. Ja ens ocupem de preservar la memòria de l'organització. Però la nostra</i>

missió és més àmplia, va més enllà, d'acord amb el projecte de la Red de Archivos Históricos de Comisiones Obreras.

5. A la pràctica, quina és la visió que té la fundació sobre l'Arxiu? Coincideixen els objectius i la missió que ha perseguir el centre?

Un instrument per assolir els fins de la fundació. Existeix un sentiment molt afectiu cap a l'arxiu, però no es veu com una finalitat en si mateix, encara que tenim completa autonomia per procedir.

6. Des de la fundació s'ha manifestat alguna voluntat de canviar la relació de l'arxiu amb el sindicat i la pròpia fundació per a la seva integració a l'organigrama de les CCOO de Catalunya?

Sí, fa uns anys es va estudiar començar a implantar un sistema de gestió documental i es va valorar la integració de l'arxiu a l'organigrama de CCOO de Catalunya. El projecte finalment es va desestimar, però avui dia s'està valorant seriosament la implantació d'un sistema documental i és probable, encara que no segur, que es plantegi una relació orgànica diferent entre l'arxiu i les estructures del sindicat.

Àmbit II. Política d'adquisició de fons no produïts per l'organització sindical

7. Existeixen prioritats a l'hora de valorar, seleccionar i adquirir un fons documental?

Hem prioritzat els fons i documents que provenen de militants i càrrecs de CCOO. També dels òrgans de representació dels treballadors i dels advocats i despatxos laboristes. Tot i així, quan hem hagut d'adquirir un fons rarament hem discriminat, si encaixa amb el nostre projecte i ens veiem capaços de fer-nos-en càrrec, l'hem adquirit.

Àmbit III. Fons CCOO (període clandestí)

8. Es preveu continuar incrementant aquesta part del fons?

De preveure sí, sabem que encara queda molt per recuperar. Alguns en mans privades, d'altres en arxius de la policia i dels ministeris de defensa i justícia. Però no és fàcil, perquè a part de crides fetes des de la fundació no tenim altra manera de poder arribar a aquelles persones que conserven aquesta documentació. Quant a la policia i les institucions, ja s'ha intentat, però la resposta fins ara ha estat la ignorància. Fa anys es va presentar una proposició no de llei al Parlament perquè des del Govern de la Generalitat de Catalunya s'instés a les institucions de l'Estat perquè es proporcionés còpia d'aquells documents confiscats a l'arxiu. No va prosperar, ja que no hi va haver cap mena de resposta per part d'aquelles institucions.

9. Qui foren els donants de la documentació que comprèn aquesta part del fons? Quina és la seva provinença?

Tots antics militants i càrrecs de CCOO de Catalunya. Bàsicament, perquè ells van guardar-la abans de ser confiscada per les autoritats de l'època. També és cert que molta documentació va ser destruïda abans que els poguessin detenir o inculpar d'alguna cosa per

<i>tenir aquells documents en possessió.</i>
10. Teniu algun indici o pista que permeti conèixer, aproximadament, què es van endur i de quines dimensions es compren aquesta documentació?
<i>No, però de ben segur són importants. Personalment, he visitat els que es troben al Parc Mòbil, gestionats per la Delegació del Govern a Catalunya, i les dimensions són considerables, a més de diverses. També sabem del cert que el volum de documentació que es conserva en els fons dels antics tribunals militars també és molt rellevant, tenim companys de la Red [de Archivos de Comisiones Obreras] que van tenir la sort de poder entrar per consultar-los i ens ho van comunicar, també els del Tribunal Suprem, on es troba el fons del TOP [Tribunal de Orden Público], que també conté documentació de la CONC.</i>
Àmbito IV. Fons CCOO (període legal)
11. Per a captar la documentació d'altres organismes, a saber, seccions, federacions i unions comarcals, quines estratègies s'han implementat?
<i>Es van fer crides puntuals per evitar que destruïssin la documentació posant-se en contacte directament amb els responsables d'oficines i secretaris a càrrec d'aquestes entitats.</i>
Àmbit V. Fons d'òrgans de representació dels treballadors
12. Quines funcions us interessa documentar adquirint aquests fons?
<i>Totes les funcions que els competeixen. De les seccions sindicals les tasques de representació i funcionament del sindicat dins les empreses. Dels comitès i jurats, la negociació col·lectiva i el desenvolupament d'aquestes entitats dins l'entorn empresarial, clau per conèixer la conflictivitat laboral i el dia a dia dins les empreses.</i>
13. Com definiríeu el valor d'aquesta documentació?
<i>Aquesta documentació és important perquè són testimonis únics d'una memòria històrica sovint marginada dels entorns oficials. Ofereixen l'accés a unes perspectives del passat excepcionals sobre fenòmens socials, polítics i econòmics.</i>
14. Us interessaria continuar adquirint fons documentals de comitès d'empresa que hagin desenvolupat la seva activitat al llarg dels darrers anys?
<i>Sí, encara que en un principi només ens vam centrar en recuperar la documentació produïda fins els anys 90, hem acabat per adonar-nos que no preocupar-se per la recuperació de la documentació posterior és negligent, i més quan no coneixem ningú més que hagi procurat recuperar aquest patrimoni. La situació és força dramàtica, perquè a part dels recursos limitats que disposem sovint els comitès es mostren reacis a cedir-nos una documnetació que llencen un cop no els serveix. Amb els comitès controlats per CCOO normalment no hi ha hagut problema, però si les majories s'alteren o bé es troben sota el control d'altres sindicats en moltes ocasions han preferit desfer-se dels documents que donar-nos-els. Això ens va passar en algunes ocasions, ja que desconfiaven de nosaltres encara que els vam assegurar que els nostres fins eren exclusivament culturals, científics i de divulgació.</i>

Àmbit VI. Fons assessories i advocats laboristes

15. Quines funcions us interessa documentar adquirint aquests fons?

Les funcions derivades de la defensa dels col·lectius de treballadors i la gestió de les assessories.

16. Com definiríeu el valor d'aquesta documentació?

Des de la dimensió dels drets humans és de gran interès històric, perquè aquests advocats i despatxos van treballar per la defensa d'aquells treballadors i treballadores que eren perseguits per delictes que eren concebuts com atemptats contra l'estat franquista. Després, perquè des d'un punt de vista social i laboral, perquè donen fe i testimoni de molt conflictes laborals i les problemàtiques que afecten al context socioeconòmic al llarg de la història, com s'han dirimit i quins resultats han produït.

Àmbit VII. Fons personals

17. Quina prioritització s'estableix per a la selecció de fons personals?

Que es trobin relacionats amb CCOO, militants i càrrecs. També valorem adquirir els fons personals procedents de persones militants de moviments socials que van formar part o relacionar-se amb CCOO, o fins i tot d'altres que simplement van militar en entitats, organitzacions i moviments que compartien valors coincidents amb CCOO

18. Com definiríeu el valor dels fons personals que els fa susceptibles d'ésser adquirits?

Per l'alt valor únic i exclusiu d'aquesta documentació per documentar fets i processos des d'òptiques molt singulars. Sovint aquests fons tenen documentació molt excepcional que no es pot trobar enlloc més o bé és molt complicat trobar-la en un altre lloc. D'aquí el nostre interès per captar-los.

Àmbit VIII. Fons empresarials

19. A l'hora d'adquirir un fons empresarial, quines són aquelles funcions que més interessin documentar?

Totes, des de la gestió de govern, passant per la gestió comptable i, sobretot, la gestió dels recursos humans.

20. Quin valor o valors creieu que podria tenir aquesta documentació?

La documentació de les empreses ens aporta molta informació sobre l'evolució dels entorns de treball des de varies perspectives, sigui econòmica, laboral, social, entre d'altres. Des d'un punt de vista més global, la història de les empreses és també la història de l'economia i la societat d'un país i dels sectors laborals o rams professionals. Tota la informació que ens donen permet veure, analitzar i estudiar els canvis que es produeixen en aquests àmbits, a més d'analitzar els conflictes i les dinàmiques laborals.

Àmbit IX. Fons sindicals

21. Quines són les funcions que desitgen documentar adquirint aquests fons?

Primer, dir que ens hem preocupat per recuperar aquells fons d'organitzacions sindicals que van integrar-se a CCOO, com a part de la seva memòria. Documentant aquestes entitats, pretenem donar fe de les funcions de gestió i organització dels seus òrgans de govern, de la gestió dels serveis als afiliats, dels debats doctrinals que es produïen i, en definitiva, totes les grans funcions que els són pròpies.

22. Quin valor tenen aquests fons?

Són clau per comprendre la història contemporània del país. No només aquells que es van integrar a CCOO, també aquells que han actuat en paral·lel amb el nostre sindicat, i que també mereixen l'atenció de l'arxiu, dedicat a la difusió de la història del món del treball.

Àmbit IX. Col·leccions i fons de partits polítics

23. Tenen la intenció de recuperar fons de partits polítics?

L'adquisició de documentació de partits polítics entra dins dels nostres esquemes. Tot i així, pràcticament tot són col·leccions, encara que concentren documents molt diversos.

24. Què desitgeu documentar amb l'adquisició de la documentació procedent de partits polítics?

Totes les facetes del seu funcionament. És cert que amb col·leccions és difícil aconseguir-ho, perquè la documentació prové de fons personals i generalment es tracta de propaganda. També hi ha documentació força especial, com en la col·lecció PSUC, en la qual s'hi pot trobar corporativa. Bàsicament, ens interessa documentar les funcions de gestió i organització dels partits, de les relacions corporatives, de gestió de l'afiliació i allò referent a les qüestions doctrinals i debats ideològics que tenen lloc al si d'aquestes organitzacions.

Àmbit IX. Col·leccions i fons especials

25. Sota quins criteris es van crear les col·leccions? Quin valor els donen?

Les col·leccions es van començar a formar des dels inicis de l'arxiu amb la donació feta per militants i simpatitzants de CC.OOs.. Són un dels atractius més reclamats pels usuaris però també és cert que van formar-se amb documentació de la qual desconeixem la procedència. En els començaments de l'arxiu els nostres responsables no eren professionals especialment formats. El funcionament i objectius de la fundació també hi van influir, perquè en lloc de treballar segons criteris diguem-ne arxivístics, les van formar tenint en compte que la fundació cercava recursos per a la investigació sobre dret sindical, història i altres branques de les ciències socials. Pensaven que s'organitava millor així la documentació, sense prestar atenció als principis de l'arxivística. Tanmateix, això ja ha estat superat, i ja fa anys que procurem mantenir la procedència dels materials.

Entrevista amb Juan Manuel García Simal

Entrevistat: Juan Manuel García Simal

Càrrec: arxiver a càrrec de l'Arxiu Històric de la CONC

Data: 9 de gener de 2019

Àmbit I. Aspectes genèrics
1. Quins són els objectius actuals de l'Arxiu Històric de la CONC?
<i>Recuperació, tractament i difusió dels fons sindicals, organitzacions polítiques i socials relacionades amb la història del moviment obrer a Catalunya, no necessàriament vinculades amb CCOO.</i>
2. Han canviat els objectius de la institució al llarg de tots aquests anys?
<i>No han experimentat canvis substancials al llarg del temps. Només quan el projecte original de recuperar els documents de les CCOO clandestines es va ampliar per construir la iniciativa actual que és la Red de Archivos de Comisiones Obreras.</i>
Àmbit II. Polítiques d'adquisició
1. Disposeu d'una política d'adquisició regulada i posada per escrit?
<i>No, per escrit no existeix, només disposem de criteris. Tot i així, després de tots aquests anys treballant ens hem començat a fer al càrrec que n'hauríem d'elaborar una. No només per nosaltres i l'arxiu, si no també pels donants i titulars. Sovint necessiten molta orientació i una política d'adquisició podria ajudar-nos a guiar-los.</i>
2. Disposeu de criteris concrets per a l'adquisició de fons documentals? Quins?
<i>El fons ha de ser coincident amb la temàtica i tipologies de fons que conservem. Ha de disposar de continguts relacionats amb el món sindical, polític i social, el moviment obrer i trobar-se també relacionat amb la història de Catalunya. També valorem, preferiblement, adquirir fons documentals tancats, sense mostrar prioritats especials sobre l'etapa històrica o època.</i>
3. Quin tipus d'actitud mostreu davant dels fons a adquirir? Els cerqueu activament?
<i>Hem cercat fons activament, sí, en funció de la nostra missió i valorant principalment el perill que existia perquè es perdessin. Tot i així, la major part dels fons adquirits provenen d'entitats i persones que ens els han ofert. Hem cregut que calia posar en pràctica els dos mètodes perquè molts dels propietaris dels documents desconeixen el valor que pot tenir per a nosaltres, però d'altres sí que són conscients que allò que guarden té un valor que algú podria apreciar.</i>

4. Disposeu de criteris concrets per a l'adquisició de material gràfic, visual i audiovisual?
Tot tipus de suports reproduïbles amb els nostres mitjans. En relació amb la temàtica, els paràmetres de selecció són els exactament els mateixos que els aplicats en la documentació en format analògic.
5. Heu experimentat o s'ha entrat en disputa amb algun altre arxiu a l'hora de formalitzar una adquisició? Hi ha hagut competències entre arxius?
<i>No, fins ara no hem experimentat cap problema com aquest. Nosaltres tenim molt clar que no volem competir amb ningú, defensem plenament la cooperació entre arxius, i les nostres actuacions ho demostren. En cap cas entràriem en una disputa similar.</i>
6. Heu hagut de renunciar a l'ingrés d'algun fons documental al llarg del temps? De quin tipus? Per què?
<i>Sí, el fons La Maquinista Terrestre i Marítima S.A., un fons empresarial. Bàsicament, per manca de recursos per a tractar-lo. Des de l'Arxiu Històric de la CONC es va fer d'intermediari amb l'ANC per facilitar-ne el trasllat allí. El fons va ser ofert per la secció sindical de CCOO de l'empresa, que va aconseguir aplegar part del fons corporatiu després de tancar.</i>
7. Us heu interessat per algun fons concret que, malauradament, no hagi pogut ésser ingressat? Podríeu posar-ne algun exemple?
<i>Els cas més emblemàtic és el fons antic de la SEAT, que es va intentar gestionar l'ingrés d'almenys una part del fons de l'empresa o una còpia del mateix, aquella relativa a les relacions laborals empresa-treballadors. Hi va haver reticències per part de l'empresa, actualment en mans del grup Volkswagen; l'ingrés desitjat no es va poder formalitzar.</i>
8. Heu hagut de renunciar a l'ingrés de parts de fons específiques? Per quina raó? Podríeu posar-ne un exemple?
<i>En principi no. Tan sols podria donar-se el cas dels fons fotogràfics, molts dels quals contenen informació personal que no és d'interès per part de l'arxiu. També descartem documentació que es pot trobar en altres repositoris, per exemple, les publicacions oficials o bé els reculls de premsa confeccionats pels productors dels fons, majoritàriament de caràcter personal. I tampoc acceptem documentació que no podem reproduir amb els mitjans de l'arxiu.</i>
9. Accepteu tota mena de materials d'arxiu? En cas negatiu, quins sí i quins no? Per què?
<i>S'accepta tota mena de material, amb independència del suport, però sempre que sigui reproduïble amb els mitjans que tenim a la nostra disposició.</i>
10. Accepteu còpies?
<i>Només en casos molt excepcionals, quan considerem que els documents a adquirir són molt valuosos per nosaltres i el productor o titular no se'n vol desprendre. Aquest és el cas del</i>

<i>fons de l'advocat Casares, bona part el formen còpies dels seus expedients.</i>
11. Heu ingressat documentació d'arxiu en format digital?
<i>Alguns, però representen una part petitíssima del total. No hi ha una política específica per a la gestió i preservació de documents en format digital. Pel que fa a la documentació pertanyent a l'organització, destacar que encara es porten a terme les transferències en format analògic.</i>
12. Quines actuacions realitzeu en matèria d'expurg o avaluació documental quan ingressa un fons privat?
<i>Duplicats, reculls de premsa, documents oficials que no desvirtuin una unitat documental composta i documents particularment danyats amb informació inaccessible.</i>
13. Podeu enumerar els passos que es porten a terme a l'hora d'ingressar un fons?
<i>Els passos són, primer, el contacte amb el titular del fons o contacte del titular amb l'arxiu, es fa una sol·licitud d'informació sobre el contingut del fons, es visita el fons o es trasllada a l'arxiu per identificar-lo, es prepara el conveni i se signa per ambdues parts i, finalment, es trasllada el fons a l'arxiu.</i>
14. Quins són els règims jurídics dels ingressos?
<i>Dipòsit i donació. Per motius molt i molt excepcionals, podem valorar el comodat, però caldria estudiar-ho bé. Podria aplicar-se, per exemple, sobre documentació molt excepcional amenaçada o en perill de desaparèixer. En cap cas es recorre a la compra de fons. Això es deu als recursos que tenim, limitats.</i>
15. Quins drets us reserveu sobre la documentació? En disposeu dels drets d'explotació i de propietat intel·lectual sempre?
<i>D'acord amb el model de conveni actualment utilitzat, l'Arxiu Històric de la CONC es reserva els drets d'explotació i sobre la propietat intel·lectual de la informació fixada en la documentació integrada al fons.</i>
16. Sempre es determinen les mateixes clàusules per a tots els fons documentals adquirits?
<i>Sempre s'ha utilitzat un model únic elaborat en base a les aportacions i obres del jurista Josep Cruanyes i Tor. Rarament s'han produït canvis pel que fa a les demandes dels interessats, si bé el model en qüestió s'ha anat adaptant al llarg del temps en funció de les circumstàncies que s'han anat produïnt al llarg del temps. Podem ser flexibles, especialment si es tracta de documentació excepcional o de gran interès. Tot i així, sempre ens agrada demanar màxima transparència i que no existeixin clàusules molt restrictives sobre l'accés.</i>
17. Tots els membres de la Xarxa d'Arxius de Comissions Obreres segueix les mateixes línies d'actuació en matèria d'adquisició, avaluació i selecció documental?
<i>Sí, seguim un conjunt de línies comunes, tot i que gaudim de molta autonomia i tots s'administren amb els seus propis criteris de funcionament. Cadascun dels arxius procedeix</i>

d'acord amb la seva pròpia iniciativa, encara que durant els congressos i trobades que se celebren ells mateixos presenten les memòries, dins les quals s'inclouen els fons adquirits d'acord amb els seus objectius, missió i valors institucionals.

18. Existeixen una data o dates límit o extremes a l'hora d'adquirir un fons documental?

Tècnicament sí, ja que s'han arribat a acords per limitar-ho a la dècada dels 80' durant els congressos que la xarxa ha han celebrat al llarg dels anys. Tanmateix, a la pràctica, això s'ha acabat desestimant, en el nostre cas, sobretot pels fons privats.

Àmbit III: Fons corporatius. Període il·legal

19. Com es va aplegar aquesta documentació, d'on prové?

Tot prové de donacions d'antics militants i càrrecs que ho havien conservat dins dels seus fons personals. És una documentació molt fragmentada, escassa i molt excepcional. Es va intentar obtenir còpia dels documents que es conserven als arxius de la policia i els ministeris, sense èxit.

Àmbit IV. Fons CCOO, període legal

20. Quines són les dates extremes del fons documental CCOO període legal?

Entre 1978 i els anys 80. Tanmateix, disposen de documentació posterior, que pot arribar a fins el 90' i fins i tot més enllà. Tal és el cas de la Secretaria General, l'únic òrgan de la CONC amb qui regulem transferències periòdiques, per espai, recursos i manca d'un sistema de gestió documental difós i posat en pràctica.

21. Disposeu d'un quadre de classificació actualitzat d'aquesta part del fons? Podríeu facilitar-me'l?

Sí, però no està disponible pels canvis de funcions dels òrgans del Sindicat. A més, al no existir un sistema de transferència ni gestió documental integral que avasti tota l'organització s'ha optat, per ara, per classificar la documentació per departaments de procedència tot respectant les agrupacions documentals que s'han generat dins l'àmbit de gestió. Val a dir que tota aquesta documentació procedent dels altres òrgans del sindicat no ha crescut més, les transferències han estat aturades a l'espera de disposar d'un sistema de gestió documental eficaç i uns espais adients.

22. Disposeu d'altres instruments de descripció d'alguna mena per identificar-la?

No. No existeixen inventaris ni guies. Només un senzill registre intern amb la identificació dels òrgans que han transferit documentació i les dates extremes que comprèn la documentació en qüestió.

23. Aquesta eina està difosa entre el personal de l'organització?

Al no existir ni un sistema de gestió documental integral, ni un quadre de classificació pròpiament dit, no s'ha pogut difondre res.

24. Qui va incentivar les transferències? Com es va portar a terme?

Es va disfondre des de l'arxiu i es va anar a anar a recollir directament. Tal com s'ha indicat, alguns van respondre favorablement, d'altres, a més, van seguir al llarg del temps. Una bona part, però, no van respondre a la crida. Com he esmentat, només tenim un acord formal amb la Secretaria General i la documentació l'avaluem nosaltres amb les taules de valoració documental difoses per la Confederació Sindical de CCOO. També hem ingressat documentació de les seccions, però no periòdicament; signem acords puntuals per a casos específics i, tot seguit, es formalitza la transferència.

25. Amb quina periodicitat es programen aquestes transferències?

Amb la Secretaria General, cada 4 anys, una vegada renovat el mandat.

26. Es disposa d'algun sistema de gestió documental a escala administrativa? Hi ha responsable en cap? Disposa d'instruments com un QdC que identifiqui les sèries?

Naturalment, a les oficines han de dotar-se d'algun sistema de gestió documental, però no hi ha presència d'arxivers ni de criteris propis de la disciplina, fet que es fa patent, per exemple, en la manca d'instruments de treball com un quadre de classificació. A més, avui dia està guanyant molt pes el document electrònic; utilitzen servidors, però solen estar força mal organitzats. Això també fa patent la inexistència de criteris professionals adequats per gestionar aquests documents.

27. Existeix algun tipus d'Arxiu Central o oficina específica on es desi o emmagatzemi la documentació menys recent o tramitada?

A la pràctica, hi ha dipòsits de documents que fan la funció d'arxiu intermedi. Tanmateix, al no tenir coneixement molt actualitzat dels sistemes que utilitzen ni al disposar de criteris de treball arxivístics, en teoria, no. En aquests moments, des de la pròpia Secretaria General se'ns ha demanat començar a planificar el que serà un sistema de gestió documental. Hem estat celebrant reunions amb responsables de cada secretaria, informàtics i juristes especialitzats en protecció de dades. Ens trobem en una fase de sondeig, d'anàlisi, molt incipient. El proper pas programat serà distribuir formularis als responsables d'oficines seleccionats i avaluar la situació actual.

Àmbit V. Fons personals

28. A qui corresponen els fons personals que es conserven a l'arxiu? Com els classificariu i quin percentatge representarien aproximadament cada tipologia?

No disposem de criteris de selecció en funció del càrrec o responsabilitat del productor. Si els classifiquéssim tindríem càrrecs de CCOO de Catalunya, sindicalistes, membres d'organitzacions socials, personalitats de fora del sindicat però amb pes dins del moviment obrer.

29. Disposeu d'algun fons personal d'alguna persona que no fos militant de CCOO?

Sí, n'hi ha. En són exemples el fons Joan Ramón Capella Hernández, José María Huertas

Clavería, Guillermo Lusa (catedràtic d'universitat), Francisco Fernández Buey, Ignasi Riera Gassiot, Enric Cama Colomes, Jordi Sánchez (editor de la revista Arreu), entre d'altres.

30. S'han concretat criteris específics per determinar la optimitat dels fons personals per tal de ser ingressats a l'arxiu?

Tenim dos criteris: han de ser persones vinculades, directa i indirectament, al sindicat, i la seva tasca ha d'haver contribuït al foment i difusió de moviments o entitats socials i polítiques. Ambdós criteris no són excloents, de manera que opoden trobar fons on ambdós criteris es facin efectius.

31. Existeix alguna iniciativa per part de l'arxiu de cara a captar els fons personals que siguin d'interès?

L'Arxiu és conegut dins l'organització, normalment es posen en contacte amb nosaltres i llavors s'engega el procés. Són conscients de la presència de l'òrgan per la seva labor de recuperació de la documentació que es va fer durant els primers anys de funcionament del sindicat. Els primers presidents i els arxivers van ser els que van donar a conèixer molt l'arxiu, pilars sobre els quals hem anat construint el fons actual. La feina de difusió feta al llarg del temps ha permès que els donants es mostrin predisposats a donar el fons a l'arxiu i que es mostrin sovint molt propenços a col·laborar amb nosaltres.

Àmbit VI. Fons advocats i associacions laboristes

32. Tots els advocats a qui pertanyien els fons estaven adscrits a CCOO? Com es van adquirir aquests fons documentals?

No, alguns sí però. En tot cas, tots ells estaven relacionats amb CCOO. Quan no hi havia gabinet jurídic, des del sindicat es derivava els treballadors a aquests advocats o assessories de confiança, d'aquí el vincle que es va crear amb ells i la possibilitat d'ingressar els seus fons documentals, la major part després que tanquessin el despatx.

33. Es té constància que s'ingressessin de manera completa?

Creiem que la majoria sí, però d'altres estem segurs que no. El cas de l'advocat Albert Fina és paradigmàtic. El fons del seu despatx, que portava amb la seva esposa, la Montserrat Avilés, va ingressar a l'arxiu després del decés del senyor Fina. Tot i així, la seva dona va continuar al capdavant del despatx fins molts anys després de la donació. Així doncs, hem sabut que una part del fons del despatx no es troba a l'arxiu.

Àmbit VII: Fons privats sindicats i d'òrgans de representació dels treballadors

34. Com van ingressar els fons d'associacions i entitats que es conserven a l'arxiu?

Es tenia contacte amb els responsables amb aquestes entitats, es va fer una crida generalitzada als òrgans que consideràvem que podien disposar de documentació d'interès per a l'arxiu. La immensa majoria van respondre favorablement a l'hora de donar el fons, una minoria, però, simplement no van contestar-nos.

35. En base a quin criteri va decidir ingressar els fons d'entitats i associacions fons a l'arxiu?

Primer pels objectius del propi arxiu, un centre dedicat a la recuperació i difusió de la memòria del món del treball i del moviment obrer. Operativament, per vincle personal i corporatiu entre el titular i CCOO, per exemple, el cas de l'Institut del Treball, el director era membre de CCOO

36. Com van ingressar els fons pertanyents a organitzacions de representació dels treballadors?

En la major part dels casos, des de l'arxiu ens vam posar en contacte amb ells i en vam acordar la transferència després d'arribar a un acord. Vam creure que era important recuperar aquesta documentació abans que la tiressin, perquè des de les seccions no eren conscients ni crec que siguin actualment conscients del valor que pot tenir aquest material. D'altres vegades, els secretaris de les seccions van contactar amb nosaltres directament i ho vam mirar d'arreglar. Amb la transferència d'aquests fons sovint hem acabat aplegant diferents fons documentals. Moltes vegades les seccions sindicals de CCOO han tingut majories dins dels comitès i, alhora, també havien aplegat la documentació dels antics jurats d'empresa, que van ser substituïts pels comitès.

37. Com i quan ingressar el fons *Tenería Moderna Franco-Española S.A.*?

La documentació procedeix de Barcelona, on hi havia la seu social. L'equip directiu de l'empresa havien sigut delegats sindicals, ja que es va convertir en una societat anònima laboral.

Àmbit VIII. Fons fotogràfic

38. Disposeu de criteris concrets per a la selecció de material fotogràfic?

No, s'accepta tot tipus de material fotogràfic, positius, negatius, microfilm i microfítxes. Valorem sobretot que estigui relacionat amb la vida dels productors, i que hi tingui pes la temàtica política i sindical, especialment si es troba relacionada amb la història de CCOO. Hem de ser cuidadosos amb l'adquisició de material fotogràfic, perquè tot i disposar d'un dipòsit amb climatització, no tenim recursos per garantir la preservació permanent de determinats suports fotogràfics particularment delicats. Davant d'això, sovint contactem amb altres centres més ben preparats, com l'Arxiu Fotogràfic de Barcelona, que sempre s'han mostrat predisposats a donar-nos un cop de mà quan se'ns han presentat casos concrets que no podíem abordar adequadament.

Àmbit IX. Fons especials i col·leccions

39. Com s'han creat les col·leccions de l'arxiu?

Actuant en part com a centre de documentació, durant els primers anys d'existència de l'arxiu, es van crear aquestes col·leccions amb la informació que procedia de fons personals. Ara identifiquem la procedència dels documents al configurar-les però sabem que durant els primers anys això no funcionava així i, per tant, hi ha molts documents de les col·leccions

que en desconeixem la procedència. Es van crear totes des de l'arxiu, ja que ens arribaven grans quantitats de documents procedents d'organitzacions polítiques, sindicals i de moviments socials. Vist això, es va considerar que valia la pena elaborar grans col·leccions.

40. D'acord amb quadres de fons disponibles, quins són fons especials i quins col·leccions?

Totes són col·leccions. Per fons especials s'han d'entendre les col·leccions creades com a estratègies de difusió i de suport a la recerca en l'àmbit de CCOO i el moviment obrer a Catalunya. L'exemple més paradigmàtic en són els fons orals, que vam elaborar i compilar fa uns anys.

41. Com s'han arribat a aplegar materials d'altres sindicats i d'organitzacions polítiques?

Tots procedien de fons conservats l'arxiu.

42. La col·lecció PSUC és de les més remarcables de l'arxiu, per dimensions i varietat del material documental, què explica aquest fet?

És documentació dels fons personals que es conserven a l'arxiu. El PSUC, històricament, va ser un partit polític molt vinculat a la CONC, d'aquí que dels fons personals hi hagués tanta documentació que posteriorment va passar a formar la col·lecció. En part, això explica que aquesta col·lecció sigui força més gran que la resta. Hi ha una part de la col·lecció que procedia directament de la seu del PSUC, donada per una secretària que treballava allà, l'Esperança García. Opinem que aquesta documentació podria de ser duplicada, però no ho podem assegurar, caldria mirar els inventars de l'ANC, que conserva el fons original. Al construir les col·leccions, en el seu moment, el personal de l'arxiu va optar per reintegrar-la a la col·lecció que estava creant. Això explica les seves dimensions, força considerables.

43. En base a quins criteris es van ingressar els fons o col·leccions d'associacions veïnals, moviments estudiantils, moviments feministes i moviments cristians?

Totes elles són col·leccions de moviments o organitzacions on CCOO hi va desenvolupar una tasca activa i important. L'abundància dels materials va fer optar per crear les col·leccions, molt nombroses en tots els arxius de la RAHCO.

Entrevista amb José Babiano Mora

Entrevistat: José Babiano Mora

Càrrec: director del Archivo de Historia del Trabajo

Data: 17 d'abril de 2019

Ámbito I. Aspectos genéricos
1. Cómo definiría la misión y los objetivos del Archivo de Historia del Trabajo?
<i>Preservar y difundir el patrimonio documental de CCOO, así como la documentación de otras organizaciones antifranquistas y del mundo del trabajo.</i>
2. Por qué razón cree que el Archivo de Historia del Trabajo se ha constituido como una entidad que reúne documentación que va más allá de la historia y actividades de CCOO?
<i>Por la propia historia de la institución cuyo patrimonio documental custodia: CCOO en el franquismo no era un sindicato, sino un movimiento que se desarrolla en el contexto del antifranquismo y entre otros movimientos sociales. Además el marco del sindicato es el del mundo del trabajo.</i>
3. Qué papel cree que juega o representa el archivo y la red de la cual forma parte dentro del sistema de archivos español?
<i>Tanto la red como el AHT conservan una serie de fondos documentales únicos e imprescindibles para conocer un aspecto central de la historia y del presente de la sociedad. el trabajo y el sindicalismo.</i>
4. Cree que el archivo debería ampliar o cambiar sus objetivos y abasto y debería redirigir sus actuaciones, por ejemplo, centrándose en la gestión y preservación de la historia y memoria del sindicato?
<i>No. El Archivo cumple también el papel de preservar la historia y memoria del sindicato, no sólo por la custodia de su patrimonio documental, sino también por sus actividades en los ámbitos de la Historia y la Memoria</i>
Ámbito II. Política de adquisición de fondos no producidos por la organización sindical
5. Disponen de una política de adquisición puesta por escrito?
<i>Tenemos criterios, los de la RAHCO, pero no una política puesta por escrito.</i>
6. Podría enumerar los criterios a seguir a la hora de adquirir un fondo documental?

<i>Más allá de la documentación orgánicamente transferida, adquirimos fondos acordes con los objetivos del archivo (militantes sindicales y/o políticos vinculados a la trayectoria de CCOO, sobre todo).</i>
7. Han renunciado al ingreso de algún fondo documental a lo largo de los años? Por qué razones. Podría poner un ejemplo?
<i>En una ocasión a un fondo documental de un despacho laboralista, debido a la reiteración de información contenida en relación a otros fondos documentales ya adquiridos.</i>
8. Han ingresado fondos documentales de los cuales sólo se haya seleccionado una parte? En caso afirmativo, podría poner un ejemplo y las razones que motivaron esta decisión?
No.
9. No Han establecido fechas extremas para el ingreso de documentación? Cuáles?
No.
10. Se aceptan todo tipo de soportes documentales?
<i>Si, siempre que sean reproducibles con los medios que tenemos.</i>
11. Cuáles son los regímenes jurídicos aceptados para el ingreso de fondos documentales?
<i>Donación en propiedad y depósitos.</i>
12. Qué derechos se reserva el archivo sobre la documentación ingresada?
<i>El uso para fines de investigación y divulgación.</i>
13. Las cláusulas de los convenios de formalización del ingreso son las mismas para todos los fondos documentales?
<i>En general, si. A no ser que la persona o entidad donante establezca requisitos específicos en materia de accesibilidad.</i>
14. Podría enumerar los pasos que se siguen a la hora de ingresar un fondo documental no producido estrictamente por la organización sindical?
<i>Contacto con la persona o entidad donante; visita e inspección de la documentación; firma del convenio o de la hoja de entrega, en su caso, e ingreso de la documentación en el archivo.</i>
Ámbito III. Evaluación documental
15. Qué actuaciones se llevan a cabo en materia de expurgo o evaluación documental

sobre los fondos no producidos por la organización sindical?
<i>Eliminación de material espurio, como fotocopias, recortes de prensa, duplicados, etc.</i>
Ámbito IV. Fondo de Comisiones Obreras
16. El archivo forma parte de un sistema de gestión documental que garantiza la transferencia periódica y regulada de documentación?
<i>Si.</i>
17. Cómo se organizan las transferencias de documentación? Quién las impulsa?
<i>Tras cada periodo congresual, la confederación y las federaciones de CCOO avisana al archivo que se encarga de organizar la transferencia.</i>
18. Todas la unidades de la <i>Confederación Sindical</i> transfieren la documentación de un modo periódico y regular? En caso negativo, cuáles lo hacen?
<i>Si.</i>
19. Todas las Federaciones transfieren la documentación de un modo periódico y regular? De no ser así, cuáles lo hacen?
<i>Si.</i>
20. Las transferencias incluyen documentación en formato electrónico?
<i>De modo minoritario pero regular. Se trata de documentación audiovisual.</i>
21. La documentación del fondo se somete a evaluación y expurgo documental una vez transferido al archivo histórico? En caso afirmativo, qué sistema se utiliza y en base a qué criterios?
<i>No. Se evalua en oficinas a través de tablas de valoración documental, nos llega la documentación evaluada, de conservación permanente.</i>
22. Cuáles cree que son los valores que motivan la conservación de la documentación del fondo en cuestión?
<i>Probatorio e histórico, a veces administrativo.</i>
Ámbito V. Fondos de otras organizaciones sindicales
23. En el caso de que haya colecciones, de dónde proviene la documentación con la que se han creado o formado?
<i>De donaciones de colecciones completas y otras formadas por el archivo con documentación de procedencia diversa.</i>

24. En qué circunstancias ingresó el fondo documental de la <i>Organización Sindical Española</i> que se conserva en el archivo?
<i>El archivo cuenta con documentación fragmentaria de la OSE procedente de los fondos de secciones sindicales y comités de empresa que han conservado el material del antiguo Jurado.</i>
25. En qué circunstancias ingresó el fondo documental <i>Confederación de Sindicatos Unitarios de Trabajadores</i> ? Se debió a una nueva fusión con CCOO?
<i>Se trata de documentación fragmentaria donada por particulares o que se hallaba entre la documentación de CCOO.</i>
26. En qué circunstancias ingresó la documentación de la <i>Unión General de Trabajadores</i> que se conserva en el archivo?
<i>Se trata de documentación fragmentaria donada por particulares o que se hallaba entre la documentación de CCOO.</i>
Ámbito VI. Fondos y colecciones de organizaciones políticas
27. De dónde proviene, en líneas generales, esta documentación?
<i>Donaciones particulares y de las estructuras de CCOO.</i>
28. Estarían dispuestos a ingresar la documentación de un partido político que optara por cederles su fondo documental?
<i>Si está relacionado con la clase trabajadora, si.</i>
29. En caso afirmativo, qué requisitos debería reunir el fondo documental y/o el productor para ingresarlo en el archivo?
<i>Que estuviera relacionado con la clase trabajadora.</i>
Ámbito VII. Fondos de abogados y asesorías
30. Todos los fondos pertenecen a abogados miembros de las CCOO?
<i>No.</i>
31. En caso de que los fondos no pertenezcan a abogados miembros de las CCOO, qué tipo de relación había entre dichos productores y el sindicato?
<i>En parte son fondos orgánicos de los gabinetes jurídicos de CCOO. Otra parte, se trata de despachos colaboradores o de aquellos otros vinculados a CCOO durante la clandestinidad.</i>
32. Qué funciones se desean documentar con la adquisición de estos fondos documentales?

La acción de los despachos en materia de defensa de las reivindicaciones y derechos de los trabajadores ante los tribunales laborales; la acción de los abogados ante el TOP y los organismos represivos de la dictadura, en general.

33. Podría definir brevemente cuál cree que es el valor de esta documentación?

Tiene un carácter eminentemente probatorio; ilustra la lucha de los trabajadores y trabajadoras por sus derechos, documenta la violación de los Derechos Humanos durante la dictadura franquista. Se trata además de una documentación singular y única.

Ámbito VIII. Fondos de órganos de representación de los trabajadores

34. Qué funciones y hechos les interesa documentar con la adquisición de estos fondos?

La acción de los antiguos jurados de empresa de la OSE y de los actuales comités de empresa.

35. Cuál cree que es el valor de estos fondos documentales?

La temática que ilustran y su carácter único.

36. Les interesaría adquirir fondos documentales producidos por comités de empresa cuya actividad se haya desarrollado en los últimos años? Podría justificarlo brevemente.

Si. Pueden ilustrar a sectores de actividad no contemplados en este tipo de documentación que conservamos.

Ámbito IX. Fondos empresariales

37. Qué interés tienen en adquirir documentación de fondos empresariales y qué desean documentar con su ingreso en el archivo?

Se trata de una documentación complementaria a la de los jurados y comités de empresa. Por lo tanto contribuyen a documentar mejor las relaciones laborales en la empresa.

38. En qué circunstancias ingresó el fondo *RENFE*?

Por transferencia de la Sección Sindical de CCOO.

Ámbito IX. Fondos de movimientos sociales

39. En qué circunstancias ingresó el fondo *Movimiento de profesores no numerarios*?

Por donación de un particular.

40. Qué requisitos establece el archivo para ingresar este tipo de fondos?

Que contribuya a nuestros propios fines.

Ámbito X. Colección fotográfica
41. Cuáles son los criterios técnicos empleados para la selección y adquisición de material fotográfico?
<i>Son adquiridos mediante transferencias.</i>
42. Cuáles son los criterios archivísticos y temáticos utilizados para la selección y adquisición de material fotográfico? Qué tipo de información se busca recoger?
<i>Que contribuya a nuestros propios fines.</i>
Ámbito X. Fondos personales (no producidos por abogados laboristas)
43. Disponen de fondos personales? Disponen de algún catálogo o guía de los mismos?
<i>Si, en ambos casos. No obstante, son fondos meticulosamente seleccionados, su tratamiento da mucho trabajo, es difícil compaginarlo con la gestión documental y todos los demás fondos.</i>
44. Estarían dispuestos a adquirir fondos personales? En caso afirmativo, qué requisitos deberían cumplir para ingresar en el archivo?
<i>Que contribuya a nuestros propios fines.</i>
Ámbito XI. Usuarios
45. Podría enumerar, aproximadamente, cuáles son los fondos y/o colecciones más consultados?
<i>Subfondos de la secretaría general y del secretariado de CCOO y más en general, de los órganos de dirección de la Confederación Sindical de CCOO. En cuanto a colecciones, las de prensa clandestina, fotografía y las Biografías Obreras.</i>
46. En líneas generales, podría indicar cuál es el perfil o perfiles de los usuarios del archivo?
<i>Doctorandos, estudiantes de TFM, medios de comunicación y estructura de CCOO.</i>
47. En función de cada perfil, qué documentos cree suscitan mayor interés o son más consultados?
<i>Los medios de comunicación demandan sobre todo fotografías. Los investigadores (doctorado y TFM), la documentación de orgánica de CCOO y de la clandestinidad. Las estructuras de CCOO, fotografías y documentos concretos de los diferentes órganos.</i>

Entrevista amb José Alberto Gómez Roda

Entrevistat: José Alberto Gómez Roda

Càrrec: director de l'Arxiu Històric Sindical José Luis Borbolla de CCOO del País Valencià

Dia: 15 d'abril de 2019

Àmbit I. Aspectes genèrics
1. Quina és la missió i objectius de l'Arxiu Històric Sindical?
<i>El objetivo es doble: por un lado, la recuperación de documentación del antifranquismo y de los movimientos sociales y políticos democráticos y de izquierdas en el País Valenciano, incluido como preferente CCOO, de la historia del trabajo y la empresa; y, por otro lado, conservar, divulgar y dar acceso para la investigación y la cultura a la documentación generada por CCOO del PV desde su constitución como sindicato en abril de 1977.</i>
2. Per quina raó creieu que l'Arxiu Històric Sindical s'ha constituït com una entitat que ha acabat reunint documentació que va més enllà de la història i activitats del propi sindicat?
<i>Por la ausencia de políticas públicas de la memoria democrática en el Estado español. CCOO tomó la iniciativa de ofrecerse a la conservación documental de la historia del antifranquismo cuando no había entidades públicas que lo hiciesen y, como movimiento social que fue capaz de reunir sensibilidades y militancias políticas de todo el espectro de las izquierdas comunistas, hemos podido reunir colecciones documentales de militancias y procedencias diversas.</i>
3. Com veu el futur de l'Arxiu Històric Sindical dins del sistema d'arxius valencià? Quin paper juga l'arxiu dins d'aquest entramat institucional?
<i>Depende de la implementación de la ley memoria que ha aprobado el actual gobierno tripartito de la Generalitat, que contempla la creación de un instituto de la memoria democrática. De momento no hay nada y las políticas archivísticas se notan por su ausencia. Nada de nada.</i>
4. Creu que l'arxiu hauria d'ampliar o canviar els seus objectius i abast i hauria de redirigir els seus esforços i actuacions, per exemple, centrant-se en la gestió i preservació de la història i memòria del sindicat?
<i>Ya lo hacemos, intentamos cubrir todo el ciclo documental con la creación ya hace más de veinte años de un archivo intermedio.</i>
Àmbit II. Política d'adquisició de fons no produïts per l'organització sindical
5. Disparen d'una política d'adquisició posada per escrit?
No.

6. Podria enumerar els criteris a seguir a l'hora d'adquirir un fons documental?
<i>No existen criterios fijados de antemano y no tenemos una política proactiva, somos más receptores que buscadores de fondos. Todo lo que cuadra en los objetivos del archivo lo aceptamos, con la salvedad de pedir a los donantes que nos cedan la decisión sobre la cesión, canje o destrucción, según el caso, de documentos repetidos. Se da muchas veces el ingreso de documentos de los que ya existen ejemplares porque suelen ser donaciones personales de documentos recibidos en la actividad de militancia, en la que muchos coincidían.</i>
7. Existeixen prioritats a l'hora de valorar i adquirir un fons documental?
<i>Mientras que se da la situación anterior de donaciones de archivos personales de militancia antifranquista, es mucho más difícil acceder a archivos de empresas y jurados de empresa, o de despachos laboristas, a los que siempre dedicamos un mayor esfuerzo si existe la posibilidad de recuperar alguno.</i>
8. Heu renunciat a l'ingrés d'algun fons documental al llarg dels anys? Podríeu posar un exemple i explicar-ne breument les raons?
<i>No recuerdo, creo que no. Solo recuerdo la oferta del fondo de obras de prácticas de alumnos de un profesor de artes plásticas. Eran obras alusivas a causas sociales y políticas como los derechos humanos, pero no tenemos condiciones para la conservación de obras de arte.</i>
9. Heu ingressat fons documentals dels quals solament s'hagi seleccionat una part? En cas afirmatiu podríeu posar un exemple i les raons que motivaren aquesta decisió?
<i>No recuerdo. Pero puesto que tienes interés en esta cuestión, puedo decirte que en una ocasión por no contrariar al donante aceptamos una parte de un archivo personal que hoy no admitiría. Se trata del archivo de un profesor de secundaria, militante comunista y miembro que fue de la dirección del sindicato de enseñanza de CCOOPV. Su archivo comprendía documentos de su militancia política, otros de su participación en los órganos directivos de la Federación de Enseña, y un tercer conjunto formado por sus notas de docencia que no debimos aceptar. No obstante, este compañero consideraba su labor docente como una extensión o puesta en práctica de sus ideas políticas sobre la organización social, por lo que me cabe aún la duda de si hicimos bien, también por cuestión de mantener la integridad de su archivo personal.</i>
10. Heu establert dates extremes per a l'ingrés de documentació? Quines?
<i>No.</i>
11. S'accepten tot tipus de suports documentals?
<i>No aceptamos soportes no reproducibles con los medios de que disponemos, por ejemplo cintas VHS.</i>
12. Quins drets es reserva l'arxiu sobre la documentació ingressada?
<i>Como ya he dicho más arriba, nos reservamos la opción de canjear o destruir duplicados, según el valor de la documentación.</i>

13. Les clàusules dels convenis de formalització de l'ingrés són les mateixes per a tots els fons documentals adquirits?
<i>No. Si existen derechos de autoría que hay que reconocer, como en el caso de las colecciones o fondos fotográficos, se contemplan y negocian.</i>
14. Podríeu enumerar els passos que se segueixen a l'hora d'ingressar un fons documental no relacionat directament amb l'organització sindical?
<i>Nos llega la propuesta o la información sobre la existencia del fondo y hablamos con la/los reponsables, titulares o depositarios. Pedimos aclaraciones sobre el contenido, época, procedencia, y sobre la existencia de formatos o soportes especiales (carteles, adhesivos, fotografías, audio o vídeo) además de la documentación en papel. Negociamos los términos del ingreso en el archivo, si hay algo que no nos interesa, si se trata de un depósito o donación, el nombre que va a adoptar el conjunto para su identificación en nuestro archivo, las condiciones de acceso, las posibilidades de reproducción y derechos por autoría, etc. Siempre procuramos obtener la mayor libertad y discrecionalidad en la gestión por el archivo (mejor donación que cesión, libertad para decidir sobre expurgo, cesión de derechos ...). Se ofrece recoger la documentación en origen o se concierta un día de entrega.</i>
Àmbit III. Avaluació documental
15. Quines actuacions es porten a terme en matèria d'expurg sobre els fons no produïts per a l'organització sindical?
<i>Se destruye o aparta para remitir a otros archivos de CCOO la documentación repetida, en particular si se trata de publicaciones periódicas clandestinas.</i>
Àmbit IV. Fons CCOO del País Valencià (període clandestí)
16. Com es va formar i es preveu continuar formant aquesta part del fons?
<i>Toda la documentación ha ingresado por donaciones personales de militantes del sindicato y de organizaciones de las izquierdas antifranquistas, bien por afinidad directa o porque somos un archivo de referencia para este tipo de documentación. Nos planteamos en ocasiones dirigirnos a personas que guardan archivos interesantes, pero nos para que tenemos una capacidad limitada de gestión.</i>
17. Qui foren els donants de la documentació que comprèn aquesta part del fons? Quina és la seva provenença?
<i>La mayoría eran militantes valencianos de CCOO y del PCE, pero también del MC, OIC, LCR, etc.</i>
Àmbit IV. Fons CCOO del País Valencià (període legal)
18. La Confederació Sindical de CCOO del País Valencià disposa d'un sistema de gestió documental que garanteixi la transferència periòdica i regulada de la documentació a l'arxiu històric?

<i>Tenemos dos depósitos de archivo intermedio y un sistema de gestión de las transferencias y expurgo con una aplicación en la intranet sindical.</i>
19. Com s'ha organitzat la transferència d'aquesta documentació?
<i>Por llamamientos periódicos de las secretarías de organización y de finanzas a los departamentos de la dirección confederal del PV, a las federaciones y comarcas, para que hagan transferencias. No disponemos de una relación de series documentales ni de un calendario de expurgo asociado.</i>
20. Es rep documentació periòdicament de totes les unitats que conformen la Confederació Sindical? En cas que no, de quines es rep? (no incloent federacions ni unions provincionals)
<i>La mayor parte de la documentación que ha ingresado en el archivo intermedio procede de Servicios Jurídicos (expedientes de demandas), de Finanzas (facturación, presupuestos, justificaciones, proveedores, etc.), del Gabinete Técnico (expedientes de seguimiento de empresas, de procesos de regulación de empleo, etc.), y de FOREM PV (expedientes de cursos).</i>
21. Com s'ha gestionat i es gestiona actualment la transferència de la documentació de las federaciones i les unions provincials?
<i>No hay regularidad, es necesario un seguimiento sobre los responsables en cada momento sobre todo de organización y finanzas. Mientras que las uniones intercomarcales suelen disponer de espacios propios de archivo en sedes locales antiguas, no ese el caso de las federaciones. Como las federaciones han cobrado más peso y autonomía en la estructura organizativa, es más difícil vincularlas al archivo que las comarcas.</i>
22. Les transferències inclouen documentació en format electrònic?
<i>No. Hay un servidor general al que están vinculados todos los ordenadores de todos los puestos de trabajo y cada uno se organiza a su libre criterio, es un caos. Deberíamos planificar una intervención a ese nivel pero no se ha hecho. Muchos departamentos por libre escanean y destruyen documentos en papel por su cuenta.</i>
23. La documentació del fons se sotmet a avaluació i expurg documental una vegada transferit a l'arxiu històric? En cas afirmatiu, quina i en base a quins criteris?
<i>Durante 15 años o más desde la creación del archivo intermedio solo se ha recibido documentación con sus hojas de transferencia sin evaluar ni destruir nada. Desde hace un año hemos empezado a destruir porque no podemos ya asumir el coste y solo por este motivo hemos conseguido vencer las resistencias a autorizar expurgos. Escapa a nuestra capacidad de gestión una evaluación que permita un expurgo cualitativo que es el que yo desearía, lo que se ha conservado en los expurgos por ejemplo de expedientes de servicios jurídicos se ha seleccionado por muestreo numérico. Yo he adoptado por norma no destruir nada anterior a 1992, puesto que no es mucho lo que se ha conservado.</i>
24. Quins valors creu que motiven la conservació de la documentació d'aquesta part del

fons?
<i>Fundamentalmente el de ofrecer las evidencias documentales de un periodo que con el tiempo va cobrando interés histórico, el de los procesos de cambios en el mundo del trabajo y su regulación política desde la Transición a la democracia.</i>
Àmbit V. Fons d'òrgans de representació dels treballadors
27. Quines funcions i fets us interessa documentar adquirint aquests fons?
<i>Registran la actividad de secciones sindicales y comités de empresa, su actividad de afiliación y representación en las elecciones sindicales, movilización, negociación, asesoramiento y reclamación, información, etc.</i>
28. Quin valor creieu que té aquesta documentació?
<i>Creo que el mayor valor que llega a adquirir con el tiempo es doble: como reflejo de la implantación y representatividad sindical, por un lado, y como fuente para estudiar la negociación colectiva y la conflictividad laboral en relación con el cambio político y económico de una sociedad local dada.</i>
29. Us interessaria continuar adquirint fons documentals de comitès d'empresa que hagin desenvolupat la seva activitat al llarg dels darrers anys?
<i>Me parece muy importante y necesario. Mientras que la actividad orgánica del sindicato genera una documentación más o menos fácil de integrar en el sistema de archivo, la procedente de secciones sindicales es menos accesible y la de comités de empresa aún menos.</i>
Àmbit VI. Fons assessories i advocats laboristes
30. Els fons es corresponen a assessories o advocats membres de les CCOO?
<i>En nuestro caso, de la etapa anterior a la formación de unos servicios jurídicos de profesionales de plantilla del sindicato, antes de 1977, solo hemos podido recoger la documentación de un abogado del PCPV-PCE y CCOOPV, estrictamente la de casos de represión política bajo la dictadura. Es un fondo muy relevante. De la etapa de servicios jurídicos orgánicos del sindicato tenemos series de expedientes desde 1977 con alguno huecos accidentales.</i>
31. En cas que els fons no es corresponguessin a advocats membres de les CCOO, quina mena de relació hi ha entre els productors i els sindicat?
<i>No tenemos de abogados o abogadas que no fuesen miembros de CCOO.</i>
32. Quines funcions els interessa documentar adquirint aquests fons?
<i>La defensa jurídica de trabajadoras y trabajadores es una de las funciones más importantes de un sindicato, para mucha afiliación "volátil" es su único contacto y referencia del sindicato. La abogacía sindical interviene en todo tipo de litigios, desde demandas individuales hasta EREs o conflictos entre sindicatos por desavenencias en las elecciones sindicales.</i>

Àmbit VII. Fons d'organitzacions polítiques
33. Els conjunts documentals en qüestió són realment fons o colecciones factícies?
<i>No tenemos ningún fondo propiamente dicho que hayamos recibido de un partido, sino colecciones documentales que forman parte de fondos personales de militantes. En el caso de la oposición antifranquista no puede ser de otra manera porque la clandestinidad no permitía organizaciones estables, solo redes personales de militancia.</i>
Respondre només si són fons documentals pròpiament dits
34. Com van arribar a l'arxiu el fons d' <i>Esquerra Unida del País Valencià</i> ?
<i>Por donaciones de archivos personales. Como indico arriba, no se ha dado una cesión o donación acordada por órganos de dirección de EUPV, no tenemos fondo alguno de EUPV pero sí colecciones de documentos o secciones de fondos personales.</i>
35. Com va arribar a l'arxiu el fons <i>Partit Comunista del País Valencià</i> ?
<i>La misma respuesta que en la anterior pregunta. En ocasiones por simbiosis de militancia personal y cargo directivo se ha dado el ingreso de documentos que deberían formar parte o haber formado parte de un fondo PCPV.</i>
36. Quins requisits han de complir els fons de partits polítics per ser ingressats a l'arxiu?
<i>Si son estrictamente fondos en el sentido archivístico del término, debe existir un acuerdo con el órgano de dirección del partido, en el que se especifiquen condiciones y obligaciones por ambas partes.</i>
Respondre només si són col·leccions factícies
37. Com es van crear aquestes col·leccions? D'on prové la documentació?
<i>Como ya se ha indicado, son colecciones reunidas por militantes y que forman parte de sus archivos personales.</i>
38. Estarien disposats a ingressar un fons pertanyent a un partit polític en cas que optessin per cedir-los el fons documental?
<i>Dependería de nuestra capacidad y recursos para responder a las condiciones solicitadas para la cesión (descripción, copias digitales, restricciones de acceso y condiciones de consulta, etc.).</i>
39. En cas afirmatiu, quins requisits haurien de reunir el fons documental i/o el productor per a l'ingrés a l'arxiu?
<i>La integridad del fondo o al menos de las secciones o subfondos que se ofreciesen en cesión, el control sobre el acceso (no aceptaríamos, por ejemplo, como a veces sucede, que el partido o entidad quisiese retener el control sobre el acceso de investigadores al fondo), que más allá de las condiciones mínimas imprescindibles de conservación no condicionasen el uso del</i>

presupuesto e instalaciones.

Àmbit VIII. Colecció fotogràfica

40. Quins són els criteris tècnics emprats per a la selecció i adquisició de material fotogràfic?

Se procura siempre que es posible obtener los negativos y formalizar la cesión de derechos, pero muy rara vez se hace porque no están disponibles u otros motivos. En nuestro caso no se ha firmado cesión alguna con fotógrafo profesional alguno.

41. Quins són els criteris arxivístics i temàtics utilitzats per a la selecció i adquisició de material fotogràfic? Quin tipus d'informació es busca recollir?

Únicamente disponemos del fondo procedente del primer órgano de prensa confederal de CCOOPV, que se publicó entre 1977 y 1980 aprox. Se han recibido fotografías sueltas de sindicalistas procedentes de sus colecciones personales que documentan episodios de lucha política, sindical y social. Suelen ser fotos no profesionales de escasa calidad técnica o artística pero un alto valor testimonial.

Àmbit IX. Altres col·leccions

42. D'on prové, a grans trets, la documentació de les col·leccions d'adhesius, segells, carnets i banderes?

Donaciones, en este caso son frecuentes. Pancartas de manifestaciones en tela se suelen recibir de las secciones sindicales de empresa.

43. Alguna d'aquestes col·leccions fou donada íntegrament per un col·leccionista? Quina? Podríeu explicar-ne les circumstàncies de la donació?

Alguna, de un militante sindical al final de su vida, tenía dos álbumes de adhesivos y nos los dejó en el archivo. No se llegó a formalizar nada porque el señor falleció poco después.

Àmbit X. Fons personals (no produïts per advocats)

44. Disposen de fons personals? En disposen d'una guia o catàleg per identificar-los?

Hemos recibido varios fondos personales relevantes. En otros casos de procedencia personal se trata de colecciones documentales sobre episodios específicos de militancia. Hay que tener en cuenta que son fondos que requieren tiempo para valorar y tratar, por tanto, nos limitamos a recoer algunos que provengan de personas con reconocida trayectoria dentro de CCOO.

45. Estaríeu disposats a adquirir-ne? Quins requisits haurien de complir o han de complir en cas que en tinguin?

Es importante que tengan relación con el antifranquismo o la actividad sindical.

46. La no adquisició de fons personals ha obeït a alguns criteris de treball prèviament establerts? Quins?

No.
Àmbit XI. Fons empresarials
47. Disposen de fons empresarials?
<i>De alguna empresa que se deshizo de su archivo o cerró sin que nadie se hiciese cargo de la documentación y sindicalistas los recuperaron en parte y los trajeron al archivo. Nunca se ha recibido nada por cesión directa de la empresa titular.</i>
48. Estaríeu disposats a ingressar aquest tipus de fons documental?
<i>Depende del volumen y características técnicas que requiera la gestión de la documentación.</i>
Àmbit XII. Usuaris
49. Podríeu enumerar, aproximadamen, quins són els fons i/o col·leccions més consultades?
<i>Los de represión política del antifranquismo.</i>
50. En línies generals, podrieu indicar quin és el perfils o perfils dels usuaris de l'arxiu?
<i>Investigadores universitarios y, en ocasiones, personas que comisarían exposiciones.</i>
51. En funció de cada perfil, quins documents susciten major interès o creieu que són més consultats i valorats pels usuaris?
<i>Hay en los últimos años mucho interés por los movimientos sociales, el asociacionismo de mujeres y, en soportes, la documentación audiovisual. La documentación orgánica de sindicatos y partidos suscita menor interés, quizás porque supone un mayor esfuerzo investigador aunque sea más rica en información.</i>

Entrevista amb Jesús Rodríguez Salvanés

Entrevistat: Jesús Rodríguez Salvanés

Càrrec: responsable de l'arxiu de la Fundación Francisco Largo Caballero - UGT

Data: 2 de juny de 2019

Ámbito I. Aspectos genéricos de los archivos territoriales de la UGT
<p>1. Desde cuando empezaron a funcionar los archivos de la UGT distribuidos por el territorio del estado?</p>
<p><i>El archivo de la FFLC se crea en 1980 y en 1982 empieza a dar servicio al exterior. En las uniones territoriales aproximadamente mediados y finales d la década de los 90.</i></p>
<p>2. Mantienen algún sistema de coordinación con los archivos territoriales de la UGT para concretar líneas de actuación, compartir experiencias...?</p>
<p><i>En la actualidad no porque se han cerrado la mayoría de los centros territoriales, antes de la crisis de 2010 tenían reuniones anuales de coordinación.</i></p>
<p>3. Qué papel creen que juega el Archivo de la Fundación Largo Caballero en el marco del sistema de archivos español?</p>
<p><i>El archivo de la FFLC forma parte del Sistema Español de archivos desde 1995. Es miembro de la IAHLI desde su fundación. El archivo de la FFLC está reconocido por la administración y por las universidades e investigadores como uno de los archivos imprescindibles para conocer la historia del movimiento obrero español en general y el de la UGT en particular.</i></p>
<p>4. Qué rol juegan o creen que deberían representar los archivos territoriales de la UGT?</p>
<p><i>Hasta el momento de su cierre los archivos de las fundaciones dependientes de la Uniones Territoriales tenían las mismas competencia y funciones que el archivo de la FFLC en su ámbito territorial, que son la recuperación, custodia, conservación, tratamiento técnico, y difusión del patrimonio documental de la Unión General de Trabajadores.</i></p>
<p>5. Ha existido o existe alguna iniciativa para que los archivos territoriales puedan obtener una proyección pública relativamente equiparable a la del archivo de la Fundación Largo Caballero?</p>
<p><i>Lo desconozco, habría que consultar sus memorias de actuación.</i></p>
<p>6. Los objetivos del archivo de la fundación y los de las delegaciones territoriales de la UGT han experimentado cambios en el transcurso del tiempo?</p>
<p><i>Sí, se han incorporado competencias en la gestión de las transferencias, en la gestión de la</i></p>

<i>documentación en su origen y en la formación de los responsables de la producción y gestión de los documentos, se ha intentado establecer un sistema de gestión documental a nivel confederal.</i>
Ámbito II. Políticas de adquisición de fondos privados
7. Disponen de una política de adquisición de fondos privados?
<i>No hay política de adquisiciones vía compra de materiales por falta de recursos económicos, si se contempla la entrada de nuevos fondos mediante la donación de fondos privados.</i>
8. ¿Contemplan la adquisición de colecciones?
<i>Es el mismo caso que la anterior pregunta.</i>
9. ¿Podría enumerar los criterios que rigen la adquisición de un fondo privado?
<i>Voluntad del donante. Ser documentación relacionada con organizaciones sindicales, políticas, del movimiento obrero, de sus líderes, de cooperativas u otras formas de economía social, estén o no estén vinculadas a UGT.</i>
10. Y los de las colecciones?
<i>Lo mismo que lo anterior.</i>
11. Qué tipos de fondos privados adquieren o contemplan adquirir?
<i>Archivos, fondos, documentos de personas vinculadas a la UGT o que tengan documentación relacionada con el movimiento obrero. Documentación de organizaciones políticas y sindicales que quieran depositar sus fondos en nuestro archivo.</i>
12. Los archivos territoriales de la UGT también adquieren fondos privados o colecciones de algún tipo?
<i>Como nosotros están abiertos a la donación e ingreso de nueva documentación relacionada con sus fondos.</i>
13. Han experimentado alguna situación en que se haya puesto de manifiesto la competencia con algún otro centro de archivo?
<i>Alguna vez con el Archivo de la Fundación Pablo Iglesias pero siempre con la máxima cordialidad.</i>
14. Han experimentado alguna situación en que han tratado de adquirir un fondo o colección pero que no ha haya sido posible formalizarlo? Podrían poner algún ejemplo?
<i>No.</i>
15. Han experimentado alguna situación en que se les haya ofrecido un fondo o

colección y lo hayan rechazado? En caso afirmativo, podrían poner algún ejemplo?
No.
Ámbito III. Características y procedencia de los fondos y colecciones
16. ¿De dónde provienen mayoritariamente los fondos y colecciones privados del archivo?
<i>De antiguos dirigentes, afiliados, simpatizantes de nuestra organización, aunque se han dado casos de personas relacionadas o afiliadas a otras organizaciones obreras. Organizaciones sindicales y políticas estén o hubieran estado o no vinculadas a UGT.</i>
17. Qué tipo de soportes documentales contemplan adquirir?
Todos.
18. Han establecido fechas extremas para la adquisición de fondos privados? En caso afirmativo, cuáles y en base a qué criterios?
<i>Fondos anteriores a mediados del siglo XIX que es cuando empezaron a constituirse en España las primeras organizaciones obreras es difícil que se nos ofrezcan, pero no hemos establecido ninguna fecha extrema.</i>
19. Qué criterios aplican a la hora de seleccionar y adquirir material audiovisual y fotográfico?
<i>Lo mismo que la documentación en soporte papel, que estén vinculadas a nuestra organización o a su historia, a sus líderes, o la historia del movimiento obrero en general.</i>
20. Y gráfico?
Lo mismo.
21. Contemplan la adquisición documentos electrónicos? En caso afirmativo, podrían poner un ejemplo?
<i>Sí. En la actualidad hay donaciones de archivos personales que además de los documentos en papel empiezan a traer documentos electrónicos en CD's y DV's. También está ingresando por transferencias regladas desde las unidades productoras de documentación toda la documentación electrónica que desde 1997 se ha generado via intranet interna.</i>
Ámbito IV. Modos de adquisición
22. Como han tratado de favorecer la adquisición de fondos privados? Disponen de algunas estrategias concretas?
<i>A través de la difusión de nuestros fondos, de las actividades que realizamos, exposiciones, visitas guiadas, contactos directos e indirectos con otros donantes, (boca a boca).</i>

23. Bajo qué régimen jurídico han adquirido los fondos documentales o colecciones?
<i>Donación y comodato, Fundamentalmente donación con cesión de todos los derechos sobre los fondos donados tras la firma de un convenio</i>
24. Contemplan la compraventa como método de adquisición?
No.
Ámbito V. Evaluación y acceso documental
25. A la hora de adquirir un fondo privado hacen evaluación documental? En caso afirmativo qué criterios rigen sus actuaciones?
<i>La única restricción fundamental es que los fondos donados no estén muy alejados del contenido de nuestros fondos. (Un colección o un fondo sobre "OVNIS" podría ser muy interesante o curioso pero en nuestro archivo no tendría mucha razón de ser, por ejemplo).</i>
26. Han establecido algún tipo de restricción al acceso a la información más allá a los requerimientos en materia de protección de datos personales? ¿Cuáles?
<i>Plazos de accesos de documentación de la UGT que la Comisión Ejecutiva Confederal como productora de la misma considera que no debe consultarse hasta una antigüedad de 50 años, es una ínfima parte de los 5.000 mt/l que hay depositados en el archivo, el resto de documentación orgánica se puede. No es consultable cualquier documentación que no esté organizada e inventariada. No son consultables tampoco los fondos que en los convenios de donación los titulares de los mismos hayan puesto alguna restricción.</i>

Entrevista amb Albert Caballero Gordillo i Carles Sanz Alonso

Entrevistat: Albert Caballero Gordillo i Carles Sanz Alonso

Càrrec: voluntaris del Centre de Documentació Històrica-Social

Data: 9 de juliol de 2019

Àmbit I. Aspectes genèrics	
1. Quin és l'origen del centre de documentació?	<i>Albert Caballero: El centre de documentació es crea amb la refundació de l'Ateneu el 1978, després que aquella institució hagués estat suprimida per l'ordre franquista el 1939. Va ser creat amb la finalitat de recuperar la memòria i història del moviment obrer de Catalunya i oferir recursos d'informació per a la investigació i la divulgació.</i>
2. Com definiríeu la missió de l'arxiu?	<i>Albert Caballero: No tenim una declaració que aclareixi exactament la missió del centre. Però per la nostra activitat, la podríem definir com la cerca, preservació i difusió del patrimoni documental relacionat amb la història del moviment obrer català, sense discriminar ideologies.</i>
3. Teniu personal exclusivament dedicat al tractament i custòdia del fons?	<i>Carles Sanz: Sí, però tots som voluntaris, no hi ha gent contractada. Ens anem organitzant per oferir servei dins del nostre horari. Tots provenim d'ensenyaments relacionats amb les humanitats, sobretot en relació amb la Història i, alguns, de Biblioteconomia i Documentació.</i>
4. Quin és el paper que creieu que ha de desenvolupar l'arxiu en el marc cultural i arxivístic català, en els camps de la recuperació, preservació i difusió del patrimoni documental?	<i>Carles Sanz: el centre de documentació ha tingut un paper únic dins del món cultural català. Ha estat una entitat de referència per a l'estudi del moviment obrer de Catalunya. Ha estat, a més, un punt de confluència entre figures que provenen de molts entorns ideològics diferents: anarquisme, marxisme, socialisme, fins i tot de l'independentisme i de moviments alternatius. La voluntat del centre de documentació és ajudar a les institucions culturals catalanes, en especial les biblioteques i els arxius, per compilar i difondre la memòria dels obrers i d'aquests moviments per fomentar estudis, la reflexió i, per descomptat, la divulgació.</i>
5. Manteniu algun tipus de relació amb el SAC, l'Arxiu Nacional de Catalunya o d'altres institucions d'arxiu?	<i>Carles Sanz: Es mantenen relacions puntuals; amb la FELLA [Fundació d'Estudis Llibertaris]</i>

i Anarcosindicalistes], la Fundació Salvador Seguí, biblioteques com la Biblioteca Arús, entre d'altres. Però el centre no és membre del SAC ni es mantenen, diguem-ne, relacions de cooperació permanents amb altres institucions d'arxiu.

Àmbit II. Polítiques d'adquisició i fons privats

6. Disposeu d'una política d'adquisició de fons privats?

Albert Caballero: No, nosaltres hem compilat documentació procedent de persones i moviments i entitats que encaixen dins la nostra idiosincràsia, sigui quina sigui l'època. El nostre criteri és que es trobi relacionat amb la història del moviment obrer i que aportí informació d'interès per a la investigació i la divulgació de la memòria i la història.

7. Quins criteris segueixen a l'hora d'adquirir fons documentals i col·leccions adquireixen?

Albert Caballero: Tal com he dit, només un, que estigui relacionat amb la història del moviment obrer de Catalunya.

8. Han experimentat alguna situació en què s'hagi posat de manifest la competència amb algun altre arxiu, biblioteca o bé centre de documentació?

Carles Sanz: No, mai. Som un centre que es mou en xarxes de contactes i d'influència molt concretes. Tot i així, no ens agradaria entrar amb competència amb ningú. Apostem clarament per la cooperació entre biblioteques, arxius i museus i des del centre de documentació estem a disposició de tota la comunitat d'investigadors, estudiants i institucions culturals de Catalunya per fer possible la difusió i preservació d'una memòria històrica diversa i contribuir al foment d'estudis relacionats amb la història de Catalunya.

9. Han experimentat alguna situació en què han estat tractant d'adquirir un fons però no l'hagin pogut formalitzar?

Albert Caballero: No, sempre venen a nosaltres, nosaltres no proposem l'ingrés de fons i col·leccions.

10. Han experimentat alguna situació en què se'ls ha ofert algun fons o col·lecció i l'hagin rebutjat? En cas afirmatiu, podria posar un exemple?

Carles Sanz: Només duplicats de llibres i publicacions periòdiques, fons i col·leccions no perquè els donants ja saben quina mena de material conservem i mai s'ha fet entrega de res que no encaixi amb els nostres cànons.

Àmbit III. Organització del fons documental

11. Com han organitzat el fons documental i en base a quins criteris?

Carles Sanz: El fons es podria dividir entre fons d'entitats i fons personals. Alguns dels fons personals són biblioteques personals, com la de Santiago Soler i Amigó, membre del MIL [Movimiento de Liberación Ibérico], d'altres no, com el de l'advocat Arias. Després tenim la col·lecció d'efimers i l'hemeroteca, de la qual en destaca el material editat per organitzacions

i entitats de caràcter llibertari. També tenim col·leccions fotogràfiques i gràfica, de temàtica política i sindical, principalment.

Àmbit IV. Fons i col·leccions adquirides

12. Quins suports documentals adquireixen?

Albert Caballero: Tots aquells que podem reproduir i conservar. No podem adquirir materials molt delicats o molt especialitzats, no tenim aparells de control de la temperatura i la humitat ni tampoc instal·lacions del tot adequades. En aquests moments tenim un problema greu d'espai, ja que pràcticament no podem adquirir res arran de l'acumulació de material.

13. D'on prové aquest material?

Albert Caballero: Absolutament tot són donacions.

14. Quins criteris apliquen per a l'adquisició de col·leccions?

Carles Sanz: Bàsicament que estigui relacionat amb la història del moviment obrer, de temàtica política i sindical, sigui quina sigui l'època. Val a dir que avui dia ens estem dedicant més a la descripció i a la difusió que no pas en adquirir, com ha dit l'Albert, no tenim espai per adquirir gaires fons i col·leccions més. Després d'anys adquirint materials de tot tipus, ens vam adonar que ens faltaven eines per donar a conèixer la documentació que es conserva aquí. Per això vam prendre aquesta decisió.

Àmbit V. Modes d'adquisició

15. Quina actitud mantenen en relació a l'adquisició del material d'arxiu? Activa o passiva?

Carles Sanz: Passiva, no anem a la cerca de fons i documents. Venen al centre i ofereixen els materials en qüestió.

16. Com han afavorit l'adquisició d'aquests fons? En base a quines estratègies?

Carles Sanz: A través de la xarxa de contactes, boca a boca. Dins les nostres esferes, l'Ateneu és una entitat altament reconeguda.

Àmbit VI. Avaluació i accés documental?

17. A l'hora d'adquirir un fons documentals, apliquen algun tipus d'avaluació? En cas afirmatiu, quina?

Albert Caballero: Bàsicament duplicats, res més.

18. Han establert algun tipus de restricció a l'accés documental?

Albert Caballero: Tot el material és de lliure accés, però això no vol dir que podríem acceptar determinades restriccions si haguéssim d'adquirir documents que fossin d'alt interès per al centre.

Entrevista amb Carles Sanz Alonso

Entrevistat: Carles Sanz Alonso

Càrrec: coordinador de la Fundació d'Estudis Llibertaris i Anarcosindicalistes

Data: 9 de juliol de 2019

Àmbit I. Aspectes genèrics
1. Quin és l'origen de la Fundació d'Estudis Llibertaris i Anarcosindicalistes?
<i>La fundació va néixer l'any 1990 com a lloc de debat i reflexió per als corrents llibertaris confluents dins la CNT de Catalunya. I donar aixopluc a la documentació històrica de la CNT creada a partir de la l'anomenada Transició democràtica.</i>
2. Com definiríeu la missió de l'arxiu?
<i>L'arxiu té la missió de recuperar i organitzar la documentació creada per la CNT de Catalunya, els seus sindicats i les seves delegacions locals i regionals. A més, també treballem per a la recuperació dels documents històrics de la CNT confiscats pel règim..</i>
3. Tenen personal exclusivament dedicat al tractament i custòdia del fons?
<i>Tots som voluntaris, jo mateix, i altres companys de la CNT. En el meu cas tinc formació en història, però no necessàriament tots els companys tenen aquest tipus d'educació. Hem intentat fer-ho el millor possible llegint i observant com treballen en altres centres. No podem permetre'ns contractar ningú, no rebem subvencions de cap tipus, però seguint la nostra filosofia institucional, tampoc no volem rebre'n.</i>
4. Quin és el paper que creu que ha de desenvolupar l'arxiu en el marc cultural i arxivístic català, en els camps de la recuperació, preservació i difusió del patrimoni documental?
<i>Contribuir en la recuperació i difusió de la memòria de la CNT de Catalunya; ens hem dedicat només a l'organització, però també és veritat que amb els escassos recursos que tenim no podem abastar molt. Per exemple, quan el 2012 l'Arxiu Nacional va restituir documentació de la CNT de Catalunya, vam treballar amb ells per presentar les reclamacions. Un cop retornada, tots vam estar d'acord en què aquella documentació havia de ser preservada a l'ANC, i allà es troba en dipòsit.</i>
5. Mantenen algun tipus de relació amb el SAC, l'Arxiu Nacional de Catalunya o d'altres institucions d'arxiu?
<i>No permanent, només hem col·laborat de vegades amb altres fundacions, com la Salvador Seguí, i altres institucions com l'Ateneu Enciclopèdic Popular, per organitzar actes com exposicions de documentació històrica.</i>

Àmbit II. Transferència de fons documentals
6. Es troben vinculats amb la CNT a escala corporativa?
<i>No, som independents de l'organització. Això sí, tots som militants.</i>
7. Gestionen la transferència de documentació entre el sindicat i la fundació?
<i>No. El que fem és visitar les oficines de manera més o menys regular i procurem recollir el que generen. No és fàcil, perquè no hi ha un sistema de gestió consolidat.</i>
Àmbit III. Polítiques d'adquisició i fons privats
8. Disposen d'una política d'adquisició de fons privats?
<i>No, tots són documents procedents de les estructures del sindicat, no adquirim fons privats.</i>
9. Quins criteris segueixen a l'hora d'adquirir fons documentals i col·leccions adquireixen?
<i>Dels fons, que siguin de la CNT o d'entitats vinculades. De les col·leccions, que sí que en tenim, que es trobin relacionats amb la temàtica política i sindical. Les col·leccions més importants són la gràfica i la fotogràfica, formades per documents generats per membres de la CNT o bé la pròpia CNT com a organització.</i>
10. Han experimentat alguna situació en què s'hagi posat de manifest la competència amb algun altre arxiu, biblioteca o bé centre de documentació?
<i>No, en cap cas. Tot i així, ara que parles d'això, la CNT de Catalunya es va escindir en dues organitzacions, nosaltres, la CNT-Catalunya i la CNT Cataluña Baleares, disputes doctrinals. Abans de dividir-nos, teníem un dipòsit a Igualada on vam anar aplegant els documents que esperàvem poder organitzar, ordenar i descriure. No va ser possible, quan es va produir l'escissió, aquells documents van ser recollits per l'altre branca de la CNT i, creiem poder afirmar, que es van enviar a Madrid, a la fundació Anselmo Lorenzo.</i>
11. Han experimentat alguna situació en què han estat tractant d'adquirir un fons però no l'hagin pogut formalitzar?
<i>Sí, d'alguns sindicats vinculats a la CNT, van preferir guardar ells la documentació.</i>
12. Han experimentat alguna situació en què se'ls ha ofert algun fons o col·lecció i l'hagin rebutjat? En cas afirmatiu, podria posar un exemple?
<i>Més que fons i col·leccions, documents. Exemplars de publicacions periòdiques que ja teníem o bé cartells que també teníem, bàsicament.</i>
Àmbit IV. Organització del fons documental
13. Com han organitzat el fons documental i en base a quins criteris?

Per procedència. Conservem documentació creada per la federació de Barcelona de la CNT, sindicats de la CNT i força documentació de Solidaridad Obrera. També documentació més recent procedent de les oficines. Al marge, tenim les col·leccions: gràfica, fotogràfica i audiovisual.

Àmbit V. Fons i col·leccions adquirides

14. Quins suports documentals adquireixen?

Del fotogràfic, només positius, ja que no tenim ni mitjans per reproduir altres tipus de suports ni instal·lacions adequades per conservar suports delicats. Del gràfic, cartells, segells i adhesius, bàsicament, és la col·lecció més gran i la que hem treballat més. De l'audiovisual, poca cosa, són gravacions d'actes, jornades i congressos de la CNT de Catalunya. També tenim una hemeroteca força gran, amb centenars de capçaleres relacionades amb la CNT, l'anarcosindicalisme i el moviment llibertari.

15. D'on prové aquest material?

Tot són donacions dels militants i amics de la CNT de Catalunya.

16. Quins criteris apliquen per a l'adquisició de col·leccions?

Doncs, com els documents diguem textuais, que estiguin relacionats amb la CNT. Però també amb els moviments llibertaris i anarcosindicalistes.

Àmbit V. Modes d'adquisició

17. Quina actitud mantenen en relació a l'adquisició del material d'arxiu? Activa o passiva?

De tot una mica. Passiva, en general, perquè és la gent que ve a nosaltres. Però quan hem recuperat documentació de sindicats adscrits a la CNT, a vegades hem estat nosaltres els que hem anat a buscar-los i els hem proposat la cessió.

18. Com han afavorit l'adquisició d'aquests fons? En base a quines estratègies?

Via la xarxa de contactes d'amics i companys de la CNT.

Àmbit VI. Avaluació i accés documental?

19. A l'hora d'adquirir un fons documentals, apliquen algun tipus d'avaluació? En cas afirmatiu, quina?

No, només duplicats.

20. Han establert algun tipus de restricció a l'accés documental?

Sí, per a la documentació de la CNT. Cal sol·licitar permís als responsables competents.

Entrevista amb Àngel B. i Emili C.

Entrevistats: Àngel B. i Emili C.

Càrrec: patrons de la fundació Salvador Seguí i gestors de l'arxiu.

Data: 4 de juny de 2019.

Àmbit I. Aspectes genèrics
1. Quin és l'origen de la Fundació Salvador Seguí?
<i>Àngel: La fundació Salvador Seguí neix el 1987 com un projecte per recuperar el patrimoni del moviment llibertari, centrant-nos en el cas català, un patrimoni que en bona part va ser objecte de destrucció i pèrdua per les conseqüències de la guerra. Va ser un projecte impulsat des de la CGT però amb un caràcter independent, autònom.</i>
2. Com definiríeu la missió de la Fundació Salvador Seguí i el seu arxiu?
<i>Àngel: La nostra missió pot definir-se com al recuperació, preservació i difusió del patrimoni documenta relacionat amb el món llibertari i l'anarcosindicalisme a Catalunya.</i>
3. Tenen personal exclusivament dedicat al tractament i custòdia del fons?
<i>Àngel: Si us esteu referint a personal a sou dedicat a la gestió de l'arxiu, no. L'arxiu el gestionem nosaltres mateixos amb la col·laboració d'uns companys que treballen voluntàriament. D'entre ells, tenim un company bibliotecari i un altre que és llicenciat en Història. No tenim, però, un arxiver especialitzat, que necessitaríem per oferir una millor resposta als nostres usuaris. Ara per ara, per exemple, no tenim catàlegs ni guies ni ens hem pogut ocupar adequadament el fons, reconeixem que ens falten coneixements importants. Tot i així, cal dir que en aquests moments ens és impossible començar a fer-ho; tenim el nostre material immobilitzat en un dipòsit de la CGT a l'espera de poder traslladar-nos a Sant Andreu, on hem pogut fer-nos amb un local molt més adequat per conservar tota la documentació. Desgraciadament, hem estat més de 4 en aquesta situació, traslladant el fons d'una banda a una altra; esperem poder acabar amb aquesta situació ben aviat i començar a treballar oferir els nostres materials als usuaris interessats.</i>
4. Quin és el paper que creu que ha de desenvolupar l'arxiu en el marc cultural i arxivístic català, en els camps de la recuperació, preservació i difusió del patrimoni documental?
<i>Emili: nosaltres ens definiríem com una entitat que desenvolupa una tasca única i realment important perquè ens dediquem a la recuperació de la memòria d'uns moviments socials i polítics que han desenvolupat un paper importantíssim en la història de la Catalunya contemporània. Considerem que la nostra labor encara pren més transcendència quan des de la dictadura, passant per la Transició, els moviments llibertaris han estat freqüentment</i>

<i>perseguits i marginats dels mitjans i els grans corrents de pensament</i>
5. Mantenien algun tipus de relació amb el SAC, l'Arxiu Nacional de Catalunya o d'altres institucions d'arxiu?
<i>Àngel: No mantenim cap relació institucional amb cap centre específic. Això no vol dir, però, que no hi hàgim col·laborat puntualment en exposicions, jornades i actes organitzades per institucions com l'Ajuntament de Barcelona o el propi arxiu municipal. Un exemple és l'exposició sobre la vaga de La Canadenca, de la qual aquest any se celebra el centenari. Nosaltres hem participat activament en diverses d'aquests actes amb els nostres materials gràfics i fotogràfics.</i>
Àmbit II. Transferència de fons documentals
6. Es troben vinculats amb la CGT a escala corporativa?
<i>Àngel: No. Els impulsors de la fundació va ser la CGT i nosaltres mateixos en som membres, però operem amb autonomia, sense haver de seguir les directrius impartides de cap autoritat superior. La fundació és gestionada exclusivament pel seu patronat, del qual formem part jo i l'Emili, dos companys de València i dos companys més de Madrid que ens anem rotant la presidència.</i>
7. Gestionen la transferència de documentació entre el sindicat i la fundació?
<i>Àngel: Existeix un acord formal amb la CGT de Catalunya perquè la documentació antiga, amb valor històric, sigui transferida. El problema és que les oficines no han gestionat adequadament tota aquesta documentació i les transferències eren desordenades i força caòtiques. Conseqüentment, vam optar per aturar-les i buscar-hi, amb el temps, una solució. Ara per ara, això es troba en stand-by, perquè no podem ni gestionar adequadament el fons diguem-ne històric i les donacions que ens han anat arribant. Tot i així, sabem que es tracta d'un problema que, tard o d'hora, és necessari afrontar.</i>
Àmbit III. Polítiques d'adquisició de fons privats
8. Disposen d'una política d'adquisició de fons privats?
<i>Àngel: No, formalment parlant.</i>
9. Quins criteris segueixen a l'hora d'adquirir fons documentals i col·leccions adquireixen?
<i>Àngel: Tot el material es troba relacionat amb el moviment llibertari i l'anarcosindicalisme, no només de la CGT, també d'altres orígens i procedències, com la CNT, la FAI i altres. Tenim fons d'entitats, personals i corporatius, a més de les col·leccions gràfiques, fotogràfiques i audiovisuals. Quant a l'adquisició en si mateixa, sempre són donacions, molt rarament contemplem la compra i mai per material documental, si no bibliogràfic.</i>
10. Han experimentat alguna situació en què s'hagi posat de manifest la competència amb algun altre arxiu, biblioteca o bé centre de documentació?

Àngel: No, però a tall d'anècdota, en més d'una ocasió les institucions municipals de Barcelona ens han ofert dispositar el nostre fons dins dels seus arxius. Nosaltres ho hem rebutjat; desitjem continuar funcionant com una fundació que gestiona el seu propi patrimoni, tenir veu pròpia, donar confiança a aquells que ens han traspasat la documentació, a nosaltres, no a l'Ajuntament ni cap altre centre d'arxiu.

11. Han experimentat alguna situació en què han estat tractant d'adquirir un fons però no l'hagin pogut formalitzar? Podria posar algun exemple?

Àngel: Només en algunes ocasions, però molt excepcionalment. Bàsicament, per l'afecte i el valor personal que la gent té sobre aquesta documentació. Nosaltres hem optat sovint per oferir que ens cedissin còpies, i acostuma a funcionar, però hi ha casos alguns difícils. Per exemple, prefereixo mantenir la confidencialitat de la persona involucrada, però, en resum, ja fa temps que estem darrere d'un fons fotogràfic d'un militant de la CGT que conté una gran selecció de material sobre els actes de la CNT i la mateixa CGT entre finals dels 70 i principis del 80. Seguim insistint puntualment, però sembla que de moment és reaci a cedir-nos-les, ni que sigui una còpia.

12. Han experimentat alguna situació en què se'ls ha ofert algun fons o col·lecció i l'hagin rebutjat? En cas afirmatiu, podria posar un exemple?

Àngel: No, en cap cas s'ha produït. Anem a llocs molt concrets i els que venen a nosaltres pertanyen al nostre entorn organitzacional.

Àmbit IV. Organització del fons documental

13. Quin tipus de fons documentals privats adquireixen (personals, d'entitats...)?

Àngel: Tenim fons personals, d'associacions, sindicats i moviments polítics.

14. Podria posar alguns exemples de cadascun?

Àngel: Dels fons personals, dels més representatius és el fons de Serra Estruch o el de Gómez Pacheco, els dos membres de la CGT. Els fons d'associacions tenim, per exemple, el fons Amigos de la CNT en España, el de la delegació catalana, o bé d'ateneus llibertaris. Dels sindicats, tenim fons de sindicats de barri que, quan han tancat els hem recollit. Dels de moviments polítics, són col·leccions de documents donades per militants que van formar part d'aquestes organitzacions o moviments, com la FAI. Segurament ens estem deixant algun conjunt important, el fet de tenir la documentació immobilitzada durant tant de temps se'ns fa difícil recordar-los tots. Tenim documentació sense tractar, tal com va arribar a la fundació. Al no tenir ni guies, ni catàlegs ni relacions de material, es pot entendre que fins que no ens assentem no podem donar una idea molt precisa de tot el fons.

15. Com han organitzat el fons documental i en base a quins criteris?

Àngel: A la fundació tractem de treballar junts amb els companys de Madrid i València, d'aquí hem adoptat la nostra organització dels documents, més que res, perquè es troben en una fase de desenvolupament més favorable que no pas nosaltres. Hem adoptat, doncs, un sistema d'organització que segueix el següent patró: a banda de d'agrupar els fons per la

seva procedència, separant aquells que provenen de la CNT i la CGT de la resta. Amb els fons d'entitats cadascuna d'aquestes, diguem-ne, seccions, se subdivideix amb les categories "interior" i "exili". En realitat, es tracta d'una distinció cronològica, per etapes, seguin la història de la CNT-CGT i la dels moviments llibertaris d'Espanya. Al marge en queden els fons personals i els fons fotogràfics, gràfics, sonor i audiovisual, en què no s'aplica tal distinció, bàsicament, perquè es considera que aquí no té tanta importància distingir entre les etapes.

Àmbit V. Fons i col·leccions adquirides

16. Quins suports documentals adquireixen?

Àngel: No tenim uns criteris específics en què basar les nostres decisions. Tenint en compte, però, que la nostra prioritat és la salvaguarda del patrimoni, podríem dir que ens mostràrem predisposats a adquirir qualsevol mena de suport. Tot i així, si es tractés de material en un estat molt dolent de conservació o no reproduïble, segurament ens plantejaríem recomanar que se cedís a un centre més ben preparat i amb més recursos.

17. D'on prové aquest material?

Àngel: Pràcticament tot són donacions de material fotogràfic, gràfic i hemerogràfic. Els donants són militants de la CGT la CNT i altres organitzacions llibertàries, així com amics de la fundació, historiadors i investigadors universitaris i no professionals. Tots ells han contribuït a l'enriquiment del nostre arxiu, a més de proporcionar-nos nous contactes per tal de recollir més documentació d'interès.

18. Quins criteris apliquen per a l'adquisició de col·leccions?

Àngel: Bé, bàsicament que tot estigui relacionat amb el món llibertari i l'anarcosindicalisme. La majoria de les col·leccions, però, han estat creades des de la fundació a partir del material que ens han anat cedint. És cert, tenim col·leccions completes donades per persones, i les hem respectat com a tal o bé hem identificat els exemplars (gràfics, hemerogràfics i bibliogràfics) de manera que es pugui detectar que, efectivament, aquell material va ser donat per una o altra persona. Però no és el procediment ordinari, com he dit, la majoria de les col·leccions han estat creades per nosaltres a partir de l'aplec de documentació sobre moviments i organitzacions concretes.

Àmbit V. Modes d'adquisició

19. Quina actitud mantenen en relació a l'adquisició del material d'arxiu? Activa o passiva?

Àngel: Nosaltres hem procurat anar a la cerca dels documents, encara que també d'altres persones han vingut a nosaltres. Malauradament, en aquests moments estem com estem i no podem estar gaire actius, de manera que ens hem centrat més en la difusió dins dels límits amb què ens trobem. Esperem poder reprendre la nostra activitat ordinària una vegada estiguem més ben assentats i puguem garantir que allò que passem a conservar estigui en unes condicions més adequades i segures.

20. Com han afavorit l'adquisició d'aquests fons? En base a quines estratègies?

Àngel: A través dels amics de la fundació i militants de la CGT i d'altres entitats socials vinculades que treballen en els barris de Barcelona i a l'Àrea Metropolitana.

Emili: No tenim estratègies planificades que puguem posar en pràctica seguint unes pautes, la nostra activitat, per ser sincers, és improvisada. No disposem dels recursos per realitzar plans estratègics formals.

21. En base a quins règims jurídics han afavorit l'ingrés dels fons i col·leccions?

Àngel: Com hem dit, tot són donacions. Garantim drets de confidencialitat, per exemple, hi ha fons personals que els seus antics titulars ens van demanar de mantenir l'anonimat. Tot i així, la fundació es reserva els drets d'explotació i comunicació de la informació, a més de la titularitat sobre tot allò que ingressa. També acceptaríem el dipòsit, però només si a mig o llarg termini la fundació acabés per tenir-ne la titularitat.

Àmbit VI. Avaluació i accés documental?

22. A l'hora d'adquirir un fons documentals, apliquen algun tipus d'avaluació? En cas afirmatiu, quina?

Àngel: Documentació duplicada o retalls de diari, bàsicament.

23. Han establert algun tipus de restricció a l'accés documental?

Àngel: No, només si el titular ho ha demanat expressament. Però nosaltres aboguem perquè tota la documentació pugui ser consultable, de manera que si hi ha restriccions és perquè es tracta de documents de particular interès o per la rellevància històrica que pot tenir. També n'establim per a la documentació que ens ha transferit la CGT, fonamentalment, les dades referents a afiliació i gestió econòmica. Totes elles contenen dades sensibles, això explica aquesta decisió. Tot i així, som conscient que a la llarga aquestes dades hauran de ser consultables, però també és cert que actualment les transferències de documentació des de les oficines es troben aturades per la impossibilitat de tractar-la i desar-la adequadament. Des de les oficines, a més, no hi han hagut criteris d'ordenació de la documentació, es troba desordenada i se'ns faria molt difícil, amb les condicions actuals, dedicar-nos a gestionar tot això..

Entrevista amb Ivan García Rodríguez

Entrevistat: Ivan García Rodríguez

Càrrec: arxiver de l'Arxiu Històric del Socialisme Català de la Fundació Rafael Campalans

Data: 13 de juny de 2019

Àmbit I. Aspectes genèrics
1. Quin és l'origen de la Fundació Rafael Campalans?
<i>La fundació neix en plena transició, l'any 1979, en un context de reorganització del socialisme català i a la resta d'Espanya amb l'objectiu de fomentar estudis, planificar campanyes d'adhesió al PSC, fundat el 1978, i difondre els ideals de la socialdemocràcia i el catalanisme entre la ciutadania.</i>
2. Com definiríeu la missió de l'arxiu de la Fundació Rafael Campalans?
<i>La missió de l'Arxiu del Socialisme Català és el tractament i preservació dels fons i documents produïts i reunits pel partit, així com pels seus militants i càrrecs. Complementàriament, l'arxiu també persegueix l'objectiu de contribuir a la recuperació i preservació del socialisme català en general, els seus moviments, doctrines i sensibilitats.</i>
3. Tenen personal exclusivament dedicat al tractament i custòdia del fons?
<i>Sí, jo mateix. Un responsable arxiver a temps complet.</i>
4. Quin és el paper que creu que ha de desenvolupar l'arxiu en el marc cultural i arxivístic català, en els camps de la recuperació, preservació i difusió del patrimoni documental?
<i>Tot i la importància que té pel partit com a gestor de la informació que produeix, l'arxiu és de gran importància per a la investigació de la socialdemocràcia a Catalunya, el federalisme i el catalanisme polític. Totes aquelles persones que estudien la història política contemporània de Catalunya venen a nosaltres pels fons que es conserven aquí.</i>
5. Mantenien algun tipus de relació amb el SAC o bé l'Arxiu Nacional de Catalunya?
<i>Som membres del SAC, no mantenim, però, cap relació permanent amb cap altra institució arxivística.</i>
Àmbit II. Transferència de fons documentals
6. Es troben vinculats amb el PSC a escala corporativa?
<i>Sí, la fundació està formada per un patronat integrada per membres del PSC. Està</i>

subordinada al partit i actua segons les línies que se li marquen des de l'organització política.

7. Gestionen la transferència de documentació entre el partit i la fundació?

Sí, cada vegada que hi ha un canvi de direcció després dels processos congressuals, cada 4 anys, les oficines avaluen i ens transfereixen la documentació. Els que ens la transfereixen són les unitats de l'organigrama central del partit i la federació de Barcelona, la resta de federacions catalanes ho gestionen ells mateixos. També tenim documentació de les delegacions municipals, fonamentalment, documentació de campanyes electorals i edicions hemerogràfiques o documents propagandístics. Quan hi ha campanyes electorals també ens transfereixen la documentació des de la secretaria competent, ja que es tracta de moments excepcionals. Aquesta, però, l'avaluem nosaltres per motius pràctics, ja que un cop acabada la campanya la secretaria ja s'oblida d'aquella documentació i ha de reprendre les seves tasques.

8. Gestionen la transferència de documentació electrònica?

Sí, ens vam adonar que les transferències en paper eren cada vegada més petites, de manera que vam començar a gestionar les transferències de documentació electrònica, en aquests moments estem en procés de crear i difondre uns estàndards pels formats dels documents i la periodicitat. Estem en una fase força inicial, encara no tenim gestor de documents electrònics, de moment utilitzem un servidor que només serveix per emmagatzemar la documentació electrònica que es transfereix a l'Arxiu. Al mateix temps, estem elaborant un quadre de classificació corporatiu i també estem tirant endavant amb els informàtics un petit projecte per transferir les comunicacions electrònics emeses des de les comptes corporatives, gestionades amb Outlook.

9. Com han organitzat el fons de l'arxiu?

En dues seccions: una d'elles és la Secció PSC, comprèn els fons corporatius i de l'antiga federació catalana del PSOE abans de la fundació del partit l'any 1978. L'altra secció és l'arxiu de la fundació pròpiament dit i són els fons privats que conservem.

Àmbit III. Polítiques d'adquisició de fons privats

10. Disposen d'una política d'adquisició de fons privats?

No, però adquirim segons uns criteris determinats que es basen en la seva relació amb el PSC o bé la història del socialisme a Catalunya.

11. Tenen prioritats a l'hora d'adquirir fons documentals privats?

Més que existir prioritats, la nostra tasca es concentra en un sol àmbit, la història del partit, els moviments que el van integrar i els seus militants. Si ens proposessin fer-nos càrrec, per exemple d'un fons d'un partit o organització amb una ideologia similar però que la seva història no està directament relacionada amb el partit no l'adquiriríem, no disposem de recursos per tractar d'ampliar la nostra oferta, ni tampoc creiem que això sigui responsabilitat nostra.

12. Quina tipologia de fons documentals adquireixen?
<i>Personals i d'entitats, més els corporatius del PSC.</i>
13. Adquireixen col·leccions? Quines característiques han de reunir?
<i>Sí. Han de provenir del partit, les seves fundacions i entitats, com la mateixa Fundació Rafael Campalans o bé dels seus membres. No seleccionem en funció del suport. Tenim col·leccions hemerogràfiques, bibliogràfiques, audiovisuals, gràfiques, sonores i fotogràfiques; també d'objectes produïts pel PSC, com samarretes, xapes i merchandising de tota mena.</i>
14. Podria enumerar els criteris a seguir a l'hora d'adquirir un fons o col·lecció?
<i>Ha d'estar relacionat amb el PSC, amb algun dels seus moviments constitutius o bé amb algun dels seus membres i càrrecs. La temàtica ha de ser preferiblement política, però també de caràcter cultural, per exemple, amb festes, trobades i jornades organitzades per aquestes entitats.</i>
15. Han experimentat alguna situació en què s'hagi posat de manifest la competència amb algun altre arxiu, biblioteca o bé centre de documentació?
<i>No, el nostre camp és limitat i en general ens limitem a gestionar allò que ens arriba, no entrem a l'hora de fomentar la recuperació del patrimoni privat de Catalunya com fa l'Arxiu Nacional. La fundació és coneguda dins l'organització, pensa que existim des de 1979 i ha tingut molts anys per donar-se a conèixer entre els seus militants i càrrecs. Aquí descansa el seu èxit i la inexistència de cap mena de problema o complicació amb cap altre centre d'arxiu o biblioteca.</i>
16. Han experimentat alguna situació en què han estat tractant d'adquirir un fons però no l'hagin pogut formalitzar? Podria posar algun exemple?
<i>No, com acabo d'esmentar, tots venen a nosaltres i ens proposen la cessió dels fons. Tenim la sort de comptar amb la confiança del partit i dels militants, així que si es donés el cas que hi ha una part del fons que el donant fos reaci a entregar miràriem d'arribar a un acord de dipòsit o bé d'obtenir una còpia si aquella part o fons fos especialment d'interès per a l'arxiu.</i>
17. Han experimentat alguna situació en què se'ls ha ofert algun fons o col·lecció i l'hagin rebutjat? En cas afirmatiu, podria posar un exemple?
<i>Sí, alguna part d'algun fons que eren retalls de diaris o duplicats d'altres documents. Un exemple és el fons Joan Raventós, l'històric dirigent socialista català. El fons va ingressar a l'arxiu però en vam descartar capses amb retalls de diaris que el productor havia acumulat.</i>
Àmbit IV. Fons i col·leccions adquirides
18. Quins suports documentals adquireixen?
<i>Tots, sense excepció.</i>

19. D'on prové aquest material?
<i>Quasi tot són donacions, i en disposem dels drets d'explotació. Tenim alguna excepció, com el fons Colita, comprat per la fundació l'any 2006, durant una època en què els recursos del partit eren més elevats gràcies al pes que tenia dins les institucions públiques de Catalunya. Des d'ençà, però, no hem pogut comprar més material d'interès.</i>
Àmbit V. Modes d'adquisició
20. Quina actitud mantenen en relació a l'adquisició del material d'arxiu? Activa o passiva?
<i>Més aviat passiva, llevat d'algun cas com el fons Colita, tal com he indicat nosaltres gestionem allò que ens arriba, no tractem ni podem dedicar-nos a perseguir els donants per tractar d'adquirir els fons.</i>
21. Com han afavorit l'adquisició d'aquests fons? En base a quines estratègies?
<i>Bàsicament, experiència i comunicació interna dins l'organització i els seus militants. Durant els anys bons de la fundació es disposava de becaris i més personal, i una seu pròpia. Al llarg d'aquella època, entre els 90 i principis dels 2000, des de la fundació es va fer una gran labor de difusió de l'arxiu, que comptava amb una història consolidada. Aquesta ha sigut la base des d'on hem construït l'arxiu, hem aprofitat la nostra coneixença entre els militants per desenvolupar la nostra feina.</i>
22. En base a quins règims jurídics han afavorit l'ingrés dels fons i col·leccions?
<i>Donació quasi tot i alguna compra, com el cas comentat.</i>
Àmbit VI. Avaluació i accés documental?
23. A l'hora d'adquirir un fons documentals, apliquen algun tipus d'avaluació? En cas afirmatiu, quina?
<i>Sí, duplicats i documentació irrellevant, com ara reculls de premsa, retalls de diari o bé documentació en molt mal estat, que no podem tractar.</i>
24. Han establert algun tipus de restricció a l'accés documental?
<i>Només per la documentació corporativa, que conté documentació comptable i dades personals protegides per llei. Pel que fa als convenis que signem amb els donants de fons privats, la donació es compromet a donar accés lliure a la documentació que cedeixen a l'arxiu.</i>